● لـه‌م ژماره‌یه‌دا ●

● زیانی ئه‌مه‌ریكا له جه‌نگی ڤێتنام : ل ٢
● چۆن له نوێ خـوازی ده‌گه‌ین : ل ٣
● كردنه‌وه‌ی چه‌ند پرۆژه‌یه‌ك له كوردستان : ل ٤
● گۆشه‌ی ئافره‌تـان :ل ٥
● پوسته‌ی خوێنـه‌ران: ل ٦
له‌گه‌ل چه‌ند باس و بابه‌تێكی تر ئه‌خوێنیته‌وه .

(٨) لاپه‌ره
نرخی
(٢٥) فلسه
له (دارالحرية)
چاپ ئه‌كرێ

هاوكاری

سالی ١٩٧٠ دامه‌زراوه

رۆژنامه‌یه‌كی هه‌فتانه‌ی گشتی‌یه
له‌ده‌زگای هاوكاری چاپ و بلاو كردنـه‌وه‌ی
كوردی ده‌رئه‌چێت

دار التضامن للطباعة والنشر الكردية

بغداد – شارع الجمهورية – ساحة الخلاني
هاتف ٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣

HAWKARI Tel - 68311 68312, 68313.

ژماره (٢٦٦) ٩ـ١٦/٥/١٩٧٥

سه‌رۆك به‌كر سه‌رپه‌رشتی خۆپیشاندانی هێزی چه‌كداری كرد

هه‌ڤاڵ صدام حسین سه‌ردانه‌كه‌ی له بۆلگاریاو مه‌جه‌ر ته‌واوكرد

رۆژی یه‌ك شه‌ممـه‌ی رابوردوو به‌سه‌رپه‌رشتی سه‌رۆك كۆمار فه‌رمانده‌ی گشتی هێزی چه‌كدار موهیب أحمد حسن بكر هێزه‌چه‌كداره سه‌ركه‌وتووه‌كانمان خۆ پیشاندانێكی گـه‌وره‌ی سوپاییان رێكخست و لـه‌م خۆپیشاندانه سوپایه‌ی كه له فرۆكه‌خانه‌ی ـ المثنی ـ كرا به‌رێز جێگری سه‌رۆكـی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شورش ماموستا صدام حسین و هاورێیان ئه‌ندامانی سه‌ركردایه‌تی نه‌ته‌وه‌یی و قطری پارتی به‌عسی سوشیالیستی عه‌ره‌ب و ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش و به‌رێزوه‌زیره‌كان و نوێنه‌رانی به‌ره‌ی نیشتمانی و نه‌ته‌وه‌یی پێشكه‌وتنخواز و نوێنه‌رانی سوپای ده‌وله‌ته عه‌ره‌به‌كانی براو سه‌ركرده‌كانی ده‌زگا دبلوماسیه‌كان و نوێنه‌رانی رێكخراوه جه‌ماهیریه‌كان ، ئاماده‌بوون و له دوای سڵاوی كۆماری خۆ پیشاندانه‌كه ده‌ستی پێ‌كرد به‌تێپه‌ربوونی سێ فرۆكه‌ی هیلیكوپته‌ر كه وێنه‌ی سه‌رۆك كۆمارو جێگری سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرشیان هه‌لگرتبو ، دوای ئـه‌وه ده‌سته ـ ده‌سته‌ی ره‌مزی هه‌موو جۆره هێزێك له به‌رده‌م سه‌رۆك كۆمار تێپه‌ڕین هه‌روه‌ها به‌شێك له هێزه‌كانی سه‌لاحه‌دینیش كه له جه‌نگی تشرینی ١٩٧٣ به‌شداربوون ، له‌م خۆپیشاندانه‌دا به‌شداریان كردو له كۆتاییدا سڵاوی كۆماری لێدراو سه‌رۆك كۆمار له‌لایه‌ن جێگری سه‌رۆكـی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركـردایه‌تی شۆرشی به‌رێزه‌وه به‌رێ كرا .

ئه‌وه‌ی شایانی باسه كه به‌رێز فه‌ریق ره‌كنی یه‌كـه‌م سه‌رۆكی ئه‌ركانی گشتی ئێواره‌ی رۆژی شه‌ممه له تێزگه‌و ته‌له‌فزیونی به‌غداوه به‌بۆنه‌ی سه‌ركه‌وتنه‌كانی هێزه چه‌كداره‌كان ، وتارێكی خوێنده‌وه ئه‌مه‌ش ده‌قاوده‌قی وتاره‌كه‌یه‌تی :

براكانم ، ئه‌فسه‌رو سه‌ربازه پاڵه‌وانه‌كانی هێزه چه‌كداره‌كان .

سڵاوو درودی خـوای میهره‌بانتان لێبێت :

حۆم به به‌ختیار ئه‌زانم كه‌وا قسه‌تان له‌گه‌ل ئه‌كه‌م ، له كاتێكدا ئێوه له‌ناو گه‌رمه‌ی خۆشی و دلشادیدا ئه‌ژین و خۆ پیشاندانه عه‌سكه‌ریه‌كان و ئاهه‌نگه‌كانتان سه‌راپای وڵاتی گرتۆته‌وه به بۆنه‌ی كۆتایی هێنان به ده‌سته‌ی به‌كرێگیراو له ژووروی وڵاته خۆشه‌ویسته كه‌ماندا و به دوواهاتنی ئه‌و زروفه ناله‌بارانه‌ی كه بالی به‌سه‌ر ناوچه‌كه‌دا كێشابو ، وه‌كه ده‌سكرده‌ی ده‌سته‌یه‌كی خایینی دژ به‌وڵات و میلله‌ت ، كه ویژدانی خۆی فرۆشتبوو له‌پێناوی به‌رژه‌وه‌نده‌كانی زایۆنیزم و ئیمپریالیزمدا .

به‌بۆنه‌ی ئه‌و ده‌سكه‌وته سوپاییه گرنگانه‌ی وه‌دیتان هێناوه پیرۆزبایتیان لێ ئه‌كه‌م رێزی ده‌وره‌كه‌تان به‌گه‌رم له هێنانه‌دی ئه‌م ئه‌نجامه‌و پاراستنی خاكی نیشتمان و یه‌كێتیه پیرۆزه‌كه‌ی ، كه به‌رزترین نمونه‌ی قوربانیدان و فیداكاری و سینگ فراوانیتان نوواندوه له زالبوون به‌سه‌ر جوره‌ها كۆسپ له زروفی ئیشكردنتان كه نه‌وه‌كانی داهاتو شانازی پێوه ئه‌كه‌ن و مێژوی عه‌سكه‌ری به جوانترین وشه‌ی سه‌ربلندی و سه‌رفرازی تۆماری ئه‌كات .

هه‌روه‌ها زۆر به‌رێزه‌وه بۆیادی ئه‌و گیان و خوێنه پاكه ئه‌وه‌ستم كه له رێگه‌ی شه‌ره‌ف و جێبه‌جێ كردنی ئه‌ركی عه‌سكه‌ری دا هاتوته به‌خشین وه كه‌هه‌تا هه‌تایه وه‌كو بلێسه‌یێكی پرشنگدار ئه‌مێنێته‌وه و له‌پێناوی بنیات نانی دووارۆژی سه‌رفرازی گه‌له‌كه‌مان و لابردنی ئه‌و كۆسپانه‌ی كه له رێگه‌ی شه‌ره‌كه‌مانن دژی زایۆنیزم و ئیمپریالیزم رێگه‌ی خه‌باتی سه‌ركه‌وتومان بۆ رۆناك ئه‌كه‌نه‌وه .

هاونیشتمانیانی به‌رێز : ـ

ئه‌و زروفه ناله‌بارانه‌ی كه ژووروی وڵاته خۆشه‌ویسته كه‌مان پیا رۆیشت وه‌كه ده‌ست كرده‌ی ده‌سته‌یێكی خایین بوو وه‌كه هاووڵاتیانی ناوچه‌كه‌ی هه‌لخه‌له‌تاندبوو ، ماوه‌یێكی درێژی خایاند وه‌كو هه‌مووتان ئه‌زانن ، كه له‌ئه‌نجامیا قوربانیه‌كی زۆر رویشت چ له‌رووی خه‌ڵكی و چ له‌رووی توانای دارایی گه‌وره‌وه ، وه وڵاته‌كه‌مانی خسته ناوكۆمه‌لێك گیروگرفته‌وه كه ئیمپریالیزم و زایۆنیزم قازانجیان لێ‌كرد ، ئه‌مه هه‌مووی ئه‌نجامی خیانه‌ت كاری و هه‌ڵچونی ئه‌و ده‌سته‌یه بوو له‌لایه‌كه‌وه، وه بێ‌ده‌سه‌ڵاتی سیسته‌مه‌كانی پیشوو بوو له لایه‌كی تره‌وه ، كه نه‌یان ده‌توانی توخنی گیروگرفته‌كه بن و چاره‌سه‌ری بكه‌ن به‌پێی لوجیكی ـ منطق ـی روداوه‌كان زۆرجار ئه‌و سیسته‌مانه په‌نایان ئه‌برده به‌ر خۆپاراستن له‌رێگه‌ی وه‌ستاندنی ته‌قه‌و شه‌ره‌وه‌و به‌وه‌نده رازی‌ده‌بون به‌بێ چاره‌سه‌رێكی بنه‌ره‌تی مه‌سه‌له‌كه . وه به‌جـوره‌ها بیانو ، ئه‌مه مه‌سه‌له‌كه‌ی زیاتر ئالوزی‌كردو وای لێهات هه‌ڕه‌شه‌ی له ئاسوده‌یی و ئاسایشی وڵات بكات ، تاوه‌كو شۆرشی ١٧ی ته‌مووز هات و پارتی‌یه سه‌ركرده‌كه‌ی پارتی به‌عسی سوشیالیستی عه‌ره‌ب كه له پروگرامیا بریارێكی سه‌ره‌كی هه‌بوو ئه‌م حاڵه‌ته نائاسایه راماڵێت و ئاسوده‌یی وئاسایش بگه‌رێته‌وه شوێنی خۆی له‌ناوچه‌كه‌دا وه‌كو هه‌نگاوێك بۆ بنیات نانی عیراقه خۆشه‌ویسته‌كه‌مان و هه‌میشه به‌ره‌وپێشه‌وه رۆیشتن له‌رێگه‌ی هێنانه‌دی ئاواته به‌رزه‌كانی نه‌ته‌وه‌كه‌مان له یه‌كگرتن و سه‌ربه‌ستی و سوشیالیزم دا .

وه له سه‌رچاوه‌ی بیركردنه‌وه‌ی ئینسانیانه‌ی پارتی ، حكومه‌تی شۆرش له به‌یاننامه‌ی ١١ی مارتی ١٩٧٠ حوكمی‌ذاتی به‌گه‌لی كوردمان‌دا له ناوچه‌ی كوردو مێژوی ١١ی ئاداری ١٩٧٤ی ده‌ست نیشان كرد بۆ جێبه‌جێ كردنی و ده‌ستی‌كرد به خۆشكردنه‌وه‌ی زه‌مینه‌ی پێویست بۆ جێبه‌جێ كردنی ئه‌و بریاره كه جێگای ره‌زامه‌ندی و پشتگیری هه‌موو هێزه نیشتمانیه‌كان بوو ، به‌ڵام ده‌سته‌ی یاخی بوونه‌كه سوربو له‌سه‌ر هه‌موو ئه‌و ره‌فتارانه‌ی كه ته‌گه‌ره له رێگه‌ی جێبه‌جێ كردنی به‌یاننامه‌كه دروست ئه‌كه‌ن چونكه ئامانجیان ئه‌وه نه‌بوو جێبه‌جێ بكرێت ، به‌ڵكو ده‌یان ویست به‌پێی ئاره‌زوی هه‌ندێ لای بێگانه باری ناله‌بارو شێواوی ناوچه‌كه هه‌ر بمێنێت .

سه‌ره‌رای سه‌لبیاتی ئه‌و ده‌سته‌یه‌ش ، حكومه‌تی شۆرش له‌سه‌ر پروگرامه دیاركراوه‌كه‌ی به‌وپه‌ری سینگ فراوانی و دانایی‌یه‌وه به‌رده‌وام بوو . له هه‌مان كاتیشا خۆی ئاماده ده‌كرد بۆ خراپترین ئیحتمالێك ، ئه‌وه بوو رۆژی ١١ی ئاداری ١٩٧٤ حكومه‌ت یاسای حوكمی ذاتی بۆ گه‌لی كوردمانی بلاوكرده‌وه و ماوه‌یێكی پێویستیشی به ده‌سته‌كه دا ، بۆ ئه‌وه‌ی به‌خۆیانابچنه‌وه ، به‌هیوای ئه‌وه‌ی له كه‌لله‌ره‌قی خۆیان بێنه‌خواری و واز له رێگه چه‌وته‌كه بێنن .

ئه‌م سینگ‌فراوانیه بێ‌سوود بوو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌م ده‌سته‌یه‌ی خنكاو له خیانه‌تكاریدا به‌رده‌وام بوو له‌سینگ ده‌رهێنان و ئیستفزاز كردنی خه‌ڵكی و بلاوكردنه‌وه‌ی گیره‌شێوێنی له ناوچه‌كه به‌لێدانی ده‌زگاكانی میری له‌لادێ و شاره‌كان‌داو ته‌نانه‌ت كه‌وتنه ده‌ستدرێژی كردنه سه‌ر هێزه چه‌كداره‌كان له ئوردوگاكانیان و برینی خه‌ته‌كانی هاتووچۆكردن كه له ئه‌نجامدا چه‌ند بێ‌تاوانێك

بروانه ل ـ٧ـ

ئه‌ركه نیشتمانییه‌كان له‌م قۆناغه‌دا

دوای روخانی ده‌سته‌ی به‌كرێگیراوو جێگیربوونه‌وه‌ی ئاشتی و هێمنی له كوردستاندا ، شۆرش ده‌ستی برد كه‌وته‌خۆی به مه‌به‌ستی پیاچوونه‌وه‌یه‌كی ته‌واوی هه‌موو پێویستیه‌كی ئێستاو داهاتوی ناوچه‌ی حوكمی ذاتی ، ئه‌وه‌بو چه‌ند ئه‌ندامێكی سه‌ركردایه‌تی قطری پارتی به‌عسی سوشیالستی عه‌ره‌ب و چه‌ند كاربه‌ده‌ستی تر له ده‌زگاكانی ده‌وله‌ت سه‌ردانیان له كوردستاندا و راسته‌وخۆ سه‌رنجی باری ناوچه‌كه‌و پێویستیه‌كانیان دا له هه‌موو رویه‌كه‌وه به سه‌رنجدانی پێویستیه‌كانی پێشخستن و گه‌شه‌پێدانیه‌وه به‌جۆرێ كه له‌گه‌ل گه‌شه‌كردنی گشتی هه‌موو به‌شه‌كانی تری وڵاتدا بگونجێت ، وه رێگاو شوێنی پانی به‌رین بۆ نه‌خشه‌ی گشتی دیاری كرا به‌جۆره‌ی كه پێویستی به‌ئاراسته كردن و چاودێری و بایه‌خ پێدانی گورج و گۆل هه‌یه ، تا هه‌موو كه‌رته‌كانی پێویستی رۆژانه‌ی خوێندن وفێركردن و ته‌ندروستی به‌خێرایی بكه‌ونه‌وه چالاكی خۆیان .

سه‌ره‌رای دامه‌زراندنی پرۆژه‌ی پیشه‌سازی به‌رهه‌م هێنه‌رو ده‌ست كردن به‌جێبه‌جێ كردنی یاسای چاره‌سه‌ركردنی كشتوكاڵ (ژماره ١١٧ی ساڵی ١٩٧٠ و گۆڕانه‌كانی) به‌وجۆره‌ی كه پێشكه‌وتنی كشتوكاڵ و پیشه‌سازی به‌خێرایی له‌ناوچه‌كه‌دا بهێنێ و جێبه‌جێ بكات و وه‌ئاوه‌ی ئیش كردن بۆ ئه‌و جه‌ماوه‌ره زامن بكات كه ده‌مێكه به‌هوی باری نائاسایی ناوچه‌كه‌وه لێی بێبه‌ش بوه .

به‌رامبه‌ر به‌م رووتی كردنه گورجه‌ی شۆرش و پارتی سه‌ركرده‌ی ـ پارتی به‌عسی سوشیالیستی عه‌ره‌بی ـ و ئه‌و بایه‌خ دانه تایبه‌تیه‌ی به‌ناوچه‌ی حوكمی ذاتی ئه‌درێت ، به‌رامبه‌ر به‌مانه هه‌موو ئێمه : كاربه‌ده‌ستی هاووڵاتیان ، زۆر ئه‌ركمان له‌سه‌ر شانه بۆ ئه‌وه‌ی هه‌مووشت بگێڕینه‌وه شوێنی راسته‌قینه‌ی خۆی و به‌جۆره‌ی كه خزمه‌تی وڵات و گه‌لی عیراقمان بكات و پێشكه‌وتنی زیاتری بۆ به‌دی بهێنێت .

له‌مه‌یانی ده‌زگاكانی ده‌وڵه‌ته‌وه ، مه‌ركه‌زی و ناوخۆ ، پێویسته له‌هه‌موو رووێكه‌وه ئیلتیزامی ته‌واوه‌تی به‌راسپارده‌و نه‌خشه‌و مه‌به‌سته‌كانی سه‌ركردایه‌تی سیاسی پارتی‌یه‌وه هه‌بێت ، وه پیاچوونه‌وه‌و سه‌رپه‌رشتی كردنی راسته‌وخۆی جێبه‌جێ كردنی كاروباره له‌ناوچه‌كه‌دا و سه‌ردان له شوێنه‌كان و توندو گه‌رم كردنی كاری سیاسی و جه‌ماوه‌ریی و چه‌سپاندنی دێوشوێنی ئیش و كاری به‌رهه‌م‌هێنه‌رو زیادكردنی به‌رهه‌م به‌شداری‌یه‌كی فراوان ئه‌كات له‌خۆڕاگرتنی زروفی گونجاودا بۆ ئه‌وه‌ی جه‌ماوه‌ر ده‌وری دیارو ته‌واوی خۆی له جێبه‌جێ‌كردنی نه‌خشه‌كانی گه‌شه‌پێداندا ببینێ و به‌و جۆره‌ش گۆڕانی پێشكه‌وتن‌خوازانه به‌دی‌بێت ، ئه‌مه سه‌ره‌رای پێویستی گورج و گۆل كردنی دام‌وده‌زگاكانی حوكمی ذاتی تابتوانێت ئه‌ركی ته‌واوه‌تی سه‌رشانی خۆی له‌به‌ڕێوه‌بردن و په‌ره‌پێدانی ئه‌و لایانه‌دا كه راسته‌وخۆ سه‌رپه‌رشتیان ئه‌كات ببینێت .

به‌هه‌مان ئاست و راده ، جه‌ماوه‌ری ناوچه‌ی حوكمی ذاتی ئه‌ركی گه‌وره‌و گرانی له‌ئه‌ستۆیه كه په‌یوه‌ندی راسته‌وخۆیان به ژیانی ئێستاو پاشه‌رۆژیه‌وه هه‌یه‌و له‌سه‌روشیانه‌وه ئه‌م ئه‌ركانه : ـ

یه‌كه‌م : كاركردن به‌هه‌موو رێگایه‌كو له‌ماوه‌ی پراكتیك و كاری (الممارسه العمليه) رۆژانه‌وه ، بۆ پته‌وكردنی بنه‌ره‌ته‌كانی یه‌كێتی نیشتمانی گه‌لی عیراق ، ره‌ت‌به‌ستنه‌وه له‌و زانه‌ی پروپاگه‌نده‌ی دژوار به‌رامبه‌ر به‌شۆرش و نیشتمان بلاوئه‌كه‌نه‌وه‌و له‌پێناوی كۆبونه‌وه‌ی زیاتر پتر له‌ده‌وری سوڵته‌ی نیشتمانیدا كه نوێنه‌ری سوده بنه‌ره‌تیه‌كانی هه‌موو چینه سه‌ره‌كیه‌كانه له‌كۆمه‌ڵدا به‌كرێكارو جوتیارو هه‌موو زه‌حمه‌تكێش و رۆشنبیره شۆڕشگێڕه‌كانیه‌وه هه‌روه‌ها داكۆكی له‌حوكمی ذاتی و ده‌زگاكانی یاسادانان و تنفيذی بكه‌ن ، چونكه ، بونێكی

بروانه ل ٧

ته‌واوبوونی سه‌ردانه‌كه‌ی ماموستا صدام له‌بولگاریا

رۆژی دووشه‌ممـه‌ی رابوردوو ماموستا صدام حسین جێگری سكرتێری سه‌ركردایه‌تی قطری پارتی به‌عسی سوشیالیستی عه‌ره‌ب و جێگری سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شورش له گه‌ل وه‌فدێكدا به سه‌ردان چوو بۆ بولگاریا وه ئێواره‌ی رۆژی ٨ـ٥ ئه‌م به‌یاننامه دوو قوڵی‌یه ، ده‌رباره‌ی ئه‌م سه‌ردانه له به‌غداو سۆفیا بلاوكرایه‌وه :

له سه‌ر داخوازی تیودور جیفكۆف سكرتێری یه‌كه‌می كۆمیته‌ی ناوه‌ندی پارتی كۆمۆنیستی بولگاریاو سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی ده‌وله‌تی كۆماری گه‌لی بولگاریا ، به‌رێز صدام حسین جێگری سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شورش له ماوه‌ی ٥ـ٧ی ئایاری ١٩٧٥ به ره‌سمی سه‌ری لـه كۆماری گه‌لی بولگاریا دا . وه له بارێكی دۆستانه‌و برِوا به یه‌كتری بوون و له یه‌كتری گه‌یشتن‌دا وتووێژ له نێوان سكرتێری یه‌كه‌می كۆمیته‌ی ناوه‌ندی پارتی كۆمۆنیستی بولگاریا سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی ده‌وله‌تی كۆماری گه‌لی بولگاریاوه جێگری سكرتێری سه‌ركردایه‌تی قطری پارتی به‌عسی سوشیالیستی عه‌ره‌ب ، جێگری سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش به‌رێز صدام حسین‌دا كرا وه له وتووێژه‌كه‌دا ده‌رباره‌ی په‌یوه‌ندی نێوان كۆماری گه‌لی بولگاریاو كۆماری عیراق دوان له گه‌ل چونێتی په‌ره‌پێدانی و باری ناوچه‌ی رۆژهه‌لاتی ناوه‌راست و گیروگرفتی ئێستای نێو ده‌وله‌تان كه په‌یوه‌ندی به‌ هه‌ردوو وڵاته‌وه هه‌یه .

وه له لایه‌نی عیراقه‌وه به‌رێزان : سعدون غیدان ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش و وه‌زیری هاتووچۆ ، حسن عامری ئه‌ندامی سه‌ركردایه‌تی قطری پارتی به‌عسی سوشیالیستی عه‌ره‌ب ، جێگری سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی به‌رزی كشتوكاڵ ، دكتور حمادی وه‌زیری ده‌ره‌وه ، حكمت عزاوی وه‌زیری ئابوری ، دكتور فخری قدوری سه‌رۆكی مه‌كته‌بی كاروباری ئابوری له ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش ، خالد عبدالحليم جاسم بالیوزی كۆماری عیراق له بولگاریا ، عبدالودود شیخلی به‌ریوه‌به‌ری گشتی ته‌شریفات ، انور صبری به‌ریوه‌به‌ری مه‌كته‌بی به‌رێز

بروانه ل ٧

به‌یاننامه‌ی دووقۆڵی نێوان عیراق ئێران

له‌سه‌ر خواستی به‌رێز (ئه‌میر عه‌باس هویدا)ی سه‌رۆك وه‌زیرانی ئێران ، به‌رێز (صدام حسین) جێگری سه‌روكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش لـه‌كۆماری عیراق ، له ٢٩ی نیسانه‌وه‌ ، تا ١ی مایسی ١٩٧٥ ، به‌ سه‌ردانێكی ره‌سمی سه‌ری له ئێران‌داو به شێوه‌یه‌كی جه‌ماوه‌ری ورده‌سمی پێشوازیه‌كی گه‌رم و گوری لێ كرا .

وه له‌و ماوه‌یه دا كه كاك صدام‌حسین و وه‌فده‌كه‌ی له‌گه‌لیا بو له ئێران بون ، سه‌ریان له مه‌زاری (ئیمام علی كوری موسی الرضا خوای لێ‌خۆش بێ) داو هه‌روه‌ها شاهه‌نشا ئاریامهر پێش وازی جێگری سه‌روكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕشی كرد .

وه كاك صدام حسین ، رێزی له‌و پێشكه‌وتنه‌ناكه ئێران له هه‌مو رویه‌كه‌وه پێ گه‌یشتوه ، ئه‌و پێش كه‌وتنه‌ی كه حكومه‌تی شاهه‌نشاهی ئێران به سه‌ركردایه‌تی‌ی خاوه‌ن شكو شاهه‌نشا ئاریامیهر به‌دی هاتوه وه له ماوه‌ی ئه‌م سه‌ردانه دا ، گفتوگوی دۆستانه له نێوان به‌رێز صدام حسین جێگری سه‌روكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش له كۆماری عیراق و به‌رێز ئه‌میر عه‌باس هویدای سه‌رۆك وه‌زیرانی ئێراندا . له كورێكی راست و باوه‌ر به‌یه‌ك بون و له یه‌ك گه‌یشتن ده‌رباره‌ی په‌یوه‌ندیه‌كانی هه‌ر دوو لاو كاروباری ناو كۆیی و كاروباری سوته‌مه‌نی و كه‌ره‌سه‌ی خاووباری ناوچه‌كه كرا .

ده‌رباره‌ی په‌یوه‌ندی دوو قوڵی ، هه‌ردوو لاسوربونی خۆیان له سه‌ر به‌رده‌وامی‌ی جێ‌به‌جێ كردنی ته‌واوه‌تی رێكه‌وتن نامه‌كه‌ی جه‌زایر سه‌لماند له‌گه‌ڵ پرۆتۆكۆڵی تاران و بریاره‌كانی وه‌زیرانی ده‌ره‌وه كه له به‌غدا به‌سترا .

دیسان شادمانیان به‌رامبه‌ر ئه‌وهه‌نگاوانه ده‌ربڕی كه له‌لایه‌ن هه‌ردوو لاوه‌نراون بۆ جێ‌به‌جێ كردنی رێكه‌وتن نامه‌كه‌ی جه‌زایرو دوایی‌هێنانی هه‌موو گیروگرفتێكی نێوان هه‌ردوو وڵاتیان به‌پێی سودی پاراستنی په‌یوه‌ندی ئاینی‌ی و مێژویی‌و دراوسێ‌یه‌تی نێوان

بروانه ل ـ٧ـ

Institut kurde de paris

هاوکاری · خەباتی گەلان · ژمارە (٢٦٦) ٩ـ١٦/٥/١٩٧٥

پیرۆز بێ لێتان

نوخشەش بێ لەوانەی ماون

محمدی مەلا کریم

سەرەنجام وا جارێکی کەش پیرە مێژوو بە هەموانی سەلماندەوە کەوا ڕەوڕەوەکەی، هەرچەند جاروبار بە نەرەشی بێتە ڕێ ، هەرگیز بۆ دواوە ناگەڕێتەوە ·· نەک هەر ئەوەندە بەڵکو ڕاش ناوەستێ ·· وا جارێکی کەش متمانەی خستەوە دڵی هەموو ئەوانەی وائەبێ هەورازو نشێوی ڕێی ژیان ئەیانخاتە دڵەکوتەو هیوایان بە دوارۆژ بە سەرکەوتن لەق ئەکا ·· وا جارێکی تریش، بە دەنگێکی زوڵاڵ ، بە هەموو جیهانیا ڕاگەیاند کە لەم جیهانە پان‌و بەرینەدا هێزێک نییە بتوانێ ، هەرچەند بەسام‌و هێز بێ ، لە ڕووی خواستی گەلێکا بوەستێ بڕیاری دابێ بە ئازادی بژی‌و لەپێناوی هێنانەدیی ئەو بڕیارەی خۆیدا لە قوربانیدان دریغی نەکا ، تەنیا بەمەرجێ سەرکردایەتییەکی بەرچاو ڕوونی هەبێ ·

بەڵێ ·· سەرەنجام وا لە ڤیێتنامیشا تەقە وەستا ·· وا ئاڵای بەرەی ئازادی بەخشی نیشتمان لە ئاسمانی شینی (سایگۆن)ی دوێنێ‌و (هۆشی مین)ی ئەمڕۆدا کەوتە شنە ·· وا نیۆیۆرک بوو بە دالدەی کۆمەڵێکی کە لەوانەی ساڵەهای ساڵ بوو ئازارو جەزرەبەیان بە گەلەکەیان ئەچەشت ، بەڵام ئاخری شەقی شۆڕشی گەل دووری هەڵدان ·

وا جارێکی کەش لووتی ئیمپریالیزم دای لە بەردی ئەلحەد ·· دیسانەوە میروو تێیگەیاند کەوا ئەو مردووەو پەلەقاژەی ڕاست بوونەوەی لە هیچەیەو بێ‌سوود ··

ئەی ئەو خاکەی لەو ڕۆژەوە یەکەم گەڕاڵی ڕۆژئاوای پێی تێ‌ناوی ئارامی‌و هێمنیت بەخۆتەوە نەدیوە ·· ئەی ئەو گەلەی داگیرکەر هات‌و داگیرکەر ڕۆیی‌و تۆ هەر دیل‌و پابەستەو دەست بەسەر بووی ، بەڵام هەرگیز لە پەل‌و پۆش نەکەوتی ··

ئەی گەلی نەبەزی ڤیێتنام !

خۆشی لە خۆت ·· خۆزگە بە خۆت ·· دوێنێت بوو بە ئاوی پار ·· بوو بە باسی مێژوو ·· بوو بە کەرەستەی ڕاز گێڕانەوەی گوێ ئاگردانی شەوانی زستان ، تا هەتایە ، بە درێژایی ساڵ ، پیرێژنی بەساڵاچوو بۆ منالی تازە هەڵچووی بگێڕێتەوە ، ئەمڕۆی بە دوێنێیەوە بۆ ببەستێتەوە ، تا هەمیشە سبەینێی لە ڕابوردووی ڕازاوەتر بێ ·

ئەمڕۆ لەگەڵ چرۆی بەهارا، لەگەڵ پشکووتنی گوڵ‌و گوڵاڵەدا ، لەگەڵ جەژنی پرشنگی یەکی دیدارا · بەهاری نۆش هات · نوبزاری [illegible] گەشایەوە ، گوڵی ترۆش پشکووت ·· گوێم لێبوو ئێستگەکان ئەیانوت خەڵک لە شەقامەکانی (هانۆی)و (هۆشی مین)دا ، بەهیوای یەکگرتنەوەی سەرو خواری وڵاتەکەیان دەستیان گرتبوو ، هەڵئەپەڕین ·· بەستەی سەرکەوتنیان ئەوت ·· دەنک دەنک ، وەک دانەی مرواری ، فرمێسکی شادمانی‌یان لە چاو ئەوەراند ·· کوڕو کچ ، گەورەو بچووک ، منال‌و پیر ، ژن‌و پیاو یەکتری‌یان ئەگرتە باوەش ، ئەملاو ئەولای یەکتری‌یان ماچ ئەکرد ·· ئاخ، سەد بریا ئێستا منیش لەوێ بوایەم ، لەگەڵتانا بوایەم ·· منیش ، وەک ڕۆڵەی گەلێکی ئازادیخوا ، دەستم لەگەڵتان بگرنایە ، چۆپی‌یەکی کوردانەم بۆ بگێڕانایە ، فرمێسکی شادمانیم ، بۆ خۆشی‌تان ، لە چاوێکی هەرگیز گریان لێ نەبڕاوەوە بۆ هەڵڕشتنایە ، سەرگۆناتانم تێر تێر ماچ بکردایە ·· بڵێم چی ؟ چیم لە دەست نایە ، لێتانەوە دوورم ·· دڵم لەگەڵتانایە ئەی مرۆڤە بەختەوەرە بە مراز گەیشتووەکان !·

خەڵکینە ! ئەم ڕووداوەی دوێنێی ڤیێتنام ، تەنها هەواڵێکی سادە نییە لەوانەی ڕادیۆ هەموو ڕۆژێ بڵاو ئەکرێتەوەو زۆریشیان هەروەک با بەلای گوێی خەڵکدا ئەڕوا ·· تۆخوا ئاوڕێ بۆ پاشەوە بدەنەوە ·· لاپەڕەی هێشتا تۆز لێ نەنیشتووی مێژوو هەڵدەنەوە ··

چەند ساڵە گەلی قارەمانی ڤیێتنام قوڕی بە خوێن‌و فرمێسک گیراوەی وڵاتەکەی ئەشێلێ ؟·

چەند ساڵە لە خەبات لەدژی ئیمپریالیزمێک نابێتەوە، دەس‌بەجێ ئیمپریالیزمێکی تری دەستەویەخە ئەوەستێ‌و تاوێک ماوەی پشوودان‌و حەسانەوەی نییە · لە فەرەنساوە بۆ ژاپۆن ، لە ژاپۆنەوە سەر لە نوێ بۆ فەرەنساو ، لە دوادوایی درێژخایەنی تێکۆشانیشیا بە ڕووی ئیمپریالیزمی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکادا هەڵ ئەشاخێ ؟·

چەند ساڵە شارو دێهاتی بوردومان ئەکرێ‌و کێڵگەو خانوو بەرەی ئەسووتێنرێ‌و باخی ئەبڕێ‌و سنگی کچ‌و منالی ئەکرێ بە نووکی نێزەوەو ڕۆڵەی بەجەرگی ئەبرێتە بەر پێی سێدارەو مەیدانی تیرباران‌و لە کونە تاریکەکانی زیندانا بەند ئەکرێ ؟·

چەند ساڵە بەدەست سەربازی داگیرکەری ئەمەریکایی‌و جەندرمەی ڕژێمە یەک لەدوای یەک هاتووەکانی سایگۆن‌و چڵکاوخۆرەکانی کۆریای خوارووو تایلاندو کەمبۆدیای لۆن نۆل‌و داوتەڵەبە لە گەلێ لای جیهانەوە هێنراوەکانی تری ئیمپریالیزمەوە گرفتارو ئەناڵێ · بەڵام ئاڵای سپی‌یش هەڵناداو بە یادی خەبات نانەوێنێ‌و تف لە ڕابوردووی خۆی ناکات بڕیاری سەرکەوتن ناشکێنێ ؟··

چەند ساڵە لەژێر سایەی بەرەی ئازادیبەخشی نیشتمانیدا یەکی ڕووەو دارو بەردی وڵاتەکەی لە داگیرکەری سیاچارەو بێبەزەیی کردووە بە ئاگرو نەشتەرو دڕک ؟·

چەند ساڵە سەرەڕای جیاوازیی بیروباوەڕی خەباتکەران ، هەر لە کۆمۆنیستێکی هەڵگری ئایدیای مارکس‌و لەنینەوە بیگرە تا ڕەبەنێکی دەست لە دنیا شتووی بوودایی هەموو بوون بە یەک دەست‌و یەک دەم‌و یەک دڵ‌و نە خەباتی چەکدارەوە بیگرە تا ئاگر بەردانە خۆ چەکی بەربەرەکانێ تاقی ئەکەنەوەو لەگەڵ هەموو ئەوەشدا تاوێک دەست بەرداری ڕێگای ئاشتی‌و گفتوگۆ نابن ؟·

تەماشایەکی ئەو تابلۆ پڕ قارەمانەتییە ، خوێناوییە ، جووڵە لێ نەبڕاوە بکەن ·· سەیرێکی دووکەڵی بە ئاسمانا چوو ، ئێسک‌و پرووسکی کەڵەکە کردوو ، دارو پەردووی بەشەریەکا کەوتوو ، منالی لە برسانا مردوو ، خەباتکەری لەژێر ئازارو سزادا گیان دەرچوو ، دارستانی بڕاو ، کۆشکی ڕووخاو ، کۆڵێتی سووتاو ، کەللەسەری بە قژ هەڵگیراوی بە دەست داگیرکەرەوە شوڕەوە بوو ، هەزارانی لەودیو تەلی درکاوییەوە دوژمن کۆمەڵ پێ کردو - بکەن ··

سەیر کەن چۆن هەرگیز ئاگرو ئاسن‌و تۆقاندن ، کوشتن‌و برین‌و لە نیشتمان دەرکردن ، سێدارەو تیرباران‌و زیندان · سەربازو چڵکاوخۆری بە پارە خۆ بە بێگانە فرۆشتووی بە دەیان‌و سەدان‌و هەزاران ·· هیچ جۆرە زەبرو زەنگێ ، ناتوانێ میللەتێک ببەزێنێ ·· دەنگی کپ کا ·· بەستەی ئازادی لە گەرویا بتاسێنێ بەمەرجێ خۆی ناسیبێ ·

ڤیێتنام ، وەک لە سەرەتاوە وتمان ، دەرسێک پیشانی گەلان ئەدا زۆر گرنگ‌و بەبایەخ ، گەلێ لەسەر ئازادی سوور بێ‌و ڕابەرێکی بەرچاو ڕوونی ڕێ‌و شوێن دیاری هەبێ ، مەرگ دەرەقەتی نایە ·· دوژمنای بەزێنێ ·· ڕەنجی بێبەر نابێ ·

ئەی گەلی ئازاو نەبەز ! پیرۆز بێ لێت ئازادییە گران لەسەر کەوتووەکەت ·· بەهیوای ئەو ڕۆژەش کە سەرو خوارت ئەبنەوە بە یەک ·· نوخشەش بێ لە هەموو ئەو گەلانەی هێشتا ژێردەستەو پارچە پارچەو سەرکوت‌و دەم‌کوت کراون ·· بەڵام ئاڵای خەبات بەسەر سەریانەوە ئەشەکێتەوەو بڕیاریان داوە تا نەگەنە مەبەست ، ڕانەوەستن ·

وەسیەتنامەی هۆشی مین

شنۆبی کردوویە بە کوردی

ئەوەی لە خوارەوە خوێنەرانی بەرێزی (هاوکاری) دەیخوێننەوە ، بەشێکە لە وەسیەتنامەی ڕابەری قارەمان‌و هەڵکەوتووی خەڵکی ڤیێتنام هوشی مینە یە · ئەم وەسیەتنامەیە ڕۆژی ١٠ی مانگی مایسی ١٩٦٩ نووسراوەو ڕۆژی ٩ی مانگی ئەیلولی ئەو ساڵە لە کۆبوونەوەیەکی فراوانی گەلی دا لە مەیدانی « با ، دین » لە هانۆی پایتەختی کۆماری دیموکراتیکی ڤیێتنام لەلایەن (لودوئان) سکرتێری یەکەمی کۆمیتەی ناوەندی پارتی زەحمەتکێشانی ڤیێتنامەوە خوێندرایەوە ·

ئێستا کە ئەم وەسیەتنامە بە زمانی کوردی بڵاودەکرێتەوە قسەکانی هوشی‌منە ، گەیوە تەجێ‌و سەرانسەری ڤیێتنام جێژنی سەرکەوتنی شۆڕش دەکا :-

« کۆماری دیموکراتیکی ڤیێتنام - سەربەخۆیی - ئازادی - بەختەوەری » ·

لە خەباتی نیشتمانپەروەرانە دا دژی پەلاماری ئەمریکا ، بێ گومان دەبێ خۆمان بۆ تەنگ‌و چەڵەمەی گەورەتر ئامادە بکەین ، قوربانی تازە بدەین ، بەڵام سەرکەوتنی تەواو وەدەست دێنین ·

پێم خۆشە پاش سەرکەوتنمان بۆ پیرۆزبایی لە هاونیشتمانەکانم سەر لە خوارووو ژووروی وڵات بدەم پاشان بەناوی گەلی ڤیێتنام ، لە وڵاتانی سۆشیالیستی برامان‌و وڵاتانی دۆستمان لە سەرانسەری دنیا دا ، لە پاداشی ئەوەی کە لە خەباتی نیشتمانپەروەرانەمان دا لە دژی پەلاماری ئەمریکا یارمەتییان داوین پڕبەدڵ سوپاسیان بکەم ·

وە لە دوای دەربڕینی هەستی خۆی وەکو مرۆڤێک کە (٧٩) ساڵ تەمەنێتی ئەڵێ :

لە پێش دا دەمەوێ باسی پارتی بکەم · لەسایەی هاوپێوەندی پتەو دا کە پارتی لە ڕیزەکانی خۆی دا پێکی هێناوە ، لە سایەی ئەو ڕاستییە دا کە پارتی بۆ چینی کرێکارو خەڵک‌و نیشتمان خۆی تەرخان کردوە توانی لە سەرەتای پێک هاتنی دا خەڵکی ئێمە یەکگرتوو بکا ، ڕێکیان بخا ، ڕابەریان بکاو لە ڕێبازی خەباتێکی دژوار دا ، سەرکەوتن دوای سەرکەوتن وەدەست بێنێ ·

یەکێتی ، سوننەتێکی زۆر بە نرخی پارتی‌و خەڵکی ئێمەیە با هەموو هەڤاڵانی پارتی لە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندیەوە تا هەڤاڵانی ڕێکخراوەکانی خوارووو ، یەک پارچەیی‌و یەکێتی پارتی وەک گلێنەی چاویان بپارێزن ·

لە پارتیدا دەبێ دیموکراسی هەراو بەرێوە ببردرێ · ڕەخنەو ڕەخنە گرتن لە خۆ ، بەرێک‌و پێکی‌و بە شیلگیری درێژەی پێ بدرێ · ئەوە لە پارتی دا گرینگترین هۆی پتەو بوون‌و پێ گەیشتن‌و یەکێتییە ·

ئێمە پارتی یەکین دەستەڵاتمان بە دەستەوەیە · هەموو ئەندامێکی پارتی هەموو کادرێکی پارتی دەبێ خاوەنی ئەخلاقی شۆڕشگێری بێ · نموونەی تێکۆشان ، دەست پێوە گرتن ، دروستی ، ڕاستی وفیداکاری تەواو بێ‌و لە خۆ بوردوویی [illegible] بۆ کاروفەرمانی هاوبەشمان [illegible] نیشانی بدا ·

فێر کردن‌و پەروەردە کردنی بەرەی شۆڕشگێری داهاتوو ، ئەرکێکی پێویست‌و زۆر گرینگە · خەڵکی ئێمە لە ماوەی سەدان ساڵ ، لە دەشت‌و چیا هەزاران دژواری‌و بێبەشی‌و کوێرەوەری دیوە ، باری گرانی چەوسانەوەو زوڵم‌و زۆری دەرەبەگ‌و ئیمپریالیزمیان لەسەربوە · بێجگە لەوەش لە شەڕی دوور ودرێژی ئەوچەند ساڵانە دا ڕەنجیان زۆر کێشاوە

دەبێ پارتی بۆ پێ گەیشتنی ڕۆشنبیری‌و ئابووری گەلەی بەرنامەی لە بار دابنێ ، تا ژیانی خەڵک بە چەشنێکی بەردەوام بچێتە سەر ·

شەڕی بەر بەرەکانی لەدژی پەلاماری ئەمریکا ، وێ دەچێ سەردەمێکی زۆر درێژەی هەبێ ، وێ دەچێ پێویست بێ کە گەلەکەمان قوربانی تازەی ماڵی‌و گیانی بدا · هەرچی بێ ، دەبێ لە سەرەوە سووربین کە تا سەرکەوتنی تەواو لە دژی پەلامار دەرانی ئەمریکایی خەبات بکەین ·

ڕووبارو چەمەکانمان ، کوێستانەکانمان‌و گەلەکەمان هەمیشە هەر دەمێننەوە · پاش شکاندنی ئەمریکاییەکان وڵاتی خۆمان دە ئەوەندە جوانتر لە پێشوو ئاوەدان دەکەینەوە · گەلەکەمان بەبێ ئەوەی گوێ بداتە دژواری وکوێرەوەری وبێبەشی ، بێ گومان سەردەکەوێ · ئیمپریالیستەکانی ئەمریکایی ناچار دەبن لە وڵاتی ئێمە وەدەرکەون ·

هاونیشتمانەکانمان لە خوارووو سەرووی وڵات بێ گومان سەرلەنوێ لەژێر ئاسمانێک دا یەک دەگرنەوە · ئەو شانازیە گەورە بەنسیب وڵاتی ئێمە بوو ، کە بە خەباتی قارەمانانە بەسەر دوو هێزی گەورەی سەرمایەداری فەرەنساو ئەمریکایی دا سەرکەوتووەو لە جوولانەوەی ڕزگاریخوازی نیشتمانی دا نەخشێکی گەورەی هەبوە ·

وە لە بارەی ناکۆکیەکانی نێو پارتە کومونیستەکان هوشی منە ئەلێ :

پارتی ئێمە بۆ گێڕانەوەی یەکیتی نێوان پارتیە براکان لە سەربناخەی مارکسیزم - لینینزم وئینترناسیونالیزمی پرولیتاریا ، بەچەشنێکی ژیرو هەست کردن بە بەرپرسی نەخشێکی گرینگی هەبوە · گومانم لەوە دانیە کە پارتی‌و وڵاتە براکان دووبارە یەک دەگرنەوە ·

وە بارەی کاروباری شەخسی [illegible] ئەلێ :

لە ماوەی ژیانی خۆم دا بە هەموو توانەوە خزمەتم بە نیشتمان‌و شۆڕش‌و نەتەوەی خۆم کردوە · ئێستا ئەگەر لە جیهان کۆچ بکەم شەرمەزار نیم · تەنیا داخی وێ گرانم ناتوانم بیتر خزمەت بکەم ·

پاش مردنم نابێ تازیەم بۆ بگرن · تاکات‌و پارەی خەڵک بە خۆڕایی نەچێ · لە کۆتایی‌دا پیم خۆشە پەیوەندی‌و خۆشەویستی بێ پایانی خۆم لە ئاست تەواوی خەڵکی وڵاتم پارتیم ، تەواوی هێزە چەکدارەکانی ڤیێتنام ، برازاو خوارزاکانم ، لاوان‌و منداڵان ڕابگەیەنم ·

بێجگە لەوەش سڵاوی برایانە بە هاوڕێیان ، بە دۆستان ، بە لاوان‌و منداڵانی سەرانسەری جیهان ڕادەگەیەنم ·

دوا ئاواتم ئەوەیە کە پارتی ئێمەو خەڵکی ئێمە بە یەکێتی تەواو لە خەبات دا ، ڤیێتنامێکی ئاشتی خواز ، یەکگرتوو ، دیموکرات‌و پشکوتوو دروست بکەن‌و لە ڕێبازی [illegible] نەخشی گەورەی خۆیان لە شۆڕشی جیهان دا بەجێ بگەیەنن ·

هوشی مین
هانۆی ١٠ی مانگی مایسی ١٩٦٩

زیانی ئەمەریکا لە جەنگی ڤیێتنام دا .

١ - ١٥٠ ملیار دولار زیانی ئەمەریکا بوە ·

٢ - تەنیا ٥٦ هەزارو یەند کەسێک کوژراون ··

٣ - ٣٥٠ هەزار بریندارو بە کوێرو ئیفلیج‌و باڵ قرتاو قاچ براوەوە ··

٤ - فڕۆکە ١٠ هەزار بە تێکشکاوی

٥ - فڕۆکەی ساغ کە هەندێکی لە تازەترین چەشنە خوا نەیبڕی کەوتە دەست شورشگێرەکان تا ئێستا ڕوویان نایە ژمارەکەی بڵێن ·

٦ - ٦٠٠ تانك بەساغی دەست شۆڕشگێرەکان کەوتوە وخۆ هەربابی شکاوو نیوە شکاویش ناکەن ··

٧ - لۆری تەنیا یەک هەزار بەساغی وە شکاوەکان باسیان ناکری ··

٨ - توپ ١٥٠٠ توپ بەساغی دەست شورشگێران کەوتوە ··

تەقەلا بۆ پاراستنی پێگە عەسکەرییەکان

سەعید ئامادەی کردوە

ئەمڕۆ کاربەدەستانی یونان بڕیارو بەڵێنەکانی پەیمانی - ناتۆ-یان هەڵوەشاندۆتەوەو بە نیازی چوونەدەری یەکجاری ڕوویان لەو پەیمانە وەرگێڕاوە تورکیاش بۆ بە جێ گەیاندنی بەڵێنەکانی لە بەرامبەر - ناتۆ - دا زۆر دڵی گەرم نیە ·

بەڵام بەڕێوەبەرانی تورکیا لەو مەترسیە بێ ئاگا نین کە بە هۆی چوونەدەری یەکجاری لە پەیمانی ناتۆ ڕوویان تێ دەکا هەر بۆیەش نابێ چاوەڕوانی بکرێ کە ئەگەر جیراڵد فورد سەرکۆماری ئەمریکا نەشتوانێ کۆنگرە ڕازی بکا کە لە بارەی وەستاندنی یارمەتی عەسکەری بە تورکیا چاو بە سیاسەتی خۆی دا بخشێنێتەوە ، تورکیا تەواوی پێوەندییەکانی لە گەڵ ناتۆدا بپسێنێ · بڕیاری کۆنگرەی ئەمریکا لە بارەی بڕینی یارمەتی عەسکەری لە تورکیا بە مەبەستی سزادانی ئەو وڵاتەیە لە سەر ئەوەی کە بەشێکی زۆری لە سەرووی دوورگەی قبرس داگیر کردوە ·

دوورگەی قبرس لە نەخشەی ستراتیژی هێزەکانی ڕۆژئاوادا ، شوێنی نەوتریە کە نەک هەر لەبەر نزیکی لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست زۆر گرنگە بەڵکو لەبەر ئەوەش کە دوو پێگەی گەورەی حکوومەتی ئینگلیز لەو دوورگەیەدا دامەزراون ·

دەبێ ئەوەش بڵێین کە پشتیوانی یەکێتی سوڤیێتی لە حکوومەتی بێ لایەنی قەشە مەکاریۆس شتێکی ئاسایی و ئاشکرایە · وا دێتە بەرچاو ئەگەر ڕۆژێک ئینگلیزەکان لە بەر بێ شتومەکی و کەم بوونی کەل و پەل نەتوانن زیاتر کەلک لە پێگەکانیان وەربگرن‌و ئەمریکا خەریک بێ جێگایان بگرێتەوە ، مەکاریۆس ڕێگا ناداو مل بۆ ئەو جێ گرتنەوە ڕاناکێشێ ·

لاواز بوونی بەشی خوارووی ڕۆژهەڵاتی پەیمانی ناتۆ بەو هەموو بایەخە ستراتیژییەوە کە لەو ناوچەیەدا هەیەتی بۆ حکوومەتی ئەمریکا زیانێکی گەورەو زەبرێکی زۆر گورچک بڕە · هەرچەند بە ڕاستی ئەمریکا موستەحەقی سزایەکی وا توندیشە · ئەم سزادرانە پاداشی پشتیوانی گەرمی ئەمریکایە لە ڕژێمی بێزراوی دیکتاتوری - میلیتاریستی یونان کە لە مێژ ساڵ بوو لە سەر کار بوو ودیموکراسی لە یونان‌دا پێ شێل کرد بوو ·

بێجگە لەوەش ، وا وێ دەچێ ڕژێمی پێشووی ئەفسەرەکانی یونان هەر بەپشت ئەستووری ئەمریکا لە تەمووزی ڕابردوودا کودیتایان لە قبرص‌دا سازکردو مەکاریۆسیان ناچار کرد لە وڵات بڕواتەدەر ئەمریکا لە بەرامبەر ئەم کردەوە سەرشێتانەی دیکتاتورەکانی یونانیش‌دا دەبوو بە پاداش بگاو سزای خۆی ببینێ ·

ئەمڕۆ سەرانسەری خوارووی ئەوروپا بۆتە مەیدانی تاقی کردنەوەیەکی دژوار کە ئەو مەترسی بەرو بووی ئەو تاقیکردنەوە ڕوو لە قازانجی حکوومەتی ئەمریکا دەکا · مەسەلەی دیموکراسی لە ئیتالیاو پەرەگرتنی نەخشی کۆمۆنیستەکانی ئیسپانیا کە وا دیارە بۆ خۆنواندن‌و هاتنە مەیدان لە سەر تەواوبوونی دەورەی فەرمان ڕەوایی - فرانکو -ی پیرو زورهانیش ڕاوانەوەستن ، پەرێشانی‌و پەژارەیەکی زۆری سەبارەت بە پاشەڕۆژی نەخشەکانی سیاسی‌و عەسکەری بۆ ڕابەرانی ئەمریکا پێک هێناوە · بەڵام مەسەلەیەک کە ئێستا زیاتر لە هەموو شتێک مێشک‌و بیری ڕابەرانی ئەمریکا بە خۆیەوە خەریک دەکا ، چارە نووسی پورتوگالە ·

پورتوگال تەنیا وڵاتێکی ئەورووپایی بوو کە لە شەڕی تشرینی یەکەمی عەرەب‌و ئیسرائیل‌دا بە بێ هیچ مەرج‌و قەرارێک پێگە عەسکەرییەکانی خستە ژێردەستی هێزەکانی ئەمریکایی یەوە ، تا بۆ سازکردنی پردێکی هەوایی بۆ گەیاندنی چەک‌و جبەخانە پێداویستیەکانی ئیسرائیل کەڵکی لێ وەربگرن · بەڵام پورتوگالی ئەمڕۆ وڵاتێکە کە بە تەواوی بە ڕەنگێکی تر دەنوێنێ · ئەمڕۆ سۆشیالیست‌و کۆمۆنیستەکانی پورتوگال هەرچەند لە نێو خۆیاندا کێشەو ناکۆکیشیان هەیە ، بەڵام هەوڵ دەدەن هەموو پشتیوانیەکی دنیای دەرەوە بۆ لای خۆیان ڕابکێشن ·

لێرەدا ئەم پرسیارە دێتە گۆڕێ کە : ئایا ئەمریکا یەکان لە پشتی پەردەدا هیچ

بڕوانە ل -٧-

لە پاش باران کەپەنك

ئاژانسەکانی دەنگوباس بڵاویان کردەوە ، کەوا (چیان کای چیک) لە وەسیەتنامەکەیدا داوای کردوە کە لە (پەکین) شاری لە دایک بوونی بینێژن ·

ڕاستە دەڵێن مێژوو بەزەیی بەکەسدا نایەتەوە ، مارشاڵی خەڵەفاو بو بەدبەختی لە کاتێکدا سەری نایەوە کە (لون نول)و (ڤان - تیو)·· وگشت قوتابی یەزەین کوێرە، کەو دەنەکانی ، خاکی نیشتمانیان بەجێ هێشت یا بڵێین نیشتمان بە دارو بەر دو قوریشیەوە ، ئافرۆزی کردن لە پاداشی خیانەت‌و ڕووڕەشیاندا لەبەر ئەوەی دژی مەنتیقی مێژوو بوون ·

ئاشکراشە ، نیشتمان نەک ئەوانی بەمردوویتی ناوێ ، بەڵکو بە زیندوویتی حوکمی مردنی هەرگیزی دان بەسەردا · جەنابی مارشاڵی خایەن پاش هەشتا ساڵ تاوان کردن‌و چالاکی دژی خاکی نیشتمان بە مردوویەتی ، دەتەوێت ئاواتی زیندوویت بهێنیتەدی · کوردوتنەی نەیخۆی تاڵە ·· لە پاش باران کەپەنك ·

- ئەحمەد غەفور -

institutkurde.paris

چەند تێبینیەک دەربارەی نووسەرە چەپڕەوەکان

« لوشین ئەدیبێکی بەناوبانگی چینە لە تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٣٦ دا لە شەنگهای کۆچی دوایی کردوە پاش ئەوەی چەندەها ساڵ سەرکردایەتیی شۆڕشی ڕوشنبیری پرولیتاریای ئەکردو دروشمی ئەدەب و هونەری پرولیتاریای دژی ئیمپریالزم و کونەپەرستانی کۆمینتانگ بڵندکردبووەوە .. بەوتاری ئاگرینی پەردەی لە رووی تاوانکاری هێزە کۆنەپەرستەکان لا ئەدا .

ئەمەش کورتەی ووتارێکێتی کە لە دووی مایسی ساڵی ١٩٣٠دا لە بەردەم کونگرەی یەکێتی نووسەرە چەپڕەوەکاندا خوێندویەتەوە ... بەڕای من کتومت لەگەڵ باری ئێستای ئەدیب و نووسەرە شۆڕشگێڕەکانمان ئەگونجێ ... پێویستە لەسەریان سەرنجی یان لێ بدەن و سوودی لێ وەربگرن »

فەهمی قەرەداخی

بەڕای من شتێکی زۆر ئاسانە کە نووسەرە (چەپ ڕەوەکان)ی ئەمڕۆ ببنە نووسەری (ڕاستڕەو) .. بۆیە یەکەم : وە لەپێش هەمووشتێکدا ئەگەر بێتو خۆیان لە قەڵایەکی بڵند توندبکەن بۆ نووسینی و دوور لێکۆڵینەوە مەسەلەکان لە بری تێکەڵاو بوون بەو زۆرانبازیە کۆمەلایەتیە واقعیە ئەوا بەئاسانی دەبنە رادیکالی یان (چەپ ڕەوی) تۆخ . بەڵام ئەوەکانەی بەرەنگاری واقیع دەبن هەموو بیروباوەڕەکانتان پوچەڵ دەبێتەوە . شتێکی زۆر ئاسانە لە پشت دەروازە داخراوەکانەوە بیرو باوەڕی سەرچڵ بڵاو بکرێتەوە وئاسانە ببێتە (ڕاست ڕەو) ئەمەیە واتای (هۆڵی سوشیالیستی) لە ڕۆژئاوا . هۆڵ ژوورێکی دانیشتنە ، شوێنێکی جوان و خۆشە بۆ دانیشتن و باس کردنی سوشیالزم ـ بەبێ ئەوەی هیچی لێ هەڵکرێنرێ بۆ هێنانە کایەوە . ئەو سوشیالیستانەی لەم بابەتەن شوێنی بڕوانین .. ئەوەی ڕاستی بێ بێجگە لە مۆسۆلینی کە فڕی بەسەر ئەدەبەوە نیە بە دەگمەن نووسەر یان هونەرمەند هەڵئەکەوێ هیچ بیروباوەڕی سوشیالیستی نەبێت وداوای چەوساندنە وەوکوشتنی کرێکار وجوتیاران بکات .

دووەم : دیسان زۆر ئاسانیشە کە ببنە(ڕاستڕەو) ئەگەر لە باری ڕاستەقینەی شۆڕش نەکۆڵنەوە . شۆڕش شتێکی گرانە ، خوێناویە ، شتێکی خۆش و کامڵ نیە وەکوو شاعیرەکان تێی گەیشتون ، بەڵکو بەڕاستی کاروفرمانێکی واقیعیە ماندووبوونێکی زۆری ئەوێ خەیالی وەکوو شاعیرەکان تێدەگەن

شۆڕش ڕوخاندنی پێوەیە لە هەمان کاتیشدا پێویستی بە بنیات نان زۆرترە . هەرچەندە ڕووخاندن خێرا ئەکرێ بەڵام بنیات نان گرانە. لەبەر ئەوە شتێکی ئاسانە وەکەسانەی خەوی خەیاڵیان هەیە لەمەڕ شۆڕشدا کە تووشی بێ هیوایی ببن کاتێ کە لە شۆڕش نزیک ئەبنەوە یا کە شۆڕش بەرپا ئەبێ . ئەڵێن شاعیری ڕوسی (یاشنین) لە سەرەتا دا لە ناخی دڵیەوە پێشوازی شۆڕشی ئوکتوبەری ئەکرد ئەیووت : « بژی شۆڕش لە ئاسمان و لەزەوی . من ئێستا بۆلشەفیم » . بەڵام پاشان دەرکەوت ڕووداوەکان لەو وێنەیەی کەبەخەیاڵی خۆی بۆی کێشاوە جیاوازن ئەوە بوو بێ هیوایی سەری تێ کردوو هەرەسی هێنا وەکوو ئەڵێن ئەم بێ هیوایییە هۆیەک بوو بۆ ئەوەی خۆی بکوژێ ..

وەڕایەکی چەوت هەیە ئەویش ئەوەیە گوایا شاعیرو نووسەرەکان (گیان لەبەرێکی باڵاترن) وەبەرهەمەکانیان لە هەموو کارێکی تر بەرزترە .. هەندێک وائەزانن ئەو شاعیرو نووسەرانەی ئەمڕۆ لە پێناوی جەماوەری چەوساوەی چینی کرێکار دا لە شۆڕشدان پاش سەرکەوتنی شۆڕش پاداشتێکی چاکیان ئەدرێتەوەو ڕەفتاری تایبەتی یان لەگەڵدا ئەکرێ .. وەئۆتومبێلی تایبەتیان ئەبێت وەخواردەمەنی باشیان ئەدرێتێ .. وەکرێکارەکان نان و کەرەیان ئەدەنێ و ئەڵێن «فەرموون ئەی شاعیرەکانمان» .. وا ئەبێ پاش شۆڕش دۆخ وزروف ناهەموار تر ئەبێ وەکوو بڕماوەی ساڵێک دووساڵ پاش شۆڕشی ئوکتوبەری ڕوسیا ڕووی دا .

ئاشکرایە ڕۆشنبیرەکانمان ئەرکی تایبەتیان هەیە نابێ بەسووکی سەیری بکرێ بەڵام بێ گومان نابێ چینی کرێکاران ڕەفتاری تایبەتی لەگەڵ شاعیرو نووسەرەکاندا بکەن .

هەروەها هەندێ مەسەلەی تر هەیە پێویستە بایەخی پێ بدرێ ..

یەکەم : لە خەبات دا دژی کۆمەڵی کۆن و هێزە کۆنەپەرستەکان ئەبێ بە هێزو بڕوابین و خۆمان بەهێزکەین وسەوداو سەوداکاری لەگەڵ هێزەکانی کۆمەڵی کۆن نەکەین .. مل بۆ داوکاریەکانیان شۆڕنەکەین .. ئەگەرچی ئەدەبی پرولیتاریا توانیوێتی جێگای خۆی بکاتەوەو پایەیەکی بەرز وەربگرێ لە جیهانی ئەدەبدا بەڵام باری کۆمەڵایەتی پرولیتاریا نزمە لەبەر ئەوەی نووسەرکانی ئەدەبی پرولیتاریا لە چینی پرولیتاریا دابڕاون و گەڕاونەتەوە ناو کۆمەڵی کۆن .

دووەم : بەڕای من ئەبێ بەرەکەمان ـ جبهە ـ فراوان کەین ، لە جیاتی ئەوەی ئەدیبەکانمان بکەونە سەروو گوێلاکی ئەدەبی کۆن و بیروباوەڕی کۆن ، کەوتبونە یەکتری وقوتابخانەی کۆنیشیان بەرەللا کرد بوو بە شادمانیەوە لەلاوە سەیری شەرەکەیان ئەکرد .

سێیەم : ئەبێ لەشکرێکی شەڕکەری نوێ پێ بگەیەنین لەبەرئەوەی پێویستمان پێیەتی .. چەند ڕۆژنامەیەکمان وە هەیە ، کتێبی چاپ کراومان کەمەو ناوەڕۆکەکانیان لاوازن چونکە هەمان نووسەران لە هەموویاندا ئەنووسن ، کەسێ هەوڵی ئەوە نادات ببێتە پسپور هەریەکە خەریکی هەموو شتێکە : وەرگێران ، چیرۆک ، ڕەخنە تەنانەت شیعر ئەنجامەکەی لاواز دەبێت .. ئەمەش هۆی کەمی نووسەرە .. بەڵام ئەگەر ژمارەیەکی زۆرمان هەبێ ئەوا وەرگێڕەکان خەریکی وەرگێران ئەبن ، نوسەرەکان خەریکی نووسین ئەبن ، ڕەخنە گرەکان خەریکی ڕەخنە گرتن ئەبن .

لە خەوما

محرم محمد امین

لە شەوێکی تاریکی ئەموستە چاودا بەناو بیابانێکی خاموش دا بە شپرزەیی و سەرلی شێواوی ئەگەڕام ، تربەی پێم تاکە دەنگی بوو کە ئەهاتە بەر گوێم ، تەوەندەم زانی کەوتمە ناو گێژە لووکەوە ، ئەیلوورانەدو ئەیویست پێچم بداو بم با بە ئاسمان دا ، لەم کاتەدا لە گەرمەی زۆران بازی نێوان من و گێژە لووکەکە ، گەلاوێژ بە تیشکی پرشنگداری بیابانەکەی ڕووناک کردەوە ، گێژەلووکە زەمینی بەجێ هێشت و بە ناڵە ناڵ بەرەو ئاسمانی شین کوتایی نەهاتوو ڕۆیشت ، گەلاوێژ گوریسی زیوینی لە قەدم ئالاندو بەرزی کردمەوەو بردمی بردمی بۆ دامێنی کێوی ، ناو گوڵزارێ ، بەر شەپۆلی ڕەنگاو ڕەنگی تاڤگە ، بە جریوەی باڵندە ، بارەبارەی ئاژەڵ ، واقەواقی منداڵ و لای لایەی دایک دەنگی شمشاڵی شوان ، هاژە هاژی تاڤگە لەگەڵ تریفەی تیشکی گەلاوێژ تێکەڵی بەیەک ئەبوون و واتەی ژیانیان پێ ئەبەخشیم .

چۆن لە نوێ خوازی دەگەین

هەمزە عەلی سالح

هەندێ کەس هەن قوولتر دەروانن ژیان و وردتر بیر دەکەنەوەو قوولتریش سەیری نوێ خوازی دەکەن و زۆر ئازایانە کۆت و پەیوەندەکان دەشکێنن ، ئەو نوێ خوازەی کە لە ڕێگەی یاخی بوونی شۆڕشگێرانەو وشەی جەنگاوەرانەوە ڕووناکی بۆ سەرتاپای جیهان بلاودەکەنەوەو شاری تاریکی دەروخێنن زۆر نووسین هەیە حەز دەکەین بە تاسەی دڵ و تینوویەتی گیانمانەوە بیخوێنینەوەو دوای خوێندنەوەشی ئەکەوینە جیهانێکی تر .. بۆ ئەوەی گۆمە مەنگەکان بشلەقێنین و نەهێڵین لەمە زیاتر کپ و بێ دەنگ بن کە ژیانی ئەدەبی و کومەلایەتیمان کز و لاواز ئات پێویستمان بەنەقینەوەیەکی ڕوشنبیرانە هەیەو کەهیچی تر بێ دەنگ نەبین و دەنگیش نابین چونکە ئەمە چارە نووسێکەو هەر ئەبێ ئێمەش لە ناوچەوانی مێژووی سەرکەوتنی داهاتوودا بینووسین .

هەندێ نووسەرمان هەن، یاخود باشتر وایە بڵێین هەندێ نووسەر لە نووسینەکانیانا بە فراوانیەکی زۆرو توانستێکی و ریاییانەوە لە سنووری خوییاتی ـ ذاتیە ـ چوونە دەرەوەو بیر ئەکەنەوە لە ڕوانگەیەکی مرۆڤایەتی یەوە ئەندیشەکانیان تێکەڵاوی بازارەکانیان دەبن ، ئەگەر ئەوەی وتیشمان ئاشکرا لە بەر هەمەکانیانا دیار نەبێ بەڵام خوێنەری ئەدەبە کە هەستی پێ دەکات و بۆی روون دەبێتەوە تا چ رادەیەک گەیشتوونەتە پلەیەکی باشی ئیبداعی نوێ خوازی و بۆ مرۆڤن بۆ مرۆڤی چەوساوە دەنووسن و بگرە دەبنە مامەخەمەی هەموو شیان و لە هەستێکی تەسکدا نەماونەتەوە و لە سروشتی ـ ئیقلیمی ـ یاخود ـ محەلی ـ تێپەر بوون . هەندێ کەس هەن وا لە نوێ خوازی دەگەن کە بە گژا چوونە ، یاخود لە ناو بردنی سەرتاپای ئەدەبەکەی دوێنێیە ، تێگەیشتنی نوێ خوازیش بەم جۆرە تێگەیشتنێکی ساکارو ڕووکەشەو نوێ خوازیش گەلێک ئاڵۆزترو قوولترە ، چونکە زۆر کەس کە گوایە نوێ خوازن بۆ نوێ خوازی ئەنووسن تواناو مێشکۆلەشیان بیروباوەڕی پەڕپووت و کۆنە پەرستانەی تیا لوول ئەخواو داخراو نەتە بەرەیەکی زۆر تەسک بین و کەم تواناوە .

باری ئایدیۆلۆژی کەسێک و بۆچوونە فەلسەفیەکانی لەم سەردەمەی پێشکەوتنی مرۆڤ کە سەردەمی شارستانی و پێشکەوتنی زانستی تەکنۆلۆژیایە چ مەغزایەکی کاریگەری هەیە بۆ سەر ژیان ئەگەر لەو سنوورە تەسکەی پێشووی دەرچێت ، بۆیە زۆر ئاگادار نەبوون لەم ڕووانەدا واتە دەرنەچوون لە سنووری ـ محەلی و ئیقلیمی ـ لە زۆر کاتدا نوێ خوازییەکە بۆ کۆن خوازی هەڵ دەگێرێتەوە کە واتە نوێ خوازی ، واتە بە دەنگەوە چوونی ئەم سەردەمەیە کە ناوبراوە بە سەردەمی شارستانی و زانستی تەکنۆلۆژیا . بۆیە ئاگادار نەبوون لە زۆر نووسین کە بە ناوی نوێ خوازییەوە لە ڕۆژنامەو گۆڤارەکانا دا ئەبەزن پێشکەوتوو نیەو فڕی بە سەر نوێ خوازییەوە نیە .

هەموو نووسەرێک بە ئاسانی ڕەنگ و بۆیەکی دیارو ئاشکراو یەکگرتووی تایبەتی سەر بە ئایدیۆلۆژیەتی خۆی لە بەر هەمە ئەدەبی یەکانیا دائەبەزێنێ ، خۆ ئەگەر نووسەرێکی هۆشمەندو نەترس و پێشکەوتنخواز بوو ، ئەوسا چاکتر هەڵوێستی خۆی بەرامبەر نوێ خوازی دیاری ئەکات و لە سنوورو ژێر سایەی ئەو ئایدیۆلۆژیەتەدا بەرهەمەکەی بە هەموو لایێک ئەگەیێنێ و لە تلیسانەوەو کوژانەوە رزگار ئەکات .. نوێ خوازییەکە لای خوێنەرێک یان نووسەرێک کە شوێنی پێی ڕوشن بیری سەردەمی خۆی بە ئاگاداریەوە هەڵ گرتبێت یان هاوشانی بێت ، شارەزابوونی نهێنییەکانی ئەو مەسەلەیە بەو زرنگی و ئاگاداریەی خۆی ئاسان تر ئەبێت ، بە پێچەوانەشەوە لای کۆن ویستێ کە دەرگا لە سەر خۆ داخستنەو لە سنوورێکی وا داماوەتەوە کە لە چاوی تاریکی دوێنێیەوە تەماشای ڕووناکی ڕۆشنبیری سەردەم بکات . بەڵکو ئەبێ ئەدەب لە خزمەتی مرۆڤایەتی دا بێ و بۆ لەسەر کردنەوەیەکی ڕاست ـ لە هەر شوێنێکا بێ ـ خۆی تەرخان بکات ، نەک ئەدەبە کە بشبێتە زمانی جاڕدان و بە دەنگەوە هاتنێکی شلەژاو . ئەدەبی تازەی ئێمە لە سەردەمێکی وا لە دایک بووە کە دیاردەیەکی تەقاوی ئەو سەردەمەی خۆیەتی .

ئەدەبی تازە بازدانە لە دنیای پێویستەوە بۆ دنیای سەربەستی کەواتە چوونە پێشەوەی ئەدەب ناکۆکیەکانی هەر دوو بەرەکە ـ چەوساوەو چەوسێنەر ـ خۆش دەکات و ئەبێتە هۆی جوڵاندنیان و هەنگاونان بەرەو چارە سەر کردنی مەسەلەکان . کە واتا ئەدەبی نوێ مرۆڤ بینینە لە ڕاستیەکی زیندوو داو وەرگرتنی زمانی سەر دەمەکەی خۆیەتی ، بۆیە پەساپۆرتی نوێ خوازی نادرێ بە هەمووی نووسەرێک ..

نامەیەکی مێژوویی عاشقانە

حەمە ڤاڵ کردوویە بەکوردی

پاشماوەی ژمارەی پێشوو

خۆمان بێ کە خاوەنی قەوارەیەک نین و وەک ئەم لە خۆشەویستی ، رازو نیازو گیرۆدەیی ئەرینی خۆم بۆ تۆ بدرکێنم . هەر بەو مەبەستەو ئاواتەش دەهاتمەلات . بەڵام .. بەڵام لە خۆم ڕانە دەدی زمانم بکەمەوە وراز و نهێنیەکانی دڵم دەربڕم . نازانم چ هێزێکی ڕاکێشەر لە وجوودی تۆدا هەیە ؟ کاتێکی دێمە لات هەر لە خۆوە کاس دەبم . سەرم سوور دەمێنێ ، زمانم ناگەڕێ ، ڕووناکی چاوم کەم دەبێتەوە . هەمیشە تینم بۆ خۆم و دێناو دەم گوت : ئەگەر بگەمە شارلوت ، ڕاست چاوی تێ دەبڕم و بەشی ئەو ڕۆژانەی کە نای بینم لە جوانی ئەو زەخیرە دادەگرم . بەڵام کاتێکی دەگەیشتمە تۆ ، چاوم دەپێش خۆم دەبری ، پێڵووی چاوم بەسەریەکدا دەهاتن ، تا ئەوکاتەی لێت دوور دەکەوتمەوە بێجگە لە پێچکی کورسی و هێندێ جارکورسیە بچووکەکانی پێش تۆ ، چاوم لە هیچی تر نەدەکرد چونکە ئەم چاوە برسی و بە ئاواتانەم ئەوەندەیان لە باران دا نەبوو بێ کە تەماشات بکەن .

زۆرجار بریارم دا کە پێت بڵێم خۆشم دەوێی و وەکێ فریشتەی دەزگای خوادەپەرستم ، بەڵام لە ترسی ئەوەی ئەوەکو وەڵامی « نـا » م بدەیەوە ، نەم وێرا رازی دڵمت بۆ بدرکێنم . ماوەیەک بوو هەر **بە ئاواتەوە لە خەونی شیرن و** خۆشەویستی دا دەژیام . زۆر هەر دەترسام کە وشەیەکی لە تۆ ببیەم کە بەپیتی (ن) دەست پێ بکرێ و ئێستاش دەستم نایەوێ پیتی دووهەمی ئەم وشەیە بنووسێ و بەبیستنی ئەم وشەیە هەودای هیواو ئاواتم بپسێ و بۆ دنیای ناهومێدی و نەمانم بنێرێ .

ئاخرەکەی بۆم دەرکەوت کاتێکی یەکتر دەبینین و لە نیزیک یەکتر دەنیشین تۆ شرڵت وەک کاتی ئیعتیادی و ژیانی ئاسایی لێ دەدا . زانیم کە چرەکانی تۆش چاوەڕوانی من دەکەن و بەتاوێن تەماشەم بکەن . زانیم کە تۆش لە **هێشکێت دا هێندێک خەیاڵی بیروڕا پەروەردە دەکەی کە پێوەندین بە من و بە ناوی ... هەیە .** لەو ڕۆژەوە ژیان بۆ من زۆر لەوە شیرن تربوو کە باسی بکرێ . هێندێ جار شێعرەکانم لە بەردەمم دادەنێم و دەیانخوێنمەوە . باش هەست بەفەرقی شێعرەکانی ئێستام و شێعرەکانی پێشووم دەکەم . زۆرباش هەست بەوە دەکەم کە ئەودەم چیام بەشتێکی . کەورەو ناریک دەچوو دەزانی . بەڵام ئێستا بەنیعمەتێکی خودای دەزانم کە دۆست و کراوی ، بێ خەبەر لە دنیاو شەیتان و شۆفاران لە پەساری ئەو دا یەکتر دەنامێز دەگرن و لێو لەسەر لێوی یەک دادەنێن .

ئەودەم تاقگە بەرزەکانم تەنیا بە ئاو هەڵدێرێک دەزانی ، بەڵام ئێستا لام وایە فرمێسکی چاوی دلدارانی کە لەبەر ئەوەی لە بەرزایی هەڵدەرژێن ، سروودی ئەوین و ناهومێدی دەخوێننەوە . بە هەوای دڵرفێنی ئەو سرووده ، دلدارانی بیابانی ئەوین لە نامێزی یەکتر دا چاو لە سەریەک دا دەنێن و سەعاتێک بە نارامی دەخەون و دنیای ئاوات بەخەون دەبینن .

جاران دارە کەورەکانم تەنیا بەشتێکی سەوز و بەرز و بەکەڵک دەزانی . بەڵام ئێستا دەزانم کە لە ژێرلق و پۆپ و گەڵای ئەو دارە بەرزانە دا ، دوو لاو تۆزێک لەکن یەک دادەنیشن ورازی دڵیان بەیەکتر دەڵێن . کەیەکیان باسی خۆشەویستی دەکا و ئەوی دیکەشیان لە بەردەردو تەواو نۆی ئەوین ئەسرین لە چاوی هەڵدەرژێن کوڵمە سوورەکانی تەردەکەن .

بەراستی ژیان لە دنیای خەون و خەیاڵ دا زۆرشیرنە . بەڵام ئەوشیرینە کاتێک نامی زۆرە کە لە شیرنی ڕاستەقینەی ژیان دووربین ، کاتێکی بکەینە بەختەوەری و خۆشی ، شیرنایەتی خەون و خەیاڵ نامێنی . ئێستا دەزانم کەسێک ئاشق دەبێ کە لیاقەتی ئەوینی هەبێ . کەسێکی لیاقەتی ئەوینی هەیە ، فریشتەی رەحمەت باڵی بەسەردا دەکێشی و دەیخاتە ژێر ڕەحمەت و بەرەکەتی خۆی . هەموو ناکەسێک توانای ئەوینی نیەو تێی ناگا . وێ دەچوو من بەبێ تۆ ناکام بم ، بەڵام دەگەڵ تۆ ، یانی بە هاوسەری تۆ هەرگیز تووشی چارە رەشی نابم .

بروام بەوە هەیە ئەگەر بچمە جەهەندەم بەڵام دەستم لە دەستی تۆ دا بێ ، وەک لە بەهەشتی بەرین دابم پێم وایە . من دەمێکە ئەو ئاوات و رازەم لە دڵی خۆم دا ڕاگرتووە . ئێستا کە هەست بەوە دەکەم کە تۆش لێ رازو نیازەی من تێگەیشتوی ولە دووری من ڕەنگە خەمگینیش بی ، ئاواتەکانم باڵیان گرتووە دەیانەوێ بم گەیێننە ئاسمانی جوانی کەمرانی .

دوور نیە نۆ یەکی تریشت خۆش بوێ ، یەکی تر بۆ خۆت هەڵبژێری ، بەڵام بە تەواوی دڵنیام لە سەرانسەری دنیا هیچ پیاوێک ناتوانی ئەم ئەوین و خۆشەویستیە پاکەی کە من لە ئاست تۆم هەیە ، پێشکەشی تۆی بکا . بەختەوەری تۆ بۆ من زۆر بەنرخە ، من ئەوەی هەمەو نیمە ، باشتر بڵێم تەنانەت وجوودی خۆشم بەئی تۆدەزانم . پێم خۆشە شادی بەختەوەرت بکەم .

دوو دیمەنی هەردوو دیوی بەرهەڵتی وێنەیەکە

١ ـ دیمەنی یەکەم
کاتێک ویستم ..
لەناو قرچەی ژانی تاڵی ..
شین دا .. بدوێم !
پشکۆی تیژی کوانووی جنێو ..
زەردە واڵەی چزوودار بوو ..
چزەی سووری ..
لە ئاواتی مایکرۆفۆنی دڵم ..
هەڵساند ..!
پەنجەی کۆرپەی ..
زوانی سووتاند !
دەنگی زڕەی هەزار زنجیر ..
لە ژێر خانی ئازارو ژان ..
وەک نووکی تیر ..
دەهاتە گوێم !
ویستم .. بفڕم ..
ویستم پەردەی ڕەشی بێ دەنگێتی ..
خێرا بدڕم ..!
ویستم بڕوێم !
گەرووی وشەی ..
زاریان تاساند !

: ● :

٢ ـ دیمەنی دووهەم ..
من دەمەوێت ..
بڕوێم .. بڕوێم ..
من دەمەوێت .. بدوێم .. بدوێم ..!
لە ناو ئێزگەی گەشی هیوا ...
بە ئاوازی ئاشکراو بەرز ..
هۆرە بڵێم !
ووشەی سۆزی هۆنراوەکەم ..
بۆ خاتوو نەداماوەکەم ..!
لە ژووانی یەک بینیندا ..
جوان هەڵواسم !
ژانەکانمی پێ بناسم !
من دەمەوێت ..
بشکێت سوپای چاوەڕوانی ..
برمێت .. شوورەی پەرێشانی ..!

مکرم رشید تاڵەبانی
ـ ١٩٧٤ ـ

institutkurde.org/Paris

سەرۆکی فەرماندەسەری لە وەزارەتی راگەیاندندا

سەرۆك احمد حسن البكر ساغی کردەوە کە پێویستە دەزگاکانی راگەیاندنی شۆرش لە سەرنج دانێکی نەتەوەیی سوشیالیستی زانستیانەوە هەنگاو بنێن کە پەیوەندی تێکەڵی بە رۆشنبیری مرۆڤایەتی یەوە هەیە ، ئەو رۆشنبیریە لە بیری پارتی فەرماندەوە پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب هەڵقولاوە.

سەرۆك احمد حسن البكر ئەمەی لەدیدەنی نیوە رۆی رۆژی دووشەممەی ریکەوتی ٥ی ئەم مانگە لە بارەگای وەزارەتی راگەیاندندا وتووە .

سەرۆکی فەرماندە بەگەیشتنی بۆ وەزارەتی راگەیاندن کاك طارق عزیز وەزیری راگەیاندن و جێگری وەزیر کاك محمد جاسم أمین پێشوازیان لێ کردووە .

سەرۆك بکر لە گفتوگۆ و داوتوویەتی : راگەیاندن دەبێت لە رادەی ئەو گۆرانە شۆرشگێرانە دابێ کە ولات لەمەیانی ئابووری و کۆمەلایەتیدا بەدی هێناوە .

سەروکی فەرماندە لەودیدەنی یەیدا کە سەعات و نیوێکی خایاندووە هەندی ئامۆژگاری کردووە سەبارەت بە پەرەپێدانی دەزگاکانی راگەیاندن ، تا بگاتە رادەی ویستی حیزب و شورش ..

سەرۆك بکر گوێشی لە وەزیری راگەیاندن گرتووە لە بارەی پەرەپێدانی راگەیاندن و نەشونەمای ئەودەزگایانەوە ، کەدەزگاکانی راگەیاندن لە دوای شۆرشەوە گەیشتونەتی ..

لە کۆتایی دیدەنێکە دا بەگەرمی یەوە سەرۆك بکر لەلایەن وەزیری راگەیاندن و فەرمانبەرانی وەزارەتەوە بەرێ کرا .

کردنەوەی چەند پرۆژەیەکی گەشت و گوزار لە کوردستان

لیژنەی ئاراستەکردنی ئەنجومەنی هێلکێشان ، لە کۆبوونەوەیەکی هەفتەی رابردوویدا ، بریاری داوە کە پارەیەکی تەواو دابندرێت بۆ کردنەوەی چەند پرۆژەیەکی گەشت و گوزاری نوێ و چاکردن و فراوان کردن و پەرەپێدانی هەوارگەکانی تری کوردستان .

لیژنەی ناوبراو لیژنەیەکی سەربە لیژنەی گەشت و گوزاری نوێی سەرپشک خستووە بۆجی بەجێ کردنی ئەو پرۆژانە وەبە پێ ئەو بریارەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش لەو بارەیەوە دەری کردوە ، ئەو لیژنەیە توانا و دەسەڵاتێکی تەواوی ئەوەی هەیە کە بەپێی پیویست لەو پروژانە پارە خەرج بکات .

وە بەرێز جێگری سەرۆك کۆمار کاك طه محی الدین معروف سەرپەرشتی ئەو کوبونەوەیەی کردوە کە ئە ئەنجومەنی بەرزی گەشت و گوزار کردن لە مانگی پێشوودا لە بارەگای ئەنجومەنی نیشتمانی پێکی هێناوە ..

ئەوەی شایانی باسە بەرێز وزیری راگەیاندن کاك طارق عزیز لەگەل بەرێز کاك انور عبدالقادر وەزیری کاروباری کۆمەلایەتی وە بەرێز کاك عدنان ایوب صبری وەزیری گواستنەوە و بەرێز ئەمینداری گشتی شارەوانێکان لەگەل ئەندامانی لیژنەکە دا لەو کۆبوونەوەیە دا بەشدار بوون .

لە کۆبوونەوەکە دا باسی ئەوە کراوە کە جێی ئەوگەشت و گوزارو هەوارگانە تارادەیەکی وا بایەخی پی بدرێت کە ئەو گەشت و گوزارکەرانەی رووی تێ ئەکەن بە چاکی تیا بحەسینەوە .

ئەنجومەن داوای لە ئەنجومەنی بەرزەوەندی گەشت و گوزار کردووە کەراپورتێکی تەواوی لەو بارەیەوە بو بینێری .

هەروەها ئەنجومەن داوای کردووە کە لەمەسەلەی گەشت و گوزار کردن لەولاتدا بکولێتەوە وە چەند هەنگاوێك بنرێت بۆ بوژانەوەی گورج و گۆلی گەشت و گوزار کردن لە سەرانسەری ولاتدا ، وەدەربارەی بەرهەم هێنانی ناوچەی شوێنەوازەکانی ولات و چاك کردن و پەرە پێدانیان دوواوە .

چاپکراوی نوێ

- ئەستێرە -

هەفتەی رابوردوو بەرێوەبەرایەتی گشتی روشنبیری کوردی - لە وەزارەتی راگەیاندن یەکەم ژمارەی گۆڤارێکی نوێ بە ناوی ئەستێرەوە پێشکەش بەمندالانی کورد کرد ، گۆڤارەکە بە ئوفسێت چاپ کراوە و بەوێنە و تابلۆ و چیروکی رەنگین و بابەتی تیرو تەسەل رازاوەتەوە... لەکاتێکدا ئیمە پیروزبایی لە منالانی کورد ئەکەین کە بونەخاوەن ئەو گوڤارە رەنگینەیان ، هیوادارێشین کەگۆڤارەکە سەرکەوتوو بێت و جێگایەکی شیاو لە جیهانی رۆژنامەگەری کورد دا بگرێتەوە ..

هاوکاری

ئەنجومەنی یاسادانانی کوردستان سێ لیژنە پێك ئەهێنی

ئەنجومەنی نیشتمانی بەرێوەبردنی ناوچەی کوردستان لە کوبوونەوەیەکی رۆژی یەك شەممەی رێکەوتی ٤ ئەم مانگەدا بریاری داوە کە لەئەندامانی ئەنجومەن سێ لیژنە پێك بهێنی بۆ گەران و چاودیری کردنی پارێزگای دهۆك و سلێمانی و هەولێر .

سەرۆکایەتی لیژنەی پارێزگای دهۆك پارێزگاری دهۆك کاك ئەحمەد بابن دەیکات و ئەندامەکان بریتیین لەم بەریزانە کاك هەمزە عوسمان یونس و کاك عرف خالد و کاك حەسەن عبدالرحمان و کاك سەعبان بیرو و کاك محەمەد زەکی عماری و کاك ئەحمەدین مامۆو کاك خالد سدیق و کاك یەلدا دوما .

بەلام سەروکایەتی لیژنەی سلیمانی کاك حیکمەت حاجی سەلیم دەیکات و ئەم بەریزانەش لە ئەندامێتی ئەولیژنەیە دا بەشدار دەبن کاك قادر خلیل و کاك ابراهیم حاجی مەحمودو نۆما داودو کاك کاوە شێخ لەتیف و کاك محەمەد ئەمین پینجوینی و کاك قادر رەشید عەبدوورەحمان و لەگەل خاتو سامیە شوکریدا .

وە سەروکایەتی لیژنەی سیهەم لیژنەی پاریزگای هەولێر سپێردراوە بە بەرێز کاك عەبدو المنعیم باری ئەم بەرێزانەش ئەندامیتی ئەولیژنەیە دەکەن کاك هاشم عەقراوی و کاك مەحمود عەباس و کاك حاجی مەلا سەعید و کاك علی ابراهیم دەروێش و کاك مەحمود مستەفا دلزار و کاك محەمەد سەعید عبدولرحمان و کاك شلێمۆن مەلەك بەکۆو کاك حوسین دزەیی دامەزراندنی ئەم لیژنانە سەبارەت بەبریارێکی ئەوەیە ئەنجومەنە لە ١٠ی مانگی نیساندا لە کۆبوونەوەیەکیدا داوێتی .

بەوبونەیەوە سەروکی لیژنەکان و ئەندامانی ئەکەونە هەروەزیکی وریاکردنەوەو لەو پارێزگایانە دا بۆزون کردنەوەی دەستکەوتەکانی شۆرش بەسەرۆکایەتی پارتی بەعسی عەرەبی سوشیالیست .

هەروەها بۆ روون کردنەوەی مەسەلەی کوردو . دەوری پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لەچارەسەر کردنی ئەومەسەلەیەدا بەرێگایەکی دیموکراسیانە ئەویش یاسای حوکمی زاتی لەو ناوچەیەداو پێك هێنانی ئەودەزگا دەستوریانە .

دامەزراندنی چەند پروژەیەك لە سەرانسەری ولات دا.

ئەو ئیجازانەی لە مارەی (٣) مانگدا دراوە بە بەرێوەبەرایەتی گشتی سەرمایەکەیان گەیشتوە لە ٢١ ملیون دینار .

سەرچاوەیەکی ئاگادار لە بەرێوەبەرایەتی ریکخستنی ... رۆژی دووشەممە ریکەوتی ٥ی ئەم مانگە راگەیاندووە کە سەرجەمی ئەو ئیجازانەی بەبەرەی ... دراوە ژمارەیان گەیشتۆتە (١٠١) ئیجازە ، دەست مایەی ئەو ئیجازانە خویداوە لە ٣ ملیون و ٤٨٠ هەزار دینار .

بەلام ئیجازەکانی بەرەی گشتی ژمارەیان (١٣) ئیجازەیە سەرمایەی ئەو ئیجازانە گەیشتوونەتە ١٧ ملیون و ٩٨٦ هەزار دینار ..

ئەو دەست مایەیەی بەرەی تایبەتی مەکینەی بی کریوە گەیشتۆتە ٣٧ هەزار دینار ، دەست مایەی بەرەی گشتی کە بۆ مەکینە کرین سەرفی کردووە گەیشتۆتە ٩ ملیون و ٩ هەزار دینار هەروەها سەرچاوەکە رایگەیاندووە کە بایەخی سەرەکی دراوە بە پیشەسازی قوماش و تریکۆ ئەویش لەبەر ئەوەی ولات پێویستیەکی تەواوی بەو پیشەسازیە هەیەو ئەو دەست مایەیەی بۆ ئەو پیشەسازیە خەرج کراوە گەیشتۆتە ٤٨٧ هەزار دینار ، بایەخ پیدانی پیشەسازی پلاستیك پلەی دووهەمی گرتۆتەوە ، ئەویش بەهوی ئەوەوە کە خەلکی لە ئەمرۆدا زیاتر بایەخیان داوە بەکەلوپەلی پلاستیك و هاولاتیان زیاتر لە کولوپەلی مەعدەنی دوورکەوتوونەتەوە لە لایەکی تریشەوە ئەم جۆرە پیشەسازیە کەرەسەی هەلسوران و مادەی خاوی لە ولاتدا دەست دەکەوێت و پیشەسازیکە زیاتر پشت بەخۆی دەبەستێت ، بەدەرەجەی سێهەمیش بایەخ دراوە بەمەسەلەی چاپ و چاپەمەنی و بلاوکردنەوە لەگەل ئەو پیشەسازیانە دا کە دەبنەهوی جێبەجێ کردنیان .

ئەو سەرچاوەیە وتوویشێتی : کە بەرەی گشتی زیاتر بایەخی داوە بە پیشەسازی ئاوەدان کردنەوە ، لەو مەیدانە دا (٧) ئیجازەدراوە بۆ دامەرزاندنی پیشەسازی ئاوەدان کردنەوە سەرمایەی ئەو ئیجازانە گەیشتۆتە ٤ ملیون و ٤٠٨ هەزاردینار بیجگە لە پروژەی پلاستیکی کە (٢) ملیون و ٦٠٠ هەزار دیناری تیدەچێت رەبەرەی تایبەتی لە پیشەسازی رستن و چنینیشدا بەشداری کردووە بۆ پیشکەوتنی ئەم جۆرە پیشەسازیە ئیجازەی داوە کە دەستمایەکەی گەیشتۆتە ٩ ملیون و ٢٠٠ هەزار دینار .

لەو دەستمایەیە پێنج ملیۆن و ٧٦٦ هەزار دیناری بۆ مەکینە کرین تەرخان کردووە .

وە ئەوەشی رایگەیاندووە کە بو پیشەسازی قوتوکردنی ماس و جۆرەشتی تر دوو ملیون دیناری تەرخان کردووە لەو پارەیە ٣٠٠ هەزار دیناری بۆ کرینی مەکینە خراوەتەلاوە .

بەلام بەگویرەی دابەش کردنی جوگرافی ئەو ئیجازانە (١٥) ئیجازەی بەر ناوچەی خواروو کەوتووە بەش بەری تایبەتی ٨ ئیجازە بووە وە بەرەی گشتی ٧ ئیجازە لەوانەش ئیجازەی پرۆژەی بۆری ... لە پارێزگای بەسرا ، کەسەرمایەکەی ، دەگاتە ٧ ملیون و ٢٢٦ هەزار دینار وە پارێزگاکانی ناوچەی ناوەراستی ولات ژمارەی ئیجازەی تیاگەیشتۆتە ٨٩ ئیجازە دەستمایەی ئەو ئیجازانە گەیشتۆتە ٣ ملیون و ٨٣ هەزار دینار لەو دەستمایەیە دوو ملیون و ٨٣٦ هەزار دیناری بۆ کرینی مەکینە وەلادراوە .

بە گوێرەی قسەی ئەو سەرچاوەیە : ژمارەی ئیجازەکانی ناوچەی ژووروی ولات گەیشتۆتە ١٠ ئیجازە ، دەست مایەی ئەو ئیجازانە گەیشتۆتەدوو ملیون و ٨٢٧ هەزار دینار ..

لێکۆلینەوەیەکی فراوان دەربارەی ئەو زیانانەی ئاو برینی فورات داوێتی

لیژنەی بەرزی سەرپەرشتی وە ئەو هەول و تەقەلایانەشی کردنی کاروباری لیژنەکانی دەرخستووە کە ئەو لیژنانە هەلسەنگاندنی ئەوزیانانەی دەیدەن کەتایبەت بۆئەم مەسەلەیە بەهۆی کەمی ئاوی فوراتەوە پێك هاتوون ، بەهیوای ئەوەی تووش هاتووە ، بەسەرۆکایەتی بەسەر ئەم کارەسانەدا بەرێز کاك عەلی لنقیب بەرێوە بەزووترین کات سەرکەون .

بەری گشتی ناوخۆ رۆژی دوو شەممەی رێکەوتی (٥)ی ئەم مانگە لە پارێزگای قادسیە لەگەل لیژنەی ناوەندی بەتایبەتی کۆبوونەوەیەکی فراوانیان بۆ هەلسەنگاندنی ئەو زیانەی کەمی ئاوی فورات داوێتی .. کردووە .

بەرێز بەرێوەبەری گشتیی ناوخۆ ئەوەشی روون کردۆتەوە: کە ئەو لیژنانە بۆ ئەوە پێك هاتوون کە ئەو زیانانە هەلسەنگینن کە بێ ئاویی رووباری فورات داوێتی گورج و گولانە لەکارکردندان بۆلێکۆلینەوەیەکی تەواوی ئەوزیانانەی بێ ئاوی رووباری فورات داوێتی .

کاك ئەلنقیب ، لەو وتارەدا کە لە کۆبوونەوەکەدا داوێتی ئەوەی ساخ کردۆتەوە کەوا حکومەتی شۆرش بایەخێکی تەواوی داوە بەوکەسانەی کە بەهۆی کەمی ئاوی فوراتەوە توشی زیان هاتوون ..

هەروەها کاك ئەلنەقیب : ئیشوکاری لیژنەبچووکەکانیشی روون کردۆتەوە هەروەك وەرامی زۆر پرسیاریشی داوەتەوە کەلەو بارەیەوە لەوکۆ بوونەوەیەدا لیبان کردووە .

جەزراوی لە کۆبوونەوەکانی پیشەسازی عەرەبدا

کاك (طه جەزراوی) ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش و وەزیری پیشەسازی و کانزەکان لە ٢٩ی ئەم مانگەدا سەروکایەتی وەفدی عیراق دەکات لەیەکەم کۆبوونەوەی وەزیرانی پیشەسازی عەرەب کە لە جەزائیر دەکرێت ..

کۆبوونەوەکان ٣ رۆژ دەخایەنێت و لەبەرنامەی کارو یاداشتەکانی ٣ هەم کۆنگرەی پەرەپیدانی پیشەسازی عەرەب دەکۆلێتەوە ، کە لەمانگی نیسانی سالی پاردا لەتەرابلس گیرابوو کۆنگرەکە تایبەتی بوو بە پەرەپیدان و پشتگیری کردنی پیشەسازی عەرەبەوە .

وەفدە سەربازکەی سعودیە بۆولاتی خۆیان گەراوەتەوە

سەر لە ئێوارەی رۆژی یەك شەممەی رێکەوتی ٤ی ئەم مانگە وەفدە سەربازیکەی سعوذیە بۆولاتی خۆیان گەراونەتەوە دوای ئەو سەردانەی بە بۆنەی جەژنی سەرکەوتنەوە بۆ ولات هاتبوون .

رووناکی

باوکی دلێر

کاتێ کاروانی تێکوشانی گەلەکەمان ، هەنگاوی گەورەی لە رێگای پێشکەوتن و پەرەپێ دانا بری ، مەبەستی بەردەوامی جولانەوەی بنیات نانی کۆمەلێکی نوێ بو ، کۆمەلێك ، ژیانیکی سەربەست و پیرۆز بۆ عیراق زامن بکاو بەختیاری بۆ رۆلەکانی دەست کەوێ .

دروانی گورانی شۆرشگێرانە ، سەرئەنجامی سەرکردایەتیەکی راستە کە « پارتی بەعسی سۆشیالستی عەرەب » بەینوێنێ ، لەبەر ئەوە ، گۆرانە بنەرەتیەکان هەمو رویەکی سیاسی و ئابوری و کۆمەلایەتی ئەگریتەوە .

دەزگا ئیمپریالیزم و سایونیزمەکان ، دەرکیان بەوەکرد ، کە کاروانی بەرەو پێشەوە چوی عیراق ، دوای بەپاپونی شۆرش لە ١٧ی تەموزی سالی ١٩٦٨ دا ، مانای مەحوکردنەوەی تەواوەتی هەمو سودێکیانەو لە ریشە هەلکیشانی رەگیان لە ناوچەکە دا .

ئەم بۆ چونەش ، لە چەند شتێکی سادا دەرکەوت کە ئەو هێزانە زانیویانەو بەم جۆرەیە :

یەکەم : (پارتی بەعس) کە بەهەلوێستی دوژمنایەتی کردنی ئیمپریالیزم و سایونیزم وهەمو جۆرە ژیر دەستیەك ناسراوە بێ گومان ، ئەبێ ئەوبزوتنەوە شۆرشگێرانەی سەرکردایەتی ئەکات ئەنجامی دیاری لە روی زیان دانەوە لە سودی سیاسەتی ئیمپریالیستی هەبێت .

دووەم : باوەری نەتەوەیی سوشیالستی پارتی سەرکردە ، توانای چارە سەری هەمو ئەوگیروگرفتانەی هەیە کە پاشماوەی سەردەمەکۆنەپەرستیە بەسەرچوەکانن .

سێیەم : لەو ئەنجامانەی ، لە کاتێکی وا دا حیسابی بۆ ئەکرێت ، ئەوەیە ، کە ئەم رێرەوە ، عیراق ئەکاتە بنکەیەکی شۆرشگێرانەو مەلبەندی روناکی تێکوشانی کە وزەیەکی گرنگ بە بزوتنەوەی رزگاری مرۆڤایەتی ئەدات .

لە بەرئەمانە ، هەول و تەقەلای دەزگای ئیمپریالیزم و سایونیزمەکان ، دژی شۆرش دەستی پێکردو هەمو توانایەکیان خستەکار بۆ لێدانی ، گوایە ئەتوانێ بەمەوا بکا بیگەیەنێتە مل کەچ کردن . ئەو هەول و تەقەلایەش لە زۆر رووەوە دەرئەکەوت :-

أ - دەست پێکردنی هێرشی دوژمنایەتی بەرامبەر بە شۆرش و هەولدان بۆ گەرداوی کردنی روی خاوێنی .

ب - کۆکردنەوەی هەموو هیزەکانی بۆ پیلان گیران بەمەبەستی روخاندنی شۆرش .

ج - کاتێ ئەم هەولدانە سەرنەکەوت وکاروانی شۆرش تا ئەهات هەنگاوی بەرەوپێشەوە ئەنا و زیانی گەورەی بە سودی بەئیمپریالیزم گەیاند ، ئینجا دەزگاکانی ئیمپریالیزم کەوتنە هاندانی دەستەی بەکرێ گیراو لە بزوتنەوەی کوردی دا تابیێتە دار دەستی نەخشەی پیلان گێرانەی .

دەستەی بەکرێ گیراو کەوتە داوی نەخشەی ئیمپریالیزمەوەو کەوتە کاربۆ تێك دانی یەکیتی نیشتمانی و دوژمنایەتی کردنی مافی رەوای نەتەوەیی گەلی کوردمان کە لە بەیاننامەی ١١ی مارتدا دیاری کراوەو ئۆتۆنۆمی بۆ زامن کردوە ، ئەم رێرەوش دوو هەلوێستی نیشان ئەدا :

یەکەم : خزمەت کردنی ستراتیژی ئیمپریالیزم .

دووەم : پاراستنی سودی دەست بە سەراگرتن و مانەوەی چەوسانەوە لە سەر گەلەکەمان .

لە بەرئەوە ، لە ناوبردنی ئەو دەستە بەکرێ گیراوە ، بوە ئەرکی ناوەندی (مەرکەزی) وشایانی دوا خستن نەبو .

لێرەوە ، سەرکەوتنی شورش لە سەر ئەمە مانای دەربرینی سودی گەلی عیراقمان بو ، وە بەراستی دەربری خواستی بو لە مەحوکردنەوەی بنکەکانی تاوان و بەکری گیراویی .

بەم پێیە روخاندنی یاخی بونەکە ، دەست کەوتە بۆ گەلەکەمان ، بۆ یەکێتی نیشتمانی ، بۆ کاروانی شۆرشگێرانەو ئامانجەکانی لە گورانی بنەرەتی دا .

- بۆ زانین -

بەرێوەبەرێتی گشتیی کومپانیای چیمەنتو لە سەرچنار بەدەست هینانی ئازوقەی چێشتخانەی کریکاران لە کارگە ئەخاتە کەم کردنەوەی (مناقصە) نهێنی بۆ ماوەی سالیکی تەواو بە گویرەی ئەو مەرجانەی کە لە بەشی ژمیر یاری کارگەدا دەست

ئەکەوی بە نرخی (٥٠٠ر٠) دینارو ئەو پارەیە گەراندنەوەی نییە ، هەر کەسیك لە ئەندامانی ژووری بازرگانی کە باجی لەسەرنییە وە لە خوی وا رائەبینێ یا مەرج پر بکاتەوە وە لە گەل (٢٥٠) دینار پارە یاچەکی باوەر پێ کراودا لە پاکەتیکی مور کراوا پێشکەش بکات بە سکرتێری کارگە لە ئێستاوە هەتا کوتایی دەوام لە رۆژی ١٥-٥-١٩٧٥ ئەوەی شیاوی باسە مەسرەفی بەلێن مورکردن لە لایەن کاتبی عەدلەوە مزەی بلاو کردنەوەی ئەم ئاگاداریە لەسەر ئەو کەسەیەکە مناقصەکەی بو دەر ئەچی .

ناجی عیزەت جاف
بەرێوەبەری گشتی کارگەی چیمەنتوی سەرچنار

زۆر پێویستە ناوەرۆکە دیموکراتی‌یە قوڵەکەی چارەسەرکردنی ئاشتی‌و دیموکراتی‌یانەی مەسەلەی کورد کە پارتی لەماوەی ساڵانی رابوردوودا لەسەری دەرۆیشت بسەلمێت‌و دوپات بکرێتەوە . چونکە سەرەڕای بایەخ وگرنگی ئەم چارەسەرکردنە لە بواروماەیانی پتەو کردنی یەکێتی نیشتمانی‌و سەربەخۆیی سیاسی‌و پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی ، بایەخێکی گەورەی دیموکراتی یانەشی هەیە .. لەبەر ئەوەی - بۆیەکەم جار - لە مێژووی وڵاتەکەماندا زەمینەی خۆش کرد بۆ ئەوەی جەماوەری گەلی کوردمان ، کە بەشێکی گرنگی گەلەکەمانە لە عیراق دا بەمافی خۆی بکات‌و مافە نەتەوەیی‌یەکانی بەکاربهێنێ‌و چالاکی پارتایێتی‌و سیاسی وکۆمەڵایەتی‌و رۆشنبیری زۆر بە فراوانی بنوێنێ .

لە راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی (قطر)ی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبە وە
کانوونی دووەم ١٩٧٤

دایکایەتی

ئەگیرنەوە کە لە زەمانی حەزرەتی سلێماندا دوو ژن لە سەر منداڵیك تێك ئەچن .. یەکێکیان ئەڵێت هی منەو ئەوی تر لێی دزیوە . ئەویشیان ئەڵێت منداڵ منداڵی خۆمەو ئەو گەڕم پێ ئەکات .. لە ئەنجامدا مەسەلەکە ئەگاتە لای حەزرەتی سلێمان .. هیچ کامێك لە ئافرەتەکان ناتوانن بیسەلمێنن کە منداڵەکە هی ئەوە .. ئەوسا حەزرەتی سلێمان ئەفەرموێ « باشە چار نیە ئەبێ بهێنم منداڵەکەتان لە بەیندا بەش بکەم » ئافرەتەکان ئەڵین « چون ؟ » ئەڵێت ئەهێنم بەمشار لە تەوقی سەریەوە تا ناوگەڵی لە ناوەراستدا بێ کەم‌و زیاد ئەیبڕمەوەو ئەوسا هەر لەتەی ئەدەم بە یەکێکتان ! ژنەکان ئەڵێن « جا خۆ بەم شیوەیە بێت منداڵەکە ئەمرێت » ئەویش ئەڵیت چی بکەم ؟ دەسەڵات نیە ، ئەبێ هەروا بکەم .چونکە دڵنیا نیم کە هی کامتانە ئەترسم بیدەم بە یەکێکتان‌و کەچی هی ئەوی ترتان بێت ئەوا یەکیکتان بە تەواوی مەغدور ئەبیت نەوەڵڵا زیان لە نیوەی بگەڕێتەوە ، لەبەر ئەوە بەشکردنەکە باشترین بڕیارە .. ئادەی کورە هەر ئێستا بڕۆن مشارێکم بو پەیدا کەن با ئەم تەنگ‌و چەڵەمەیە کوتایی پێ بهێنم » لەویدا یەکیك لە ژنەکان ئەڵێت :

گەورەم خوا هەڵناگرێت تو ئەو منداڵە بکوژیت . خوائەیزانێ من دروم کرد ووهەرچی ماف بیت من نیمە بەسەر ئەم منداڵەوە لەبەر ئەوە تکات لێ ئەکەم بە سەلامەتی بیدەرەوە بە دایکەکەی وەڵڵاهی ئەم دایکی راستەقینەیەتی‌و من بوختانی بو ئەکەم ! .. ئەوسا حەزرەتی سلێمانی دانا پێی ئەڵیت : نەخیر ، منداڵەکە ئەدەم بە تۆ ! « ژنە ئەڵیت » بەڵام گەورەم من ئەڵێم هی من نیە هی ئەم ژنەیە .. ئاخر هەر دایکایەتیە کە وات لێ ئەکات ئەم قسەیە بکەیت - حەزرەتی سلێمان ئەفەرموێت - چونکە بەلاتەوە باشترە منداڵەکەت بمێنێ با ژنیکی تریش بیبات‌وەك لەوەی بمریت ، من کە بریارم دا بیبرمەوە راستتم نەکرد .. ئەوەم کەوت هەر بوئەوە بو کە بزانم کامتان بەزەیتان بە منداڵەکەدا دێتەوە تاوەکو دایکی راستەقینەیم بودەرکەوێت کە ئەویش تویت نەك ئەوە !.

- طه بابان -

گۆشەی هونەرو هونەرمەندان

محەممەد مەولودی هونەرمەند

ئامادە کردنی - مەسعود جەوهەر پەریشان

● ناوی موحەممەدی کوڕی مەولودی کوڕی قادری سبیلچی‌یە . لە ساڵی ١٩٣٨ لە (کۆیە) چاوی هەڵهێناوە .

● لە ساڵی (١٩٤٥) چۆتە قوتابخانەی سەرەتایی لە کۆیەو ، پلەی ناوەندیشی هەر لەوێ تەواو کردووە . وە لە ساڵی ١٩٥٤ چووە بۆ قوتابخانەی مامۆستایان - دار المعلمين الابتدائية - لە شاری باقووبە : وە بە پلەیەکی زۆر باش وەرگیراوە ، لە دوای سێ ساڵ خوێندن بووە بە مامۆستا لە قوتابخانەی ئامادەیی کۆیە دامەزراوە .

● هەر لە منداڵیدا چێژێکی تایبەتی هونەری هەبووەو زۆربەی کاتی بێ کاری خۆی بەوێنەکێشان بەسەر بردووە . تا لە ئەنجامدا بووە بە هونەرمەندێکی سەرکەوتوو .

● هونەرمەند ئێستاکە دەستێکی باڵای لە (خۆشنووسی .. وێنە کێشان .. هەڵکەندنی سەر تەختە .. دەسکاری قوڕین .. زەخرەفە سیرامیك .. تەخریم‌و .. هەموو لقەکاتی تری هونەر هەیە .

● هەوڵ‌و کۆشش‌و ئاواتی ئەوەیە هەموو قوتابی‌یەکانی دەستی هونەری‌یان هەبێ بەو ئاواتەی کە لە دوا ڕۆژدا بتوانن بە هۆی لقێك لە لقەکانی هونەرەوە خزمەتێکی کۆمەڵەکەیان بکەن . وە تا ئێستا گەلێ هونەرمەندی بەرزی لادەرچووە نموونەی کاك فوئاد عەبدول ڕەحمان‌و کاك عەبدول قادر ئیسماعیل قەرەنی‌و ، کاك یوسف عەبدول قادرو زۆری تر .

● مامۆستا موحەممەد ئەم دوو هونەرمەندە بەرزەی یەجگار لا پەسەندە وە زۆر لە تابلۆکانیانی لاپەسەندە - ڕینوار .. پابلۆ پیکاسۆ -

● وە ئێستاکەش مامۆستای پەروەردەی هونەری‌یە لە قوتابخانەی ئامادەیی ڕزگاری لە هەولێر .

● لەم پێشانگایانەی خوارەوە دابەشداری کردووە :

١ - لە هەموو پێشانگاکانی شاری هەولێر بەشداری کردووەو زۆربەی جار پلەی یەکەمی وە دەست هێناوەو خەڵاتی تایبەتی پێ دراوە .

٢ - لە ساڵی ١٩٧٠ دا پێشانگایەکی تایبەتی سەربەخۆ لە هۆڵی قوتابخانەی ئامادەیی رزگاری کردۆتەوە لە ئەنجامدا کاسی شەخسی وچەندان مەدالیای نرخداری پێ بەخشرا .

٣ - لە ساڵی ١٩٧١ لە بەشداری (پێشانگای پارێزگاکان)دا لە بەغدا بەشداری کردووە وپلەی سی‌یەمی بۆ شاری هەولێر هێناوەتەوە . دوو مەدالیای زیوینی پێ بەخشراوە .

٤ - لە ساڵی ١٩٧٣ لە پێشانگای (خۆشنووسی خەتی عەرەبی) لە بەغدا بەشداری کردووەو پلەی یەکەمی وە دەست هێناوە چەندان مەدالیای نرخداری پێ بەخشراوە . سەرەڕای ڕوونووسێکی تایبەتی پڕ لە ڕێزو سوپاس .

ئەمەش نموونەیەکە لەبەر هەمە دەستکردە هونەریەکانی .

گۆشەی منالان

دادە گەلاوێژ

منالە خوشەویستەکان زور نامەی ئێوەم پێ گەیشتوە لە هەمویانا نامەیەکم هەڵ بژارد چونکە بەراستی هاورێتان خوشکە ساکار پرسیارەکەی پرسیارێکی جوانە لەبەر ئەوە رام بە باش زانی ئەوتان بخەمە بەر دەم وە منیش وەلامی ساکار بەم چیروکە سەیرە بدەمەوە .

نامەکەی خوشکە ساکار :

دادە گەلاویژ ئەم کاتەت باش ئەوە تینوێتی منالانی وەك ئێمە کە دانیشتوی روباری فوراتن چون چارەسە ئەکرێ . تکایە ئەم ئاو بەستنە سەیرە چی‌یە ؟ پێمان بلێ .

منالە خوشەویستەکانم . خوشکە ساکار هەستی خۆی بەو نامە کورتەی سەرەوە دەربڕیوە . منیش وا لیرە دا چیرۆکیکی بچوکی ئەو منالانەی روباری فوراتتان بۆ ئەنوسم . خوشەویستەکانی با ئەم پیشەکیەتان بو بنوسم ...

روباری فورات لە خاکی تورکیاوە هەڵ ئەقولی‌و بەرەو خاکی سوریا ئەکشی . لە ویشەوە بەرەو خاکی کۆماری عیراقی خۆشەویست .

منالە خوشەویستەکانم ئایا ئەزانن بە ملیونەها لەو دانیشتوانەی کەوتونەتە سەر زێی فورات ئێستا تینون ؟ ئاو نی‌یە بیخونەوە . چ جایەك کشتوکالیان لەبەر بێ ئاوی وتینوێتی سیس زەردبووە . حو مەڕو ماڵاتیان هەموی لەبەر بێ ئاوی خەریکە ئەفەوتێ ! . رەنگە ئیستا نەزانن بێ ئاوی چ کارێکی ناسۆری کردوتە سەر ژیانی روژانی دانیشتوانی ناوچەی فورات .

(چیروکی هاورێیان سعد)

سعد نوریەی حوین نەرمی ئێستا سوتە لە دانیشتوانی دێیەکی شاری کەربەلایە تەمەنی وەکو ئێوەیە بەریکەوت بەسەردان چومە دێیەکەیان لێم نزیك بوەوەو بە چاوێکی پر فرمیسکینەوە ووتی دادە گەلاویژ بەخیر بی‌ی . سلاوی منو منالانی فورات بگەیەنە بە منالانی کوردوستان‌و ناوچەکانی تری کوماری عیراق پیان بلی سعد سلاوتان لێ ئەکات ببورە ئاوەکەمان بە کەلکی ئەوە نایەت بخورێتەوە ئاژەلە کانیشمان تینون لەبەر ئەوە شیرو ماست‌و دۆمان زورکەمە تەنانەت نی‌یە . بەلام ئەم چەند دەنکە خورمایە هەیە پیش کەشی ئەکەین . بەرخەکانی ئەمسالمان زۆر بی تاقەت‌و لاوازن هیچ کەیفیان نی‌یە .

دادە گەلاویژ ساڵان ئەم حەلە فورات ئاوی هەل ئەسا پەخشان نەبوەوەهەمو شوینێك ژیر ئاو ئەبو بەلام ئەم بەهارە تەنانەت ئاوی خواردنەوەمان نی‌یە . چاوی پر فرمێسکی دەری ئەخست کە چەند بێ ئاون . منیش منالە خوشەویستەکانم روم کردە سعد پیم ووت کاکە سعد تو هەموو هاوری‌کانت

پڕوانە ل -٧-

گۆشـەی ئـافـرەتـان ..

بیری سەربەست :

ئافرەت‌و سەربەستی‌و چەند سەرنجێك

عباس محمد

لە رۆژنامەی هاوکاری ژمارە (٢٦١) وە لە گۆشەی ئافرەتان‌دا لە ژێر ناونیشانی « ئافرەت‌و سەربەستی » وتارێك لە نووسینی کاك «ظاهر ئەحمەد سەوز» بلاو کراوەتەوە .. بە پێویستم زانی چەند سەرنجێك لەم بارەیەوە بخەمە روو ..

پێشەکی کاکی نووسەر بە شێوەیەکی زۆر لابە لایی‌و ناوەڕۆك تەسکەوە بۆ مەسەلەکە چووە ، وە لە خوێندنەوەی وتارەکەی بۆت دەرئەکەوێ کە نووسەری وتار بە ئاشکرا خۆی لە مەسەلە بنەرەتی‌یەکانی سەربەستی ئافرەت دوور خستووتەوە .

ئەگەر ئێمە ئاگاداری هەموو ئەو نووسین‌و بەرهەمانە بین کە دەربارەی ئەوەی « ئافرەت نیوەی کۆمەڵە »و لە هەموویان دوو بارەکراوەتەوەو قسەو وشەی زۆری بە قەدو باڵی‌دا هەڵدراوە .. بەلام بە گوێرەی نووسینی کوردی ئەوەی دیسانەوە تا چ رادەیەك سوودی لێ وەرگیراوەو گوێی بۆ شل کراوە .

قسە کردن‌و جێ‌بەجێ نەکردنی وەکو بەردێکە بخرێتە ناو ئاوەوە بەڕای من کە ئافرەت نیوەی کۆمەڵە ، وەنەبێت هەر بە قسەو جل‌و بەرگ‌و رۆیشتن‌و جێ‌بەجێ کردنی پێویستی‌یەکانی (جنس) نیوەی کۆمەڵ بێت ، بەڵکو ئافرەت لە بەرهەم هێنان‌و بەرپاکردنی شۆرشێکی نوێی بنیات نانی ژیانێکی بەختیاری کۆمەڵدا نیوەی کۆمەڵە چونکە ئەگەر ئێمە بە تێ ڕوانینێکی (مەوزوعی‌یەوە) تەماشای کۆمەڵی دوا کەوتوو بکەین .. پڕ بە پێستی خۆی ئەم راستی‌یەمان بۆ روون دەبێتەوە .

ئەوەی مەبەستمانە لێرەدا ئەوەیە نووسەری وتارەکە گرنگترینی ئەو مەسەلانەی پەیوەندی ڕاستەو خۆیان بە سەربەستی ئافرەتەوە هەیە ، پشت گوێی خستوە .. کە دەبنە بنچینەی هەموو بەرەو پێشەوە چوونێکی ئافرەت لە هەموو ڕووەکانی ژیاندا .. وە بە بێ ئەم جۆرە ڕووە گشتی‌یانە ئافرەت هەر دەبێ لە دۆخی ناشیاوی خۆیدا بمێنێتەوە .. پێش هەموو شتێك مەسەلەی سەربەستی‌ی ئافرەت - بەڕای من - بە تێکرایی بە مەسەلەی سەربەستی‌و ژێر دەستی میللەتەکەوە بەستراوەتەوە چونکە ئەگەر میللەت بە گشتی خاوەنی سەربەستی خۆی نەبێت ئەبێ ئەو سەربەستی‌یەی ئافرەت لە کوێوە بێت .

بەڵام وەنەبێت ئەمە ئەوە بگەیەنێت کە ئافرەت دەستەو وەستان لێی دابنیشێت تا وەکو ئەو ئاوە بەو جۆگەلەیەدا تێ پەڕێت بەڵکو دەبێ ئافرەتیش هاوکاری خۆش کردنی ئەو جۆگەلەیە بکات بۆ ئەوەی ئەو ئاوەی پیادا ئەڕوات‌و لە سوودی تێکرای میللەتەوە بێت ..

کاك (ظاهر ئەحمەد) لە نووسینەکەیدا بەساکاری مەسەلەی سەربەستی ئافرەتی بە پەیوەندی نێوان ژن‌و مێردەوە بە ستوتەوەو رووی راستەقینەی مەسەلە کۆمەلایەتیەکەی لە پێش چاوی کۆمەڵ دەشارێتەوە ، کە ئافرەت بە هەموو شێوەیەکەوە بە کۆمەڵ بەستراوەتەوەو لێی جیانابێتەوە ، وە هەر گۆڕانێك کە روو بدات دەبێ هەموو سنووری کۆمەڵ بگرێتەوەو ئینجا ئافرەتیش لە ئاسۆی خۆیەوە بکەوێتە بەرتیشکی ئەو (گۆڕانە) بە واتای بەرەو پێشەوە چوون .. بۆیە دەبێ هەموو لایەك هەوڵ بدات بۆ ئەوەی ئەوخوو رەوشتە ناشیرینەی کە ئەمرۆ تەشەنەی کردوە (لاسایی کردنەوە) بلاو نەبێتەوەو دیواری لە پێش دەم دروست بکرێت .. کە ئافرەت فێری ئەوە بکەین کە وا هەموو جۆرە لە گەڵ کۆمەڵەکەی بێت‌و هەنگاوەکانی لە بەرژەوەندی تێکرایی کۆمەڵ بێت‌و بە هەموو وردی‌و درشتی‌یەك لە کۆمەڵ بگات‌و سووچەکانی شی بکاتەوە .. ئینجا هەنگاو بنێت .. بۆ ئەوەی هەنگاوەکانی لە جێی خۆیاندا بن‌و بۆ مەبەستی ناو براو بن .

وە هەر وەها دەبێ ئێمە لە گەڵ خۆماندا (مەوزوعی) بین‌و (زاتیەتی واقیعی) کۆمەڵەکەی خۆمان بناسین‌و لە لە بیر خۆمانی نەبەینەوەو هەنگاوەکانمان شان بە شان‌و پڕ بە پێستی کەم و کوڕی یەکانی کۆمەڵەکەمان بێت‌و زۆر زیرەکانەو لە سەر خۆبین بۆ ئەوەی کۆمەڵ لێمان دوور نەکەوێتەوە ..

وە دیسانەوە من لە گەڵ ئەم رایەدا نیم‌و کۆمەڵ خۆی نەفرەتی لێ دەکات کە بەرامبەرکاری کردگار بوەستین بەڵکو تەنیا ئەوە دەڵێم کە نووسەریش لێی دواوە « با هەموومان لە خۆیەوە دەست پێ بکات » بەڵام ئەم دەست پێ کردنە شمان لە سەر حیسابی خۆ سووك کردن نەبێت و لە بەر ژەوەندی دووری کۆمەڵەوە بێت ،چونکە پەندێکی کوردەواری خۆمان هەیە دەڵێ « کەس لە پڕێ نەبووە بە کوڕێ » .

مەسەلەی بەرهەم هێنان‌و بەشداری کردنی ئافرەت تیایدا ، دەورێکی گرنگی دیاری کراوی خۆی هەیە لە مەسەلەکەو کەس ناتوانی خۆی لێوە بە دوور بخاتەوە وەکو نووسەر هەر باسی نەکردووە ، وەکو بڵێیت هەر نەشی بیستبێت‌و ئەم هۆیە سەرەکی‌یە بە مەسەلەکە نەبەستێتەوە .

گۆرانی دروێنە لە فۆلکلۆری کوردیدا

- خەلیل جندی -

فۆلکلۆر دەورێکی باڵاو گرنگی لە ژیانی کۆمەڵی کوردەواری‌دا هەیە . منال بگرە تا دەگا بە پیرەمێردو ژن‌و منداڵ‌و پیاو ، گشتیان دەمیان بە ووتنی جۆرێك لە جۆرەکانی فۆلکلۆر کراوەتەوە . کە دەڵێین جۆرێك لە جۆرەکانی فۆلکلۆر ، مانای ئەوەیە کۆمەڵی کوردەواری سەرچاوەی هەڵقوڵینی فۆلکلۆرەو گەنجینەیێکی بێ‌سەرو شوێنەو هەزاران لق‌وپۆپی جۆی لێ دەبێتەوە . بە دەگمەن ئیش‌و کارێك یان جووڵانەوەیێك دەبینی کە فولکلور وتنێکی پێوە نەبێت !...

لەگەڵ دەنگی لای‌لایەی دایك پارچە گوانیەك تێکەڵ دەبێت . بەڵام چۆن گۆرانیەك ؟.. گۆرانیەکی وا نەك منالەکە خەوی لێ‌بکەوێت ، بەڵکو گەوارەش خەواڵو دەبێت‌و کاری تی‌دەکات !... هەروەها جوتیار لە بەری بەیانی هەڵدەستێت‌و سواری وڵاخەکەی دەبێت بەرەو زەویەکەی بەرێ دەکەوێت لەو بەیانی‌یە مەنگ‌وکپەدا هیچ دەنگێك نابیسترێت بێجگە لە دەنگی خورەی ئاوو دەنگی مەل‌وباڵندەو هۆی هۆی جوتیار نەبێت !

وەرە سەیری ژنێك بکە تەشی نارێسێت یان تەون ناکات یان دەستەوهاوەن (دەسکەوان) ناکوتێت گۆرانی‌یەکی لە گەڵدا نەڵێت . بیری‌و بێریشان دەست نادەنە دۆشینی مەڕەکان مەگەر ئەوو شوانەکە گۆرانی بە سەر یەکا نەڵێنەوە ..

ئەمانەی سەرەوەو هەزارانی تر ڕەسەنی کۆمەڵەکەمان پیشان دەدەن وا دەگەیەنن کە کۆمەڵی کوردەواری هەمیشە لەگەڵ ئەو سروشتە سەختە دا کە تیادا ژیاوە لە خەبات دابووەو هیچ کاتێك کۆڵی نەداوە ، بەڵکو مەرامی دڵی خۆی دەربڕیوەو هیچ خەمێکی تیادا نەهێشتووە بۆیە فۆلکلۆرێکی پڕ جۆش‌و زەوق‌و راستەقینەی هاتووەتە کایەوە . ئەوەی لێرەدا مەبەستمانە

« گۆرانی دروێنە » یە . گۆرانی دروێنەش بەشێکە لە گۆرانی ئیش‌وکارو ئەدەبی ریالیستی‌ی کوردی . چونکە کاتێ بالە یان جوتیار ئەم گۆرانی‌یە دەڵێت لە کانگای دڵیەوە هەڵئەقوڵێت‌و دژی ئەو جەورو ستەمەی ئاغاو دەرەبەگ ڕادەوەستێت کە خستویانەتە ژێر باری خۆیان‌و هەموو رەنج‌و بەرهەمیان بۆ ئەم ئاغاو مەزنانە دەچێت . بۆیە هەمیشە لە گۆرانی‌یەکانیاندا سەربەستی‌یێك بۆ خۆیان پەیدا ئەکەن ، واتە دەیەوێت لەم دۆخە رزگار بێت . بە واتایێکی تر ئەم گۆرانیانە لە کوردستاندا بە سەردەمی دەرەبەگایەتیەوە بەستراونەتەوە . جا دەرەبەگایەتی کوردەکان بێت یان عوسمانی .

ماویەتی

ئەم دووهەواڵە

شانۆگەری فەقێ ئەحمەدی دارشمانە

تیپی (هونەری نوێی کورد)ی هەولێر ئامادەیە بۆ تۆمارکردنی چیرۆکی شانۆگەری (فەقێ ئەحمەدی دارەشمانە) لە تەلەفزیۆنی کەرکوك ئەوەی شایانی باسە ئەم چیرۆکە مێژوویە لە نووسین‌و دەرهێنانی هونەرمەندی ناسراو کاك (تەلعەب سامان)ە ئەو هونەرمەندانەی بەشداری لەم شانۆگەریەدا ئەکەن :-

١ - کاك عادل کۆیی

٢ - کاك قاسم عەزیز

٣ - کاك عبدالموجود سامان

٤ - خوشکە شادیە

٥ - کاك کەمال عبداللە

وە هەر وەها چەند ئەندامێکی تری لێ هاتووی تیپەکە .

گۆشەی هونەر

دوا وتنەوەی گۆرانی ڕاوچیەکی ماندوو

لە دەمێکەوە میللەتی کورد بە هیوای سەر هەڵدانی هونەری سینەمای کوردی‌و هونەرمەندانی سینەمایی کوردی‌یە .. ئەمرۆش دوای کردنەوەی بەشی سینەما لە ئامۆژگای هونەرە جوانەکانی بەغداو خوێندنی قوتابیانی کورد لەوێدا سەرەتاو پرشنگێکی ئەو هیوایە دەرکەوتووە .

ئەو ناو نیشانەی سەرەوەشی ناو نیشانی ئەو فلیمەیە کە قوتابی سیروان برقی سیناریۆکەی نووسیوەو دەری ئەهێنێ فلیمەکە باسی لایەنێکی نەریتی کورد لە دێهاتی کوردستاندا ئەکات‌و دەرهێنەر پەنا ئەباتە بەر هەندێك (رەمز) بۆ روون کردنەوەی چەند خاڵێکی گرنگی فلیمەکە ، وە سەرجەمی فلیمەکە دەربارەی مەسەلەی ئازادی مرۆڤ ئەدوێ . هیوای سەرکەوتن بۆ هونەرمەند سیروان بەرقی‌و هەموو هونەرمەندێکی جەرگ سۆزی ئەو وڵاتە ئەخوازین کە هونەر ئەکەنە ئاڵای پێش‌کەوتن لەو لاتە ساواکەماندا .

گۆشەی هونەر

institutkurde de paris

خشڵ .. یان بارمتەی خۆشەویستی

- برهان -

ماکی ڕەووشتی ریژیمی دەرەبەگایەتی بون وەکو شیربایی و سوورانەو ..

کە دەرەبەگایەتی نەما خۆشی ، خۆشی ئیتر گیروگرفتەکانی ئەم مەسەلەیەش نامێنن .

بەڵام ئیستاکە مرۆڤ پێی لەسەر روی مانگ داناوەو زانستی تەکنیکی و بیرو هۆش و شارستانیەت و پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی هاوچەرخ گەلێك نهێنی سروشتیان دۆزیوەتەوەو بەسەر گەلێك لایەنی بەهێزی نهێنییەکانی گەردونا زاڵبون، هێشتا دووچاری دەسەڵاتی بنەماڵەی ماڵە باوان و گیرۆدەی داوی شیربایی‌یە ..

ئیستا لە شارەکاندا کە بەلای خۆیەوە سەرچاوەی شارستانیێتی و گۆڕانی کۆمەڵایەتی و بنچینەی هەنگاوی پێشکەوتوانەیە ئەمرۆ «خشڵ» باوی پەیدا کردوە .

لەم ڕۆژگارەی دواییدا بەهۆی باری گرانی زێڕی بازاڕی نێو دەوڵەتانەوە زێڕ لەوڵاتی ئێمەشدا تارادەیەك گران بوو ، لەلایەکەوە تائەهات بازاڕی زێڕو زێڕکاری تیژتر ئەبوو ، لەلایەکی تریشەوە مەسەلەی خشڵ کردن زۆرتر باوی پەیدا ئەکرد ، کە ئەمەش ڕاستەوخۆ کارێکی گەورە ئەکاتە سەر مەسەلەی زەماوەندو ژن گواستنەوە .

زۆر سەیرە ! ماڵە خەزوران لەجیاتی ئەوەی نەریتە کۆمەڵایەتیە جێماوەکان پێشێل بکەن و لەجێگای ئەوانە واقعێکی نوێ بنیات بنێن کەچی بە پێچەوانەوە ڕێگای ڕاستی مەسەلەکەیان ئاڵۆزاندووە .. ئایا ڕەوایە خشڵێکی زۆر بەو خاوەن زەماوەندە بگیرێ ؟..

مەسەلەی دروست کردنی زێڕو خشڵ بەو جۆرە مانای خۆشەویستی و هەوێنی پەیوەندی ئەو خێزانە نیە ، بەڵکو بارمتەی ئەو خۆشەویستیە دەسکردە رووکەش کراوەیە کە لەناو کۆمەڵی ئێمەدا ئیستە باوەڕ بە خۆشەویستی ڕاستەقینە کەمەو بارمتەی بۆ دا ئەنرێ ..

جاری کارمان بەوە نیە کە هەندێك لایەنی تری مەسەلەکە ئەگەر کاربەم جۆرە بڕوات لە ئەنجامدا مەسەلەی دروست بوونی خێزانێك لە دروست بوونی کۆمەڵگایەك گرانتر ئەبێ .. جاران لە سەردەمی ریژیمی دەرەبەگایەتی‌دا کە هەمووکەس لەحنەتگۆیی ئەکرد مەسەلەی ژن‌هێنان و دروست کردنی خێزانێکی نوێ چەند گیروگرفتێکی ئەهاتە سەر ڕێگا کە هەندێکیان دەستکردی خاوەن خێزانەکان و هەندێکیان لەجیاتی ئەوەی نەریت و عادەتی کۆمەڵایەتی ترازوی کێشی بەلای قازانجی زوربەی خەڵکدا بێتەوەو داکۆکی لە ژیانی نوێ و پێداویستیە بنەڕەتیەکانی کۆمەڵ بکات ، کەچی بە پێچەوانەوە لەبارەی مەسەلەی ژن هێنان و زەماوەندو دروست کردنی خێزانێکی نوێوە چەند گیروگرفتی گەورە ساز بووە .

ڕواڵەتی مەسەلەکە لە هەندێك شوێن‌دا بەتەواوی گۆڕاوە .. هەر لە خوازبێنی کردنەوە تاکو خەنەبەندان و جۆری گواستنەوەو شیرینی خواردنەوەو ژیانی درێژخایەن .. گەلێك لایەنی مەسەلەکە لەبیر چۆتەوەو بەڵکو بەتەواوی لەژێر دەسەڵاتی ریژیمی دەرەبەگایەتیدا ڕزگار بووە . بەڵام لە هەندێك شوێن‌دا وەبەتایبەتی لە لادێ نشینەکانا لە کاتێکدا کە سەرەتای دروستبوونی خێزانێکی نوێ بێ و ئەو خێزانە پێویستی بە هەمو جۆرە یارمەتیەکی ماددی بێ و لە هەمان کاتا کوێرانە لەناو گۆمی خۆشەویستی دا نوقوم بون و بەرچاویان لە خۆشەویستی بەولاوە هیچ دوارۆژێك نابینێ و ئاگایان لە ژیان و مردن نیە ، ئالەو کاتەدا پەلپی دروست کردنی زێڕو کەرەسەی لەگەڵ ڕەوتی ژیانی پێشکەوتوانەدا ناگونجێ و یاسباش ماوەی ئەدات ! بەڵام بۆچی ئەو لایەنانەی کە چارەسەرکردنی بەدەست خۆمانەوەیە چارەسەری نەکەین ؟ .

کێ ئەڵێ تا ئیستا بە هەزاران مەسەلەی زەماوەندو ژن هێنان لەسەر بیانوی خشڵ و جۆری تەواو کردنی کارەکەو بابەتەکانی زەماوەند نەخرابێتە ژێر پێوە ؟

ئێمە توانیمان خۆمان لە نەریت و دابی کۆمەڵایەتی سەر بە ریژیمی دەرەبەگایەتی ڕزگار بکەین بەڵام ئیستا کەوتوینەتە ناو نەریتیکی ترەو کە بە تەواوی خزمەتی بەرژەوەندی کومەڵ و بەکشتی ئەو خێزانە کلۆڵانە ناکات کە تازە ئەیانەوێ لە جیهانی خۆشەویستی ژیانا چاو بکەنەوەو پێ بنێنە سەر شانۆی ژیان .

هەرچونی بێت ئەبی ماڵە خەزوران .. چاو بە مەسەلەکەدا بخشێننەوەو وەکو دڵسۆزێکی ئەم کۆمەڵە بەراوردی بکەن و لە ڕێگای راست لامەدەن ..ئەو کردەوەو نەریتانەی ئەبنە هوی دروست کردنی گیروگرفت و ناخوشی دووریان خەینەوە و بەکاریان نەهێنین .. وە هەمیشە بیر لە خوشی و بەختیار کردنەوەی خێزان و هاوولاتیەکانمان بکەینەوە .

شاعیرێکی نەناسراو :
شێخ عبدالقادر «فیغانی»
١٩٠٨ - ١٩٦٦

جلال سنجاوی

فیغانی .. ناوی ڕاستی خۆی عبدالقادرو کوڕی شێخ عەزیزی بەرزنجەیی‌یەو لە ساڵی «١٩٠٦»ی زاینی لە گوندی « هەرەجە » چاوی ژیانی هەڵهێناوە « هەرەجە »گوندێکی خنجیلانەو جوانە دەکەوێتە نزیك گوندی « بیستانە » کەسەر بە ناحیەی قوشتەپەیە لە پارێزگای هەولێر ..

سەرەتای زنجیرەی خوێندنی لە لای مەلاو زاتە بەرزەکانی سەردەمی خۆی دەست پێ کردوە .. بەدوای خوێندندا گەلێك شوێن و ناوچەی کوردستان گەڕاوە .. تاکو بۆ دوایین جار دێتە هەولێر لە گەڕەکی (سەیداوە) جێ نشین دەبێ .. وە لە ساڵی ١٩٦٦ی زاینی کۆچی دوایی کردوە .

فیغانی .. وەکو گشت شاعیرەکانی تری کوردستان ئەویش خاوەن شێوەو شەقڵی تایبەتی خۆی بوەو بە **پێوانەیەکی مرۆڤانەو خامەیەکی شۆڕشگێڕانە لە سنورێکی دیاری کراودا دم بازی خۆی دەست پێ کردوە .. لەگەڵ ئەوەشدا توانیویەتی کەوا دەستەبازی شیعری شاعیرانی تر بکات .**

بۆیەکا ئەبینین کە شیعرەکانی تەروی بەکار هێنانی ووردەمانایی و دوور بینی و بەکارهێنانی پۆشین (التوریە)و لێ وەرگرتن - الاقتباس - و - ئیستیعارە - و - جیناس - و - تیباقەوە - هیچ جۆرە کەمیەك یانزمیەکی ئەو تۆیان بەرامبەر بە شیعری شاعیرانی تر نیشیان نەداوە ..

فیغانی .. شاعیرێکی پایە بەرزو بەهرە دارو خاوەن زەوق و سەلیقەیەکی بەپیت و پێز بووە .. لەهەمان کاتیشدا گیانێکی کوردانەی بەهێزی هەبوەو بە درێژایی تەمەنی لە خۆشی و ناخۆشی و تاڵ و سوێری میللەتەکەی بەشداریی کردوەو بەوپەڕی ئازایەتی و کۆڵ نەدانەوە هەولێ ئەوەی داوە کە میللەتەکەی بەرەو جیهانێکی بەختەوەر ببات وە ئەگەر بێت و لە ڕوانگەیەکی مرۆڤانەوە سەیرێکی تێکڕای شیعرەکانی « فیغانی » بکەین ئەبینین کە زۆربەی زۆریان پڕ بە پێستی خۆیان بریتین لە ڕەنگ دانەوەی بارو زروفی کوردەواری و ژیانی کۆمەڵەکەمان .

سەرباری هەموو ئەمانەش « فیغانی » شاعیرو مرۆڤ سەربەستی و سەربەخۆیی ئافرەتی فەرامۆش نەکردوە بەڵکو بە بەشێکی سەرەکی ولەباری داناون .. هەروەها میللەتەکەی هان داوە بۆ خوێندن و ووردو خاش کردنی کۆوت و زنجیری دواکەوتن . فیغانی .. سەرتاپای شیعرەکانی بەچوار بەش هۆنیوەتەوە کە ئەمانیش شیعری (ئاینی و نیشتمان پەروەری و کۆمەڵایەتی و پیاهەڵدانی سروشتن .. فیغانی‌وە نەبێت لە شیعرە ئاینی‌یەکانیدا شوێن پێی شاعیرانی پێشوی خۆی هەڵگرتبێ و بە شێوەی چاولێ کردنەوەیەکی کۆلەوارانە سەری گرۆڵەی گرتبێ .. بەڵکو بە پێچەوانەوەداهێنانێکی نوێ و لە باری هێناوەتە ئاراوە لەم مەیانەدا . ئەویش بە تێکەڵ کردنی سۆزو هەستی نیشتمانی لەگەڵ ستایشی خواو پێغەمبەر وە توانیویەتی پسپۆڕانەو کارامانە ئەم دوو هەستە لە بۆتەیەکی تایبەتی خۆی بتاوێنێتەوە .

شاعیر ... بەوپەڕی ئازایەتی و چاو نەترسی‌یەوە ڕوو دەکاتە گەلی کوردو لە خەوی دوورو درێژ هوشیاری دەکاتەوەو دەڵێ :

هەتاکەی تۆ وەکو کەروێشکی تەمبەڵ هەر لە خەوداوی
دە جارێ هەڵسە تێ فکرە لەعالەم بۆچ بەجێ مەوی

هەر وەکو لەپێشەوە باسمان کرد شاعیر هەوڵ و تەقەلایەکی زۆری داوە بۆ بلاوکردنەوەی لە نێو کۆمەڵی کوردەواری‌دا وئەڵێ : بەبێ زانین و زانیاری ناتوانرێ یەك هەنگاو بەرەو پێشەوە بنێین ... بەڵکو بە پێچەوانەوە هەنگاوێك بەرەو پێش و دوو هەنگاو بەرەو پاش ئەکشێینەوە .. هەروەکو ئەڵێ :

میللەتانی تر بۆچ واسەرکەوتن
سەبەب خوێندن بو بۆیەدەرکەوتن
واچاکە ئێمەش هەڵستین وەك شێر
ڕوو لە خوێندن کەین ئەی کوردی دلێر
باگەورەو بچوك گشت خوێندەوار بین
خوێن مژ خۆی ناگرێ ئێمەوشیار بین
عیلم و سەقەفەت کەوتە هەرشوێنێ
ڕیشەی ئیستعمار لەبن دەر دێنێ

وە لە نمونەی شیعری پیاهەڵدانی سروشتدا شاعیر توانیویەتی کە سەرکەوتنێکی بەجێ و پوخت وە دەست بێنێ و بە شێوەیەکی جوان باسی گوڵزاری سروشتی کوردستان بکات و چەشنی خوناوی سەرپەلکی گوڵ بی ڕازێنێتەوە ... هەروەکو لەم هۆنراوەی‌دا باسی« گۆڕە خاڵدار » دەکات لە کەژی بەهاردا :

گۆڕە خاڵدار چەندە خۆشی فەسلی گوڵزاری بەهار
دیمەنی شیرینەکەت نادەم بەخاکی قەندەهار
سەیری هەر لایێ ئەکەی پڕیە لە ڕەشماڵ و لەخێڵ
دەورەیان داوە لە خەیمەی حاجیلەو وێنجەو کنێر
خۆ گیا سەوزەو گوڵ وکەسوور ئەڵێی بووکی لەدوور
چین بەچین وا پێچی داوەزوڵفی لاولاوەی مەشوور
بەردە ووردەی زەردو سوروشین و خاڵ خاڵ و سپی
چەند جوان و دڵ گوشادە سەیری کە ڕاست و چەپی
بۆ سیاحەت ناوە ناوە بچیە سەر بستوانی بەرز
چەندە شیرین دێتە بەرچاوت گوڵووك ئەنواعی تەرز
لەم هەوارە خۆشەی کوردستان یەحوا خۆش بژین
(هذە جنات عدن فادخلوها خالدین)
قەت هەوارێکی گەلێ بەرزەهەوا ساغ و شیرین
سیاحەتێکی سەد شیفایە بۆ دڵانی وا حەزین
ئەی « فیغانی» چەندە مەدحی نیشتمانی خۆت بکەی
فەخرە بۆتۆ بۆ هەمووکوردان دەسا تەحسیر نەکەی

ئەو سوودەی پیاز بە مرۆڤی ئەگەیەنی..

لە شاری (بێرن) پایتەختی سویسرا هەموو ساڵێك ماوەی هەفتەیەك خەڵکی شارەکە جەژنی پیاز ئەگێڕن ، لە ماوەی ئەم هەفتەیە دا لە ناوچە شاخاوی و لادێ کانەوە بە بار پیاز بۆ ئەم شارە ئەهێنن ، بازرگان و سەرمایە دارەکانی شار زۆر بە گەرم پیشوازی پیازەکان ئەکەن .. لە هەفتەی جەژنی پیازدا لە ماڵ و چیشتخانەکاندا هەر چێشتێك لێ بنرێ پیازی تێ ئەکەن ، بەدرێژایی ماوەی ئەم جەژنە ماڵەکان بە پیاز ئەرازێننەوەو پیاز بە چەپك و بە دانە بە سەر دەرگاو پەنجەرەو گوێسوانەکانا هەڵ ئەواسن .. ژنان پیاز ئەدەن لە مێزەرو کڵاوە کانیان و ملوانکەی پیاز لەمل ئەکەن ، دوای جەژنە کە پیازەکان بە هەژارەکان ئەبەخشن .. ئەو نەتەوەیە زۆر ڕێزی پیاز ئەگرێ و لە جیاتی داوو دەرمان بەکاری ئەهێنێ .

پزیشکیتی کۆن پیازیان بەسەرچاوەی چارەسەر کردنی گەلێك نەخۆشی داناوە .

(دیۆ سکورید) یەکەم پزیشکی یۆنان کەلە سەدەی یەکەمی زاینی دا ژیاوە ، هەروەها (پلین) گیاناسی بەناوبانگی کۆنی ڕومان کە فەرهەنگی گیاناسیەکەی تا ئەمڕۆ ناوبانگی خۆی پاراستووە ئەڵێن پیاز هۆیەکی سەرەکی تەندروستی مرۆڤ و تەمەن درێژی‌یە بولغاریاییەکان پیازی کاڵ لە هەمو خواردنێك زیاتر ئەخۆن ، وەئیستەش لە ناو نەتەوەکانی جیهاندا تەندروستیان ئاشکرایە .. پیاز نەخۆشی سەرەتان (شیرپەنجە) ئەبەزێنێ لەو ولاتە ژمارەی ئەوانەی تەمەنیان سەد ساڵە لە ولاتەکانی تر زیاترە .. لەم ساڵانەی دواییدا ژنێکی مەکسیکی کە ناوی (تامارا - وارگون) بو لە شاری (تورئو) لەتەمەنی ١٢٠ ساڵیدا مردوە ، تەمەن درێژی خۆی لە ناو چاوان پیاز زانیوە ، ئەوژنە لە تەمەنی ١٥ ساڵی‌یەوە هەمو ڕۆژێك ١٢ سەلك پیازی بە کاڵی خواردوە .

پیاز ڤیتامین (سی و بی)و ئاسن و قسڵ و فسفورو پوتاسیۆم و سودیوم وگوگردو یودو سیلیس و شەکری تیایە ..

کە ئەمانە هەریەکە لە جێگای خۆی سودێکی تایبەتی بەلەش ئەگەیەنن پیاز بۆ ئەوکەسانەی کە نەخۆشی شەکریان هەیە خراپ نیە ، ئەوانەی کە زۆر بیر ئەکەنەوە وئەوانەی شەوانە خەویان ئەزڕێ ودوچاری بێ خەوی ئەبن ئەگەر شەوانە نان و پیاز بخون چۆنێتی خەویان باشتر ئەبێت ..بۆ ئەومناڵانەی درەنگ گەورە ئەبن و ئەوپیاوە پیرانەی لاوازن پیاز زۆر بە کەڵکە دژی نەخۆشی (ئەسکوربورت)ە . ئەو بەشەی کە ناوی (سیلیس)ە بۆ مەحکەم بونی ئێسقان و چاك کردنی خوێن بەرەکان کرێ .. بەکەڵکە .

(ژۆزێف لیوتو) پزیشکی ناسراوی سەدەی هەژدە یەم وتویە ئەگەر چوار پیازی جنراو لە ناو شەرابێکی سپی دا بخوسێنیتەوە بۆ کردنەوەی گورچیلەکان پاك کردنەوەیان ولە هەمو دەرمانێك بە هێز ترە

.. پیازی جنراو کەماوەیەك مایەوە خواردنی باش نیە .. ئەو کەسانەی کەنەخۆشی دڵیان هەیە ئەگەر شەوانە پیازی پیشاو لە قاچیان بنێن سودی لێ وەرئەگرن هەروەها بۆ چاك بوونەوەی سەربرین و دومەڵ و شوێنی سوتاو بەکەڵکە .. گەلێك جار مێزگیران و بەردی گورچیلەو بەردی ناو مێزەڵدان و ئاوسانی قاچ بەزۆر خواردنی پیاز چارە سەرئەکرێ ..

پۆستەی خوێنەران

● **کاك کوردو بلباسی لەزانستگای پزیشکی لەبەغدا:**
ئەو ژمارەیەی کە داواتان کردبو ئەوا بە پۆستەدا بۆمان ناردی هیوادارین وەری بگری وسودی لێ وەربگرن وە لە پێشنیازەکە شتان ئەکۆڵینەوە- ئیتر سوپاس .

● **کاك ئیبراهیم عوسمان :**
ئەم هەفتەیە پێنج پارچە نوسینی جەنابتمان پێ گەیشتوە ئەوا یەك بەدوای یەك وەڵامیان ئەدەینەوە :

١ - ئازایی مناڵەکە :
شارەزایانی پەروەردە کردنی مناڵ بەو جۆرە ڕابەری پەروەردە کردنی مناڵ بە پەسەند نازانن وەکو جەنابتان بیرتان لێ کردۆتەوە .

٢ - باوکی مرد ئەمڕۆ :
هونەری چیرۆکی زۆر کەم تیا بەدی ئەکرا ، هەرچەند بابەتی چیرۆك زۆرتر بخوێنیتەوە باشتر لە ناخی هونەری چیرۆك ئەڕوسی ئەگەیت و بەرهەمەکەشت پوختتر ئەبێ ..

٣ - هاوار بۆ ژیان :
ئەمەیانت شیعرە ، ئەبوایە بەر لەوەی بیر لە دانانی شیعر بکەیتەوە کەرەستەی پێویستی نوسین و فیکریت ئامادە بکردایە .. هیوادارین بەرهەمی ئایندەت پوخت و سەرکەوتوو تر بێت .

٤ - بانگی ئەستێرە :
ئەمیشیانت هەر شیعرە .. وەڵامی ئەمیش هەروەك ئەوی پێشووە .

٥ - چەپکە گوڵی وەفایی :
قوربان ئەمیش دیسان شیعرە .. ئینجا نازانم چیت عەرز بکەم تەنیا ئەمەندە داوای لێ بوردن ئەکەم وە هیوای پاشەڕۆژێکی باشترت بۆ ئەکەم لە ژیانی نووسینیدا .

● **کاك حەمە سالح جاف :**
ئەمە سەر دێڕی شیعرەکانتە :

ئەی جوان وا دڵم بە تۆوە گیرە
ئازارم مەدە مەڵێ نێچیرە

● **بۆ خاوەنی پیروز بێ دیسان ؛**
ئەمەندەمان لە شیعرەکانت هەڵبژارد :

بەهار هاتەوە بە خۆشی و شادی
بە پیرۆزبایی و گەردن ئازادی
وەنەوشەو گوڵباخ وا گەشایەوە
نەرگس و چیمەن درەوشایەوە

● **کاك جەمال هورەزی :**
ئەمە هەوێنی پارچە شیعرەکەتانە :

ئەو رۆیە جەژنی دارو درەختە
نەما سەرماو سۆڵ باران و شەختە

● **بۆ خاوەنی (وەڵامێك) :**
ئەو وەڵامەی بە شیعر ناردوتە با بمێنێ .. ئەگەر کاکی ئاوارەش پێویستی بەو وەڵامە بێ .. جارێ لەم کاتەدا لە جێگای خوێ دا نیە وە بۆ بلاو کردنەوە ناگونجی .

● **بۆ خاوەنی (کاروانی نیازەکان) :**
هەرکەس شت نەخوێنیتەوەو بیەوێ بنووسێ مێشکی گلەیی کەرەسەی ئەدەبی لێ ئەکات .. چەند خۆشە من و تۆ گلەییمان نەیەتە سەر !

● **کاك فەریدون قازی :**
وادیارە دڵدارکەت زۆرخۆش ئەوێ بۆیە پێت وتوە :

نازدارەکەم
دڵدارەکەم
لە پەرستگای دڵداری‌دا
بتی بەژن و باڵاکەتم
پەرست .

● **کاك عەتا زانا :**
ئەو پارچە شیعرەی لەبارەی ژن هێنانتەوە بۆت ناردوین ئەم دو دێڕەمان لێ هەڵبژارد :

نایەڵم شەکراو بخورێتەوە
نایەڵم خەڵکی کۆ ببێتەوە

● **بۆ خاوەنی (وێنەیەك) :**
ئەگەر من و تۆ جارێ مێشکمان هەوینی ئەدەبی پێ بمژین باشترە .. کەرەستەی شیعریش نەختێك گرانە ..

● **کاك شیروان حەسەن حوسنی :**
ئەوشتانەی دات ناون ..
(بیری بێ‌ئاو ، تۆرچی بێ‌داو ، بچکولەی بێ باو) لاوازن و ڕەنج و تەقەڵلادان و ماندووبونیان پێوە دیار نی‌یە ئەوە بۆ ؟

● **بۆ خاوەنی (قسەی بەجێ) :**
قسە بەجێ‌کانت لەمەوبەر بلاو کراونەتەوە .

● **بۆ خاوەنی (قسەی فێنك)**
وا بزانم قسەکان زورتر نەستەقن تاکو فێنك .

● **كاك عباس شوان :**
قسەکانت بەجێن بەڵام بلاو کراونەتەوە .

● **بۆ خاوەنی (یادێکی خەم لە سەرەتای دڵداریدا) :**
کاکی برا .. زۆر نوسین مەرجی پێ‌گەیشتن نیە .. ئەگەر نیوەی ئەو کاتەی خۆت بە نوسینەوە خەریك ئەکەی بخوێنیتەوە بۆ خۆت باشترە .. ئەگەر بە قسەی برای خۆت ئەکەی ئەمساڵ هەر بخوێنەوە بۆ ئەوەی بە باشی شارەزای نووسین بیت .. وە ئەبێ لیمان دلگیر نەبی .. براگیان .

● **بۆ خاوەنی (چیروکێك بۆ گۆشەی مناڵان) :**
چیروکەکەتان بابەتی مناڵانە ، بەڵام شێوەی دارشتنەکەی سادەیە .

● **بۆ خاوەنی (فولکلور لە ئاوێنەی دڵدا) :**
کاکی برا نە ئێمە دەنگ و نە تۆ دەنگ !

institutkurde.paris

پێوەبوون •

بەرامبەر ئەم هەڵوێستەو سەرنەگرتنی ئەو هەوڵانەی حکومەتی شورش بۆ ئەوەی ئاشتیانە چارەسەری مەسەلەکە بکات ، بڕیاری ئێجگارەکی خۆیدا کە لەرێگەی هێزەوە کۆتایی بەم یاخی بوونە بێنیت ، ئەوە بوو هێزە چەکدارەکان لە کۆتایی ئاداری (١٩٧٤)وە دەستی بە عەملیاتی سوپایی خۆی کرد بە ئامانجی ئەوەی بگاتە – حامییەکانی – سوپاو شارولادێکان لە یاخیبووەکان پاك بکاتەوە ئینجا ئابلوقەی سەرکردەکانی یاخی بوونەکە بدات بۆ ئەوەی بە ئێجگاری کۆتاییان پێ بێنێت ئەمەش لە دووای چەند شەرێکی بەردەوام لەسەر میحوەرە سەرەکیەکاندا توانرا بەدی بهێنرێتو سەرکردەکانی یاخی بوونەکە لە شوێنێکی دیارکراو نێوان ناوچە شاخاویەکەی قەڵادزێو راوەندز ئابلوقە دران •

سەرەرای پشت ئەستوری دەستەی بەکرێ گیراو بە یارمەتی دانی دەرەوە کە بە چەندەها شێوە ئەیدرایێ ، وە سەرەرای سەختی ناوچەکەو نالەباری ئاوو هەواو – مەناخەکە – هێزەچەکدارەکان لە ٦ی ئاداری ئەم ساڵەدا کەوتنە روبەروبونێکی تەواو لەسەر رێرەوە سەرەکییەکەی بۆ بەرەوپێشەوە کەوتە رێ کە رێگەی رەواندز – گەلاڵەیەو توانی بگاتە شوێنە ستراتیجیەکانو یاخی بوونەکەی شلەژاند ، وە کە رێکەوتنەکەی جەزایر بو ، ئەم دەستە بەکرێ گیراوە بەیەگجاری رۆخاو گەلەکەمان لە گیرەشوێنی رزگاریبو وئەمنو ئاسایشی بۆ گەلی کوردیشمان زامن کرانو بە باوەری خۆیان گەرانەوە بۆ ناو ریزی نیشتمانی کە ئەمەش دەربرینێکی راستی هەستو ئاواتە کانیانە لە پاراستنی یەکێتی نیشتمانو خاکەکەیو بروا بوون بە دەسەڵاتی نیشتمان وەچەکی بەکرێ گیراویان فرێ دا کە سەرچاوەکانی بۆ مێژوو بەجێ دێلین وەکە چاکترین بەڵگەیە لەسەر بەکرێ گیراوی ئەو دەستەیەو فیتنەکەی کە زۆر کەسی مەدەنیو عەسکەری تیا چوو زۆر خوێن بەفیرو رژاو لە کاتێکدا بۆ شەرە رزگاری خوازەکەمان دژی ئیمپریالیزمو زایونیزمو ئەوپەری پێویستیمان پێیەتی زیانی هێزە چەکدارەکان لە (٢٨)ی ئاداری ١٩٧٤وە تا ١٣ی ئاداری ١٩٧٥ (٦٦) ئەفسەر شەهید کراونو (١٥٧٤) شەهیدی تر لە پلەکانی سوپاو سەربازەکان بووە ، ژمارەی بریندارەکانیش (٣٣٨) ئەفسەرو (٧٥٦٥) سەربازن ئەمە جگە لە زیانە مادیەکانو ئەو هێزو توانایەی کە سنوری نی یە •

لابردنی بارە نائاسایەکەی ناوچەکە لە ماوەیێکی زۆر کەمتر لەوەی بۆی دانرابو کراو لە دووای ئەوە دەست کرا بە هەندێ کاروباری ئیداریو عەسکەری بۆ ئەوەی رێگەی تێکدانی هێمنایەتی لە ناوچەکە بەئیجگاری ببرێت •

ئەم دەسکەوتە ئەنجامێکی بەکارهێنانی هەموو کۆششو توانایێك بو ، کە سەرکردایەتی پارتی وشۆرش زامنی کردبوون بە چاکترین شێوەو بەپێی حیسابێکی وردو ژیرانە بۆ نەهێشتنی ئەوبارە نالەبارە •

سەرکۆمار : پاشماوە

هێزە چەکدارەکان هەموو پشتگیرییەکی سەرکردایەتی سیاسییان لەگەڵدا بوو بۆ ئەوەی لە ئاستی ئەرکەکەدابن و لە ماوەیێکی کورتدا و چەند تەشکیلاتی نوێ دامەزران شانۆی سیاسیی ئامادە کرد بو عەملیاتی سەربازیو ئێداری بە چاکترین شێوە •

هەروەها ئامادە بوونو سەرلێ دانی نوێنەرانی سەرکردایەتی سیاسیو لە پێش هەموویانەوە بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشو سەرکردەکانی ناوچەی حەرکات ، لەگەڵ هێزەکاندا بەشێوەیێکی بەردەوام دەورێکی بالای هەبوو لە چارەسەرکردنی هەر کێشەیێك کە پێویستی بە تەنسیق ببوایە یان بە وەرگرتنی بریارێك بەپێی پلانی مەرکەزی گشتی ئەنجومەنی بەرگریو لیژنەی بەرزی کاروباری ژورو وەهاوکاری هاونیشتمانیان کە هاتنە ریزی سوپاوە کاتێك کە – تەعبئەی جزئی – هەندێ – موالید – کراو دوانەکەوتنیان جگە لەوانەی کە بە بیانوێکی رەوا دواکەوتبن ، جێگای رێزگرتنە •

دلنیام ئەم دەسکەوتە دەرسێك ئەبێت ، خەڵکی تر پەیرەوی ئەکەن وزور لە زانستگا سوپایەکان باسی ئەکەنو لەکاتی خوێندنو لێکولینەوەی عەسکەریدا •

هاونیشتمانیانی بەرێز :

هەقتانەو مافێکی هەموو هاونیشتمانییەکی دڵسوزی نەتەوەکەیەتی کە شانازی بە هێزە چەکدارەکانتان بکەنو بەو پلە بەرزەی کەوا گەیشتونەتێ لە جێبەجێ کردنی ئەرکی سەرشانیان ،لەو ئەرکانە،داستانی پالەوانێتییان لە فریاکەوتنو بەرگری کردنیان لە – شام – کاتی شەری تشرینی ١٩٧٣ ، ئەو رۆژەی کە لە پرێکا بە رووداوەکانمان زانیو وەکو ئەرکێکی نەتەوایەتی فریای دۆخە نالەبارەکەی جۆلانو شام – کونترین پایتەختێکی عەرەبی – کەوتینو بەپێی بریاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش کارێکی سوپایی گەورە جێبەجێ کرا کە دەبوو هەموو توانای سوپای عیراق بخرێتە ناو جەنگەکەوە ، بەڵێ ئەمە بوو کە تای ترازوی شەرو جەنگەکەی بەلای سەرکەوتندا شکاندەوەو بو بە جێگای لێکولینەوەی پسپۆرەکان وشارەزایانی زانستیعەسکەریو لە زۆر زانستگاکانی سوپایی بێگانە دا ئەخوێنرا ، کەوا چۆن هێزەکانی لە عیراقەوە هاتوو روبەروی جەنگێکی سەخت بوون ، وە لەگەڵ گەیشتنی هێزەکانی عیراق دوژمن ناچار بوو واز لە – شام – بێنێت ، هەروەها توانرا کات بۆ ئامادەکردنی هێزێکی جەنگاوەری گەورە بدۆزرێتەوە بۆ لێدانی دوژمن بە چەشنێکی ئەوتو کە کۆتایی پێی بێنێت بەڵام ئیعلان کردنی راگرتنی شەر ئەم دەرفەتەی لە دەست دا بەر لەوەی زەبرە کە داوەشێنرێت بە (٣) سەعاتو هەڵوێست وای لێهات وەکو ئێستا دەی بینن •

ئەوەی جێگای داخیشە هەندێ کەس ، ئێستاکە ئەیانەوێ لە نرخی ئەم دەورە کەم بکەنەوە ، وە من وەکو خزمەتێك بۆ مێژو ، ناچارم بڵێم : کە کۆژماری هێزە چەکدارەکانی عیراق لە جولان بۆ ئاراستەکردنی زەبرەیێکی کوشندە بریتی بو ، لەکاتی وەستاندنی شەر ، لە پێنج سربی فرۆکەی شەرکەرو بومبا هاوێژو زیاتر لە فەیلەقێکی زرێلی فیرقەیێکی تەواو لەگەڵ هێزێکی تایبەتی تەواو کە بە هەموویان زیاتر لە شەست هەزار جەنگاوەر بوون لەگەڵ چی ئیسنادو ئیدارەی پیویستیش بۆ ئەو هێزانە ، هەروەها هێزێکی ئاسمانی تەواویش لە جەبهەکانی • میسردا بەشدار بووە وە لەپیش هەموویان بو کاتی دەست پێکردنی شەرەکە •

ئەمەجگە لە چەندەها لیوای تر کەوا کەوتبونەتە رێ بۆ ئەوەی ئەرکی پیرۆزی خۆیان بەجێ بێننو بەرگری لە خاکی عەرەب بکەن لە جولان •

زیانەکانی هێزەکانی عیراق لەم شەرەدا کە دوانزە رۆژی خایاند (١١) ئەفسەر شەهید کرانو (١٧) ئەفسەریش وونبونو (١٢٤) سەرباز شەهیدکرانو (٥٦) وونبون ، ژمارەی بریندارەکانیش (٣٦) ئەفسەرو (٢٣٥) سەرباز بووە وە لە تفاقی شەریش زیانەکان (٢٦) فرۆکەی شەرکەرو بومبا هاوێژ لەگەل (١٩١) تانكو ناقیلەی زریلی (٢٤٩) پارچەی گواستنەوەو (٧٣٨) پارچەی چەك ، ئەمە جگە لەو پارە زۆرەی کە بۆ بەردەوامیو گواستنەوەو پێداویستەکانی برینی بیابان خەرج کراوە •

براکانم ، رۆڵەکانی هێزە چەکدارەکان :

ئا لەم هەڵوێستەدا من وەکو سەربازێك کە لەناو ریزەکانتانا ئیشم کردووەو لە زروفی شەردا ژیاومو ئێوەم بینیوە چۆن ئەرکەکانتان جێبەجێ ئەکردو دەسکەوتە گەورەکانتان وەدەست ئەهێنا لە بەرگری کردن لە خاكو یەکێتی نیشتمانو سەربەرزی نەتەوەکەمان ، سلاو لە جوامێریو پالەوانیتان ئەکەم کە لەمەعدەنی پاکو رەسەنتان هەڵقولاوە ، هەروەها سوپاسی بێ پایانم پێشکەش بە هەموتان ئەکەم لە سەرکردەو ئەفسەرو سەرباز بۆ هەموو ئەو قوربانیانەی بە خشیوتانە لە پێناوی جێبەجێ کردنی ئەرکی پیرۆزتان ، وە بەناوی خۆمو لە جیاتی ئێوە سوپاسی بێ پایانم پێشکەش بە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورشو سەرۆکی تێکۆشەرمان موهیب أحمد حسن بکری بەرێز ئەکەم بۆ ئەو هەموو یارمەتیدانە بەردەوامەی هێزە چەکدارەکان لە پێناوی پێشخستنیانو بەرزکردنەوەی توانایان لە سەر پێشکەوتوترین بنچینەو لەبەر رۆشنایەتی ئاموژگاریە بەنرخەکانیو لەسەر بەشداری کردنی راستەوخۆ لە ئیشەکانمان لە ناخۆشترین کاتدا کردویەتی •

براکانم ، رۆڵەکانی هێزە چەکدارەکان :

ئەبێ لاتان ئاشکرا بێت کەوا ماوەکانی ، ئاشتیو پشودان سەربارەت بەهێزە چەکدارەکانەوە قۆناخی خۆ ئامادە کردن ، بۆ جێبەجێ کردنی ئەرکەکانی داهاتو جەنگی رزگاری خوازی ئێمەش لەگەل ئیستعمارو سایونیزمدا بەردەوامە تاکو لابردنیانو پاك کردنەوەی نیشتمان لەوانە ، بۆیەکا ئەبێ بایەخ بدەن بە رێکخستنی بەشەکانتانو ئیدامەی چەکو تفاقی جەنگیتانو بەرزکردنەوەی رادەی توانای شەرکردن بۆ چاکترو چەسپاندنی گیانی سەربازێتیو گوێ رایەڵیو بۆ پێشەوە بەرەو دوارۆژێکی چاکتر بەسەرکردایەتی سەرۆکو رابەری تێکۆشەرمان موهیب أحمد حسن بکری بەرێز •

خوا یاریدەدەربێت سلاوتان لێ بێت •

ئا.د.ع

تەواوبوونی سەردا نەکەی : پاشماوە

جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش ، ناصیف عواد بەریوەبەری مەکتەبی بلاوکردنەوەو راگەیاندن لە سەرکردایەتی نەتەوەیی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ، ابراهیم ولی بەرێوەبەری گشتی دایەرەی سیاسی لە وەزارەتی دەرەوە لە وتوویژەکاندا بەشدار بوون ، وە لە لایەنی بۆلگاریاوە بەرێزان : تانو تسولوف ئەندامی مەکتەبی سیاسی کۆمیتەی پارتی کۆمۆنیستی بولگاریاو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران ، پیتەر میلادنۆڤ ئەندامی پالیوراوی مەکتەبی سیاسی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولگاریاو وەزیری بازرگانی ئیڤان برامۆف سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولگاریا • ئیڤان ندییێف ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولگاریاو وەزیری بازرگانی دەرەوە • کانشو کرو ستییف ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولگاریاو وەزیری کشتوکاڵو پیشەسازی خۆراك • نیکولای سانولوف ئەندامی پالیوراوی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولگاریاو سەرۆکی مەکتەبی سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەت • بانشو جورجییف سەرۆکی دایەرەی راگەیاندن لە کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولگاریا وە سباس کوزبودوف بالیوزی کۆماری گەلی بولگاریا لە بەغدا یوردان کیروف سەرۆکی دایەرە لە وەزارەتی دەرەوە • لە وتوویژەکاندا بەشدار بوون وە لە کاتی باس کردنی پەیوەندییەکاندا بە خۆشییەوە هەست بەوە کرا کە ئەم پەیوەندیانە سەرکەوتوانە لە سەر بنچینەی یەکسانیو بەرژەوەندی ناوکۆیی پەرە ئەسێنن •

هەردوو لا ئامادەیی خۆیان نیشاندا بۆ فراوان کردنو قولکردنەوەی هاوکاری ئابوریو زانستیو تەکنیکی نێوان هەردوو وڵات لە مەیدانی پیشەسازیو کشتوکاڵو بازرگانیو لێکۆلینەوەی تایبەتی بە مادەی سروشتیی و مەشق کردن بە کادیری نیشتمانی وپەرەپێدانی پەیوەندی رۆشنبیری •

هەردوو لا ساغیان کردەوە کە زۆر گرنگە بەردەوام پەیوەندی نێوان پارتی کۆمۆنیستی بولگاریاو پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب پتەوبکرێ لە پێناو پەرەسەندنی پەیوەندی دۆستانەو هاوکاری دلسۆزانەی نێوان کۆماری عیراقو کۆماری گەلی بولگاریا •• وە هەردوو لا ئارەزوی خۆیان دەربری بۆ قولکردنەوە و پەرەپێدانی هاوکاری نێوان هەردو پارتی لە ئاستە جۆر بە جۆرەکاندا •

وە لە کاتی ئالو گۆرکردنی بیروڕا دەربارەی هەڵوێستی نێو دەوڵەتان هەر دوو لا بایەخی ئاسوودەیی نێو دەوڵەتانیان سەلماند لە گەڵ پشتگیری کردنی بیروباوەرەکانی بە ئاشتی پێکەوە ژیان کە ئەنجامی چالاکییەکانی یەکێتی سۆڤییەت ولاتانی تر لە ئوردوگای سوشیالیستیو هێزە رزگاریخوازە نیشتمانیو هەموو هێزە ئاشتی خوازەکان لە جیهاندا •

وە بایەخێکی تایبەتی بە دۆخی ناوچەی رۆژهەلاتی ناوەراست درا کە تا ئێستا گرژو ئالۆزە • هەردوولا نیشانیاندا کە تاوانی ئەمەش بۆ دەزگاکانی سەهیونی فەرمانرەوا ئەگەرێتەوە کە درێژە بە سیاسەتە دەست درێژی کارەکەی ئەدات لە مەودای زەوت کردنی خاکی عەرەبو پێ شێل کردنی مافە رەواکانی گەلی عەرەبی فەلەستین •

وە هەردوو لا باوەریان بەوە هەیە بە بێ کشانەوەی تەواوەتی هەموو هێزەکانی ئیسرائیل لە خاکی زەوت کراوی عەرەبو بە بێ دەستخستنەوەی مافی نەتەوەیی رەوای گەلی عەرەبی فەلەستینو لەمانە مافی چارە نووسو ئاشتییەکی عادیلانەو هەمیشەیی لە رۆژهەلاتی ناوەراستدا جێگیر نابێ • وە هەر دوو لا سلاو لە سەرکەوتنە سیاسییەکانی بزوتنەوەی بەرگری فەلەستین ئەکەن لە سەر شانۆی دەوڵەتانو رایئەگەیەنن کە ئامادەن بەردەوام یارمەتی تەواوەتی بدەن • وە بزوتنەوەی رزگاری خوازی نیشتمانیی فەلەستین بە بەشێکی نەپچراو دائەنێن لە بزوتنەوەی رزگاری خوازی نیشتمانی عەرەبو جیهان •

وە ساغیان کردەوە کە یەکگرتنی دەوڵەتانی عەرەب لە سەر بنچینەی دوژمنایەتی کردنی ئیمپریالیزمو پتەو کردنی هاوکاری لە گەڵ دۆستە راستەقینەکانیان ، یەکێتی سۆڤیاتو ئوردوگای دەوڵەتانی سوشیالیستی بەپلەی یەکەم ، لە هۆ گرنگەکانی سەرکەوتن لە خەباتدا دژی دەست درێژی سەهیونیی دائەنرێ •

لایەنی عیراق بە گەرمی بایەخی بەو پشتگیرییە دا کە کۆماری گەلی بولگاریا لە خەباتی عادیلانەی دژی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو دەست درێژی وە ئەیکات بایەخی بە سیاسەتی بولگاریادا دەربارەی ئەوەی نیمچە دوورگەی بەلقان ناوچەیەکی هاوکاریو دراوسێتی باشو لە یەك گەیشتن بێت •

وە لایەنی بولگاریاش بەگەرمییەوە بایەخی بە سیاسەتی نەگۆراوی دەرەوەی کۆماری عیراقدا کە دژی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمە •• هەروەها لایەنی بولگاریا پێخۆش بوونی خۆی دەربری بەرامبەر رێککەوتنەکەی عیراقو ئێران بۆ چارەسەر کردنی گیروگرفتی نێوانیان بەرێگای ئاشتییانەو بەپێی بیروباوەری دەست نەخستنە ناو کاروباری ناوخۆو رێزگرتنی دەسەڵاتو یەکێتی خاکی دەوڵەتان •• وە ئەو رێککەوتنەش لە پێناو جێگیر کردنی ئاشتی لە ناوچەکەدا بەشداری ئەکات •

هەردوولا بایەخیان بەو گۆرانانەدا کە لە دۆخی سیاسی ئەوروپا روویان داوە رایانگەیاند کە پێویستە تەقەللایەکی پتر بدرێ لە پێناو تەواوکردنی کاروباری کۆنگرەی بەرزی ئاسایشو هاوکاری ئەوروپا کۆماری عیراقو کۆماری گەلی بولگاریا سلاو لەو سەرکەوتنە مێژوییەو گەلی قارەمانیەتی گەلی خوارووی ڤیێتنامو حکومەتی وەختی شورش ئەکەن بەسەر ئیدارەی بەکرێ گیراوی سایگونو لەخەباتدا لە پێناو رزگاریو ئاشتیو مافی چارەنووسی هەروەها سلاو لەو سەرکەوتنە ئەکەن کە بەرەی نیشتمانی یەکگرتووی کەمبودیاو هێزە نیشتمانییە چەکدارەکەی وە دەستی هێنا لە رزگار کردنی (فنوم پن)ی پایتەختو پاراستنی یەکێتی خاکی کەمبۆدیا ••• هەروەها بایەخ بە ئەنجامە بیجابییەکانی پەیرەوکردنی ریککەوتنەکەی (فیەنتیان) ئەدەن دەربارەی لائوس وە ساغیشیان کردەوە کە پێویستە گەلانی هیندی چین خۆیانو بەبێ دەست تێوەردانی دەرەوە بیروگرفتی خۆیان چارەسەر بکەن •

دەربارەی دۆخی ئەفەریقا هەردوو لا رایانگەیاند کە گەلی هەردوو وڵات سوورن لە سەر جێبەجێ کردنی ئاگاداریو دەربارەی سەربەخۆ بوونی بریارەکەی نەتەوەیەکگرتوەکان گەلو ولاتە ژێر دەستەکانو بەردەوام ئەبن لە یارمەتی دانی بزوتنەوە رزگاریخوازە نیشتمانییەکان لە ئەفەریقاو ئاسیاو ئەمەریکای لاتیندا •

وە هەردوو لا بە نارەحەتی یەوە سەرنجی ئەو توندو تیژیو توقاندنە ئەدەن کە لە شیلی لە ئارادایەو پشتگیری خەباتی گەلی شیلی ئەکەن دژی تاقمە میلیتاریستەکە •

کۆماری عیراقو کۆماری گەلی بولگاریا پشتگیری چەکداماڵینی گشتیو تەواوەتی ئەکەن لە ژێر چاودێری دەوڵەتانداو لە پێناو گرتنی کۆنگرەیەکی جیهانیی چەکداماڵین کە هەموو وڵاتانی تیادا بەشدار بێ و بەتایبەتی ئەو وڵاتانەی هێزی ئۆتۆمییان هەیە •

وە هەردوولا پرو توکۆلێکیان مۆرکرد بۆ قولکردنو فراوان کردنی هاوکاری ئابوریو بازرگانی نێوانیان •

بەرێز صدام حسین جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالستی عەرەبو سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشو ئەو وەفدەی لە گەڵیابوو سوپاس گوزاری خۆیان دەربری بەرامبەر بەوپێشوازییە گەرمەی لە ماوەی سەردانەکەیاندا لێیان کرا •

ئا.د.ع

ئەرکە نیشتمانییەکان : پاشماوە

یاسایيو مەبدەئی رەوای هەیە کە تێکرای گەلی عیراق پشتگیری کردوەو لەماوەی ئەو جێبەجێ کردنە راستیانەوە ، سودی نیشتمانو یەکێتی خاکەکەی بەدی هاتوەو پەرەی داوەبە بەرەو پێشەوەچونی دیموکراتیو پێشکەوتنی •

دووەم : کارکردن بۆ لابردنو نەهێشتنی هەمو ئەو شوێنەوارو کارتێکردنەدەرونیو ماددیانەی لەئەنجامی ئەو بارە نائاساییەدا دروست بون ، کە ناوچەکەی گرتبوەوە ، وەبەکارهێنانی هەموو وزەو توانایەك لە چوارچێوەی بەرەی‌نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتن-خوازداو داکۆکی کردن لەشۆرشو پارتی سەرکردەی پارتی بەعسی سۆشیالستی عەرەب •

سێیەم :- بەشداربوونی گورجو گۆڵو ئیجابی لە جێبەجێ کردنی نەخشەی گەشەپێدانی تیکراییدا کە مەبەستی بنیاتنانی ماددیو مەعنەوی کۆمەڵێکی سۆشیالستی یەکگرتوەو شۆرش بۆ بەدی‌هێنانی تێ ئەکۆشێت ، دیسان کارکردن و بەشداربوون بۆ زیادکردنی بەرهەمو بەشداریکردن لەهەرەوەزی جەماوەریدا (العمل الشعبی) بەو ناوەی رێگایەکی بەکارە کارێانی بەرەوپێشەوەچونی گۆرانو کارکردن بەپیت وپیرۆزە دەوڵەمەند ئەکاتو حەزکردن لەکاری بەرهەمهێنانی لەلای جەماوەر پەروەردە ئەکات •

دلسۆزی بۆ مەسەلەی گەلو نیشتمانو داکۆکی کردن لەشۆرشو دەستکەوتەکانیو جێبەجێ کردنی نەخشەی بەرنامەکانی گەشەپێدانی تێکراییی ئەرکی نیشتمانیو بەرپرسیاری هەموو هاولاتیەکی عەرەبو کوردو کەمایەتییە براکانە ، جا ، بەرەو جولانەوەی بەکەڵکی داهێنەر ، هەموو جەماوەری کورد بەکرێکارو جوتیارو زەحمەتکێشەکانەوە بانگ ئەکەین کە ئەوەیە رێگای ساغو راست ، بۆ زامن کردنی شادیو خۆشی راستەقینەو پێشکەوتنی کۆمەلایەتی •

بەیاننامەی دووقۆڵی :- پاشماوە

هەردوو وڵاتیان و پەرەپێ دانی لە هەمووریەکەوە کە سودو قازانجی ناوکۆیی هەردوولایان ئەکات •

هەروەها هەردوولایان لە سەرئەوە رێکەوتن کە هەموو هەوڵێکی وابدەن کە ئەبێتە هوی ئەوەی پەیوەندی نێوانیان ئاسایی بێتو بگەرێتەوە دۆخی جارانی ، بە ئاسان کردنی کاروباری سەردانو هاموشۆ لە نێوان رۆڵەکانی هەردوو گەلداو سەردان لە مەزرگا پیرۆزەکانی هەردوولایان •

دیسان سەرۆك وەزیرانی ئێران رێزی لەو هەوڵدانەی حکومەتی عیراق نا کە لەپێناوی پاراستنی یەکێتی نیشتمانی عیراقدا داویەتی وە ئەوەدەست کەوتانەی بەسەرکردایەتیی تێکوشەر (مهیب احمد حسن بکر) سەرۆك کۆماری عیراق بەدی هاتون •

هەروەها ، هەردوو لایان ، باری ناوچەکەیان بەرچاوخستو ئەوەیان سەلماندکە دامەزراندنی پەیوەندی نێوان ولاتانی ناوچەکە لەسەر بنچینەی رێزی تەواو ودست نەخستنەناو کاروباری ناوخۆی یەکترە وەوچارەسەر کردنی ناکۆکیان لە رێگای ئاشتی ئەتوانن پارێزگاری ئاساسیش و سەلامەتی ناوچەکە بکەن ولەدەست تێوەردانی دەرەوە دوری بخەنەوە •

لەبەرچاو خستنی دۆخو هەڵوێستی رۆژهەلاتی ناوەراستیشدا هەردوولایان بێزاری خۆیان بەرامبەر ئەوترسە دەربری کە هەرەشە لە ئاشتی ناوچەکەو دنیا ئەکات بەهوی بەردەوامی تەنگو چەلەمەکەوە •

وەدوای ئەوەی لایەنی ئێران بەرهەڵستی خۆی پیشان دا بەرامبەر بەکارهێنانی هێزبۆ دەسکەوتەی (ئەقلیمی) پشت گیری خۆشی ساغ کردەوە بۆ وڵاتانی عەرەب لە پێناوی سەندنەوەی زەوی وزاری زەوت کراویاندا ، دیسان پشتیگری خۆی بۆ گەلی فەلەستین‌سەلماند لە تێکوشانیدا بۆ سەندنەوەی مافی رەواو دیاری خۆی •

وە هەردوولا بەم بۆنەیەوە ، سوپاسی هەستی دلسۆزانەی حکومەتی کۆماری دیموکراتی گەلی جەزایر ئەکەن بەرامبەر بەشداربونی لە هەنگاوەکانی جێبەجێ کردنی ریکەوتن نامەی جەزایر دا •

وە جێگری سەروکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش خواستی سەرۆك (احمد حسن البکر)ی سەرۆك کۆماری عیراقی بۆ خاوەن شکو شاهەنشا ئاریا میهر بۆ سەردانی لە عیراق راگەیاندو خاوەن شکوبە رەزامەندییەوە وەری گرتو بریاری دا کەبەم زوانە بەجێی بهێنت •

هەروەها جێ گری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش سوپاس وریزی بەرامبەر بەوقەدر گرتنەپیشان دا کە بەرامبەر بەخۆیو ئەندامانی وەفدەکەی لەگەلیابو نوێنرا ئەویش لەلایەن گەلو حکومەتی شاهەنشای ئێرانەوە، وەشادمانی دەربری بەرامبەر ئەنجامەکانی سەردانەکەیو ئەو بەشدارییەی لە پتەو کردنی پەیوەندیەکانی دراوسێیایەتی دا ئەیکاتو ئەبێتە هوی زیاتر لەیەك گەیشتنی نێوان هەردوو لایان •

ئا.د.ع

پاشماوەی گۆشەیی منال

کە دانیشتوی فوراتن خوشەویستی ئێمەن • ئێوە تینوبن ئیمەش تینوین ئێوە لە خوشیدابن ئێمەش لە خوشیدا ئەبین • بەڵین بێ سلاوی ئێوەو هاوریکانت بە کورپە کوردەکانو هەمو منالانی تری کوماری عیراق بگەیەنم کاکە سعد تۆیشو هەمو هاورێکانت هەمو میوانی ئێمە بن لە کوردستان چ خێرو بیرکی هەیە پێکەوە ئەی خوین تا ئەو بەهەلە چوانە بیرینەویان ئەکەوێتەوە کە گرتنی روباری فورات نەك زیانە لە کوماری عیراق تەنیا زیانە لە دانیشتوانی ناوچەی فورات کە بەشێکە لەخاکی عەرەبی وە دانیشتوانیشی

کاکە سعد ووتی دادەگەلاوێژ من بە ناوی هەمو ئەو منالانەی وەکو من تینون سوپاسی خۆمو ئەوانت پێ ئەگەیەنمخوت ئەزانی ئێمە کەسو کاریشمان هەروەگو ئێمە تینون خاکمان تینوە ئاژەڵمان تینوە بەوەکاری ناڕەوای کاربەدەستانی سوریە پینە ناکرێ • ئێمە چاوەنواری هیمەتی هەموو مروڤیکی ئەم جیهانەین • چاوەنواری بوژاننەوەی روبارەکەمانین هیوامان وایە بەم زوانە منالانی کوردستان بانگ بکەین بو ئێرە لەگەڵ منالانی عرەب بە بونەی بوژاننەوەی روباری فوراتەوە ئاهەنگ بگیرین • تێر پێکەوە ئاوی فورات بخوینەوە •

پاشماوەی لە دەرەوەی سنور

کراوەتە فەرەنسیو دەنگی گەورەی داوەتەوەو بە چاکترین نووسەری رۆمانی ولاتانی سێیەمی جیهانی دائەنرێ ، زوربەی رەخنەگرەکان ئەم بەرهەمە تەنیا بە شاکارێکی ئەدەبی ناژمێرن بەڵکو بە بڵاو کراوەیەکی سیاسی دائەنێن کە زەبرو زەنگی چینایەتی ریسوا ئەکاتو نارەزایی خۆی بەرامبەر دەردەبرێت •

★

institut kurde de paris

لەگەڵ سەركەوتن دا

دوای ڕوخانی دەستەی بەكرێ گیراوو كۆتایی هاتنی یاخی بوونەكە، كۆمەڵێك ڕاستی سەریان هەڵدایەوەو بەڵگەیێكی بە هێزی حەتمیەتی سەركەوتنی شۆڕشگێڕانەن لەسەر دیارترین بەشی پیلانەدڕندانەكەی ئیمپریالیزم كە لە پشت یاخی بوونەكەوەبوو، بۆیەكا، لەگەڵ ئاهەنگەكانی جەماهیری گەلەكەمان بە بۆنەی سەركەوتن و گەڕانەوەی هێمنی وئاسایش بۆ ژوروی وڵاتە خۆشەویستەكەمان، پێویستە بەووردی لەهەر هۆیێكوهەرخاڵێكی گرنگ بكۆڵینەوە، بەتایبەتی ڕوداوەكانی كاروانی شۆڕش، بەو قەدەرەی كە بەمەسەلەی كوردەوە پەیوەندیان بووە، ئەم ئەنجامانەیان دەست نیشان كردبوو وەكو ڕاستێكی دور لە هەموو گومانێك.

ئاشكرایە دەستەی خایین ویستی دژی كاروانی گۆڕانی شورشگێڕانە بوەستێو كۆمەڵانی خەڵكی لەو دەسكەوتە جەماهیریە، زۆرو فراوانانە، بێ بەش بكات، كە شۆڕش لە ئەساسەوە بۆ كۆمەڵانی خەڵكی جێ بەجێ كردوون.

دەستەی خایین ویستی ئەم دەسكەوتانە لە دەست جەماهیری كورد بدات و چەندەها كۆسپ و تەگەرەیان لەڕێی گەیشتنی ئەم دەسكەوتانە بە كۆمەلانی ڕەنجدەری كورد دروست كرد، بۆ ئەوەش، بە هەموو توانایێكی هەوڵی جێ بەجێ نەكردنی شۆڕشی كشتوكاڵی دا، بە دروست كردنی تەگەرە لەڕێی جێ بەجێ كردنی یاسای ئیسلاحی زەراعی، ئەمەش بەنیازی داكۆكی كردن و پاراستنی دەرەبەگایەتی و درێژەدان بە بوون و مانەوەی دەسەڵاتی شێخ و ئاغاكان و سەركردنی توانابێ سنورەكەی جوتیارانی ڕەنجدەرو چەوساندنەوەیان.

لەلایەكی ترەوە، دەستەی خایین، نەی هێشت بڕیارە شۆڕشگێڕەكان كە لەبارەی كەم كردنەوەی باجەكان و زیاد كردنی توانای كڕینی «القدرة الشرائیة» و بە خۆڕایی خوێندن و زۆری تر كە بۆهاونیشتمانیان وەرگیران، بگانە كۆمەلانی خەڵكی و سوودی لێ وەربگرن، بە ئومێدی دورخستنەوەی جەماهیری كوردی خاوەن بەرژەوەند لە شۆڕشدا، لەم دەسكەوتانە.

بێ گومان هەوڵو تەقەڵلای بێ ئومێدانەی ئەم دەستەیە هەر لە دوا بەدوای بەیاننامەكەی ١١ی ئادارەوە و لە مەودای ساڵەكانی جێ بەجێ كردنی بەیاننامەكە بەردەوام بوو، بۆ ئەوەی لایەنە خراپەكان وسەلبیات زل كرێن و زیاتر بن، ئەمە سەرەتای ئاشكرابونی نیەت خراپی ودڵپیسی ئەودەستەیە بوون وەلە كاتێكدا كە سەركردایەتی سیاسی حیزب و شۆڕش سووربوونی خۆی دەرئەبڕی لەسەر جێ بەجێ كردنی تەواوی بەندەكانی بەیاننامەی ١١ی ئادارو یاسای حوكمی ذاتی لەكاتی دەست نیشان كراودا دەركرد، دەستە سەركێشەكە بەیەكجاری نوقم بوبون لە زەلكاوی خیانەتداو ئەوەبو دەستی دایەچەك و كەوتە یاخی بوون دژی شۆڕش و دەسكەوتەكانی.

شۆڕش و پارتی یە سەركردەكەی تەنها یەك ڕێگەی هەبووە كە بڕوای پێیەتی، ئەویش ڕێگەی بەردەوام بوون لە هێنانەدی مافە نەتەوایەتیەڕەواكانی گەلی كوردمان و تێكۆشان لەپێناوی چەسپاندن و بە هێزكردنی هاوكاری و گیانی برایەتی لە نێوان هاونیشتمانیانداو بەتوندی وەستان دژی لایەنی پیلان گێڕوخایین كە لە دوای یاخی بوونەكەوە خۆی شاردبۆوە.

★

هوو ئەنجامەكانی

عبد الغفار الصالح

ئەنجامەكانیش بە تەواوی بۆچوونە ووردەكانی سەركردایەتی سەلماند، كە هەمیشە خەریكی خەبات و تێكۆشان بووە لە پێناو سەركەوتنی كۆمەڵانی ڕەنجدەری كورد، بۆ ئەوەی شان بەشانی برا عەرەبەكانیان سوود لە شۆڕش و دەسكەوتە فراوانەكانی وەربگرن، وەلەبەر ئەوەی شورش و پارتی یەسەركردەكەی هەمیشە كۆمەڵانی خەڵكی كوردستانیان جیائەكردنەوە لەو یاخی بوونە بەكرێ گیراوە، چونكە ئەم جەماهیرە هەرگیز لە دژی بەرژەوەندەكانی خۆی ناوەستێ بۆیەكا شۆڕش یاسای لێ بووردنی گشتی دەركرد كە بەرهەمێكی تێگەیشتنی ڕاستی یەكەی سەرەوەیەو ئەنجامێكی دلسۆزانەیە بۆهەوڵی شكاندنی ئەو كۆت و بەندە پیلانگێڕانەی كەوا جەماهیری كوردیان تا ئیستا بەند كردبوو پێشوازی كردنە گەرمەكەی كۆمەلانی فراوانی كورد بۆ ئەم یاسایە حەقیقەتی دلسوزی و ئیرادەی چاكی ئەم كۆمەڵانەی سەلماند و ئەم جەماهیرە دلسۆزە بەگشتی ڕویان كردەوە ڕێزی نیشتمانی و یاخی بوونە بەكرێ گیراوەكەیان بەجێ هێشت و بە گەرمی كەوتنە بەشداری كردن لە كاروانی ئاوەدان كردنەوەو پێشخستندا.

دیارە كەوا كۆمەڵێك ڕاستی ئەساسی بۆ چوونە ووردەكەی شۆڕش بوون بۆ هێنانەدی ئەم ئەنجامە، لەوانە دانایی سەركردایەتی سیاسی حزب و شۆڕش لەچارەسەركردنی مەسەلەكەو بایەخدانیان بە كۆكردنەوەی جەماهیری كوردو جێ بەجێ كردنی داواكاریەكانیان و وەدیهێنانی دەسكەوتی گونجاو لەگەڵ بەرژەوەندە بنچینەكانیان، وە لەلایەكی ترەوە بە ئاراستە كردنی سوپای جەنگاوەرمان بۆ پاك كردنەوەی ژوروی وڵاتە خۆشەویستەكەمان لە بەكرێ گیراوەكان.

هەروەها قارەمانێتی وپاڵەوانی سوپای عیراقیمان بە سەربازو ئەفسەرو سەركردەكانیانەوەو جێ بەجێ كردنی زیرەكانەی ئەو ئەركانەی سەرشانی بەوپەڕی جوامێری و تێگەیشتنەوە، لە ڕاونانی دەستەخایینەكەو پاك كردنەوەی هەرێمەكانی، ژوروی وڵاتەكەمان بێ ئەوەی گوێ بداتە قوربانی دان و فیداكاری و لە بارووزووفێكی مەناخی ناخۆش و جیگایێكی سەخت.

بەوە شانازیێكی تری خستە پاڕێزیت.
سوپایێكی بەرگری و ئاوەدان سەر شانازیەكانی پێشووی وەكو نیشتمانیەكان. كردنەوە، سوپای ئەركە

بێ گومان دەسكەوتەكانی شۆڕش و گۆڕانی كومەلایەتی و جێ بەجێ كردنی گۆڕانە بنەرەتیەكانی ترو هەنگاونان بۆ بنیات نانی سوشیالیزم بۆهاونیشتمانیان و هەموو كۆمەلانی خەڵكی، هۆی سەرەكی كۆبوونەوەی كۆمەلانی ڕەنجدەری كوردە لە ژێر ئاڵای شۆڕش و بەجێ هێشتنی یاخی بوونەكەو وەستانیان دژی هەموو درۆودەلەسەو پروپاگەندەی ژەهراوی.

ئیسلاحی زەراعی ومیللی كردنی نەوت و دامەزراندنی بەرەی نیشتمانی و بەرزكردنەوەی توانای كڕین و

پلانە بەردەوامەكانی پێشخستن هەمووی لە بنچینەدا بۆ جەماهیرە هەموو جەماهیری عەرەب و كورد، بۆیەش شۆڕشی جەماهیری كورد دژی یاخی بوونەكەو دژی خیانەت تەقی یەوەو بەدەنگ بانگەوازی دڵسۆزی شۆڕش و یاسای لێ بووردنی گشتی هاتن.

سەركەوتن و كۆتایی هێنان بە یاخی بوونەكە ئەو ڕاستی یە دەسەلمێنێت كە شۆڕشی جەماهیری لە هەموو پیلان و تەگبیرێكی گلاو بەهێزترەو زامنی مانەوەو پەرەسەندنی شۆڕش، جێ بەجێ كردنی ئاواتی جەماهیرەو هێنانەدی دەسكەوتی گونجاو لەگەڵ بەرژەوەندیانە، ئەم جەماهیرەش چاكترین بەرگریكەرە لە شۆڕش و بەگیانی خۆی ئەی

هەروەها سەركردایەتی ژیر و نەترسی پارتی سەركردە هۆیەكی تری سەركەوتنە، كەهەموو پێداویستەكانی سەركەوتنی مسۆگەر كردو بەردەوام نەبەزانە ڕوبەڕوی گیروگرفتەكان دەبوو بەگیانێكی جەنگاوەرانەو هەرچی پیلانی دوژمن هەبوون سەرنگون و پوچەڵ كران.

بێ گومانیش لەم قوناغەدا، قۆناغی سەركەوتن و بەرەو پێشەوە ڕویشتن، چەند ئەركی نوێ دێنە پێشەوە بەشێوەیێكی خێراو ڕاستەو خۆ كە ئەبێ جێ بەجێ بكرێن، ... وە لە ووتاری داهاتوومانداباسی ئەكەین.

★

هەر جارەی نوسینێك ●●●

بۆ ئەوەی بەهەڵەكانمان دابچینەوە ...

لە مەیدانی پان و بەرین و فراوانی بازاڕی ئەدەبدا، زۆر جار مرۆڤی «نووسەر» دوچاری چەند هەڵەو بۆشایی زەقی بەرەڵلا دەبێت و زۆر جار لەومەیدانە دا، ئەبزرێ و ئەیەوێ جارێكی تر بە ئاكارو بەنووسین و بە خوا ستەكانی دابچێتەوەو تەرازوویەكی عادیلانە بۆ ویژدانی ڕاستی دابنێ و بزانێ ئاخۆ هەڵەی كردوە، یاخود سەركەوتوە !! سەرەڕای ئەوە دەمەوێ بڵێم زۆر هەن وەك مانگی چواردە لەبەر چاویانا دیارە، خاوەنی زۆرەها هەڵەی ووردو درشتن، كەچی تەقەی سەریان دێت ولایان وایە، تەنیا ئەوان پێشڕەوی ئەدەب و ڕێبازومەبەستن، بە بێ ئەوەی بیر لە زیان و لەنووسین و لەحەزەكانیان بكەنەوە ... لێرەدا هەڵبەت دەبێ دەست بخەینە سەر ئەوڕاستی یەی ئەو جۆرە مرۆڤانە دۆڕانێكی پڕ پاشگەز بوونەوەیان بۆ دەمێنێتەوە .. كە ئەو كاتە هەر چی تواناو دەستێكی ئەدەبی ڕەسەنیان هەیە بە بای هەوادا بڕوات و (كوجا مەرحەبا) نەنوسەرن و ..!

ئەگەر بێتۆ بیر لە هەڵوێست و تاقی كردنەوەی ڕۆژانەمان بكەینەوە .. ئەوا هەر خۆمان نووسەرین و هەر خۆمان شۆڕە سوارو هەر خۆشمان شانازی بە خۆمانەوە ئەكەین ... بەڵام سەیرە یەكجار سەیرە ... دووڕۆژ شت دەخوێنیتەوە، لە ئەنجامی یاخی بوونی ناڕاستی، وا ئەزانێ هەڵە هەرگیز لەو ڕوو نادات، وا ئەزانێ خۆی پاڵەوانی دیاردەكانی ئەدەبە ... بە بێ ئەوەی بیر لە هەڵوێستەكانی خۆی بكاتەوەو دەیەها جاری تر بە خۆی دابچێتەوەو، بۆ ئەوەی خۆی بناسێ و خۆی ڕەخنە لە خۆی بگرێت و، خۆی موحاسەبەی ئینسافی ڕاستی خۆی بكات ...

مەسەلەی ئەم هەڵە كردن و دوو بارەو سێ بارەو سەد بارە، بوتە هۆی لە كیس چوونی گەنجینەیەكی پڕ بایەخی مێشك و بیری ڕاست و لە بارمان، تەنانەت بوتە كۆسپێك لە ڕێی چاندنی تۆی ئاواتەكانمان، ڕێگەلە نیازەكانمان ئەگرێ و ڕێگە لە هەنگاوی لە سەر خۆووردیلەمان ئەگرێ ... هەزار جارئەبێتە دڕك و لە پێمان ئەچەقێ، لە ئەنجاما ئەبینە مرۆڤێكی لاوازو، بیر تەسكی دەبێتەڕووگەی ئاواتمان ...

دەسا با دەیەها جاری تر بەخۆمان و بە ئاكارو بەمەسەلەكانی ئەدەب و بە ژیان و بەهەڵوێستەكانمان دابچینەوەو لە سەرینی هەڵە قەبەكانمان شت دروست بكەین و خۆمان بە ویژدانی خۆمان حوكم بەسەر بەر هەمەكانمان بدەین !!

طاهر ئەحمەد حوێزی
- كۆیە -

سەمەرەی دنیای سەرمایەداری

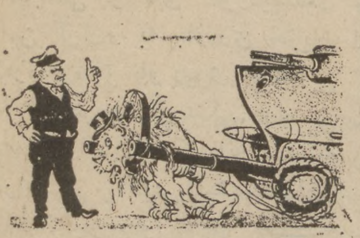

● وێنەو هەواڵێك :

لۆنس سكرتێری گشتی پەیمانی ژووروووی ئەتلەسی نارەزایی خۆی دربڕیوە دژی ئەو كەمتەرخەمی یەی ئینگلتەرە دەینوێنێ لە چەكدار كردنەوەی هێزەكانی و لاواز بوونی سەربازی لە دەریای سپیدا.

● جاسم لەڕێ ئەلمانیای ڕۆژئاوا

شەپقەیەكی ڕەشی لەسەرەو چاكەتێكی پێستی ڕەشی لەبەردایە كە ئەستێرەیەكی پێوەیە هەر

لە هی پولیسی ئەمریكا دەكات، دەمانچەیەكی زلیشی هەلگرتووە لە ئۆتۆمۆبیلێكی لاسلكی لە شێوەی ئوپلی كۆمۆدۆر ١ دەخولێتەوە كە لە سەعاتێكا ٣٠٠ كیلۆمەتر ئەبڕێت ئا بەم شێوەیە بەو پاسەوانەی كە كۆمپانیای (ئۆ دۆ گران سی فیدمایر) لە مێونیخ بە كرێیان دەگرێت لەم بابەتەن، كە چاكترین نیشانە چی و ئەو پەڕی شارەزاییان لە كاراتی و جۆدۆو جیستۆ و هی تردا هەیە ئەم دەزگایە وای بلاوكردوەتەوە كە ناوان هیچ نەماوەو بە تایبەتی لە ناو پیاوە دەوڵەمەندەكانا ..

★

وورد بیخوێنەوە

● جوانترین دیاری

منالێك ڕۆژێك عەرەبانەیەكی پاڵ پێوە دەنا، لە ناوەڕاستی شەقامێكدا گیری خواردبوو، شەقامەكە پڕبوو لە ئۆتۆموبیل و گالیسكە منالەكەش دەیویست لەو جەنجالە ڕزگاری ببێت و بپەڕێتەوە ئەو بەری شەقامەكە لەم كاتەدا دوو لاو پێكەوە دەڕویشتن، چاویان لەم منالە بوو چۆن لە ناوەڕاستی ئەو دەڕۆن، پاشان فەیلەسووفەكە شەقامەدا گیری خواردووە، بردیە بەر دەم ئەو ئاوێنەیەی لاوی یەكەم وتی : بڕوانە بە دیواری ژوورەكەدا ئەو منالە بەسەزمانە لە هەڵواسرابوو .. وتی . ئەی ناوەڕاستی ئەو شەقامەدا ئێستا چی دەبینی ؟ گیری خواردووە لاوی دووەم بێ سێ و دوو لێ كردن بەرەو پیری منالەكە ڕۆیشت و پارمەتی دا تا لە شەقامەكە پەڕاندیەوە.

● ئەو كەسەی كە هەر خۆی ئەبینێ .

جارێك فەیلەسوفێك لە فەیلەسووفەكانی هیندستان چوە لای دەوڵەمەندێكی پیسكە فەیلەسووفەكە مەچەكی گرت و بەرەو پەنجەرەی ژوورەكەی بردو پێی وت : بڕوانە، لە شووشەی ئەم پەنجەرەیەوە چ دەبینی ؟ دەوڵەمەندەكە وتی ئەبینم خەڵك لە سەر شەقام وتی : تەنیا وێنەی خۆم دەبینم

ئینجا فەیلەسووفەكە وتی : ئەزانی جیاوازی شووشەی پەنجەرەكەو ئاوێنەكە چی یە ؟! جیاوازیەكی ئەوتۆ نی یە، جگە لەوەی ئاوێنەكە بە توێكلێكی تەنكی جیوە داپۆشراوە ... ڕێگای ئەوە نادا ئەم دیوو ئەو دیو ببینرێ، براكەم : زۆر چاك بزانە پارە بووە بەو توێكلە تەنكە كە نایەلێ مرۆڤ لە خۆی زیاتر هیچی تر ببینێ .

ئاوات هۆشمەند
كردوویە بە كوردی

ئایا ئەزانی ؟ !

● ریشی پیاو نزیكەی ٢٥ هەزار تاڵە مووی پێوەیە .

● (ئەسكەندەر دۆماس)ی نووسەری گەورەی فەرەنسا ٢٢٧ كتێبی داناوە .

● یاسای مەكسیك وای پێویست كردووە كە هەر خوێندەوارێك لە تەمەنی ١٨ ساڵی یەوەتا (٦٠) ساڵی بەلانی كەمەوە ئەبێ یەكێك فێرە خوێندن بكات .

● لە پانایی یەك ئینج دا (٣٣٣) تاڵە موو ئەڕوێت .

سەركار قادر ناردوویەتی

★

وێنەیەك لە كوردستانەوە

ڕێگای دەربەندیخان
ناظم دەبەند ناردوویەتی

لە دەرەوەی سنور

● جان لوێ بارۆ :

دەرهێنەری شانۆگەری فەرەنسایی، جان لوێ بارۆ، لەم دواییەدا كتێبێكی نوێی بە ناوی (وەكو بزانم) دەركردووە كتێبەكە (٢٥٠) لاپەڕەیەو لە بڵاوكراوەكانی گالیماری پاریسە .

ئەم بەرهەمە بریتی یە لە چەند سەرنج و تێبینی یەك كە لە زۆر كاتی جیاواز نووسراون و باسی خەم و پەژارەی ڕۆژانەو مانای ژیان و زانستی و خواو خۆشەویستی دەكن .. كتێبە كە لە لایەن ڕەخنە گرەكانەوە بایەخی پێ دراوە .

● بە بۆنەی ساڵی ئافرەتانی جیهانەوە چەند كۆمپانیەكی سینەما هەندی فلیم دەربارەی ئافرەتە نەمرەكان دەردەكەن، لە ناو ئەم فلیمانەدا فلیمێكی فەرەنسایە لە سەر جورج ساند دەرئەچێت كە كلۆد بریالی دەری ئەكات . لە لایەكی ترەوە لە هۆلیۆد بلاوكرایەوە كە فلیمێكی تر بە دەستەوەیە كە دەربارەی جۆرج ساندەو شێوازێكی كۆمیدیای موسیقا هەیە .

- جان لوێ بارۆ -

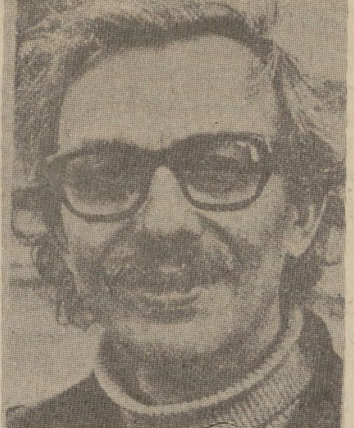

- ئەلتان -

- باربارا جورج -

● بێ تاوان بەند كراوە !!

پیاوێك بێ تاوان بەند بكرێت شتێكی سەیرە، لە گەرمەی ئەم زروفە ناڵەبارەدا، گیراوەكە لە خۆی دەپرسێت : ئاخۆ بەڕاستی من تاوانم كردووە ؟ بێ ئەوەی خۆشم بزانم ئەم تاوانە چی یە كە دەیانەوێت بیخەنە ئەستۆم؟ ئەم باسە لەڕۆمانی «لەنزیكەوە چاوەدێری كردن»دا دەخوێنیتەوە كەجوانترین شاكارە ڕۆمانەكانی توركیایە كە تا ئێستا دەرچوون نووسەری تورك جتین ئەڵتان نووسیویەتی و لەم دواییەدا

بڕوانە ل -٧-

قسەی بەجێ

- من سەر كردەی بەخت و گەورەی گیانی خومم .

تۆماس كارلیل

- ناوی باش لە هەموو گەنجینەی دنیا باشترە .

شكسپیر

- لە دنیادا هیچ تاوان و خراپە نیە، تەنیا برسیەتی نەبێ، خەڵكی تێر كەن ئەوسا داوای چاكەیان لێ بكەن .

دیستۆیفسكی

- سەیرم بەو كەسە دێت كە بە برسیەتی دەمێنێتەوەو شمشێرەكەی لە ڕووی ئەو كە سەدا هەڵ ناكێشێ كە برسی كردوە .

عمر الفاخوری

● دوو درۆزن پێكەوە لە ڕێگا دا دەڕۆیشتن
- درۆزنی یەكەم : ئەوەچی یەلە ناو دەستم ؟
- درۆزنی دووەم : ئەوەفیلە .
- درۆزنی یەكەم : وابزانم كلكەكەت دی ...

● كوێرێك و چاوساغێك بەڕێگا دا دەڕۆیشتن، لەناكاو ئۆتۆموبیلێك خۆی لەچاوساخەكەدا وكەوت .
كوێرەكە پێی وت : هەڵسەوە ئۆتۆموبیلێك خۆی لەاچاوساخە-

● مامۆستا : نەوزاد تۆهێندە سێ و براكەشت بۆچی وارەشە :
نەوزاد : من بە ڕۆژ بووم وئەویش بەشەو .

عبدالله ڕەواندوزی ناردویەتی

● لە ناو پاپۆردا :
ژنەكە : كوڕە پیاوەكە ئەوەتۆ شەرم ناكەیت جلەكانی منت كردۆتە بەر ؟!
مێردەكەی : ئەی تۆ نازانی ئەگەرپاپۆرەكە نقوم بێ ژنان لە پێش پیاوان ڕزگار دەكەن ؟

فكرت عزت

Institut kurde de Paris

لەم ژمارەیەدا
● هەڤاڵ صدام حسین بۆ رۆژنامەی نیوز دویچلاند ئەدوێ ل : ٢
● لەیادی نەجمەدینمەلادا ل : ٣
● رووناکی ل : ٤
● گۆشەی منالان ـ کولیشمان ئەدوێ ل : ٥
● عاصی شاعیر ل : ٦
لەگەڵ چەند نووسینو بابەتێکی تر ئەخوێنیتەوە

(٨) لاپەرە
نرخی
(٢٥) فلسە
لە (دارالحریة)
چاپ ئەکرێ

هاوکاری

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە
لەدەزگای هاوکاری چاپو بلاو کردنەوەی
کوردی دەرئەچێت

دار التضامن للطباعة والنشر الکردیة
بغداد ـ شارع الجمهوریة ـ ساحة الخلانی
هاتف ٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣

HAWKARI Tel - 68311 68312, 68313.

ژمارە (٢٦٧) ١٦ـ٢٣/٥/١٩٧٥

کۆبونەوەیەك لەنێوان سەرۆك سادات و هەڤاڵ صدام حسیندا

ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کۆبونەوە

لەسەر داخوازی سەرکۆمار تێکۆشەر کاك احمد حسن بکر رۆژی چوار شەممە ١٤ـ٥ کاك أنور سادات سەرۆکی میسر بە سەردانێکی رەسمی کە ئەمرۆ (هەینی) تەواو ئەبێ گەیشتە بەغدا. وە لە فرۆکەخانە لە لایەن بەرێز سەرکۆمارو بەرێز مامۆستا طە محی الدین معروف جێگری سەرکۆمارو بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو وەزیرانو فەریق رکنی یەکەم سوپاسالار وسەرۆکی دەزگا دیپلوماسی یەکان وکاربەدەستانی دەوڵەت ــەوە پێشوازی کرا .

وەدوای سلاوی کۆماری هەردوو سەرۆك باسەوای شەرەفیان پشکنیو ئنجا منالانی بەغدا دوو چەپکە گوڵیان پێشکەش بە سەرەك سادات کرد وە دوای پشودانێکی کەم لە هۆڵی شەرەف لە فرۆکەخانە هەردوو سەرۆك بەرەو کۆشکی بەغدا کەوتنە رێ .

سەرۆك سادات وەفدێکی لە گەڵایە لە بەرێزان محمد حسنی مبارك جێگری سەرکۆمارو اسماعیل فهمی جێگری سەرەك وەزیرانو وەزیری دەرەوە ودکتور محمد زکی شافعی وەزیری ئابوریو حسن احمد کامل سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتی کۆمارو فوزی عبدالحافظ سکرتێری تایبەتی بەرێز سەرکۆمارو دکتور اشرف مروان سکرتێری پەیوەندی دەرەوەی سەرەك کۆمارو فواد احمد تیمور سەرۆکی ئەمینداران وفریق محمد سعید مامی سەرۆکی یاوەرانو احمد روءوف اسعد جێگری کاروباری دارایی دیوان عثمان احمد عثمان وەزیری اسکان وئاوەدان کردنەوەو کاك عبدالمنعم نجار بالیوزی کۆماری میسر لە بەغدا پێکه هاتووە .

وەئێوارەش سەرکۆمار، تێکۆشەر کاك احمد حسن بکر لە کۆشکی جمهوری لەگەڵ کاك محمد انور سادات کۆبۆوە لە کۆبونەوەکەدا کاك حمد حسنی مبارك جێگری سەرکۆماری میسرو دکتور سعدون حمادی وەزیری دەرەوە ئامادە بوون .

وەهەردوو لا لە دۆخێکی برایانە باسی پەیوەندی هەردوو ولاتی برایان کرد لەگەڵ چونێتی پەرەپێدانی ، وە هەروەها دەربارەی مەسەلەکانی عەرەب ونیو دەولەتان بیروڕایان ئالوگۆر کرد .. کۆبونەوەکەش نزیکەی دوو سەعاتی خایاند .

ئا.د.ع

سەرۆك سادات و هەڤاڵ صدام حسین کۆبونەوە

هەڤاڵ صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە سەعات ١١ی پێش نیوەرۆی دوێنێ ١٥ـ٥ لەکۆشکی بەغداد سەری لە سەرۆك محمد انور ساداتدا وسەرۆك سادات ئەندامانی وەفدەکەی بە هەڤاڵ صدام حسین ناساند ئنجا هەردوولا کۆبونەوەو کۆبونەوەکەش نزیکەی سەعاتێكو چارەکێکی خایاند وە لە کۆبونەوەکەدا باسی پەیوەندی دوو قۆڵی نێوان هەردوو ولاتی براو دۆخی ناوچەی عەرەبو دەولەتان کرا . سەرۆك سادات وتی : ئەو کۆبونەوەو وتووێژەی لەگەڵ سەرۆك احمد حسن بکرو هەڤاڵ صدام حسینی کردوە زۆربایەخدار بووەو باری سەرنجی هەردوو لایان یەك بووەو ئەوەی باسیان کردوەو پەیوەندی بەکێشەی عەرەبو مەسەلە سەرەکی یەکانی یەوە هەبووە بیروڕایان لەیەکەوە نزیك بووە .

کۆبونەوەی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان

رۆژی چوارشەممەی رابوردوو ئەنجومەنی یاسادانانی کوردستان بە ئامادە بوونی سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی. تەنفیزی کۆبۆوە . ئەنجومەن لە کۆبونەوەکەیدا باسی وەلامی بەرێز ئەمینداره گشتی یەکانی کرد کە لەمەوبەر ئەندامێکی ئەنجومەنی یاسادانان لەبارەیەوە پرسیاری کردبوو .

وە وەلامەکان بریتی بوون لە باس کردنی چالاکی ئەمینداره گشتی یەکان لەو رۆژەوە دەستیان بەکار کردوە لەگەڵ نەخشەی کار کردن لەقۆناخی ئایندەدا .

ئا.د.ع

جێ نشینی بەحرین سەر لە عیراق ئەدات

لە سەر داخوازی وەزیری بەرگری رۆژی دوو شەممەی ئایندە بەرێز شیخ حمد عیسی ال خلیفە جێ نشینو وەزیری بەرگری بەحرێن سەر لەعیراق ئەدات .. سەردانەکەشی تاوەکو ٢٢ی ئەم مانگە ئەخایەنێ .

ئا.د.ع

بەیاننامەی دوو قۆڵی نێوان عێراقو ئەلەمانیای دیموکرات

ئێوارەی سێ شەممەی ١٣ـ٥ مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دوای ئەو سەردانەی بەچەند ولاتێکی سوشیالیستی دا کردی گەڕایەوە بۆ بەغداو لەفرۆکەخانە لەلایەن مامۆستا طە محیی الدین معروف جێگری سەرکۆمارەوە پێشوازی کرا . ئەوەی شایانی باسە رۆژی یەك شەممەی رابوردوو سەردانەکەی بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە ئەلەمانیای دیموکرات تەواو بوو، وە لە بەغداو بەرلین ئەم بەیاننامە دوو قۆڵیە بلاوکرایەوە :ـ

لەسەرداخوازی هەڤاڵ هورست زندرمان ئەندامی مەکتەبی سیاسی کۆمیتەی ناوەندی پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیاو سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیا، هەڤال صدام حسین جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش لەکۆماری عیراق لە ماوەی ٩ تا ١١ی مایسی ١٩٧٥ سەری لەکۆماری دیموکراتی ئەلەمانیادا . وە هەڤال ئیریش هونیکر سکرتێری یەکەمی کۆمیتەی ناوەندی پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیا پێشوازی هەڤال صدام حسینی کردو دەربارەی مەسەلەکانی ئێستای نێو دەولەتانو کێشە بنچینەیەکانی قول کردنەوەی هاوکاری نێوان پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیاو پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو پتەو کردنی پەیوەندی نێوان هەردوو دەولەتو گەل وتووێژی برایانەی لەگەلا کرد . وە هەڤال صدام حسینو هەڤال میلی شتوف ئەندامی مەکتەبی سیاسی کۆمیتەی ناوەندی پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیاو سەرۆکی ئەنجومەنی دەولەتی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیا وتووێژی دۆستانەیان کردو هەردووکیان ئاگاداری پەرەسەندنی سیاسیو کۆمەلایەتی و ئابوری ولاتی یەکتری بوون .

وەهەڤال هورست زندرمان ئەندامی مەکتەبی سیاسی کۆمیتەی ناوەندی پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیاو سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیاو هەڤال صدام حسین جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش لەکۆماری عیراق وتووێژی رەسمی یان کرد دەربارەی بەرژەوەندی ناوکۆیی هەردوو ولاتو خەبات کردن دژی ئیمپریالیزمو زایونیزمو کۆنەپەرستیو لە پێناو پێشکەوتنی کۆمەلایەتی گەلانو جێگیر کردنی ئاشتی جیهان . وەلە لایەنی عیراقەوە هەڤالان سعدون غیدان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشو وەزیری هاتووچۆو حسن عامری ئەندامی سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکال ، دکتور سعدون حمادی وەزیری دەرەوە حکمت عزاوی وەزیری ئابوری، دکتور فخری قدوری سەرۆکی مەکتەبی کاروباری ئابوری لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش ، زهیر بیرقدار بالیوزی کۆماری عیراق لە کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیا ، عبدالودود شیخلی بالیوزو بەرێوەبەری گشتی تەشریفات ، انور صبری بەرێوەبەری مەکتەبی هەڤال جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش ،ناصیف عواد بەرێوەبەری مەکتەبی بلاوکردنەوەو راگەیاندن لە سەرکردایەتی نەتەوەیی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب . ابراهیم وەلی بەرێوەبەری دایەرەی سیاسی لەوەزارەتی دەرەوە . وە لەلایەن ئەلەمانیای دیموکراتەوە هەڤالان گونتر کلایبرو ئەندامانی دیاری کراوی کۆمیتەی ناوەندی پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیاو جێگری سەرەك وەزیرانی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیاو وەزیری دروستکردنی مەکینەی کشتوکالو فارگۆن ، ئوسکار فیشەر ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیاو وەزیری بازرگانی دەرەوە ، دکتور کلاوس فیلردنگ جێگری وەزیری کاروباری دەرەوە ، فریدمان کلاوی نیتسر جیگری وەزیری بازرگانی دەرەوە ، دکتور ئیرفن بوی جێگری وەزیری کشتوکالو دارستانو خۆراك پرۆفیسور کلاوس شتانیتدز سەرۆکی دایەرە لە لیژنەی نەخشەکێشانی دەولەت بالیۆز کارلی هانیر لوگنهایم ئەندامی لیژنەی سەرۆکایەتی لەوەزارەتی دەرەوەو سەرۆکی دایەرەی رۆژهەلاتی نزیكو دوور، کونتر شورات بالیۆزی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیا لەکۆماری عیراق ، لەوتووێژە کاندا بەشدار بوون .

هەڤال هورست زندرمان ئەندامی مەکتەبی سیاسی کۆمیتەی ناوەندی پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیاو سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران باسی ئەو دەسکەوتانەی کرد کە کارگەرانی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیاو بە سەرکردایەتی پارتی یەکگرتووی سوشیالیستی ئەلەمانیا بەدەستیان هێناوە . هەروەها باسی سیاسەتی دەرەوەی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیای کرد کە بریتییە لە یەکخستنی تەقەلا لەگەل ستراتیژی دەولەتانی بەرەی سوشیالیستی لەپێناو جێگیرکردنی ئاشتیو جێبەجێ کردنی بیروباوەڕەکانی بەئاشتی پێکەوە ژیان .. لایەنی عیراق بایەخی بەو دەسکەوتانەو سەرکەوتنی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیادا لەبنیاتنانو ئەو سیاسەتەی دەرەوەی کە لە پێناوی ئاشتیدا ئەیگرێتەبەر .. هەروەها رێزیش لە هەڵوێستی ئەلەمانیای دیموکرات ئەنێ لە خەباتدا دژی ئیمپریالیزمو کولونیالیزم بەهەردوو شێوەی کۆنو نوێی لەپێناو خەباتی نیشتمانی رزگاریخوازی گەلان .

وە هەڤال صدام حسین باسی کێشەکانی ئێستای سیاسەتی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو حکومەتی عیراقی کرد کە بریتین لە جێبەجێ کردنی بریارەکانی هەشتەمین کونگرەی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب وەباسی ئەو دەسکەوتانەی کرد کە گەلی عیراق وەدیهێناون لەمەیدانی گورانکاریی سوشیالیستیو بنیاتنانی دیموکراتیو جێگیرکردنی سەربەخۆیی نیشتمانی ولات بەسەرکردایەتی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب . لایەنی ئەلەمانیا بایەخی بەو دەسکەوتە گەورەو سەرکەوتنانەی گەلی کۆماری عیراقدا لەبنیاتنانو قولکردنەوەی دەسکەوتە شورشگێرو دیموکراتی یەکانو خۆشحالی خۆی دەربری بەرامبەر بەو ریککەوتننامەیەی لەم دواییەدا لەنێوان عیراقو ئێران مورکرا .

هەڤال هورست زندرمان سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی کۆماری دیموکراتی ئەلەمانیاو هەڤال صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورشی کوماری عیراق بە دلخوشییەوە ساخی ئەکەنەوە کە پەیوەندی دۆستانەو هاوکاری سیاسیو

بروانە ل ـ٧ـ

دەربارەی سەردانی هەڤال صدام حسین لە چەند ولاتێکی سوشیالیست

رێبازێکی مەبدەئیو پەیوەندی یەکی بتەو

هەڤال صدام حسین جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش بە سەرۆکایەتی وەفدێکی پارتیو رەسمی سەری لەچەند ولاتێکی بەرەی سوشیالیستیدا ، لەسەردانەکەدا دەربارەی چونێتی پتەوکردنی پەیوەندی هەمەچەشنە لەگەل ئەم ولاتانەدا وە بەجورێك کە خزمەتی بەرژەوەندی ناوکۆیی هەردوو لا بکاتو خەباتی ناوکۆیی نێوان گەلەکەمانو گەلانی ئەو ولاتانە کە دژ بە ئیمپریالیزمی جیهانیو زایونیزمن پتەوبکاتو بنچینەی هاوکاریو دۆستایەتی نێوان کۆماری عیراقو ولاتانی بەرەی سوشیالیستی جێگیرتر بکات . وتووێژی کرد .

شۆرشی حەوتەی تەموزو پارتیەی فەرماند کە پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب هەر لە سەرەتاوە لەبەیانی پەیوەندی یەکانی لەگەل ولاتانی سوشیالیستیو بەتایبەتی یەکێتی سۆڤیەت ، لە بۆچوونێکی راستی مەبدەئیەوە هەنگاوی ناوە کە ئەمەش بەندە بە پەرەپێدانی پێویستیەی مێژوییەکانی یەکێتی خەباتی گەلان دژی ئیمپریالیزمی جیهانیو دەسەلاتی دەستدرێژی کاری یەکێیو لەپێناو رزگاری نیشتمانی گەلانو پێشکەوتنی کۆمەلایەتیان .. هەروەها ئەم هەلوێستەی شورشو پارتی لەو بڕوایەوە بووە کە ئەبێ بنچینەترین شێوەی هاوپەیمانیەتی ستراتیژیانە لەنێوان بزوتنەوەی شورشی عەرەب کەشورش لە عیراقدا پێشەنگێکی پێشکەوتوویەتی وە لەنێوان شورشی جیهانی کە ولاتانی سوشیالیستی گەورەترین هێزەکانیەتی دابمەزرێت .

لەم تێگەیشتنە مەوزوعیو واقعیەی پێویستیەکانی خەباتەوە دژی دەستدرێژی ئیمپریالیزم ، هەنگاوە شورشگێرییەکان نران ، ئەوەبوو سالانی رابوردوو پەرەسەندنێکی چۆنی لەمەیدانی پەیوەندیەکان لەگەل ولاتانی سوشیالیستیو بەتایبەتی لەگەل یەکێتی سۆڤیەت بەخۆیەوە بینیو ئەو پەیوەندیانەی خستە پلەیەکی پێشکەوتووەوە . وە ئەنجامی ئەو تەقەللا بەفەرانەی شورش لەپێناو پتەو جێگیرکردنی پەیوەندی ستراتیجیانەو توندکردنی خەبات دژی ئیمپریالیزمو زایونیزمی جیهانیو رێزی یەکتری گرتنو سوودی بەرژەوەندی ناوکۆیی دی ... ئەنجامی ئەمە بەستنی پەیمانی هاوکاری دۆستایەتی بوو کە لە ٩ی نیسانی سالی ١٩٧٢ لەگەل یەکێتی سۆڤیەت مۆرکرا . بەوشێوەیە ئەم پەیمانە چوارچێوەیەکی نموونەیی پەیوەندی نێوان بزوتنەوە رزگاریخوازە نیشتمانییەکانی جیهانو بەرەی سوشیالیستیە .

وتووێژەکانی هەڤال صدام حسین لە بولگاریاو مەجەرو ئەلەمانیای دیموکراتو رۆمانیادا ئەو لەیەك نزیك بوونەی لەباری سەرنجی هەردوو لاوە دەرکەوت دەربارەی مەسەلەکانی ئێستای نێو دەولەتان کە پەیوەندی بە جێگیر بوونی ئاشتی جیهانی یەوە هەیەو ئالو گۆرکردنی بیروڕا دەربارەی دۆخی ناوچەی عەرەبو بەردەوامی سەهیونی دوژمن لەدەستدرێژکردنو زوت کردنی خاکی عەرەبدا ئەمانە هەمووی سەرنجدانی ستراتیژیانە ساغ ئەکەنەوە . جگە لەمەش لەم وتووێژانەدا باسی فراوان کردنی بواری هاوکاری ئابوریو بازرگانیو تەکنیکی کرا کە بەراستی هاوکاری نێوان عیراقو ئەو ولاتانە بەپیتو بەهێزتر ئەکات .

بروانە ل : ٢

Institut kurde de paris

هەڤاڵ صدام حسین بۆ رۆژنامەی نیوز دویچلاند ئەدوێ

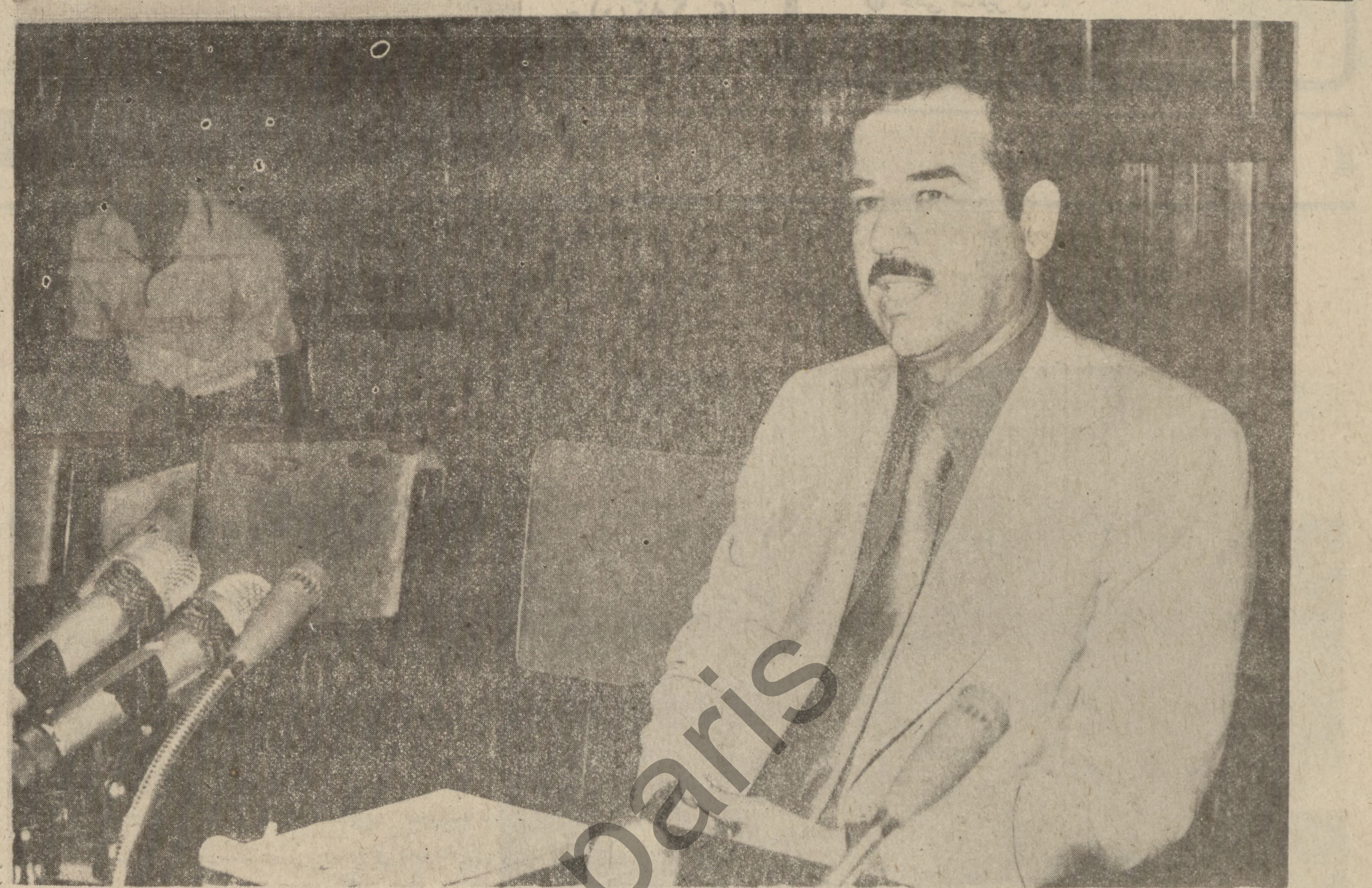

هەڤاڵ صدام حسین جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ، جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەڵامی چەند پرسیارێکی رۆژنامەی « نیوز دویچلاند »ی ئۆرگانی پارتی یەکگرتوی سوشیالیستی ئەڵەمانیای داوەتەوەو وەڵامەکانیش لە رۆژی ٩ـ٥ـ١٩٧٥ لە رۆژنامەی « الثورە »ی بەغدا بلاوکرایەوەو وائێمەش تەواوی پرسیارو وەڵامەکان لە هاوکاری‌دا بڵاوئەکەینەوە :

پ١ : لە ماوەی سالانی رابوردوودا کۆماری عیراق لە پەرەسەندنی ئابوری‌و کۆمەلایەتی یەکەیدا چەندین سەرکەوتنی گەورەی بەدەست هێنا .. بەلای ئێوەوە گرنگترین گیروگرفتەکان لە سالانی ئایندەدا کامانە ئەبن ؟

و : ئەگەر مەبەست لە گیروگرفتەکان ئەو ئەرکە ئەبێ کە لە قۆناخی ئایندەدا ئەکەوێتە سەرشانمان .. ئەوا ئەوگیروگرفتانە بریتی ئەبن لەوەی ئیمپریالیزم بە رێگاو شێوازی نوێ لە خولقاندنی کۆسپ‌و گیروگرفتی تر لەبەردەم کۆماری عیراقدا وبەردەوام ئەبێ . وە لە ئاستی پەرەسەندنی ناوخۆیی‌دا پارتی‌مان لە هەشتەمین کۆنگرەی قطری‌دا چەند ئەرکێکی ناوەندی‌ی دیاری کرد لەمانە دابین کردنی پێداویستی‌یەکانی گۆڕانکاری سوشیالیستی‌یانە لە بنیات نانی کۆمەلایەتی‌و سیاسی‌و ئابوری‌و دەست پێ کردنی گۆڕانکاری‌یەکان لەو کەرتانەی پێداویستی‌یەکانی گۆڕانیان تیادا کامل ئەبێ . ئنجا گۆڕینی کۆمەڵ لەم بوارەوە . بێ‌گومان لە کاتی چەسپاندن‌و جێ‌بەجێ کردن‌دا گیروگرفت دێنە پێشەوە بەلام ئەمانە لە چوارچێوەی ئەو توانا یەدا ئەبن کە پارتی‌و دەوڵەت هەیەتی بۆ چارەسەر کردنیان .

خۆ ئەگەر مەبەستیش لە ئەرکەکانی قۆناخی ئایندە بێت ئەوا گرینگترینی ئەم ئەرکانە ئەمانەن : قوڵکردنەوەی دیموکراتی‌یەت لە سەر بنچینەیەکی شورشگێڕانە وە تەواوکردنی کارگوزاری‌ی پەرەسەندن بە پێی بڕیارەکانی هەشتەمین کۆنگرەی قطری پارتی‌مان لە جێگیر کردن‌و چەسپاندنی سوشیالیستی‌یانە ماوەی ئەو چوار ساڵەی ماوەتەوەو کە راپورتە سیاسیەکە دیاری کردبوو ، وە هەشتە مین کۆنگرەی قطری پارتی شمان پەسندی کردبوو بە تایبەتی لەو مەیانانەدا کە پێداویستی‌یەکانی ئەم چەسپاندنەی تیادا کامل ئەبێ .

هەروەها فراوان کردنی بنکەو بنچینەی هاوکاری‌و کۆمەك بە دەوڵەتانی عەرەب کردن بۆ بەدی هێنانی کەمترین پلەی بەرەنگاری کردنی ئیمپریالیزم کە دژ بە دەسەلاتی نەتەوەییمانەو بۆ بەرەنگاری کردنی زایۆنیزم‌و قوڵکردنەوەی پەیوەندی لەگەڵ دەوڵەتە پێشکەوتنخوازەکانی عەرەب بە شێوەیەك کە مەلبەندو شوێنی خەبات‌و رزگاری پتەو ئەکات . هەروەها پتەو کردنی پەیوەندی لە گەڵ دەوڵەتانی سوشیالیستی‌و دەوڵەتانی تری دۆست لە جیهان . هەروەها لە ئەرکە سەرەکی‌یەکان ، کارکردنە بۆ ئەوەی عیراق پایەو شوێنێکی بەرامبەری‌ی هەبێ لەگەڵ توانای‌دا لە کارکردن لە کۆمەڵەی دەوڵەتانی بێ لایەن‌دا .

بەعس فەرماندەی بەرەیە

پ٢ : بەرەی نیشتمانی لە عیراق نموونەی هاوکاری نێوان هێزە شورشگێڕو نیشتمان پەروەرو دیموکراتی‌یە جوربەجۆرەکانە لە بنیات نانی کۆمەڵی نوێ‌دا چ جۆرە شارەزاییەکتان وخبرە لەم مەیانەدا هەیە ؟! راتان دەربارەی هاوپەیمانێتی نێوان پارتی ئێوەو پارتی کۆمۆنیست چی‌یە ؟!

و٢ : لە پێشەوە ، ئەبێ بڵێین پارتی‌یە نیشتمانی‌و پێشکەوتنخوازو شۆڕشگێڕەکان لە بەرنامەی کارکردنیان دا کە دائەنێن‌و کە بە هۆیەوە لە گەڵ یەکتری‌دا بە یەك ئەگەن لە پێناو بنیات نانی بەرە بۆ تەواو کردنی بنیات نانی دیموکراتی‌و سوشیالیستی‌یانە لە گەڵ یەکتری‌دا گونجاوو نەرمن‌و بە تەنگ پەیڕەو کردنی بەرنامەی کاری نیشتمانی‌یەوەن‌و ئەو بەرنامەیەش بە تەنیا ئامانج‌و ئاواتی یەك لایەن نی‌یە بەڵکو پەیوەندی بە کاری بەرەییەوە هەیە .. جا بۆیە بەرەی نیشتمانی‌و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز لە عیراق بەندە بەو بنچینەیەوە کە پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بە شێوەیەکی تەواو لە مەیانی سیاسی‌و ئابوری‌و کۆمەلایەتی‌دا دەورێکی فەرماندەییانە ئەگێڕێ .. وە بۆ پاراستنی ئەو بەرەیە ئەبێ ئەو چوارچێوەیە (صیغە) بە شێوەیەکی مطلق مەقبوڵ بێ‌و وەربگیرێ . هەر چەندە لە ماوەبەر سەختی وگیروگرفت لە ئارادا بوون بەڵام لەگەڵ ئەمەش‌دا دەست نیشان کردنی ئامانجی ناوەندی‌ی (مرکزی) وئامانجە (مرحلی) یەکان کە هێزە سیاسی‌یەکان لە رابوردوو دوور ئەخەنەوە ئەمە بنچینەیەك بوو بنیات نانی بەرەی ئاسان کرد .

گرنگترین دەرس لەم کێشەیەدا ئەمەیە : ئەوەی کە ئامانجەکانی مەزن‌و فراوان بێت ئەبێ لەگەڵ هێزە نیشتمانی‌یەکانی تر بەیەك بگات ، وە ئەبێ لە رێگای بنیات نان‌و رزگاری ئابوری‌و سیاسی‌دا هەموو توانایەك کە لەبەردەستایە بەکار بهێنێ .

سەرنجمان دەربارەی پەیوەندی لەگەڵ وڵاتانی سوشیالیستی‌دا

پ٣ : هەشتەمین کۆنگرەی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب جارێکی تر هەڵویستی ستراتیجی نەگۆڕاوی پەیوەندی کۆماری عیراقی لەگەڵ وڵاتانی سوشیالیستی‌دا ساغ کردەوە .. چۆن [illegible] دۆستایەتی‌و هاوکاری نێوان وڵاتی ئێوەو یەکێتی سۆڤییەت ساغ ئەبێتەوە ؟! وە هاوکاریتان لەگەڵ [illegible] وڵاتانی سوشیالیستی [illegible] چۆن پەرە ئەسێنێ ؟!

و ٣ : رێککەوتنامەی [illegible] ئێمەو یەکێتی سۆڤییەت لەسەر ئەو بنچینانە دانرا کە لە لایەن هەشتەمین کۆنگرەی قطری پارتی مانەوە پەسند کران وە لە بەر رۆشنایی هەمان بۆ چون‌دا پەیوەندی‌مان لەگەڵ وڵاتانی تری سوشیالیستی‌دا پەرە ئەسێنێ .

سەرنجدانمان لە دوستایەتی سەرنجدانێکی ماوە کورت نیەو بە بەرژەوەندی (آنی) نزیك وئێستاوە بەند نی‌یە بەڵکو بەندە بەهاوپەیمانی‌ی ریشەییەوە لە بەرەنگاری کردنی ئیمپریالیزم‌دا بە جۆرێك کە خەباتی گەلی عەرەب‌مان پتەو بکات ئەم سەرنج دانەش پێویستی بە (التزام)ی بەرامبەر هەیەو پێویستە هەموو لایەك هەڵی ئەو سوڕێنن .. کە بریتی‌یە لە یەکسانی لە پەیوەندی‌داو رێز لێ نانی یەکتری‌و دەست نەخستنە ناو کاروباری یەکتری‌یەوە .

پتەو کردنی پەیوەندی لەگەڵ ئەڵەمانیای دیموکرات‌دا

پ٤ : کۆماری عیراق چ بایەخێك بەپەرەپێدانی پەیوەندی دۆستانەی لەگەڵ کۆماری دیموکراتی ئەڵەمانیادا ئەدات ؟ چۆن ئەنجامی سەردانەکەی سەرۆك وەزیرانی ئەڵەمانیای دیموکرات بەرێز هورست زیندرمان کە پێش شەش مانگ سەری لە عیراق دا لەگەڵ ئەنجامی سەردانی بەرێزتان لە کۆماری دیموکراتی ئەڵەمانیا هەڵئەسەنگێنن .

و٤ : پەیوەندی‌مان لەگەڵ کۆماری دیموکراتی ئەڵەمانیا لەو بنچینانەوە سەر هەڵئەدات کە لە وەڵام دانەوەی پرسیاری پێشودا دەستمان بۆ درێژ کردن، وە هەر لەسەر ئەم بنچینەیەش پەرە ئەسێنێ ، وە گرنگترین شت کە ئەبێ بسەلمێنرێ وساغ بکرێتەوە ئەوە یە کە لە کاتی پەیوەندی کردن‌دا لە نێوان هەردوو وڵات‌دا ئەبێ بنچینە ناوەندی‌یەکان بە تەواوەتی لە بەر چاو بگیرێن‌و تووێژێکی هاوڕێ یانە لە کێشە سیاسی‌یە گرنگەکاندا بکرێت ، بەم پێیەش هەموو گیروگرفتەکانی‌تر چارەسەر ئەکرێن .

سەردانەکەی بەرێز هورست زیندرمان سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی کۆماری دیموکراتی ئەڵەمانیا لە عیراق مایەی پێ خۆش بونمان بوو .. هەروەها لەو چوار چیوەیەی باسمان کرد وتووێژکراو ئەنجامی لە باری دایە دەست کە پەیوەندی دۆستانەی هەر دوو وڵات پتەو ئەکات .

هیوادارین ئەم سەردانەمان لە کۆماری دیموکراتی ئەڵەمانیا شتی نوێ تر بداتە دەست بۆ پەرەپێدانی پەیوەندی نیوانمان

ئەم دەست درێژی‌یە تاکەی ؟!

احمد غفور

لیژنەی پەیوەندی لەگەڵ دەوڵەتە میوانەکان لە کۆمەڵی نەتەوە یەکگرتوەکان بێزاری خۆی لەو دەست درێژی‌یەی کرایەسەر مەڵبەندی وەفدی عیراق دەربری .. پێش ئەم تاوانە ، هەمان تاقمی سەهیونی کە ناوی خۆی ناوە (کومەڵی پاراستنی جووەکان)وەبە ئاشکرا دانی نا بەوەدا کە ئۆباڵی ئەم کردەوانە لەسەرشانی ئەوە ، هێرشی بردۆتە سەر مەڵبەندی فرۆکەوانی عیراق‌و گەلی شتومەکی وردوخاش کردوە .

ئەم دەست درێژی یانەی سەهیونیەکان هەمو دەوڵەتانی عەرەب‌و سوشیالیستەکان‌وزۆربەی دەوڵەتەکانی ئەفەریقاو ئاسیای گرتۆتەوە ، بەتایبەتی کە ئەم سەهیونی‌و فاشستانە تاکو ئێستا هیچ چاو سووربونەوەیەك بەرهەڵستێك لە کاربەدەستانی ئەمەریکاوە نابینن ..

گومانی نیە کە مەبەستی ئەم تاقمە کۆنەپەرستانە ، لەم تۆقاندن‌و تاوانانە ، جودانا کرێتەوە لەسیاسەتی چاوڕاوی ئەمەریکا دژی دەوڵەتە پێشکەوتن خوازەکان ... چونکە ئاشکرایە کە هێرش بردنە سەر مەڵبەندەکانی عیراق **مانای دەربڕینی رق‌و نارەزایی‌یە لە سیاسەتی شورشگێری عیراق کە بەهەموو توانای** لایەنی دەوڵەتە تێکۆشەرەکان دەگرێت بەتایبەتی مافی رەوای گەلی فەلەستین وەتوانی دەوڵەتەکانی (یۆنسکو) رازی بکات کە ئیسرائیل دەربکەن چونکە دەوڵەتێکی فاشستی‌یە دەست درێژی دەکاتە سەر شوێنەوارە مێژووی‌یەکان کە نرخێکی رۆشنبیری بەرزیان هەیە ،

گومانی نیە کە سیاسەتی دەست درێژی‌و چاوڕاو لەم چەرخەی ئەمرۆماندا ناچێتەسەر بە تایبەتی پاش ئەوسەرکەوتنە مێژووی‌یانەی گەلانی ڤیتنام‌و کەمبودیاو شوینەکانی تر وەدەستیان هیناوە .

وەئەگەر بێتو ئەمەریکاچاری نەکات بێ‌گومان میللەتانی جیهان داوای گواستنەوەی مەڵبەندەکانی نەتەوە یەکگرتوەکان دەکەن لە ئەمەریکا .

سەردانەکەی هەڤاڵ صدام حسین لە رۆمانیا پەیوەندی دۆستانەو هاوکاری ناوکۆیی ساغ ئەکاتەوە .

(لەسەر خواستی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمونستی رۆمانیاو حکومەتی کۆماری سۆشیالیستی رۆمانیا ، هەڤاڵ صدام حسین ، جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب ، جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش . بەسەردانێکی رەسمی‌و دۆستانە سەری لە کۆماری رۆمانیای دۆستدا) .

سەردانەکەی هەڤاڵ (صدام حسین) لە رۆمانیا لە چوارچێوەی گەشتەکەی ئێستا یدا بە چەند وڵاتێکی سوشیالیستی دۆست دا ، ئەیکات کارێکی گەورە ئەکاتە سەر پتەوکردنی ئەو پەیوەندیانە ، شۆڕشی ١٧ی تەموزو پارتی‌یە سەرکردەکەی پارتی بەعسی سۆشیالستی عەرەب لە نێوان وڵاتەکەمان‌و وڵاتانی بەرەی سۆشیالست دا بنەرەتەکانی داناوە .

گومانیشی تیانیە ، ئەم سەردانە ، لە پەرەپێدانی پەیوەندی سیاسی‌و ئابوری‌و بازرگانی‌و تەکنیکی نێوان هەردوو وڵاتمانداو بە [illegible] سودی هەردوو گەل ووڵاتمانی پێدایە بەشداری‌ی ئەکات .

ئاشکرایشە ، وڵاتەکەمان ، پەیوەندی گەشەداری لە بەیانی هاوکاری ئابوری‌و تەکنیکیەوە لەگەڵ رۆمانیادا هەیەو ئەم پەیوەندیەش لە بەرپابونی شۆڕشی ١٧ی تەموزە وەبەرەو فراوان بون چووەو سالی ١٩٧١ بوکە رێکەوتنامەی نەوت لە نێوان عیراق‌و رۆمانیادا مۆرکراو بەپێی ئەو رێکەوتنامەیە ، دەزگا شارەزاکانی رۆمانیا لە پەرەپێدانی پیشەسازی نەوت لە عیراق بەشداریان کرد بە (مەسحی) [illegible]‌و جیوفیزیایی‌و لێکۆڵینەوەی تەکنیکی‌و مەشق پێ کردنی کادیری شارەزا لە کاروباری نەوتەوە بۆ عیراق ، بۆ ئەم مەبەستەش ٣٥ ملیون دۆلار قەرزلە رۆمانیا وەرگیرا بەرامبەر قازانجێکی سالانەکە بریتی‌یە لە ٥ر٢٪ ، بەمەرجێك بەو نەوتە خاوە پڕبکرێتەوە کە عیراق بەپێی نرخی جیهانی بە رۆمانیای ئەیدات .

وە لەسالی ١٩٧٣ دا ، رێکەوتنامەیەکی نەوت لە نێوان کۆمپانیای [illegible] نەوتی عیراق‌و دەزگای (جیـو)ی ، رۆمانیا دا بۆ هەڵکەندنی پێنج بیری نەوت لەناوچەی ([illegible]) رۆژهەلاتی بەغداو [illegible] (حەمرین) مۆرکرا ، ئەمە ، سەرەڕای پەیوەندی ئابوری‌تری فراوان لە نێوان وڵاتەکەمان‌و کۆماری رۆمانیای دۆستدا .

دیسان هاتوچۆو سەردانی پارتی‌ی وەرەسمی نێوان هەردوو وڵات ، بەتایبەتی ئەم سەردانەی ئێستای هەڤاڵ صدام حسین لە رۆمانیاو سەردانەکەی هەڤاڵ چاوچیسکو لە مانگی شوباتی سالی رابوردودا لە بەغدا ، کارێکی گەورەیان کردۆتە سەر پەرەپێدانی پەیوەندیەکانی نێوان هەردوو وڵات .

بەرلە کۆتایی شەڕی دووەمی جیهان ، وڵاتی رۆمانیا [illegible] بە رۆژ[illegible]ێکی گەلێ [illegible] رابورد ، گەلی رۆمانیا [illegible] ندنەوەیەکی نازیەکان بەسەرهات کە تۆشی [illegible] زۆرگیروگرفتی کرد بەڵام توانی بە سەرکۆ[illegible] رێگایدا زال ببێت‌و وڵاتە [illegible] بەرەو پێشکەوتنی کۆمەلایەتی‌و بنیات نانی سۆشیالستی بەرێت .

رۆمانیا ، لەو پێشکەوتنەی ئێستا پێ گەیشتوە ، بایەخی خستە سەر بەهێزکردنی بنەرەتی پیشەسازی قورس تا وای لێ هات بو بە بڕبڕەی پشتی ئابوریەکەی ، ئێستا ٦٠٪ی داهاتی نەتەوەی لە پیشەسازیە دەست ئەکەوێت .

پیشە سازی لە کۆماری رۆمانیا ٧٠٪ی پێویستی مەکینەو دەزگاکانی وڵات پڕئەکاتەوە ، مەکینەی جوت‌و پاپۆر دروست ئەکات‌و پەرەی بە پیشەسازی پەینی کیمیایی‌و کەرەستەی کارەباو ئەلکترۆن‌و پیشەسازی پیترۆ کیمیایی داوە ، لە لایەکی تریشەوە رۆمانیا کونترین وڵاتی نەوتە لە دنیادا .

کشتوکاڵیش لە سەربنەرەتی سیستەمێکی نوێی ئاوەدان‌و بەکار هێنانی مەکینەو چاکردنی زەوی زۆر پێشکەوتوە .

بەم جۆرە ، گەلی رومانیا توانیویەتی بۆ زۆر کەرەستەو پێویستی خواردەمەنی لە بەرهەمی خۆی دڵنیابێت‌و پێویستیەکانی خۆی مسۆگەربکات‌و ئەوەشی لە خۆی زیادە بینێرێتە دەرەوە .

لە ئەنجامی ئەمەدا ، بازرگانی دەرەوەی رۆمانیا ، لە سالی ١٩٧٠ بەرادەی ٢٦٪ زیادو بەوەو پەیوەندی بازرگانی لەگەڵ زیاتر لە ١٠٠ وڵاتدا هەیە .

جا بە پێی ئەو پێشکەوتنە ، رژێمی سۆشیالیستی رۆمانیا ، بایەخێکی تەواوی بە فراوان کردنی خزمەت گوزاری هاوولایەکان داوە [illegible] ٢٥٪ی بودجەی بۆ مەبەستی کۆمەلایەتی‌و رۆشنبیری‌و تەندروستی تەرخان کردوە ، لەم سالانەی دوایدا سەدان دەزگای رۆشنبیری بۆ گەل وەدەیان شانۆو سینەماو بە هەزاران کتێبخانەی گشتی لە رۆمانیادا کراونەتەوە ، هەروەها بایەخێکی فراوانی بە دامەزراندنی نەخۆشخانەو مەڵبەندی تەندروستی‌و قوتابخانەو پەیمانگای زانستی داوە ، بەو پێیەی کە پێویستی هاوولاتیەکان لە روی تەندروستی‌و زانستی‌و رۆشنبیری‌یەوە زامن ئەکات .

پەیوەندیەکانی نێوان وڵاتەکەمان‌و کۆماری رۆمانیا کە لە سەر بنەرەتی دۆستایەتی‌و هاوکاری ناوکۆیی دامەزراوە لە زۆر رووەوە پەرەی سەندوەو سەردانەکەی ئەمجارەی هەڤاڵ صدام حسین بێ شك وەبەپێی سودی هەردوو گەلی دۆست ئەو پەیوەندیانە زیاتر پتەوو توندو تۆڵ ئەکات .

لە رۆژنامەی (الثورە)وە وەرگیراوە

دەربارەی سەردانەکەی هەڤاڵ صدام حسین ـ [illegible]

شۆڕش لە ـ قطرـە تێکۆشەرەکەدان کە رێگای جێ‌بەجێ کردنی نەخشەو بەرنامەکانی پەرەپێدان‌و گەشە کردن ئەبڕێ هەوڵ ئەدات لەهەموو مەیانەکانی پیشەسازی‌و کشتوکاڵ‌و رۆشنبیری‌و خزمەت گوزاری‌دا پێشکەوتن وەدەست بهێنێ وەکو بنچینەیەك بۆ بنیات نانی بناخەی بنچینەی ماددی کۆمەڵی سوشیالیستی ... وەهەروەها [illegible]شت بە یارمەتی تەکنیکی پاکی هەموو دۆستان‌و لە سەرەیانەوە وڵاتانی بەرەی سوشیالیستی ئەبەستێ کە لە چوارچێوەی شۆرشی جیهانی دژ بە ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم‌و سەرمایەداری جیهانی بە یەك ئەگەین .

هاوکاری

× ×

عێراق‌و تورکیا [illegible]ن کردۆتەوە کە بایەخدان بە پتەو کردنی دۆستایەتیان چاکەی هەردوو گەلی تیایە

رۆژی ١١ـ٥ لەبارەگای وەزارەتی دەرەوە گفت‌وگوی دووقولی عیراق‌و تورکیا دەستی پی کرد .

لایەنی عیراق بەسەروکایەتی کاك محمد صبری الحدیثی جێگری وزیری دەرەوە ،وەسەروکی لایەنی تورکیاش کاك مصطفی شکر الیکرداغ جێگری وزیری دەرەوەی تورکیا بوو لەو وتووێژانەدا .

لەسەرەتای کۆبوونەوەکەدا کاك محمد صبری الحدیثی ئەوەی بۆ وەفدەکە ساخ کردۆتەوە کە سەرکردایەتی سیاسی عیراق بایەخ بە پتەوکردنی دۆستایەتی نیوان هەردو ولات دەدات وە وتوشێتی : ئێمە لای خۆمانەوە هەمیشە هەولی بەتین کردنی ئەم پەیوەندی‌و دۆستایەتیەمان داوەو هەولمانداوە لەمەیانی ئابووری‌و سیاسی‌و رۆشنبیری‌دا گەشە بکات بەشێوەیەك سودی عیراق‌و تورکیای تیادا بێت .

× ×

institut kurde de paris

نامەیەکی مێژوویی عاشقانە

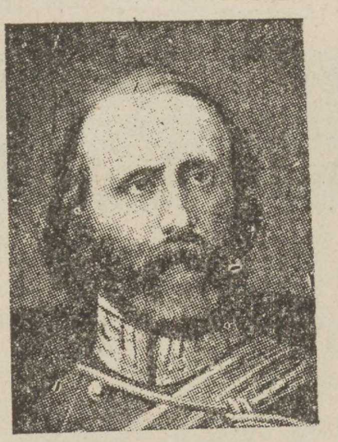

شیروان کردوویە بەکوردی

خۆشەویستیی ژنێــکی نیشتمانی خۆی وەدەست بێنێ . « بەرازیلی » بوو بەهۆی ئەوە جۆزێف گاریبالدی - ١٨٨٢ کە « جۆزێف گاریبالدی » - ١٨٠٧ - نیشتمانپەروەری شانازییەکی مێژوویی بۆ ئیتالیایی لە ڕێگای ئەوین و خۆشەویستی ژنێکەوە ، بۆ خزمەت بە نیشتمانی خۆی ڕاپەڕی و کارێکی گەورەو بە نرخی بۆ ئیتالیا کرد . لەو نامەی کە وەدەست هاتووە وا دەردەکەوێ کە گاریبالدی ئاشقی ژنێکی خەڵکی بەرازیل بووە ناوی « ئانیتا ریویرۆدی سلیڤا » بووە . بەڵام ژنەکە کاڵتەی بە ئەوینی گاریبالدی کردوەو ڕووی نەداوەتێ . گاریبالدی هەوڵی داوە (ئیتالیا)ی نیشتمانی خۆی بگەیەنێتە قۆناخی سەربەرزی و شانازی ، تا بتوانێ بە ئاوات و کامی دڵ بگا .

ئەوەی لەخوارەوە خوێنەرانی بەڕێز دەیخوێننەوە نامەیەکە کە گاریبالدی لە مانگی نیسانی ساڵی ١٨٤٨دا بۆ مادام ئانیتای نووسیوە :

ئانیتا گیان ! خۆشیشم دەوێی و لێشت بێزارم . پێم خۆشەو دەمەوێ بەو دەستانەم هەم بتلاوێنمەوەو هەم بتخنکێنم . دەمەوێ هەم لە خۆشەویستی لە ئامێزت بگرم و هەم لەبەر ڕق و تووڕەیی ئێسکت بشکێنم .

هێشتا ئەو قسە تاڵ و ناخۆشەی تۆم لەبیر نەچۆتەوە کە لە سەرەتای ناسیاویماندا پێت گوتم . ئەو ڕۆژەی کە وەك ئیتالیاییەك بە تۆم گوت :

«خۆشم دەوێی» ، بە سووکی چاوت لێ کردم ، گاڵتەت پێ کردوم لە وەڵامدا گوتت : « ئیتالیایی ترسەنۆکن ، پیاوی دڵداری و ئەوین نین ، چونکە ئازایەتییان نی یە . » ئاخ ... نامەوێ بیرەوەریی ئەو ڕۆژە لە مێشکمدا تازە بێتەوە ، قسەکانی تۆ دووپاتە ناکەمەوە . لام باشتر بوو لە نێو دوو بەرداشاندا وردو خاش ببام بەڵام ئەو قسانەم لە تۆ نەبیستبایە . تۆ سووکایەتیت بە نەتەوەی من کرد ، هەر چونکە ئیتالیاییم ئەوینی منت وەك گاشەبەردێك بەسەرمدا داوەو لە خۆت دوور خستمەوە ئەو ڕۆژەی بە دڵ یەشاوی و سەرشکاوی ، بە خەمباری و داماوی لێت دوورکەوتمەوە ، بەڵام ئەمڕۆ شادم ، خۆشحاڵم ، سوپاست دەکەم . چونکە ئەگەر ئەو ڕۆژەی بەو شێوە ڕق هەستێنە گاڵتەت بە ئەوینی من نەکردبایە ، سووکایەتیت بە نیشتمانی من نەکردبایە ، ئەمڕۆ ئیتالیا وەك ئێستا یەکگرتوو نەدەبوو .

ئانیتای خۆشەویستم ! من کە جاران بە چاوی ڕابواردنێکی زوو تێپەڕو لەزەتێکی کاتی سەیری ئەوین و دڵداریم دەکرد ، ئەمڕۆ لە بەرامبەر بارەگای بەرزو هێزو گەورەیی خوای ئەویندا بەچۆکدا دێم و سەر نەوی دەکەم . چونکە لە هەموو کەس باشترو پتر هەستم بە مەزنیی ئەوین کردوە . ئێستا دڵنیام ئەگەر ئەو ڕۆژە عیشقی منت قبوول کردبایە ، منیش وەك خەڵکی تری ئیتالیا تەمەنم بە بێکاری و تەمبەڵی ڕادەبوارد . بەڵام بۆ ئەوەی تۆ ببیە هاوسەرو هاوژیانم ، بۆ ئەوەی بتوانم ئەو لێوە خونچانەت ماچ بکەم ، بۆ ئەوەی ئافەرین جێگای گاڵتەی تۆ بگرێتەوە ، هەر ئەو ڕۆژە بڕیارمدا ئەفرادی نەتەوەکەم لە هۆی جۆربەجۆر لێکی دوور خستوونەوەو تووشی نەوەزەلی و بێکاری بوون ، لێك نزیك خەمەوەو بەهێزو توانایان بکەم . لە تەواوی ئەو ماوەیەدا تاقە هۆیەك هاندەرو ڕێنوێنم بووە ، ئەویش سەربەرزیی ئیتالیایە . پێی لێدەنێم کە تەنیا بەهۆی ئەوین و خۆشەویستی جوانێکی وەك تۆ ئاواتی شانازیی نیشتمانم لە مێژدا پەیدا بوو .

ئێستا کە بەسەفەر دەچم تا درێژە بە خەبات و تێکۆشانی خۆم بدەم ، تەنیا ئاواتم ئەوەیە کە لە خۆشی و سەلامەتیی تۆ ئاگادار بم . دیارە ئاگاداریش نابم مەگەر لە تۆوە نامەم پێ بگا هەر چەند نامەوێ دەستە جوانەکان و قامکە درێژو ناسکەکانت بۆ نووسینی دوو سێ دێڕ زەحمەتی قەڵەمگرتن بکێشن ، بەڵام دیسان زۆرم پێ خۆشە نامەیەکم لەلایەن تۆوە پێ بگا . تا ئەو ڕۆژەی نامەی تۆم پێ نەگا دڵم ناحەسێتەوە .

تۆ کە هاندەری من بووی ، تۆ کە بوون و ئەوینت بۆتە هۆی تێکۆشانم ، تۆ کە ئاواتی دیدارت بۆتە هۆی خەباتم ، تاریکیوا مەکە بە کەمکردنەوەی خۆشەویستیت ئاوێك بە ئاگری دەروونمدا بکرێ و بایەکی فەرامۆشی لێ بداو پاشان بە یەکجاری نابووتم بکا .

خۆشەویستەکەم ! ڕەنگە قسەکانم وەك نووسینی دڵدارانەی ئیتالیاییەکانی تر دلگرو بەتام و پاراو نەبن ، چونکە من وەك سەربازێك بێجگە لە شەڕو مەیدانداری شتێکی دیکەم لەدەست نایە . من لە جیاتیی قەڵەم شیرم هەڵگرتوە ، لەجیاتیی ئامێزی ژن سینگی زەویم هەڵبژاردوە . چاوەڕوانی ئەوە مەبە کە بتوانم وشەی بەتامی ئەدەبی و زاراوی سیحراوی بنووسم . ڕەخنە لە نامەکەم مەگرەو وەك ڕابردوو هاندەرو ئیلهامدەرم بە .

با ئەو ڕێگا دژوارو پڕ هەورازو نشێوەی کە لە پێناوی سەرکەوتن لە ئەوین و خۆشەویستیی تۆدا گرتوومەتە پێش ، بە سەربەرزی و بە شانازی بیبڕم . بەم شانازییە ناگەم مەگەر بەو دەستە نەرم و بەلوتفانەت بێشکەی ئەوینم ڕاژێنی .

خۆشەویستەکەم ! دوێنێ لە ڕووخی دەریا جوانەکەی شار دانیشتبووم ، تەماشای ئاسۆی ڕۆژهەڵاتم دەکرد . دەمدیت کە چۆن ئەو باڵندە پچووکانە لەسەر دارە بەرزەکان لەهێلانەی خۆیاندا لە گەرمایی ڕۆژ کەڵك وەردەگرن و سۆزو ئاوازی دڵگری خۆیان زیاتر دەکەن . لە دیتنی ئەو دیمەنە ساکارە کەوتمە بیری خۆم و خۆت ، ئێستا پێی لێدەنێم کە هەرچەندەی پتر منت خۆش بوێ و دڵگەرمیت لەگەڵ من زیاتر بێ ، وەك ئەو باڵندە پچووك و پاکانە هەوڵ و تێکۆشانی خۆم زیاتر دەکەم . ڕۆژی ژیانی من لەو کاتەوە سەری هێنادەر کە تۆ بە ئەوینی خۆت هیوادارت کردم . ئەو ڕۆژە هۆدەی تاریکی دڵی من تیشکی ڕووناکی وێکەوت کە جوابی بەخێرم لە تۆ بیست . **ئەمەی هیواو ئاواتم ئەو ڕۆژەی لق و پۆپی دەرکرد کە لە وەڵامی پرسیارەکەمدا بەو چاوە جوانانە لێ دەکردم و بە نیشانەی ڕازیبوون سەرت دەلەقاند .**

بڕوام پێ بکە ئەوەند جوولانەوەی تۆ بۆ من لە سەرکەوتنی مەیدانی بەنرختر بوو . ئای ... کە خوای ئەوین چەندە بەهێزە! ئای .... چۆن پیاو لە بەرامبەر ژندا بەچۆکدا دێ !

جوانی خۆشەویستم ! من زۆر لە فەلسەفە ناگەم و ئاوی ئەو سەرچاوەم نەخواردۆتەوە . بەڵام دەرسی ژیان ئەوەی فێر کردووم کە لەم جیهانەدا پیاو بەدەست ژنەوە لە ئامرازێك زیاتر نی یە . پیاو لە بەرامبەر جسنی موخالیفدا وەك بووکە شووشە وایە . هەروەك منداڵێك دەتوانێ بووکە شووشەکەی هەڵبگرێ ، بیخەوێنێ ، دایبنێ ، سەرو ژێری پێ بکا ، ژنیش دەتوانێ هەرچۆنێکی بخوازێ پیاو بەدوای خۆیدا ڕابکێشێ . بیکوژێ ، زیندووی بکاتەوە ، سەربەرزی بکا ، یان لە زەلکاوی چارەڕەشی باوێ . مایەی هومێدی من ! گەیشتنی

بڕوانە : ل -٧-

ڕێی ئەمجارەمان

مەیدانێکی فراوان و بانگەوازێکی دڵسۆزانە

لەوڕۆژەوە کە « هاوکاری » پتر لە پێنج ساڵ بەر لە ئەمڕۆ هاتۆتە مەیدانی ڕۆژنامەگەریی کوردییەوە ، وەك ڕۆژنامەیەکی هەفتەیی بە دەسەڵاتێکی ئازادەیەك باشە بۆ دەستان ئەتوانێ کار ، تا ئێستا ، هەمیشە بارەشی کراوە بووە بۆ هەموو قەڵەمێکی کوردی کە خۆی فڕێ دابێتە **کۆشیەوەو سنگی واڵا بووە بۆ حەواندنەوەی هەموو بەهرەیەکی** ڕۆشنبیریی کوردو گوێی بە ڕەواڵا بووە بۆ بیستنی هەر پەخشەیەکی دڵسۆزانە بەنیازی پاکەوە کردنی کەمێ کاری یەکانی هەر سەرێکی ژیانمان بۆ پێشەوە بردنی باری ئێستای کوردو کوردستان . ئەگەر جاروبار شەقلێکی تری پێوە دیاری **داب و گوڵی هەندێ بیرو بەهرە لە باخچەیدا ون بووبێ ،** خەتای ئەو نەبوو ، خەتای بارێکی تایبەتی بووە ڕێگای بەیەك گەیشتنەوەی هاوکاری و ئەو ڕوولانەی بەجۆرەها دوو ك تێنییە .

ئەمڕۆش کە لە هەموولایەك ئاشکرایە خەباتی کاربەدەر لە پێناوی بووژاندنەوەی زمان و ئەدەب و مێژووی کوردو خزمەت کردنی هاونیشتمانی کوردستانیدا بینی یە لە یەکخستنی ڕەنج و تەقەلاو کاری دەنگی هەموو کوردێکی دڵسۆزو کەڵك وەرگرتن لە هەموو هەوڵ و دەرفەت و مەیدانێك کە بۆ کورد لوابێ و نەهێشتنی بە فیڕۆ چوونی هەر مەیدانێکی تواناو خزمەت کردن ، وا دیسانەوە « هاوکاری » بە سنگێکی فراوان و کۆشێکی گوشادو گوێیەکی نەگیراوەوە خۆی ئەخاتەوە بەردەستی ڕۆشنبیرانی کوردو هاواری « دە فەرموون بێکۆشن » ئەداتەوە بەگوێی هەموولایەکیانا .

ئەم لاپەڕەیەش ، وەك لاپەڕەیەکی گرنگ و بایەخداری هاوکاری ، بە پێویستی ئەزانێ بە دەنگێکی زوڵاڵ بەگوێی هەموو ئەدیب و نووسەرێکی کوردیا ڕابگەیەنێ کە ڕۆژی دووەم بێزی و کەمتەرخەمی و گوێ نەدان بە چارەنووسی گەل و وڵات نی یە .

ئەرکی سەرشانی ئێوە ، خەباتی ئێوە لە قۆناغی ئەمڕۆدا بریتی یە لە نووسین ، نووسین بۆ گەل ، بۆ وڵات ، بۆ پێشکەوتن ، بۆ جێگیرتر کردنی دەسکەوتی دەستخستنی پتریش . ئەوەش مەیدانی کراوەی سنگی فراوان بۆ هەموو **لایەك و ئیتر دەست لە دەست و قووەت لە خواو ، چاوەڕوانین!**

● ئەدەب و ژیان ●

ژانی سواڵکەرێکی دەست بەسەر ..

جەعفەر کرمانج

چاو .. خەوتووە
شەو .. ڕێبوارێکی شەکەتی پەککەوتووە
بە نوقرچێ واگا نایێ
شار .. گۆڕستانێکی گەورەی پڕ مردووە
ترپەی پێی کەسی لێ نایێ
عاشق نیم . چرپەی دەنگی هیچ نازدارێ نامبزوێنێ
سواڵکەرێکی دەست بەسەرم
لێوێك نی یە تێنوێتیی ماچم بشکێنێ ..!
چیت لێم دەوێ ..؟
کۆترێکی خنجیلانەم ، پەروەردەی کوێستانی خەم
بەرەڵام کە با هەڵفڕم
لە هێلانەی سەختی تۆدا هەرگیز چۆی من نابێتەوە
من نە (سیامەند)م ، نە (مەم)م
خرپەی دڵی زین و خەجێ بمبزوێنێ
سواڵکەرێکی دەست بەسەرم
لێوێك نی یە تێنوێتیی ماچم بشکێنێ
ڕێگام بەردە ..
جۆلانەی ئارەزووم ڕکەو
پەنجەکەی تۆش نەرمۆکەیەو
توانای نی یە ڕامهەژێنێ
خۆشم دەوێی لەبەر ئەوەی
تۆی باڵ نەگرتوی وەك ئەوان
کە پەڕی باڵت لێدەڕوێ
نافڕیت بۆ ئاسمانی تاوان
خۆشم دەوێی تا دڵ بڕ کا
هەرچەندە کە خۆشەویستیت
دەفری مەیێکی بچووکەو ناتوانێ کاسەکەم پڕ کا
چۆن بتوانم پەروەردەت کەم ...؟
منداڵ نیت تا مەمەت بوێ
گەورە کیژ نیت ، باسکم سەرین بێ و تا دەزگێ
نەرمە لایلایەت بۆ بڵێ
بەڵام دیسان خۆشم دەوێی
گەر منداڵیت ، ڕەیڕەوەت بۆ ساز دەکەم
لە هەورازی دڵداریما باڵت ئەدەم ..
دڵ دەکەم بە لانکی خەو
هەر کە گریای ڕاتدەژەنم
گەورە کیژ بیت ، دەروون دەکەم بە ئاوێنەو
بە ڕووی گەشت پێدەکەنم
خۆشم دەوێی ، چونکە هێشتا
لە منداڵانی مێژوودای ، نەخولقاوی
ئەڵقەیەکی دەرگای زیندانی چەند ساڵی نەترازاوی
تۆ هەر کاتێ لەدایك بیت
شۆخێکی چواردە ساڵانی و
لە جوانیدا کەس پێت ناگا
تۆ بەرهەمی هەزار و یەك حوزەیرانی و
تینووی ماچی لێوت نەبێ کەس تێت ناگا
تۆ ڕەنجی هەست و ویستمی
تۆ تاکە خۆشەویستمی
تۆ تاکە خۆشەویستمی

چیرۆك

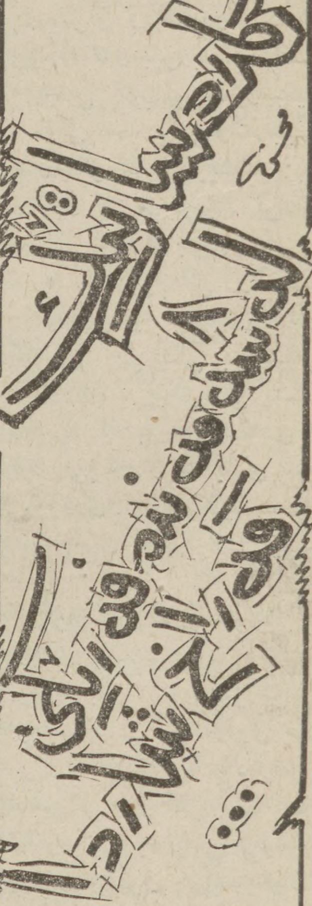

شەمەندەفەرێکی کارەبایی قەراخ شار . بلیتبڕ دیتە فارگۆنەکەوە :

- خوشکان .. برایان .. بلیتەکانتان ئامادەکەن .

(لەسەرخۆ هەنگاوی نا)

بێزەحمەت ، بلیتەکەت ..

سوپاس .. تۆ .. سوپاس ..

بلیتەکەت .. کاکە تۆ چیم ئەدەیتێ ؟!.

- بلیتەکەم

- کام بلیت ؟!.

- بلیتی یاریی فتبۆڵێنی نێوان داینەمۆو سپارتاك .

- جا ئەم بلیتە سوودی بۆ ئێمە چی یە ؟!.

- بەڵام تۆ خۆت داوات کرد . من ؟!.. پێویستم بەم بلیتە نی یە .

- ببوورە .. هیچ بلیتێکی ترم پێ نی یە .

- کەوابوو تۆ بە بێبلیت سوار بووی ؟!.

- بە گاڵتەتە ، یا پێم ئەکەنی ؟!.. ئەی ئەوە چی یە بەدەستتەوە ؟!.

- بلیتی یاریی فتبۆڵێنە . بەڵام من بلیتی شەمەندەفەرم لە تۆ ئەوێ .

- واتە ئەبوایە من دوو بلیتم بکڕیایە ؟!.

- نەخێر .. تەنها یەکێك کە ئەبێ بلیتی سوار بوونی شەمەندەفەر بێ .

- کەوابوو بلیتی شەمەندەفەرەکە بۆ یارییەکەش ئەبێ ؟!

- براکەم .. کێ لێرەدا باسی فتبۆڵێنی لەگەڵ کردووی؟! من لێت ئەپرسم کوا بلیتەکەت؟!

- گوێ بگرە .. دیارە هەر ئەتەوێ گاڵتەم پێ بکەی .. داوای بلیتت کرد ، دامیتێ . چی تریشت ئەوێ ؟!.

- ئەم بلیتە هەقی سوار بوونی شەمەندەفەرت پێ نادا .

- بۆ ؟!.. ئایا ئەوەی لێ نووسراوە ؟!.

- پێویست بە نووسین ناکا .. ئاشکرایە .

- چۆن ئاشکرایە ؟!. ئەگەر ئەو هەقەی پێ نەدامایە ، ئەبوو لێی بنووسرایە ، سەیرکە .. تەنها نووسراوە .. « جگەرە کێشان قەدەغەیە » . ئەوە نە منیش جگەرە ناکێشم .

- گوێ بگرە کاکی خۆم .. کە سواری شەمەندەفەر ئەبێت ، ئەبێ بلیتی بۆ بکڕیت .. کە سواری ئۆتۆبیسیش ئەبیت هەروەها . وانی یە ؟!

- جا کڕینی دوو بلیت ، یەکێك بۆ شەمەندەفەرو یەکێك بۆ ئۆتۆبیس ، سوودی بۆ من چی یە ؟!

- ئەوسا پێویستت بە بلیتی شەمەندەفەر نابێ .

- کوت و مت .. منیش بۆیە نەمکڕی .

- بەڵام تۆ سواری شەمەندەفەر بووی .

- بەڵێ .. من سواری ئۆتۆبیس نابم .. من ئەچم بۆ بینینی یارییەکی فتبۆڵێن .

- جا فتبۆڵێن پەیوەندیی بە ئێمەوە چی یە .

- چۆن ؟!.. ئەگەر ئەو یارییە لە کایەدا نەبوایە ، پێویستی بەم چوونەی من نەکرد ؟!

- نەء .

بلیتی یاری یەکەم ئەکڕی ؟!

- نەء .

بلیتی شەمەندەفەریش ؟!

- هەر نەء .

- کەوابوو بۆ وەها سەر ئەکەیتە سەرم ؟!

- بەڵام تۆ سواری شەمەندەفەر بووی .

- بۆ کوێ ئەچم ؟!

- بۆ بینینی یاریی فتبۆڵێن .

- بلیتەکەم .

- بۆکوێ ؟!.. ئامە چۆن

- خۆ بلیتیشم پێیە .. وا نی یە ؟!

- بەڵێ ..

- ئیتر چیت لێم ئەوێ ؟!

- من ؟!.. هیچ .. هیچ ..

- کەوابوو بۆچی هێشتا بەدیارمەوە وەستاوێ ؟!

- ناوەستم .. ببوورە ..

- زور باشە .. ئەتوانی بڕوی . بەڵێ .. ئەتوانی .. فەرموو .

بلیتبڕەکە ، بە پەشۆکاوییەوە نیشانەتیدا لە بلیتەکەو وتی :

- سوپاس .

بە هەناسە بڕکێ ، لـە یەکێکی تر چوە پێشەوە :

- تکایە .. بلیتەکەت ؟

- فەرموو

- ئەمە چی یە ئەمدەیتێ ؟!

- بلیتێکە ؟!

- بلیتی سوارب‌وونی شەمەندەفەرە .

- ئەی بلیتی فتبۆڵێن ؟!.. بلیتەم پێ نی یە .

- کوا ؟!.

- فتبۆڵێنی چی ؟!

- فتبۆڵێنی بەینی داینەمۆو سپارتاك .

- چی ؟!.. نەخێر .. لەو

- کەوابوو ئەبێ (غرامە) بدەی .. فەرموو .. دوام کەوە .

أحمد غفور
کردویە بە کوردی

چیم لە ملوانکەی مرواری یە

نیگار موفتی

بەو ڕۆژە سەختە تاکە شتێ خۆمی پێوە خەریك بکەم دیمەنی درەختەکان بوو کە خۆیان دابووە بەر بارانی خاوێنی ئاسمان وەك ئەیانەوێ یان لەوە زلتر خۆیان ببینن کە بە ئاوی زەوی خۆیان بشۆن .

بارانەکە هێدی بۆوەو پاش کەمێك وەستا ، چڵ و لقی دارێکی گەورەکە زیاتر لەوانی تر سەرنجی ڕاکیشابووم ... بەشێك لە ئاوی بارانەکەی بەخۆیەوە گل دابووەوە ، ملوانکەیێکی مرواریی سروشتی لێ دروست کردبوون ..

دیمەنەکە زۆر نازدار بوو وام هەست دەکرد کە لای هەموو کەسێ ئەو دیمەنە زۆر بەبایەخەو حەز بە تێڕوانینی دەکا .. کەچی لە پڕ پاساری تووڕە بەرەو درەختەکە هەڵفڕی و باڵەکانی دا لە چڵەکانی و ئەو ریزە مرواریەی هەموو هەڵوەراند .. منیش نازانم چۆن بوو .. لەپڕ وام هات بە یاددا کە بە زمانی پاسارییێکەوە بڵێم :

چیم لە ملوانکەی مرواری یە لەکاتێکدا کە هەموو بێچووەکانم مار خواردوونی ..!؟!

دیوانی حاجی قادری کۆیی

کۆڕی زانیاری کورد نیازی چاپ کردنەوەی دیوانەکەی حاجی قادری کویی هەیە ، ئەوەندەی بکرێت بەشێوەیەکی پوخت و پاك .

تکا لە خوێندەوارانی بەڕێز ئەکەین ئەگەر بیاض یاخود پارچە شیعرێکی نەبیستراو یا هەر شتێکی تر دەرحەق بە حاجی کە بڵاو نەکرابێتەوەو لایان دەست کەوێ ، بنێرن بۆ لیژنەی ئەدەب لە کۆڕی زانیاری کورد لە بەغدا لە وزیریە شایانی ڕێزو سوپاس و پاداشتیشە .

بۆ ئەوەی بتوانین گۆڤاری بەیان بگەیەنینە دەست

زۆرترین ڕۆشن بیری کورد لە دەرەوەی وڵات و دەست دەزگاو کوردناسەکانی بیگانەو ، لەبەر ئەوەی ناوونیشانی زۆر لەوانە نازانین ، تکا لە خوێنەوارانی بەڕێز ئەکەین ، ئەگەر یەکێك یادەزگایەکی وا شك ئەبەن ،

ئەدرەسەکەیمان بەتەواوەتی بۆ ڕوون کەنەوەو بۆمان بنێرن بۆ دەزگای هاوکاری (دار التضامن - ساحة الخلانی - بغداد - سکرتیر مجلة بەیان) تاکو ئێمەش (بەیان) یان بۆ بنێرینە دەرەوەو سوپاس .

نەخشەی چەند شاوبەستێك لە كوردستان

وەزارەتی (ری) ئیستاكەخەریكی دانانی نەخشەی سێ بەنداوە بەونیزدی لە پارێزگای دهۆك چەقچق و شەدەلە لە پارێزگای سلیمانی دروستیان-كات سەرچاوەیەكی ئاگادار لەو وەزارەتە وتوویەتی : دوای تەواو بوونی ئەو بەنداوانە لاوەزەیاندا دەبێت ٤٥ هەزار مەشارە زەوی‌وزاری دەوروبەری‌خۆیان ئاوبدەن‌و كەلكیش... لەبەر بەستكردنی لافاو لێی دەبینرێت ..

بلندی ئەم بەنداوانەی واچاوەروان دەكرێت كە لە ماوەی سێ سالدا تەواو بكرێن ٥٠-٧٥ مەترە دەبێت ، وە توانای گلدانەوەی ٤٠-٦٠ ملیۆن‌مترە موكەعەب ئاویان دەبێت .

وەماوەیەك لەمەوبەر وەزارەتی‌ناوبراو لەگەڵ كۆمپانیایەكی ئەكازیدا ریكەوتنامەیەكی دەربارەی دروست كردنی ئەوبەنداوانە مۆركردووە .

لە لایەكی تریشەوە وەزارەتی (ری) لێكۆلینەوەیەكی هونەری‌دەكات سەبارەت بە دروست كردنی بەنداوی رزكە ، كە لەسەر روباری رزكە هەلئە-بەستری هەروەها بەنداویی گومە ئەسپان لە سەروباری باستورە لە پارێزگای هەولێر ئەبیت .. ئەم بەنداوانە دوای تەواو بوونیان لە بازیاندا دەبێت دەشتی هەولێرو هەریر ئاوبدەن وەلەلایەكی تریشەوە شاری هەولێر لە لیشاو دەپارێزن .

وئیستاكە بەهاریكاری‌لەگەڵ كۆمپانیایەكی یوگوسلاڤیدا نەخشەی هەندێ لایەنی بەنداوی كولوس لە پارێزگای سلیمانی دەكێشن .

هەواڵێك لە وەزارەتی دارایەوە

وەزارەتی دارایی بە هەمووو لایەكی راگەیاندووە كە :

« ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش بریاری دەركردووە كە ماوەی راكردنی یادووركەوتنەوەی ئەوكوردانە بەغاییبی بێ مووچە دانرێت دوای ئەوەی فرمانی دەست لەكاركێشانەوەیان هەلوەشێندرایەوە بۆیەئیجازەی ئاسایی یانەخۆش كە كرێتەوە لە ماوەی خزمەت كردنیاندا وە تاوەكو ئەوماوەیەی بەدەست لەكار كێشراوە دانراون بویان حسیب ئەكرێ چونكە فرمانی دەست لە كاركێشانەوەیان هەلوەشێنداره وەتەوە » .

دروست كردنی «٢٤٠» خانوو لە خانەقین

ئەنجومەنی پارێزگای دیالەموناقەسەی دروست كردنی ٢٤٠ خانووی لە قەزای‌خانەقین‌داوە بە كۆمپانیایەكی بازانە ، خانوەكان ٥١٦ هەزار دیناریان تێ دەچێت .

ئەوەی شایانی باسە ئەوخانوانە لە ماوەی ١٠ رۆژی داهاتودا دەست بە دروستكردنیان دەكرێت ، وە لەمانگی پێشودا لە خانەقین دەستكراوە بە دروست كردنی ٥٠٠ خانوو ، ئەم خانووانە ملیونێك‌وە ٧٥ هەزار دیناریان تێ دەچێت ، مەرجە هەموخانووەكان لە ماوەی (٦) مانگدا تەواو بكرێت .

گۆشەی تەندروستی

- زەردویی -

— ١ —

● نەخۆشی زەردوێی لەو نەخۆشی‌یە كۆنانەیە كە بەبێ پزیشك لەلایەن مرۆڤەوە دەست‌نیشان‌كراوە چونكە نیشانەكانی دیارەو پێستی‌لەشی نەخۆش‌و ئەندامەكانی-تری لەشی زەرد ئەبێ ، ئەویش لەئەنجامی زۆربوونی رەنگێكی تایبەتی‌یەوە پەیدا ئەبێت كە پێی ئەوترێ (بیلیروبین) كە بە هۆی دڕان‌و لەناوچوونی خرۆلكە سورەكانی خوێنەوە دەرئەچێت‌و ئەرژێتە ناو خوێنەوە .

● ئەم رەنگە لە مرۆڤی ساغدا لەزراوەوە ئەچێتە ناو ریخۆلەو لەوێوە لەگەڵ پیسایی فرێ ئەدرێتە دەرەوە ، وە بەشێكی تری كە لەخوێندا ئەمێنێتەوە ئەچێتە ناو گورچیلەكان‌و لەگەڵ میزدا دێتە دەرەوە ، بەڵام ئەم رەنگە بەهۆی هەندێ نەخۆشی‌یەوە كە باسیان ئەكەین پتر ئەبێ‌و لەرادەی ئاسایی لە (٠-١) میلیگرامە زیاتر ئەبێ لەلەش‌دا .

● ئەم رەنگە زەردەش جگە لەپێستی لەش بەباشی لە سپێنەی چاودا دەرئەكەوێ .

● ئایا هۆی دڕان‌و لەناوچوونی خرولكە سورەكانی خوێن چی‌یە ؟! وەبێجگە لەمە زەردوویی هۆی تری هەیە ؟ وەئایا چارەسەركردن‌و خۆپاراستن لەم نەخۆشی‌یە چۆن ئەبێت ؟ . لەژمارەی ئایندەدا وەلامی ئەم پرسیارانە ئەدەینەوە .

دكتور نەوزاد

مامۆستا حامد جبوری سەردانی كوردستان ئەدات

رۆژی دوو شەممەی رابوردومامۆستا (حامد جبوری)وەزیری دەولەت رەسەپێدراو بە رێكخستنی ئیشوكاری‌ناوچەی‌حوكمی ئۆتۆنومی لە سەردانێكی دا گەیشتە هەولێرو لەلایەن كاك (هاشم‌عەقراوی) سەرۆكی ئەنجومەنی ئەنفیزی‌و كاك (سعاد ئەدیب) جێگری سەرۆكی ئەنجومەن‌وئەمینداری گشتی كاروباری ناوخۆو چەند ئەمیندارێكی ترەوە وئەندامانی ئەنجومەنی ئەنفیزیەوە پێشوازی كرا .

سەردانەكەی وەزیری ناوبراو بۆ سەرنج دانی باری‌ناوچەكە بوەو پێویستی دەزگاكانی حوكمی ئۆتۆنۆمی‌وهەلدان‌بۆ نەهیشتنی ئەو كۆسپانەی‌دێنە رێگای جێبەجێ كردنی ئەو پێویستیانە .

ئا.د.ع

دامەزراندنی ئاشێك لە كەركوك

رۆژی دوو شەممەی رێكەوتی ١٩ی ئەم مانگە كۆمپانیای نشتی‌ی مقاولانی ئینشائی ئەمەسەستی ئردوە بەجێبەجێ كردنی پرۆژەی ئاشێكی هونەری لە كەركوك ، ئەو پرۆژەیە ملیونێك‌و ٥٠ هەزار دیناری تێ دەچێت ، وا چاوەروان ئەكرێت ئەم پرۆژەیە لە ماوەی دوو سالی داهاتوودا تەواو بكرێت‌پرۆژەكە برێتی دەبێت لە بینایەتی سەرەكی ئاشەكە كە ئەویش برێتی دەبێت لە بینایەیێكی ٧ نهۆمی لەگەڵ خاووبرەیەكدا بۆ جێگەی بەرێوەبردنی‌پرۆژەكە لەگەڵ دروست كردنی بەشێك بۆ جێگای نیش كردن‌و چاكردنەوەی پرچەی شكاوی مەكینەو كەرەسەی نیش كردنی ئەو پرۆژەیە ، هەروەهابەشێكی تریش وەك عەماری ئاردوو دانەوێلە وزەی بەرهەمی ئەم پرۆژەیە لە رۆژێكدا خۆی دەدات لە ١٠٠ تەن ئارد .

چێشتخانەی (البستان)

چێشتخانەیەكی دەرەجەیەكی سیاحی‌یە خواردەمەنی رۆژهەلاتی‌و رۆژئاوایی‌و هەموو جۆرە خواردنەوەیەكی لەسەر ئاوازی موسیقا تیادایەو بەنرخێكی گونجاو .. چێشتخانەكەش لە ساحەی (عقبە بن نافع)ە لەتەنیشت رۆژنامەی -الثورە-و لەلایەن كاكە شریفەوە بەرێوەئەبرێ .. تەلەفۆن : ٩٣٤٥٢ .

٤٥ دەولەت لەم خولەی پێشانگای بەغدا بەشدار ئەبن..

ئەو ولاتانەی هەتا ئیستا لەخولی ١٢ هەمینی پێشانگای بەغدادا بەشداریان كردووەژمارەیان گەیشتۆتە ٤٥ دەولەت .

ئەم خولەی پێشانگاكە لە سەرەتای مانگی تشرینی یەكەمەوە دەست پێ دەكات ،وە تاماوەی ٣ هەفتە دەخایەنێت ئەم سال پێشانگاكە لە ژێردروشمی (لە پێناوی نەشونەمایەكی تەواو ودوستایەتی لە نیو نەلاندا) قاپی خۆی وازدەكات .

سەرچاوەیەكی ئاگادار لە بەرەوەبەری پێشانگای نیوی‌عیراق دا وتوویەتی .. ئەم سال بۆ جارە تۆباو قەتەرو بریتانیاو كینیا لە پێشانگای بەغدادا بەشداری دەكەن ، وە جاریكی تریش ولاتانی جەزایرو ئەفغانستان‌و مەغریب لە پێشانگاكەدا بەشداری دەكەنەوە ، بیجگە لەو ولاتانە میسرو ئوردن‌و ولاتانی‌میرنشینی عەرەبی جەزایرو مەغریب‌و لیبیاو فەلەستین‌و قەتەرو سودان‌و یەمەنی دیموكراتی‌و كوێت‌و سوریاو فیتنامی‌خواروو سری لانكاو چینی میللی‌و هندستان‌و توركیاو یەكێتی سۆڤیات‌و ئەفغانستان‌و بەنگلادیش‌و نەمساو بەریتانیاو بولغاریاو چیكوسلوڤاكیاو دانیمارك‌و فەرەنساو ئەلەمانیای دیموكراتی‌و یونان‌و هەنگاریاو ئەوسترالیاو بەرازیل‌و ئەرجەنتین‌و كوباو كەنەداو كینیا بەشداری ئەكەن ئەوەی شایانی باسە لەخولی پێشووی پێشانگای بەغدادا تەنیا ٤٠ دەولەت تیایدا بەشداری كرد بوو .

نەخشەیەكی نوێ بۆ شاری هەولێر

بەرێوەبەرایەتی گشتی‌ی ئەندازیاری‌و نەخشەكێشانی سەر بەوەزارەتی شارەوانی ، بۆ دانانی نەخشەیەكی نوێ بۆ شاری هەولێر لیژنەیەكی پێك هێناوە، ئەو نەخشەیە بەجوریكی وا دەبێت كە لەگەڵ وەزعی ئێستای شارەكەدا بگونجێت ، كە بۆتە جەرگەی حوكمی زاتی كوردستان .

لەو نەخشەیەدا هەموو شوینەوارە مێژوویەكان دەپارێزرێت‌و دایەرەكانی حوكمەتیش لە یەك جێگەدا گرد دەكرێنەوە ، لەو نەخشە نوێیەدا شەقام ومەیدان‌و شوێنی خزمەت گوزاری‌و مەیدانی وەرزش‌و باخچەی گشتی‌ی تیادا دیاری دەكرێت .

بەرێز بەرێوەبەری گشتی‌ی ئەندازیاری‌و نەخشەكێشانی سەر بەوەزارەتی شارەوانی ئەوەی ساخ كردۆتەوە ، كە نەخشەكە بەجوریكی وا ئەبێت كە لەگەڵ ٢٠ سال پێشكەوتنی ئەو شارەدا بگونجێت‌و ماوەی ئەوەی هەبێت ٥٠٠ هەزار كەسی تیادا بژی .

رووناكی

- باوكی دلێر -

دەبێ بۆ دۆزینی شێوەی پێوەندیەتی بە باری شۆرش-گێری‌دا لە لەگەڵ سروشتی رێبازی سوشیالیستی دا-رێك دەكەوێ .

پرۆگرامی بەهرەوەرگرتن وەو بەرنامەی لە نەخشەی نشتی پەرەپێدانی ولات دا جیگایان كراوەتەوە ، لە داهاتوودا زەمینەیەكی لەبار ورێك وپێكیان بۆ پێكدێ . ئەمەش بەمانای ئەوەیە كە جوولانەوەی پێشكەوتن‌و رێگای بەرەو سەرچوونی خۆی دەربرێ .

هێدی بوونەوەی وەزعی ناوچەو لە ناوچوونی دەستەی بەكرێ گیراو ، تەنیا بەمانای شكانی ئیرادەی شەڕ وخراپەكاری نیەكە لە ریزییەك گرتووی نیشتمانی دەرچوو بوو .

ئەوانە هەموویان دەبن بە بەلگە لەسەر ئەوەی كە جوولانەوەی پێشكەوتنخوازی رێبازێكی روون‌و سەركەوتوو دەگرێ . چونكە نەمانی لێكدانەوەی كۆنەپەرستانە وشكانی بیروباوەڕی كۆنەپەرستی ، لە لایەكی تر دەبێتە هۆی پتەوبوونی بیروباوەڕی پێشكەوتنخوازی‌و شۆڕشگێری .

بیرو باوەڕی پێشكەوتنخوازی خزمەتێكی زۆر گرنگ بەرێبازی پەرەگرتن وپێشكەوتن دەكا . چونكە ئەو بیروباوەڕە لە مەیدانی گۆڕانی شۆڕشگێری‌دا شتێكی سەرەكی ومەرجێكی هەرە گرنگ وپێویستە .

ئەو گۆڕان ونوێ كردنەوەی عیراق كردویە بە ئامانجی خۆی تەنیا ئاڵ وگۆڕێكی روالەتی ونیوە چل نیە ، ریبازێكە لەسەر بناخەی گۆڕانێكی بنەڕەتی دامەزراوە ، پێكەیەكی پتەوو بەهێزە كە بۆ هێنانەدی ئاڵ‌و گۆریكی تەواو لە باری سیاسی وئابووری‌و كۆمەلایەتی‌و رۆشنبیری لەكۆمەڵدا پێك هاتوە .

كۆمەلانی گەلی كورد كە رێبازی پشتگیری شۆڕشیان گرتۆتە بەر ، ئەو شۆڕشەی بە خزمەت كردن بە تەواوی خەلكی عیراق پێك هاتوە ، دەزانن كە پشتیوانی لەو شۆڕشە هەموو قازانجێكی نەتەوایەتی ونیشتمانی ئەوان‌و هەموو خواستێكیان بۆ پێشكەوتن وبووژانەوە دابین دەكا .

لە ناو بردنی دەستەی بەكرێ گیراوو حاشەبڕكردنی یەكجاری ئەو یاخی بوونەی كە ئامانجی خزمەت بە ستراتیژی ئیمپریالیزم رەسەرەی دوا ئەوتوویی وچەوسانەوە لەم ناوچەیەدا بوو ، سەرئەوتنێكە حەلكی عیراق بە كورد وعەرەبەوە رەدەستی هێناوە .

ئەم سەركەوتنە چ ئاسۆیەك بەرەو رووی جوولانەوەی پێشكەوتنخوازی لە ولاتی ئێمەدا دەكاتەوە ؟

بۆ وەلام دانەوەی ئەم پرسیارە پێویستە ئاوڕ بۆسەر چەند مەبەستێك بدەینەوە :

١ - ئامانجی هەموو بزووتنەوەیەكی دژی رێبازی شۆڕش وەدواخستنی جوولانەوەی پێشكەوتنخوازی‌و ساز كردنی كەندوكوسپە لەسەر رێگای نەخشە وبەرنامەكانی شۆڕش كە بۆ پەرەپێدان وپێشكەوتنی كۆمەل دیاری دراون .

٢ - خۆسەپاندنی دەستەو باقمی دەرەبەگی بەسەر رەونی یاخی بوون‌دا دەبێتە هۆی ئەوە لە هەموو هەول وتێكۆشانێك بۆ جێبەجێ كردنی قانوونی چارەسەركردنی كشت‌وكال تەگەرەی بێتەرێ‌و ئەو ئامانجانەی لە چوارچێوەی گۆڕانی پێوەندیەكانی بەرهەم هێنان بە قازانجی وەرزێراندا چاوەڕوانی دەكرێن ، تووشی لە ناو چوون ببن .

٣ - یەكێك لەو مەسەلانەی زۆر روون‌و ئاشكرا دینە بەرچاو ئەوەیە كە خۆگرتوویی وراوەستاوی مەرجێكی هەرە گرنگ وپێویستی خۆش كردنی رێبازی پێشكەوتنە .

بە لەبەرچاوگرتنی ئەو مەبەستانە دەتوانین وەلامی پرسیاری سەرەوە بدەینەوە : « ئەم سەركەوتنە چ ئاسۆیەك بەرەورووی جوولانەوەی پێشكەوتنخوازی ولاتەكەمان دەكاتەوە ؟ » .

لە پێش‌دا دەتوانین بڵێین ئەو نەخشەو بەرنامانەی بۆ بووژانەوەو پەرەپێدانی ولاتەكەمان رێك خراون ، دەكەونە بەر ئاسۆیەكی بەرین‌و بەربلاوی جێبەجێ كردن . دیارە ئەو نەخشەو بەرنامانەش ، بە تایبەتی بەرنامەی بەرهەم هێنانی كشت‌وكاڵ وپیشەسازی بەرەو بوویەكی زۆر گرنگیان دەكا .

راستترین هەلوێست

راست ترین هەلوێستدوای بەربا بوون‌و جێگیر بوونی شۆڕش‌و بنیاتنانی سیستەمێكی شۆرشگێرانە كە بەرژەوەندی چینە چەوساوەكانی ئەپاراست‌و پشتی بە تیوریكی نەتەوەیی دیموكراتی‌و سوشیالیستی یانە بەستبو ، چاو هەلدانەوە بوو بە یاسا بەجی‌ماوەكان بۆ ئەوەی ئەوانەی شیاوی گۆڕینن چاك بكرێن‌و بوژدرێن‌و ئەوانەی پەكیشیان كەوتوە لا ببردرێن .

ئەم ئەركە وە بە گوێرەی بیرو باوەڕەكانی شۆڕش‌و ئامانجەكانی‌و بە پێی كارگوزاری گۆڕینی شۆرشگێرانە لە قۆناغی رابوردوودا جێبەجێ نەكران وە بەشی زۆری ئەوانەش كە جێ بەجێ كران بە هۆی تەقەللاو دەست پێشكەری راستەو خۆی سەركردایەتی پارتی‌و شۆڕش بوون لەم مەیانەدا .

لە راپۆرتی سیاسی هەشتەمین كۆنگرەی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبەوە

سوپاس

به ناوی خۆمان‌و هەموو خزمانمانەوە زۆر سوپاسی ئەو برادەرانە ئەكەین كە بە بۆنەی كۆچی دوایی جوانەمەرگی خوالی خۆشبوو عوسمانی براماند وە ئەركی هاتنە تەعزیەو سەرەخۆشیان كێشا ، وەیان بەنامەو بروسكە سەرخۆشیان لێكردین .. داوا ئەكەین یەزدان سەبوری هەمو لایەك بداتەوە .

لە جیاتی بنەمالەی جوانەمەرگ فوئاد عەلی ئەمین ، فومری عەلی ئەمین سۆتكەیی

سوپاس

بە ناوی خومان‌و هەوكەس‌و كارمانەوە زور سوپاسی ئەو برایانە ئەكەین كە بەركی سەرقەبران وبەشداربونیان‌كێشاو یا بروسكەو نامەی پرسەیان بوناردین لە كاتی كوچ كردنی خوالی خوشبو احمد ملا طیب لە یەزدان داواكارین كە دوربن لە ناخوشی ژیان .

قادر رسول (یابە)
طاهرو ظاهر ملا طیب
ونوری احمد

- بوزاین -

رایئە ئەیەنین كە مناقەسەیەك هەیە بۆ پاك كردنەوەی سێ نهۆمی ئەم دەزگایە لەماوەی ١-٦-١٩٧٥ تاوەكو ٣٠-١٢-١٩٧٥ جاهەركەسێ ئارەزووی ئەم كارەی هەیە مراجەعەتی مدیریەتی حیسابات بكات بۆ ئەوەی چاوی بە مەرجەكان بكەوێ .. وە رۆژی ٣١-٥-١٩٧٥و لە سەعات یەك دا كارەكە بەیەكجاری ئیحالە ئەكرێ .

جمال بابان
بەرێوەبەری گشتی‌و سەرۆكی ئەنجومەنی بەرێوەبردن

چاپكراوی نوێ

گۆڤاری بەیان

هەفتەی رابوردوو ژمارە (٢٥)ی گوڤاری بەیان لەبەرگێكی رازاوەو ناوەرۆكێكی هەمەجۆردا كەوتە بازارەوە .. لە ژمارەی ئەمجارەدا ئەم وێنەو تابلۆو بابەتانە بەرچاو ئەكەون :-

● هەردوو وێنەی بەرگ - كریكارێكی كوردو دیمەنی دێی عەبابەیلێ - .
● چەند وردە تێبینی‌یەك : حەسیب قەرەداخی .
● بەهارات : كەمال جەلال غەریب كردویە بەكوردی .
● بارانی خەم - شیعر : ص - چوارباخی .
● دوو بەسەرهات لەژیانمدا : فرود جەمال .
● دیستوفسكی‌و نوسراوەكەی : كاكەی فەللاح كردویە بەكوردی .
● هونەری وەرگێران : محیی‌الدین شێخانی .
● كوردیتاو هەنگاو : ئومێد ئاشنا .
● چەند دێریك لەئەدەبی رومانسی : محەمەد ئەمین هەورامانی .
● دلنیا : شیعر : حمە سعید قەرەداخی .
● نامە یەكی خوێناوی بەجێماو : م.س .
● سەرنجێ دەربارەی هەلبەست‌و دیوانەكەی ئەثیری : نەسرەو .
● خوێن‌و بەفر : محرم محمد امین .
● چارەنوسی مرۆیەك : محەمەدی مەلاكریم كردویە بە كوردی .
● بەلام رووبار ، هەرتۆی رووبار : كنعان مدحت
● بەشێك لە سروودە بەرینەكەی نیرۆدا : بەهرە كردویەبەكوردی .
● كورتە باسێك دەربارەی ژیانی هونەرمەند (ئەحمەد كاكە سوور) .
● لە بیرەوەری ناودارانی كوردا : وێنەی مەلا كاكە حەمەو شیخ لەتیفی حەفیدو شیخ لەتیفی دانسازو قانیع بلاوكراوەتەوە .

شۆڕش‌و دەڤەراجووتیارا

عبدالاله الحاج موسی

كارو ئامانجێت مەزن یت‌كەتینە بەر سنگا شورەشێ ئو بوون ئاكنجی كرنا كاربە دەستا نیشتمانی . دا كورێت میللەتی دەوری‌خۆ بیننی ل ڤێ قووناغاشورەشگێر دا پرەكێ‌دانن ژبۆ ڤەگوهاستنا هەڤپشكی ویشك‌داریێ لخەباتا عەرەبی داراوەستن بەرامبەری هێرشێت امپریالیەتا صهیونی وپیلانێت كەڤنە پەرستا دەڤەرا عەرەبی‌شورەشا ڤێ كافێ نە زەك شورەشێت بەرێە ، شورەشەكا نەتەوایەتیە وپێش كەفتیە .

شورەش‌شیا گەل لە سەركەتنا بكەت بهاریكاریا باوەریا كورێت میللەتی ، بتایبەتی بسەركەتنا مەزن لسەر كومپەنیت بپاتیا ل (١) ئاداری‌ل‌ڤێ سەركەوتنی قەنج هاریكاریا میللەتی دگەل شورەشێ دیاربوو‌ژبۆ ئاڤا كرنا عیراقەكا پێش كەفتی لدیف ئامانجێت پارتێ‌وشورەشێ وژبۆ زێدەكرنا بەرهەمێ چاندنێ ل گوندا ، پارتابەعسا عەرەبیا هەفیشكی وەختێ كاربەدەستا نیشتمانی وەرگرتی‌ل (١٧-٣٠) تیرمەهێ دڤیا ئابوورا وەلاتی پێش‌بكەڤیت ، پارە زێدە بوون بشتی سەركەتنا مەزن ل ئێكی ئاداری وحاتنە خەرج كرن لسەر ڤان رێكا :-

١ - زێدەكرنا بەرهەمێ چاندنێ وەك دنی وزە رزەوادی بۆ هەوەجیا چاندنێ دسالێت٧٦ - ١٩٨٠ ژبۆ درست دوو ملیون‌و ٢٦٠ هزار طەنا هەرسال وملیون‌و ٧٨٥ هزار طەنا ژ جهێ و ٩٧٥ هزار طەنا ژبرنجی و ٧٧٨ هزار طەنا ژزە رزەوادی‌و ١١٢ هزار طەنا ژبطاطا و ٤٠٠ هزار طەنا ژ فێقی .

٢ - پێش خستنا بەرهەمێ حێوانا وسەخێیركرناوان وبەرفرەحركرنا خزمێت ساخلەمیا حێوانا وزێدەكرنا خزمەتێت ساخلەمیا حێوانا وئاڤاكرنا گەلەك پرۆژێت سەخێیركرنا مریشكا وبەزی‌وچێلا وقەلەوكرنا گولكا ژبۆ زێدەكرنا گوشتی ومریشكاوئەڤ بەرهەمە بتر دێ زێدەبیت لسالێت تێت ودێ گەهیتە ٢١٧ هزار طەنا ژگوشتی و ٤٥ هزار طەنا ژگوشتێ مریشكا وملیار ٩٢٩ هێكانا و ١٠٢ هزارو ٣٧٠ طەنا ژماسیا .

٣ - بەرهەمێت چاندنا فاڤێت سنعەتی بۆ پێش‌كەتنا سنعەتی دا نەهێتەكرین ژدەرڤە دڤێت بەرهەمێ زێدەكرنا ١٥٠ هزار طەنا ل سالێت ٧٦ - ١٩٨٠ هەروەسا بەرهەمێت گونجیا وطوفكێت نول بە رژا دختسەڤا .

٤ - زێدەكرنا ماكینا وطوڤێ وزبل وزیلی كیماوی نەخاسمە جڤاتا قووما نداریا شورەشێ بهایێ ڤان بەرهەما كێم كرد حەفتی شواتی ١٩٧٣ بۆ پێش كەتنا چاندنێ .

٥ - زێدەكرنا رێكێت ئاڤدانا نۆی وسەخێیركرنا عەردی .

٦ - هەریكازە ڤێت دەولەتێ وچاك كرنا بەرهەمێ دا بینە زەڤێت نموونە ژبۆ ڤەگوهاستناهەڤیشكی .

٧ - بەلاف كرن وزێدەكرنا زەڤێت پێكڤە وزێدەكرنا بەرهەمێ وگهورینا زەڤێت

بروانە ل -٧-

institut kurde de paris

گۆشەی قوتابیانی کوردستان

مەکتەبی سکرتاریەتی یەکێتی قوتابیانی کوردستان ئامادەی دەکا

لەگەڵ سەرۆکی یەکێتی قوتابیانی کوردستان

خالد جوتیار

سالێک زیاترە یەکێتی قوتابیانی کوردستان بەتەواوی لە کۆنەپەرستو بەرچاو تەنگەکان پاك بوەتەوە . لەدوای کۆنگرەکەی ١٨-٤-١٩٧٤ تا ئێستا بەردەوام یەکێتی لەگەڵ قوتابیاندا هاوکاری دەکاتو وەك پێویستە لە گیروگرفتەکانیان دەکۆڵێتەوە گەلێ دەسکەوتی بۆ قوتابیان جێبەجێ کردووەو بەتەمای زۆر دەسکەوتی تریشە .

ئەمڕۆ هەموو شتێك لە گۆڕاندایە ، یاخی بوون وەچەرخانەوە کۆتایی پێهات ، ئەوانەی دژی بیروباوەڕی پێشکەوتنخوازی بوون سەرەنگون کران . پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لە روانگەی مرۆڤایەتی خۆیەوە هەموو مەسەلەیەکی بەچاوێکی زانستیانەو مەبدەئی شی کردەوە برایەتیو ئاشتی لە کوردستان تەشەنەی کردەوە ، هەموو مرۆڤێك لە کوردستان ئەرکو مافی خۆی بۆ دیاری کراوە . قوتابیانیش وەك دەستەیەکی ڕۆشنبیری ئەم نەتەوەیە هەستیان بەم گۆڕانە ریشەییە کردووە . ئەمڕۆ ڕۆژی سوور بوونە لەسەر خوێندنو پاراستنی دەسکەوتەکانی شۆڕشو ئۆتۆنومی .

● تا زیاتریش لەباری قوتابیانی کوردستان تێبگەین لەوە باشتر نابێ گفتوگۆیەك لەگەڵ سەرۆکی یەکێتی قوتابیانی کوردستان بکەین . بۆ ئەم مەبەستە ئەم یەك دوو پرسیارەمان لە هەڤال « عبدالهادی عارف » کرد .

پ١ : ئەم ساڵەی رابردوو لە ژیانی یەکێتی قوتابیانی کوردستان چ گرنگیەکی هەیەو دەسکەوتەکانتان چین ؟!

و : کۆنگرەکەی رۆژی ١٨-٤-١٩٧٤ قۆناخێکی نوێیە لە مێژوی بزوتنەوەی قوتابیانی کوردستان .

ئەو گۆڕانەی لە کاروانی خەباتی یەکێتیمان ڕوویدا بە تەواوی لەگەڵ باری بزوتنەوەی قوتابیانی عیراق بەسەرکردایەتی یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق یەك دەگرێتەوە بەتایبەتی لەمەودوا رۆژی بە برایەتی ژیانو پاراستنی دەسکەوتەکانی شۆڕشی (١٧)ی گەلاوێژی پیرۆزە بەسەرکردایەتی پارتی پێشرەوی رەشو رووت . یەکیتی بۆ قوتابیان دووپاتی دەکاتەوە کە لە ڕێڕەوی خەباتی دیاری کراوی لانادا و هەر بە پێشرەوی قوتابیانی کوردستانیش دەمێنێتەوە دەتوانین بۆ ئەم مەبەستەش

ئەو چالاکیو دەسکەوتانەش وشیار کردنەوەی بکەین بە بەڵگەی کارەکانمان رامالینی بیروباوەڕە یەکێتی لەڕێی خۆماندووکردنو چۆن دەبێ ؟ هەست بە لێپرسینەوە «١٣٩» بۆ وەڵامی ئەم پرسیارەش

قوتابیانو هەموو لایەکیش ئەوە دەزانین چەوتەکان کە یەکێتییەکەی دوێنێ پەیوەندییەکی راستەوخۆی هەبوو لەگەڵ سەرکردایەتی

کوردستانو بەڕووی سەرکردایەتی شۆڕشو پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب هەر چەرخێتەوە ئەوەی لەبیر نەبوو کە هێزی گەل لە پیلانەکانیان توند ترە . هەر بەو مەبەستەش سکرتاریەتی یەکێتیو هەموو لقەکان چەند کۆڕو کۆبونەوەیەکی بۆ قوتابیانو خەلك سازکرد .

ئەمڕۆ ئاشتی باڵی بەسەر کوردستان کێشاوەتەوە لەهەر لایێ برایەتیو کارکردنە ، دەسەلاتی سیاسیو پارتی بەعس بە هەموو توانایەکیەوە خزمەتی میللەتی کورد دەکات ، تا زیاتر دەسکەوتەکان بە ئەنجام بگەیەنێت [illegible] بژیت .

قوتابی کوردی لە زانستگاکان وەرگرتووە بەتایبەتی لە زانستگای سلێمانیو کۆلیجی پەروەردەی بەغدا ، دەورێکی پیرۆزیشی گێڕا بۆ وەرگیرانی قوتابیانی کورد لە بەشی ناوخۆییو یارمەتی گەلێ قوتابی تریشی داوە بۆ تەواوکردنی خوێندنیان .

پ٢ : دەوری یەکێتی لە بەڕێز سەرۆکی یەکێتی ووتی: سەبارەت بە بەرینگار بوونەوەی بیروباوەڕە شۆڤینیو چەوتەکانیش بە ئەرکی سەرشانی خۆمانی دەزانین کە قوتابیان وشیار بکەینەوەو لەراستی هەموو مەسەلەیەکیان بگەیەنین چونکو ئەم بیروباوەڕانە لەکاتی خۆیدا بە سەر قوتابیان سەپێنراوە خۆ

بەکرێ گیراوان کەوابێ قوتابیانی کورد هەموویانو یەکێتی یە پێشرەوەکەشیان بەرپرسیارن بۆ ڕامالینو سڕینەوەی ئەم بیروباوەڕانە . ئەوەتا سەرکردایەتییە بەکرێ گیراوەکە ویستی گیرەشێوێنی بخاتە ناوچەی

هەواڵەکانی یەکێتی

بەغدا :-

١ - بە بۆنەی یادی (٢٢) ساڵەی دامەزراندنی یەکێتی قوتابیانی کوردستان مەکتەبی سکرتاریەت لە رۆژی ١٨-٢-١٩٧٥ ئاهەنگێکی گەورەی لە هۆڵی زانستگای « المستنصریە » گێڕا .

٢ - بەبۆنەی بیرەوەری ئادارو نەورۆزەوە یەکێتی ئاهەنگێکی خنجیلانەی لە بەشی کوردی کۆلیجی ئەدەبیات گێڕا لەم ئاهەنگەدا سەرۆکو مامۆستایانی بەشی کوردی ئامادە بوون .

٣ - رۆژی ٢٤-٤-١٩٧٥ بەشی پیشەیی لە مەکتەبی سکرتاریەتی یەکێتی قوتابیانی کوردستان بە بۆنەی هاتنەوەی قوتابیان بۆ ریزی نیشتمانی ئاهەنگێکی گەورەی بوقوتابیان گێڕا لەم ئاهەنگەدا تیپی مۆسیقای یەکێتیو گەلێك لە قوتابیان بەشداری چالاکییەکانیان کرد .

سلێمانی :-

١ - ئەندامانی لقی سلێمانی - یەکێتی قوتابیانی کوردستان چەند کۆڕو کۆبونەوەیەکیان بۆ قوتابیان لە ناوچەکانی دەوروپشتی شار ساز کرد لەم کۆبونەوانە دا باسی ڕێبازی یەکێتیو پێداویستەکانی کاری داهاتوو بەتایبەتی دوای گەڕانەوەی ئاشتیو برایەتی بۆ کوردستان کرا .

٢ - بەڕێز « عبدالهادی عارف » سەرۆکی یەکێتی قوتابیانی کوردستان لە کاتی سەردانەکەی لە شاری سلێمانی لەگەڵ ئەندامانی لقی یەکێتی کۆبونەوەی کردو دوایی لەگەڵ قوتابیان کۆبوەوەو وەڵامی پرسیارەکانی دانەوە .

هەولێر :-

١ - بەبۆنەی (٧)ی نیسانەوە لیژنەی یەکێتی قوتابیانی کوردستان لە ئامۆژگای مامۆستایانی هەولێر ئاهەنگێکی گەورەی سازکرد لەم ئاهەنگەدا گەلێ لە ئەندامانی ئەنجومەنی یاسادانانو جێبەجێکردن ئامادە ببوون سەرەڕای مامۆستاو قوتابیانی ئامۆژگا .

٢ - لیژنەی یەکێتی قوتابیانی کوردستان لە قوتابخانەی ئامادەیی کوردستان - ی کوڕان کۆڕێکی بۆ قوتابیان گێڕا . لەم کۆڕەدا سەرۆکی لق هەڤال - غازی شەریف - باسی یەکێتی قوتابیانی کردو وەڵامی ئەو پرسیارانەشی دایەوە کە قوتابیان ئاراستەیان کرد بو .

کورتەباسێکی یەکێتی قوتابیانی کوردستان

فریاد بلال
کۆلیجی پەروەردە

گیروگرفتەکانی قوتابیانی کوردستان بەندە بە باری ئەو کۆمەڵەی تێیدا دەژین وەك ئاشکرایە تا گیروگرفتە سەرەکییەکانی میللەت چارەسەر نەکرێتو نەتەوە لە ئاسودەییو کامەرانیدا نەژیت قوتابیانیش هەست بەکامی سەربەستیو بەختیاری ناکەن چونکە لێکدانەوەو بیرکردنەوەی قوتابیان رەنگ دانەوەی زروفی میللەت خۆیەتی .

لە کۆمەڵگایەکی وەکو کوردستان کە لە چەند چینێکی جیاوزو خاوەن بەرژەوەندی تایبەتی خۆیان پێك دێن ئەگەر ئەو بارەی کۆمەڵی کوردستان زانیو پێداویستی لایەنە سەرەتوەکانیمان مسۆگەر کرد گۆڕانێکی بنەرەتیی لە هەموو لایەنەکانی ژینی ئەو کۆمەڵە ڕوودەدات بزوتنەوەی کوردایەتیش وەك راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قطری پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب دانی پیاناوە بزوتنەوەی کوردایەتی هەر چەندە ئیمپریالیستەکان دەستیان تێ وەرداوەو تۆوی شۆڤینیەتی هەلگرتووە بەلام ئەم بزوتنەوەیە خۆی لەجەوهەردا بزوتنەوەیەکی راستەقینەی کوردە » .

قوتابی بەشێکی ڕووناك بیرو دانەپچڕاوی میللەتن لە هەموو بارێکدا بەشداری ژیانی گەل دەکەن قوتابیانی عیراق بەگشتی هەر لە زووەوەشان بەشانی هەموو چینەکانی تری میللەت لەگەڵ کاروانی خەباتو تێکۆشانیاندا بوون . لە راپەڕینو خۆپیشاندانو شۆڕش دا قوتابیان سەری ڕمی بوون ، خۆ لە مەسەلەی هوشیار کردنەوەی میللەتیش مێژووی بزوتنەوەی رزگاریخوازی عیراق بەشانازیەوە ناوی گەلێ قوتابی تۆمار کردووە .

لەبارەی قوتابیانی کوردستانیشەوە ئەم دەورە پیرۆزە هەر لەزووەوە دەستی پێ کردووە .

ئەوەتا پێداویستەکانی زروفی میللەتی کورد لە (١٨)ی شوباتی ١٩٥٣ بووە هۆی دامەزراندنی یەکێتی قوتابیانی کوردستان . هاتنە پێشەوەی ئەم یەکێتییە هەر چەندە

بڕوانە ل : ٧

پاشماوەی چیروکی پێشو

لەو کاتەدا کەسوران سەری سوڕمابو زمانی تێکەڵ بو بو دەڵە وورچەکە هاتە پێشەوە دەستی کرد بە بۆڵە بۆڵ . هەر چوار بیچوەکەی ئالانە ملی دەستی کرد بەلستنەوەیان جار جار لە خوشیدا هەڵ ئەپەری سوران ودادە گەلاوێژ هیشتا هەر تاس ئەیبردنەوە . سوران تەکانی دایە خوی چو لە دەڵە وورچەکە نزیك بوەوە .

دەڵەوورچە بونی پیوەکرد دوسێ جار زمانی هینا بە ناوچەوانی سوراندا دیار بو سوپاسی ئەکرد چونکەماوەیەکە بیچوەکانی لێ وون بوبو .

پاش ئەوەی توزی حەسانەوە وە هیلاکی خویان دەرکرد هەستیان بە برسیەتی کرد خورجینەکانیان کردەوە نانی تیری تیا دابو پاروی بچوك بچوکیان ئەگرتو ئەیان خوارد . کە دەڵە وورچەکە ئەمەی دی توزی بۆڵەی لێ وەهاتو هەڵسا زوەو قولایی ئەشکەوتەکە رویشت لەوسەرەوە کیتەڵەیەکی هینا پر بو لە هنگوین خستیە بەردەم سورانو دادە گەلاوێژ ئەمانیش سوپاسیان کردو دەستیان کرد بەنانو هەنگوین

خواردن منالە خوشەویستەکانم رەنگە ئێستا زور حەز لە نانو هەنگوین بکەن . بابینەوە سەر سوارانو دادە گلاوێژ چیان کرد .

سوران بەرخەکانی دایە پیش خۆی وە چوار بیچوە وورچەکەش پاش ئەوەی بەدایکیان گەیشتن وشاد بونەوەیی دەستیان کرد بە قونەکردن وە پیش بەرخەکان کەوتن شارەزای ئەشکەوتەکەبون ئەمانیش دەستیان کرد بەرویشتن بە ناو ئەشکەوتەکەدا . دەڵە وورچەکەش لە پێش پێشەوە ئەرویشت تا گەیشتە شوین کانی وئاویکی سارد لە ئەشکەوتەکەدا . دەستیان کرد بە ئاو خواردنەوە لەوکاتەدا سەریان هەڵ بری تەماشایان کرد لە سەر سەریان ڤنگە ڤنگی هەنگ دێت دەڵە وورچەکە دەستی کرد بە سەر راوەشاندن وە جار جار قونە قونی بو دەکردو هەڵ ئەسایە سەر پێ . وادیار بو شوینی هەنگوینەکەیان پیشان ئەدات . چونە پێشەوە وکە روانیانە بن ئەشکەوتەکە چیان دی منالە خوشەویستەکانم سامانیکی زۆر وزەیان بەرچاوکەوت سامانیکی ئیجگار گرنك . ئەزانن ئەو سامانە چی بو ؟ ئەوسامانە

کوڕە هەنگ بو کە لە کوتەرە دارو کوتەرە پر لە هەنگوین بو هەنگوینی چەند سالە خستبووە کەوتبوە سەریەك کەس نەچو بو بیبری .

ئێوارە درەنگ بو سوران دەستی کردە ملی چوار بیچوە وورچەکەو ماچی کردن . توزی بوڵە بوڵیان لیوە هات دیار بو پیان ناخوش بو کە بەجیان دەهیلن . دەڵە وورچەکەسەری راوەشانو هیندی بوڵە بوڵی لیوە هات دەتووت پر بە دل پێی ناخوش بو جێیان دەهیلن بیچوەکانی لێی نزیك بونەوە . پیکەوە دەستیان کرد بەسەر راوەشاندن دوعا خوازیان لەیەك کرد . سوران کە گەرایەوە بو دێکە سەرگورشتەی خۆی گیرایەوە . چەند کەس لە خزمەکانی لە گەلیا چون بۆ ئەشکەوتەکە لە روژی دوایدا کە دەڵە وورچ سورانی دی هات بە پیریەوە دەستی کردە ملی . کە سوکارەکەی سوران مەنجەڵی گەورەیان بردبو لەگەڵ خویانا تا توانیان هەنگوینیان بری کردیانە مەنجەڵەکانیان بەم جورە ئەودێ یەبەهوی سورانەوە بون بە خاوەنی سامانیکی گەورە ئەویش هەنگوین بو .

⁂

چیرۆکی ئەم هەفتەیەمان دوایی هات خواتان لەگەڵ .

دادە گەلاوێژ :

گۆشەی ئافرەتان

فوزیە بە دەستکاریەوە کردویە بە کوردی

چ شتێ لە جوانیو پاکیو بێ گەردی منال خۆشترو جوانترە ، ئەو ماڵەی منالی تێدانیە ، هەروەکو خۆمان ئەلێین « مالی بێ منال خوا بە کەسی نەدا » ، مالی منالدار بەهەشتی خۆشیە ، دایكو باوك هیچ خۆشیەك لەو ژیانە نابینن ، ئەگەر - منال لە مالیاندا نەبێ ، ئەو جوانیەی لە منالدایە « خۆشی دنیا کورت ئەکاتەوە » ... فەیلەسوفیك ئەلێ : زەردەخەنەی سەر لێوی منال ماندوێتی لە بیر باوك ئەباتەوە ، خۆشی ژیانی دایك شەونخونیو مانەوەیەتی بەدیار منالەکەیەوە . ناپلیون لە بارەی ئافرەتەوە ئەلێ : ئەو دایکەی بەدەستیراست لانکەیمنالەکەی رائەژەنێ بەدەستیچەپ هەموو جیهان رائەژەنێ هەر دایکێك منالەکەی لە بێشکەی پەروەردە کردنا بەخێوکا ، ئەو منالە زۆر بە مەزنیو سەرکەوتویی لە ناو منالانی هاو چەرخا سەر دەردێنێ و دەورێکی گرنك لە کۆمەلدا ئەبینێ ، پەروەردە کردنی منال هونەرێکی هەلکەوتوە ، زانا تایەبەتیەکانی پەروەردە ، بڕوایان وایە کە پەروردەی راست بەختیاریمنال ئەگەیەنێ ، ئەو منالەی ئەمڕۆ بەختیارە ، پیاوێکی گەورەی دوا رۆژە ، بەختیاریی منال تەنیا بە ئامادەکردنی شیرو گۆرینی جلو بەرگو دانانی لە لای دایەن تەواو نابێ .

بەلکو بۆ بەختیاری منال پێش هەموو شتیك پیویستەدایكو باوك چاودێری منالەکەی بکات وە باشترین وایە کە پەیڕەوی ئەم دوو خالانە بکەن :

یەکەم : ڕێگا بە منال بدرێ تا لە چوار چێوەی سەربەستیو پێویستیەکانی خۆیدا نەشو نما بکا ، ئەمەش ئەوە ناگەیەنێ کە سەری پەتەکەی بۆشل بکرێتو سەر کێش دەرچێتو ئاگاداری نەکرێو پشت گوێ بخرێت ، چاو دێری کردنی ئەرکێکی پێویستە ، لەگەل ئەوەشدا ئاگاداری پێویستیەکانی خۆی بێت ، لە پاڵ پێوەنانی ئارەزوو خولیای خۆیدا ، کاتێ دایكو باوك هەستی ئەوە ئەکەن منالەکانیان ئەیانەوێت لە ڕێگای راستی لا بدەن ، پێویستە ئاگاداری منالەکانیان بکەن بەلام زۆر لە سەر خۆ بە بێ هیچ جۆرە توڕەبوونێكو ئازار دانێك لەبەر ئەوە پێویستە چەکی چاکردنیان لە سەرەتاوە هەتا وەکو کۆتایی هێنانی گیرو گرفتەکەچاکردن بێتو هێنانەوەی هەموو شتێ بۆ باری ئاسایی خۆی ، چونکە منال کوڕ بێت یان کچ زۆر بۆ سۆزی دایك و باوك بە پرۆشەوەیە

چونکە ئەو سۆزەی لە باوكو دایکدا بەدی ئەکرێ لە هیچ کەسێکی تردا بەدی ناکرێ

دووەم : بەختیاری منال : بەختیاری پەروەردە کردنێکی بە پێتە .. منال بە بەختیاری توانای زۆر ئەبێت خولیای فراوان ئەبێت ، بەختیاری منال بەختیاری هەموو خێزانە .. ئەگەر هاتوو لە خێزانێکدا منالێك یان دوانی تیابوو ، کە بە هیچ جۆرێك واتای زەردەخەنە و خۆشی نەزانن ، ئەتوانن لە ڕێگایەکەوە باوەشی بۆ بکەنەوە ، بێ گومان ئەم خێزانە لە بەختیاریەوە دورە .

ئەو ڕێبازانەی پێویستە لە سەری بڕوێن ، بۆ هێنانەدی ئامانجی ئەو دوو خالە بنچینەییەی سەرەوە بە کورتی لە مانەی خوارەوەدا کۆ ئەبێتەوە .

١ - پاراستن و بایەخدار بە منال ، بۆ ئەوەی منال هیچ کاتێ هەست بەوە نەکا ، لە مالەدا شتێکی بێ بەهاو بچکوڵەیە .

٢ - سەربەستیەکی ئەوتۆی بدرێتێ ، بۆ ئەوەی لە خۆی بڕوانێ چ لە ڕوی یاری کردنو خوێندنەوەو پەیوەندی لەگەل کەسو کاردا .

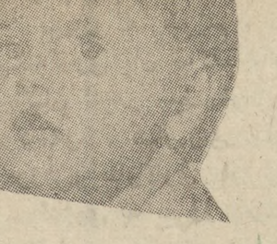

٣ - پێویستە منال فێری خوو ڕەوشتی بەرز بکرێ ، بۆ ئەوەی گرنگی بدا بە پاكو تەمیزی خۆی ، ئاگاداری کەلو پەلو کتێبەکانی خۆی بکات وبیان پارێزی ، هەروەها فێری ئەوە بکرێت کە ئاگاداری کەلو پەلی ناو مال بکا وەکو کەلو پەلەکانی خۆی بیان پارێزێ ، هەروەها بە پەرۆشەوە بێت لە

بڕوانە ل : ٧

سەرهاتیە کاکەڤن

علی نقشبندی

ئەتوان گوندەکە لناڤ کوردستانا تورکیا ، لدەمێ ئوسمانلیا حوکمدکر قەشەك لوی گوندی هەبو خەلکێ وی گوندی ئەتبونە دادەکێ گران ژبەر قەشەی .

قەشە خو نەزرکربو بو خرابیا خەلکێ وی گوندی ژ فەقیرو ژارا هەردەم گازندە ژ هندەکا دبرنەنك (جەندرمێت) تورکا .. ئەڤەیێ نەڕاوەستایە ئەڤی نیزامالسەر .. ئەڤە دزە نیزامالسەر .. ئەڤە دزە ئەوێدی خەبەرێت گوتینە حکومەتا ئوسمانلیا .. یێدی یاگوتی والی بەرتیلا وەردگریت بڤی ڕێکێ چو ڕوژ نەبون جەندرما خەلکێ وی گوندی (پەلقوت) نەکربان لبەر دارو قەمچیا وپارە ژێ دستاندن حالێ خەلکێ وی گوندی بو حالێ (زەمبیل فروشی) ددەستێت جەندرمادا وهەمی بناسێت قەشێ گوندی ، هەر وەچکو وی قەشەی لسەر خو داناى کو هندییێ ساخە خرابیێ دگەل خەلکێ نەتوانێ بکەت .

قەشە لبەرچاڤێت خەلکێ گوندی بو سێهلەکا ڕەشا بطەنی ، دایکێت تفالا بچیکێتخو دترساندن بناڤێ قەشەی .. دابێژنی بنڤن هەکە دێ قەشەهێتە هەوە .. ئان وێ شولێ نەکە هەکە دێ بێژمەقەشەی قەشە بو دوژمنێ خەلکێ وی گوندی .. قەشە یێ لێڤا گوری .. عومرێ وی یێ بوریژ (٨٠)ی سالیێ .. ڕوژەکێ قەشە نەساخ دبیت بنەساخیا مرنێ .. دەما خەلکێ گوندیزانی کو قەشە یێنەساخە دێ مریت لێ بوکەیفو سەما ، هەمی بمرناوی دخوشون .. گوتن: بەکلی ڤێ جارێ بەلا قەشەی زمە ڤەببیت .. یاکو قەشە نە ڕابیتە ڤە .. بجهێ خو یێ خوشببیت .. قەشە دزانیت کەسێ نەڤێت و هەمی حەزدکەن بمریت .. کەسەك ژخەلکێ گوندی نەهات

سەرابدەت .. قەشەی جابا خەلکێ گوندی هنارت کو هەمی حازربین لنك چنکی ئەڤە چارا دیماهیکێیە کو چاڤێت وێ بخەلکێ گوندی بکەڤن .. دەما هەمی چوینە مالاوی دیتن قەشە راستە دێمریت .. قەشەی گوتە خەلکێ گوندی ، منچو شولاچاك نەکریە .. من هوینێت داینە زەحمەت دان . خرابی منا دگەلهەوە کری مندڤێت هوینلن خوشببن و گەردەنامن ئازا کەن درێکا خودێ دا ئەزچوم ژڤێ دونیایێ .. هەکە هوینلن خوبش نەبن خودێ ژی ڕەحمێ بمن نابەت .. ئەزدێ چاوا جابا وێدەم .. من گەلەکا دگەل هەوەکری .. خەلکێ ئەتوانێ ز گەلەك فەقیرن مروڤن درێنج بەر دشول کەر هەمیا

گوتێ : ئەڤە تو چدبێژی .. هیڤیا مە ئەوە تو هەرێ ساخ بی .. هەر لناڤ مە بی .. مادێ کی هێت نفێژێ لبەری مە کەت ژ تە چێتر .. گەردەنا تە یا ئازابیت مە چو لگەل تە نینە .. تو بو دیماهی وئاخرەتا مە هیڤیابکە دا خودێ لە هەمیا بوریت ... قەشە شێحالبو ژنەساخیا خو گوت : ئێکا مای هوینبومن بکەن سوزێ بدەنەمن ئەز دێ مرم پاشی دێبو هەوە وێکەم کو خودێ لهەوە خوشببیت .. هەمیا گوتێ: وەسیەتا تە دێ بجێ ئینین سەرێ خو وبابێخو هەما تو ئەمرکە .. قەشەی گوتەوان هەکە ئەزمرم دارەکا هەی یا کەڤنارا هەژالە لسێ گرکێت پشتا گوندی لسەر ڕێکێ .. من سەر نشیف بهەلاویسن بطایێ دارێڤە وەریسەکێ قائم موکوم پاڤێنە پێدمن ومن بدارێڤە شورکەن لسەرێ ڕێکی .. داهەر کەسەکێ بەرێوی بمن

بروانە ل ٧

institut kurde paris

دەبێ چۆن ڕەخنە بگرین

وەك هەموومان دەزانین ئەمڕۆ نوسەرانی کورد بۆ پێش خستنی ئەدەبی کوردی لەجموجوڵێکی بەردەوامدان ، وە شان بە شانی نوسینیش ڕەخنەو ڕەخنە گریەکی باشیش لە ئارادایەو نمونەی ئەم قسەشم (پۆستەی خوێنەران)و (ئەو نوسینانە دەربارەی تاریك‌و رون)و گەلێ وردە باسی تر کە لە ڕۆژنامەی هاوکاری خۆشەویستدا بڵاو کراونەتەوە ، بەڵام بێگومان لەگەل ئەوەشدا تا ئیستا نەمان توانیوە بگەینە ڕیزی ڕەخنە گرە پیشکەوتوەکانی میللەتان •• جا لێرە ڕەنگە هەموومان بڵێین بۆ ؟وەك منیش تێی گەیشتبم هەندێکی لەبەر ئەمەیە کەزۆر جار دەبینین ئەو کەسەی ڕەخنە دەگرێ ، ڕەخنە گرنیەواتا لە دەریای ئەو هونەرەدا مەلەوان نیە و زۆر جار توشی هەڵەی گەورە ئەبێ • ئەوانەی ڕەخنە ئەگرن بە داخەوەزۆریان بە هێرش‌و پەلامار دانەوە دێنە مەیدان کە ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی ڕەخنەکەی بۆ نەسەلمێنرێت هەرچەندە ڕەخنەکەشی بەجێ بێ •• بەڵام ئەڵێم ئەگەر هاتو ڕەخنەکەی لەسەر بنج‌و بناوانی ڕەخنەیەکی برایانە بێ ئەوازۆر بە ئاسانی ڕەخنەکەی بۆ ئەسەلمێندرێت •• (فردیناندوارین) دەگێرێتەوە کە وێنەی فرۆشتنی دروست ئەکرد ، ڕۆژێك وێنەیەك دەنێرێ بۆ خاوەنی ڕۆژنامەیەك کابراش هەر کە چاوی بە وێنەکە ئەکەوێت دەست ئەداتە تەلەفۆن فەردیناند بانگ ئەکات ••• ئینجا ئەڵێ کەچومە ژورەکەی‌وەکو خۆم بە بیرما ئەهات وابوو ، تورە ببو دەیویست سەرزەنشتم بکات ، هەر کە چومە ژورەوە وتی : بۆچی ئەمەت وا کردوە ؟ منیش وتم بە هەڵە چوم ببورە •• هەر یەکسەر خۆی بوو بە پاکانەکەرم تورەیی دامرکایەوە بێ ئەوەی هیچ بڵێ •• جا لێرە بۆمان رون دەبێتەوە هەر شتێك لەسەر بنجو بناوانی ئاشتیانە بێ‌و هەرکەس دان بە هەڵەی خۆیدا بنێ ئەوا ئەو گیرو گرفتە ئاسان ئەبێ • بەڵام بەداخەوە تاکو ئیستا هیچ ڕەخنەگرو ڕەخنە لێ گیراوێك دانیان بە هەڵەی خۆیاندا نەناوە و هەرکەسەش خۆی بەراست ئەزانێ ، ئەمەش وەك دادگای لێ دێ هەرچەندە تاوانبار گوناهی هەبێ هەر هەوڵی پاکانە کردن ئەدا •• لێرەدا دەمەوێ ئەو قسەی (جون ستیورات مل) دوپات بکەمەوە کە دەڵێ (کەس بەختیاری ڕاست نیە ئەوانە نەبن کە گیانیان عەودالی ئامانجو نیازێکی لە خۆو بەختیار کردن بەرز ترە) جا هەرکەسێ ئامانجێکی هەبێ دەبێ لە دوای ماندوو بێ‌و هەوڵی بۆ بدا •• جا لێرەدا تۆ بڵێ هەڵەش نەکا ••ئینجا ئەگەر هەڵەیێکی کرد بۆ ئەبێ بێ‌ی ناخۆش بێ‌و لە دڵی گران بێ لە جیاتی ئەوەی سوپاسی ئەو کەسە بکات کە هەڵەکەی بۆ ڕاست کردۆتەوە •• ڕەخنە لێ گیراو دەبێ وای دابنێ کە ویستویەتی لە ڕێگا پیرۆزەکەی لابداو ڕەخنەگر نەی هێشتوە ڕێگاکە بزر بکا، چونکە هەرکەسێ (تا هەڵە نەکا ڕاستی بۆ رون نابێتەوە) وەك کورد دەڵێ : (سوار تا نەگلێ نابێ بە سوار) •• مەسەلەی ئەدەبیش هەر بەم جۆرەیە ، وە هەر وەها زۆر جاریش ڕەخنە گرێکی زۆر بەرز لە شتێکدا بە هەڵە دەچێ‌و ڕەخنەی لێ دەگیرێ هەرکەسێك لەئێمە بیەوێ ببێت بە نوسەر دەبێت هەموو هەڵەیێکی خۆی فەرامۆش بکا کە بۆی ڕاست ئەکرێتەوە •

ـ گوشاد کاروان ـ

چەند سەرنجێك لە گۆڕینی هۆنراوەیەك

ـ عوسمان شوانی ـ

بێگومان لێرەدا نامانەوێ بەدورو درێژی باسی بایەخی تایبەتی هونەری وەرگێران بکەین •• چونکە دەتوانین بڵێین ئەم مەسەلەیە زۆر بەفراوانی خراوەتە روو ، وەپێویستی بەدوبارە کردنەوە نیە •• بەڵام ئەوەی مەرامی تایبەتیمە لەم ڕەخنە بچکولەیەمدا بیخەمە روو ئەوەیە کە (ڕەخنە ئەوکاتە بەتەواوی جێگای خۆی دەکاتەوە بەرهەمەکە بەپوختی‌وبێ دەسکاری کردن بخرێنەروو وەخاوەنەکەی شارەزاییەکی تەواوی لە هونەری وەرگێراندا هەبێ) •

بەکورتی دەمەوێ ئەوە ساخ بکەمەوە کە هۆنراوەی (سرودی جەنگاوەران)تاردایەکی زۆر لەگۆڕینەکەیدا شێواو بوو ئەوهۆنراوەی کەگوایا (تاناهیا) دانیاوەو کاك مارف ناسراووەری گیراوە ، لە ژمارە (٢٤٠)ی ڕۆژنامەی هاوکاری ئازیزدا بڵاو کراوەتەوە ••• کەچی دانەری هۆنراوەکە شاعیری شورشگیری ناسراوی ڤیتنامی (سەهای)ە کە لەدووجێگادا هەمان هۆنراوەم خوێندەوە بۆم دەرکەوت کەزۆروشە ئاڵ‌و گۆڕکراوەو زۆر ڕستە خراوەتە پاڵ هۆنراوەکەوەیان زۆر وشەو ڕستەی لێ فڕێ دراوە کەبە هیچ شێوەیەك لەگەل فیکری شاعیردا ناگونجێ •• ئینجا بۆ ڕۆشنایی تکا لەخوێنەرانی هاوکاری ئەکەم کەسەرنجێکی وردیلانە بدەنەئەو روو پەڕاوەی ئەم هۆنراوەی تیا بڵاو کراوەتەوەو کەئەوانیش(المطالعة العربية) و (أدب المقاومة في فيتنام)ن •

کاتێ کەچاوبەو سەرچاوەڕاستیانە بخشێنین ڕاستەوخۆ بۆمان روون دەبێتەوە کەکاك مارف لەم هۆنراوەدا فیکری خۆی بەسەر فیکری‌شاعیر داسەپاندوەو بەناوی وەرگێران بڵاوی کردۆتەوە ••

کاك مارف بەم جۆرەپارچەی سێیەمی هۆنراوەکەی وەرگێراوە :

با •• بازوی پڕ چەك هەڵبڕین
تا روبارو کێلگەکانمان بپارێزین ••
چونکە ئەوان زۆرداریکن •• شەڕ فرۆشن
بە خوێن نەبێ
هەرگیز دەستی تاوان‌کردن ناپارێزن

بەڵام ڕاستی ئەو پارچەیەئەم چەند دێڕەیە :

لێمان گەڕێن •• با هەمومان
هەڵسین دەست بە تفەنگ‌و خەنجەر
با ئەم خاکە •• با ئەم ئاوە
بپارێزین ••!
دڵڕەق‌و •• زۆردارن ئەوان
ئەوانەی بون بە دوژمنمان
بەڵام بۆ خوێن
خوێنی هەزاری وەك ئێمە
خوێن ئەبەخشن
چەکەکانمان
هەڵ ئەگرین‌و بەتورەیی
تا لە سنور دەریان ئەکەین
تا وەك هاوڕێکانی تریان
لە ساڵانی ڕابوردوو دا

ئەو پارچەیە تەنیا بۆ سەلماندنی کورتەی ڕەخنەکەم بوو ئەگینا خۆ هەمو هۆنراوەکەم ئەنوسیەوە ، ئەگەر بمانەوێ لە تەواوی مەبەستەکانمان بگەین با سەرنجێك لەو دوو سەرچاوەیە بدەین کە بە ڕاستی ناوم بردن •

گالیلۆ

١٥٦٤ - ١٦٤٢

لەساڵی ١٥٦٤ی زایینی لەدایك بووە ، باوکی خەڵکی فلورنسە بووە ، پیاوێکی بێ دەرامەت بوو ، دەستی لەماتماتیك‌و موسیقادا هەبوو ، ئاوات‌و داوا کاری باوکی ئەوە بووە کە کوڕەکەی ببێت بە پزیشك •

گالیلو گوێ ڕایەڵی باوکی بوو ، دەستی کرد بەخوێندنی پزیشکی‌و فەلسەفە •• بەڵام خۆی ئەم کارەی بەدڵ نەبوو ، لەبەر ئەوە باوکی ئازادی کردو ڕێگای دا کەخەریکی ماتماتیك بێ •

لە ١٥٦٤ تاکو ١٦٤٢ لەو ماوەی ژیانیا ترازوی بۆ دۆزینەوەی بارستای بێ‌گیانان داهێنا ، ئەم کارە ناوبانگی گالیلۆی لەسەرانسەری وڵاتی ئیتالیادا بڵاو کردەوە •• دوای ئەوە بوو بە مامۆستا لە زانستگای بیزا •• هەر لەم ساڵانەدا (١٥٨٩ ـ ١٥٩١) کە هەندێك تەنی جیاوازی لەسەر لوتکەی بورجی (بیزا) بەردایە خوارەوە ، وەسەلماندی کەبارستایی ئەم تەنانە هیچ کارێکی لەسەر خێرایی کەوتنە خوارەوەیان نیە • ئەمە مانای ئەوەیەکەتەن هەرچەند سوك بێ یان قورس زەوی هەربەیەك خێرایی ڕایان ئەکێشێت ••

لەبەرهەمەکانی گالیلۆ (تەلسکوب) بۆزانین‌و ناسینی ئەستێرەکان •• تەلسکوبێکی دروستکرد کە قەوارەی شتی (٣٢) جار گەورە ئەکرد ، وە لە ساڵی ١٥٩٢ یەکەمین گەرما پێوی دروستکرد •

گالیلو بەتەواوی باوەڕی بە تیوری (کوپەر نیکوس) کرد کە ئەڵێت : زەوی خڕە وەئەستێرەیەکی بچوکەوبەدەوری خۆی وبە دەوری ڕۆژدا ئەسوڕێتەوە • بەڵام نەی‌ئەویرا بە ئاشکرایی باسی بکات لەترسی پیاوە ئاینیەکان ، تاکو ماوەیەك کەوا نوسراوێکی لەبارەی ئەستێرەکانەوە بڵاو کردەوە •• پیاوە ئاینیەکان بیروباوەڕی گالیلۆیان لەگەڵ (ئینجیل)دا یەك نەئەدی لەبەرئەوە بەفەرمانی (پاپا) گالیلو لە هەموو دەرس وتنەوەیەك لە قوتابخانەکاندا دور خرایەوە •

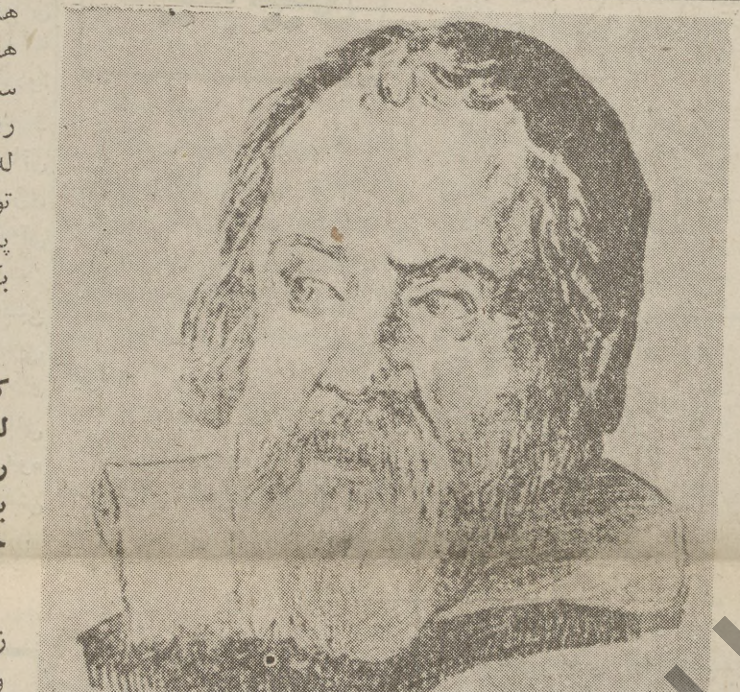

گالیلو تاساڵی ١٦٣٢ بێ‌دەنگ‌بوو ، تاکو دوبارە نوسراوێکی تری دەربارەی ئەستێرەکان بڵاوکردەوە ،

هەرچەندە ئەم تیرۆرانە بەدڵی هەموو زانایانی ئەو سەردەمە بوو ، وە هەمویان ڕایان لەسەربوو ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئەمانە نەیان توانی گالیلو لەداد گای پشکنینی ئاینی ڕزگار بکەن •

پیاوە ئاینیەکان فەرمانی کوشتنیان بەسەردادا ، بەڵام لەبەر ئەو بەرهەمە زۆرەزانیاریانەی لێی خۆش بـون بەمەرجێك کەلەو بیروڕایانەی خۆی پاشگەز بێتەوە •

گالیلو لە ساڵی ١٦٤٢ ی زاینی کۆچی دوایی کرد • وەکو چکردنی بوبە هۆی زیانێکی گەورە لە زانیاری کیمیا •• وە ئەوزانیاریە بەکەڵکەی بەجێ هێشت •

ـ عەتا باتا شیا ـ

ـ برهان ـ

پاسەوانەکە سەیری سەعاتەکەی ئەکردو ئاگری بە تاریکی شەوگارە درێژەکەوە ئەنا •• بە تیلای چاوی سەرنجی ئەمسەرو سەری بازارەکەی ئەداو بیری لەو گۆڕانە سروشتیە ئەکردەوە کە چۆن یەك بەدوای یەکدا شەو دەرگا لەسەر ڕوناکی دائەخات‌و سبەینێش ڕوناکی دەرگا لەسەر شەو ئەکاتەوەو دەروازەی ژیان لە نێوان ئەم زۆرانبازیەدا ئەخرێتە سەر پشت •• جار بە جاریش ئەوەی بەدڵا ئەهات کە ئەو جیاوازیەی ژیانی نێوان ئەوو خەڵك یان یەکێك‌و یەکێکی تر لە سروشتەوە نەهاتوەو ئەنجامی کرداری ئادەمیزاد خۆیەتی •• چارەسەری ئەم باسەی بە جۆرێك بۆ ئەدۆزرایەوە کە پێویستی بە هەرەوەزکاریەکی فیکری ناو کۆمەڵ هەیە ••

هەر شەوەی بە دەم ئەو ئەرکەی کە پێی سپێردراوە بیری لە چەند باس‌و بەسەرهات‌و ئامۆژگاریەك ئەکردەوە ••

تۆماری ژیانی لە منداڵیەوە تا ئەو کاتە ئەدایە بەر سەرنج •• تۆ بڵێی منالەکانیشم بەم دەردە بچن ؟! نەء •• پێیان ئە خوێنم ، فێری پیشەگەری یان ئەکەم ، ڕێگای ژیانیان لەبەر چاودا رون ئەکەمەوە ، شارەزای هونەرو وەرزش‌و هاوکاری یان ئەکەم•

ئەوەی بە بیردا هات کە چۆن سێ برا بون‌و ئەوانی تر بەهۆی خوێندەواری‌و پیشەسازیەوە جێگاو شوێنێکی تریان هەیەو ئەمیش هەر بە منالی بە لاساری دایە بەر تا بەو جۆرە مجرۆ بوو •

جار بەجار نەفەسی لە جگەرەکەی ئەدا بۆ ئەوەی دەست لە مل خەو بەر بدات‌و سبەینێ ڕای نەکێشنە پای حەق‌و حیساب •• ئەیوت ئەگەر ئەم ژیانەم بدۆڕێنم ئاخۆ توانای ژیانێکی ترم هەبێت •• ؟ هەمو شەو تا بەیانی ئەمانەی بەراورد ئەکرد •• لە هەمو لایەکەوە سەری گلۆڵەکەی لێ ئاڵۆزا بوو •• لە دوا قۆناخی ژیانیا بیروڕای هاتە سەر ئەوە •

کە هەرکەس لە خوێندەواری‌و پیشەسازی بێ بەش بێ وەکو لە بەشی زۆری ژیان بێ بەش بێ وایە ••

لە سەرەمەرگا منالەکانی کۆ کردەوەو پێی وتن :

تەماشای ئاوێنەی ژیانی من بکەن •• چمکاو چمك ناسۆرو کوێرەوەری‌و هەژاری بوو •• ئێوە ئەمرو بنچینەی ژیانێکی نوێ بۆ خۆتان و سبەینێ نەوەکەتان دابمەزرێنن •• لە پێناوی ئامانجەکانتانا خۆتان ماندو بکەن •• هەر کارێکتان بە تەنیا بۆ نەکرا بە هەرەوەزو هاوکاری بە ئەنجامی بگەیەنن •• ئەمانەی وت‌و دەستی چەپی لەسەر دڵی داناو ژیانی پڕ لە ناسۆری بەجێ هێشت ••

پۆستەی خوێنەران!

● بۆ خاوەنی شیعری « بێچووە نەمامێك » :
بیری شیعرەکەت زۆر پەسەند بوو ، بەڵام نەت‌توانیبوو باشی داڕێژی •

● بۆ خاوەنی شیعری « تاکەی لەژێر پەردە بێ » :
کاکە توخوا باست لە چی‌یە ؟

● بۆ خاوەنی شیعری « تابلۆیەکی زیندوو » :
من بزانم هەستی شیعرت جاران زۆر لەئیستە قووڵترو ڕشتنی زۆر ڕازاوەتر بوو :

● بۆ خاوەنی شیعری « بۆ کۆمەلانی کورد لە ئێران » :
نەك هەر پلەی شیعرەکە لەبنەوە بوو •• پاش وەختیش هاتبوو ••

● بۆ خاوەنی شیعری « فەلەك » :
لەبەر درێژی نەبوایە زۆرم حەز ئەکرد شیعرەکەت بڵاو کەینەوە ، بۆئەوەی خوێندەواران تاوێك «تەبدیل هەوا» بکەن‌و پشوویەکی خۆش بدەن !

● بۆ خاوەنی شیعری « یادو خۆزگە » :
ببوورن شیعرەکەتان دەستی نەئەدا بۆ بڵاو کردنەوە

● بۆ خاوەنی پارچە شیعری « چاو ئەستێرە » :
هیوای پاشەڕۆژێکی گەشت بۆ ئەکەین •

★ بۆ خاوەنی (پەیامی‌دڵدارێکی ئاوارە ، نامەیەك بۆ برا بچکولەکەم) :
هەردو پارچە شیعرەکەتان‌هەریەکەیان هۆیەکی هەبو کە بڵاو نەکرانەوە بەڵام‌هەردوکیان پێکەوە لەگەل زەمینەی ڕۆژنامەگەریدا نەئەگونجان •

★ کاك ئەنوەر نەقشی :
هەردو بابەتەکەت بیستراوون •

★ کاك توانا جەلال :
ئەگەر توانای زیاترخویندنەوەت هەیە بخوێنەرەوە بۆ ئەوەی توانای نوسینت بەهێز تر بێ •

★ بۆ خاوەنی (کەمیان‌شێتن)
قوربان قسەی شێتەکە لەبابەتی ڕۆژنامە ناچی ••

★ بۆ خاوەنی (نامەیەك‌بۆ دەزگیرانەکەم)
ئەگەر لە ڕاگوزەرێکدا ڕازونیازی خۆت بۆ دەزگیرانەکەت یەکالا بکەیتەوە کەلەبەری ئەم نامەیەت پڕ ئەکاتەوە :

★ بۆ خاوەنی (بارستای‌خوشەویستی)
نەمانزانی کام دێڕ لەشیعرەکانت بکەین بە دیاری بۆ خوێنەران

★ بۆ خاوەنی (خۆشەویستی)
براگیان شیعرەکەت باسی‌خوشەویستی ناکات •

★ بۆ خاوەنی (لێکۆڵینەوەیەکی گشتی)
باسەکەتان زور تر شێلەی‌ئەدەبی کلاسیکی مژیوە •• جگە لەوەش بە دورو درێژی باسی بابەتێکی کورتت کردوە•

★ بۆ خاوەنی (ئەمشەو):
ئەوە بۆچی دەسخەتەکەتان ناخوێندرێتەوە ؟

★ کاك کوڵنەدەر :
بەخەت خۆشێك بڵێ باسەکەت بۆ بنوسێتەوە •

★ بۆ خاوەنی (ئەمەوێ بژیم) :
ئێمەش داوای ژیانت ئەکەین •• هەرچەند دەسخەتەکەشت ناخوێندرێتەوە •

★ بۆ خاوەنی (لەسەرەتای‌خوشەویستی)
شیعرەکەتان لە سەرەتای‌شەقامی ئەدەبدایە •

● بو خاوەنی پارچە شیعری « ڕازێکی تاساو » :
بۆ ئەوەندە کاکی برابە لای ئیمەوە مروف نابی تەنیا بە دەربەستی خۆوەبوون‌و گوێ‌نەدانە کەسی‌تر بێت ، بەڕادەیەك کەئەڵیت :

خۆزگە لەپێش مەرگەکەمدا
دوو لێوم ئەدا لە دوولێوت ••
خوای ئەکرد ئەوسا جیهان
خوا هەمووی کاول ئەکا !

ئەمە سەرەڕای ئەوەش کە هەم مەرجی شیعرو هەم مەرجی گراماتیکیش لە نووسینەکەتدا خراونەتە پشت گوێ •

● بۆ خاوەنی شیعری « دایە گیان » :
شیعرەکەت جوان بوو ، بەڵام تێ نەگەیشتین مەبەست لە کێیەو بکوژ کێیە ؟

● کاك ڕەنج دارتاش لە پارچە شیعری «تەقینەوە »دا ئەڵێ :

هەزاران (گیڤارا) دروست بکە !
دەست لە دەست کەن ••
دەنگ لە دەنگ دەن ••
بتەقێنەوە بۆ منالان ••
بۆ کۆرپەی ناو جۆلانەکان ••
بۆ دایکە هەڵقرچاوەکان ••
بۆ تۆ •• بۆ من •• بۆ هەموان ••

● بۆ خاوەنی سروودی « بولبول » :
بەداخەوە سروودەکەتان بۆ بڵاو کردنەوە دەستی نەدا •

● خاوەنی « نامەی شەیدایەکی ئاوارە » لە پارچە شیعرەکەیدا ئەڵێ :

گریانێك بووی ، کۆشکی گەرووی
شەیدایەکت سووتاندبوو ••
تابلۆی بێ‌گەردی نەوڕەنگی
ڕێبوارێکت شێواندبوو ••

● کاك جبار حاجی کریم خان :
پاندانەکەی بڕیار بوو بە خەڵات بتاندرێتێ هەر لامانە • یا ناوو نیشانێکمان بۆ دیاری بکەبە پۆستەی موسەجەل بۆت بنێرین ، یا یەکێك بە شناسنامەی خۆتەوە ڕاسپێرە بیدەینێ• سروودی منالانەکەشت لە دەرفەتێکا بڵاو ئەکەینەوە •

● کاك « گوشاد کاروان » لە پارچە هەڵبەستەکەیدا ئەڵێ :

من هاتووم
وشەی گریان‌و فرمێسك
لە فەرهەنگی
مرۆڤایەتی دەربێنم ••

● بۆ خاوەنی شیعری « ئەی وەتەن »
پەلەی شیعر وتنتان چی‌یە ؟ زەمانە هێشتا زۆری بەدەمەوەیە •

● بۆ خاوەنی پەخشانی « نامەیەك بۆ دولبەرم » :
وا ورە بەرمەدە • دنیا بۆ ئەوانە نابێ بە چاویلکەیەکی ڕەش سەیری ژیان ئەکەن •• گریمان ئەو نەبوو ! ئەبێ دەس‌بەرداری خەبات ببێ ؟ بێ‌گومان نەء •

● کاك اکرم علی :
ئەوەندە بە ناخی ڕۆمانتیکی‌یەتدا چوبوویتە خوار ، دەرەتانی ئەوەت لە خوێندەوار بڕیبوو بابەتێ لە چیرۆکەکەت هەڵکرێنێ •

● خاوەنی کورتە چیرۆکی « لەکاتێکا زامەکانم ئەکولێتەوە » •
چیرۆکەکەت بێ « عوقدە » بوو ، ئەنجامی مەبەستی نەئەدا بەدەستەوە ، هەروەك ڕووداوێکی بێ‌دوایی بگێڕیتەوە •
داڕشتنەکەشی لاوازو لەبارەی گراماتیکی کوردیشەوە دەست لێدانێکی زۆری ئەویست • چاوەڕوانی بەرهەمی سەرکەوتووترتین •

● بۆ خاوەنی هەڵبەستی « بۆچی تۆران ؟ » :
با لەمە زیاتر زامی کۆن نەکولێنینەوە •

● بۆ خاوەنی (گەوهەری نادیار) :
ئەو باسەی لەسە... (یەخسیر)ی شاعیر نوسیو... •• ئەگەر بەشێوەیەکی ڕۆژنامە... گەریانەی ئەمرۆ داڕێژرابا... باشتر ئەبوو ، وەزۆ... سوپاست ئەکەین •

● بۆ خاوەنی (وێنەیەك)
ئەزێ برا ئەوەباسی چی... کردوە ؟

● بۆ خاوەنی (ئەمشەو)
هەر دیارە ئەو شیعر... بەشەو نوسیوتە چونک... ڕوناکی ئەمەندە تیانی... بخوێندرێتەوە ••

● بۆ خاوەنی (ئەمەوێ بژیم) :
ئەگەر لە گەل ژیانتا بابە... ئەدەبیەکانیش بخوێنیتەوە... باشتر ئەتوانی کەرەستەی... نوسین کۆ بکەیتەوە •

● بۆ خاوەنی (سەرەتای خۆشەویستی) :
دەستی شکاوم ب... کەرەستەی ئەدەبی ، ئ... شیعرەی تۆمان پ... بڕازاندایەتەوە ! سەرەتای... خوشەویستیەکەت بچەسپایە... بەبڕای خۆم بڵێم... ئەوەندە ئەنوسی... نیوەی ئەوکاتە بۆ خوێندنەو... تەرخان بکەی باشتر... سەرکەوتو ئەبیت •

★ کاك محەمەد ڕەنجاو
قەیناکا لەسەر هەردو دیو... قاقەزەکە نوسیوتە ، ئەوەما... پێ بڵێ وەڵامی چی... داوەتەوە ؟

بڕوانە ل ـ٧ـ

Institut kurde de paris

پاشماوەی لە گەڵ سەرکەوتندا

پروپاگەندەیەو باری ئێستاو سروشتی کاروانی سەرکەوتوانەو ئارەزوی دڵسۆزانەی جەماوەری کورد بۆ بەشداری کردنی تەواو لەبنیات نانو پەرەپێدانیدا ، زامنی ئەو بەرهەڵستی کردنەیە .

● جەماوەری ئەم وڵاتە ، هەمیشە سەلماندویەتی کە لە ئاستی رووداوەکانی مێژودایەو بەرامبەر ئەرکی سەرشانی لەقوناغی ئیستاو پاشەرۆژدا بەئاگایە ، جەماوەری کوردیش لە هەمان رادەی بەئاگاییدایە ، بەڵکو باوەڕبونی بەیەکیتی نیشتمانیو شۆڕشو سەرکردایەتیەکەیو پارتی جەماوەرییو هەنگاوی سۆشیالستیانەی ، سەلماندویەتی کە هەمیشە جێگای باوەڕبوە ، چونکە خاوەنی سودی بنەڕەتیە لە شۆڕشی سوشیالیستیداو گرتنی رێڕەوی بەکۆمەڵیشی بەرەو ریزی نیشتمانی ئەم راستیەی سەلماند کە بەوەش بەرهەمدارترین کاری کردو راسترین بەڵگەی پێشاندا .

پاشماوەی : ئێوەو ئەوان

واوە سەر هەڵدەن کە دابەش بوونی ئیقاعەکان نوێبن و دیارەدەی موعاناتێکی نوێ بن بەبێ ئەوەی شاعیرە کە هیچ نەخشەیێکی (هندەسی) لە پێش دا بۆ دانابن .

باسی ئەم نەخشە دانانە بردینییە لای باسێکی تر کە دیسانەوە پێوەندی بە دیوی دەرەوەی شیعرەوە هەیە .. ئەویش مەسەلەی کەرت کردنو یاری کردنە بە رەنگی داڕشتنی وشە لە شیعردا .. بۆ نموونە هەندێ شیعر دەبینین وەکو تەقەڵ چن بێ وایە لێرەدا کاک ع.ع ووتی : ئەو شتەنۆێ نییە .. وە بەیاتی کردویێتی بەڵام لە شیعری کوردی دا من بۆ یەکەم جار بەکارم هێنا .. پاشان کاک م.ن ووتی : وەك شیعرێکی منیش کە ووشەی«ئەشواتەوە»م تیادا کەرت کردووە بەکەم کردنەوەوە تا نەماوە . کاک ن.ح.یش نموونەی شیعرێکی فاضل عزاوی هێنایەوە « القصیدة التي تأكل نفسها »، کاک أ.ح.یش تاقیکردنەوەی لەو جۆرەی هەیە .

بە هەر حاڵ ویستم بزانم مەبەست لەوکارە چییە لای شاعیرە لاوەکانمان ، وە ئایا فەلسەفەی شاعیر چۆن تێ دەگەن لەو یاری کردنە بە کەرت کردنو هەڵوەشاندنی وشەو زاراوی ناو شیعرەکە- وەئایا کە خۆیان دەیکەن فەلسەفەیان هەیە تیایدا یان تەنیا مۆدێلێ یاوەکو چاو لێکەرییە :-

لە ئەنجامی ئەو گفتو گۆیەی کرا وام بۆ دەرکەوت کە ئەو یاری کردنو گۆڕینی شکڵە لای ئەو برایانە تەنیا گۆڕینێکە لە پێناوی گۆڕین دا - کە بۆ شیعری نوێ شکڵی یان دیمەنی نوێشی نەبێ .. مادام ناوەڕۆکی نوێیە وکێشی نوێ یە ! .. کەواتە با دیمەنی نووسینەکەشی نوێبێ .

ئەوڕایە راستە کە بۆ شیعری نوێ دیمەنی نوێشی نەبێ ..!؟ بەڵام دیسانەوە جۆری بۆ چوونی من دەگۆڕێت با ئیدیعای ئەوەش بکەم کە بە بڕوای خۆم لەو بۆ چوونە فەلسەفییەی هەمە لەم بارەیەوە جیاوازم تەنانەت لەگەڵ شاعیرە عەرەبەکانیش هەتاوەکو بەیاتیش .

با جارێ ئەوە بڵێم کە ڕای برایان « لەتەك تیووری گۆڕین لە پێناوی گۆڕیندا » ئەوە بوو کە .. یەکەم ع.ع بەگوێرەی تەفعیلەی شیعرەکە یاوەکو باشتر وایە بڵێین بەگوێرەی ئەوەی کۆمەڵە کەرتێ بڕگەیێك دروست دەکەن .. بڕگەکە جیا بکرێتەوە بە نیشانەیێکی «/» لەبڕگەکانی تر

دووەم :- أ ج بۆ- تدویری دێرە شیعرییەکە بەکاری دێنێ .. واتە لەکوێ ئیقاعەکە وەکو یاسایێکی کێشی تەواو بوو گەر ووشەکە تەواویش نەبیبوو بە نیشانەیێکی «/»

یان (-) جیای بکاتەوە . ئینجا بامن بۆ چوونەکەی خۆم روون بکەمەوە .. بەبڕوای من شیعر ماددەیە کە ماددەش بوو مانای ئەوەیە « بە گوێرەی ئەو قسەیەی پێمە » یاسای ماتریالیزمی دایلێکتیك دەیگرێتە خۆو بمانەوێو نەیانەوێ بەو گوێرەیە پێك دێ ، ئەوەش روونو ئاشکرایە ناوەڕۆكو رووالەت هەیە .. ناوەڕۆك دەستپێشکەری دەکاو دەگۆڕێ پاشان رووالەتەکە دەکەوێتە خزمەتی ناوەڕۆکەوە .. کەواتە گەر لێرەوە بەرەو شیعر بچین .. گۆڕانەکە پێویستی خۆی فەرزدەکاو ناوەڕۆکی نوێ ئیقاعی نوێ بۆ خۆی هەڵدە بژێرێو دیمەنی نوێی پێویستە ناوەڕۆكو رووالەت نزیکی یەکتر دەبنەوە میانەیێکی بەرزو نزمی کەم لە نێوانیاندا دەمێنێتەوە ئەویش ئەو « ذبذبە » لەرانەوە دژواری یەیە کە دەیان ژێنێ لەبەر ئەوەی لە شیعریشدا بە دیمەن ئەو یاسا فەلسەفییە وێنە بگرین بۆ نموونە لە شیعرێك دا بەرقێکی زۆرە شاعیر ووشەی « لەتو پەتی » بەکار هێناوە دەشێ لەناوەوە وشەکە مانای چی دەدات لە دەرەوەش وێنەکەی وەها بکا ، واتە وشەی لەتو پەت خۆی لەتو پەت کا«لە-ت-و-پە-ت» بەوشێوەیە بنووسێ . یان وشەی « دەتخواتەوە» بەشێوەی مانای ناوەوە وێنەی تیپەکان دابنێ کە لە فرمانی خواردنەوەدا وورده وورده شتە خوراوەکە نامێنێ واتە بنورسێ « دەتخواتەوە - دەتخوات - دەتخ - دە - د - .. » یان یان نموونەیێکی تر لە شیعری « دوورازی سەرەرۆ بۆ نەشمیل »دا کە هی کاك م.ن وشەی « ئەشواتەوە »ی کەرت کردووە چونکە رۆژنامەی کوردی بە ئۆفسێت دەرناکرێ دەنا دەتوانرا ئەو ووشەیە کەرت نەکرێ بەڵکە سێجار ئەشواتەوە بنووسرایە یەکەم بەرەنگی رەش. کە تۆخە دووەم بە رەنگی سەوز کە کاڵترە لەرەش ، سێیەم جار بەرەنگی زەردی کاڵ کە لە سەوزەکە کاڵ ترە بەو جۆرە دیمەنی دەرەوەی وشەی - ئەشواتەوە - کە شت بە شتن کاڵ دەبێتەوە یان پاك دەبێتەوە لە نووسینیش دا وەکو مانای ناوەوەی دەبوو ..

وابزانم ئەو نموونانە بەسن بۆ ئەوەی بزانن کە چوون بەرەو دەستکاری دیمەنی شیعری نوێ لای منو بەبڕوای خۆمو ئەو ڕایەی هەمە بەو جۆرە دەبێ ، ئیتر کێ بەقسەم دەکاو پێی راستە بفەرموێ چونکە هەموو داهێنانی موڵکی مرۆڤایێتییەو موڵکی تەنیا کەسێك نییە با ئەوکەسە دەستپێشکەری بەکار هێنانی کردبێ یان دای هێنابێ .

پاشماوەی : بەیاننامەی دەقۆلی

ئابووریو روشنبیری نێوان هەردوو دەوڵەت بۆ خزمەتی بەرژەوەندی هەردوو گەل پەرەئەسێنێ .

وە لەسەر بنچینەی لەیەکتری چوونی باری سەرنج دەربارەی مەسەلەکانی نێو دەوڵەتان هەردو لا ریککەوتن لەسەر راوێژکردن دەربارەی مەسەلەکانی نێو دەوڵەتانو کێشە دوو قۆڵییەکان بەئاستە جۆربە جۆرەکانیو بەشێوەیەکی رێكوپێك .

هەردوو هەڤاڵ صدام حسینو هورست زندرمان پێخۆشحاڵی خۆیان دەربارەی پەرەسەندنی پەیوەندی ئابوری نێوان هەردوو وڵات دەربڕیو هەردوو لا بەتەواوەتی بڕوایان وایە کە ریککەوتنە درێژخایەنەکانی کە لە مانگی نیساندا لەبەغدا لەلایەن « لیژنە ناوکۆییەکەی هاوکاری ئابوریو زانستیو تەکنیکییەوە مۆرکرا بنچینەیەکی پتەوی قوڵکردنەوەی هاوکاری ئابوری پێك ئەهێنێ .

هەڤاڵ هورست زندرمان سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی کۆماری دیموکراتی ئەڵەمانیاو هەڤاڵ صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی کۆماری عیراق بایەخ بەو دەورە گرنگە ئەدەن کە یەکێتی سۆڤییەت لەبەدی هێنانی سەرکەوتن بەسەر فاشیزمدا گێڕای .

وە ریککەوتن لەسەر ئەوەی کە کێشەو پارسەنگی گۆڕاوی هێزەکان بۆ بەرژەوەندی سوشیالیستیو هێزی ئاشتیو رزگاری نیشتمانی وپێشکەوتنی کومەڵایەتی ئیجابییانە کارئەکاتە سەر لابردنی مەڵبەندی گیروگرفتەکانو خاوکردنەوەی باری گرژبووی تایبەتییان بەدۆخی ناوچەی نێو دەوڵەتان .

هەردوو لا بایەخێکی تایبەتیان بە دۆخی ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەراستدا وە وە ریککەوتن لەسەر ئەوەی کە هاوکاریو یەکخستنی تەقەللای دەوڵەتانی عەرەبو هاوکاری کردنیان لەگەڵ یەکێتی سۆڤییەتو وڵاتانی سوشیالیستیو هەموو هێزە پێشکەوتنخوازە دژ بە ئیمپریالیزمەکان لەهۆیە گرنگەکانی چارەسەرکردنی کێشە سەرەکییەکانی وە هەردوو لا بزوتنەوەی بەرگری فەلەستین بەبەشێك دائەنێن کە لەبزوتنەوەی شۆڕشی عەرەبو بزوتنەوەی رزگاری نیشتمانی جیهانی جیا ناکرێتەوە وە کۆماری دیموکراتی ئەڵەمانیاو کوماری عیراق هاوکاریو کومەکی خۆیان لەگەڵ ئەم بزوتنەوەیە رائەگەیەنن .

هەڤاڵ صدام حسینو هەڤاڵ هورست زندرمان پیرۆزباییان لە حکومەتی وەختی شۆڕشی خواروی ڤیتنامو هەموو هێزە نیشتمانییەکانی ڤیتنام کرد بەرامبەر بە سەرکەوتنە مێژوییەکەیان وەڕایانگەیاند کە لەمەولاش کۆمەك بەو کۆمارە ئەکەن ..وە بایەخیان بەسەرکەوتنی گەلی کەمبودیا دا دژی دەستدرێژی ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستیی ناوخۆ .

وە هەردوو لا رایانگەیاند کە پێشنیازەکانی حکومەتی دیموکراتی کوریا بۆ بەئاشتی یەکخستنەوەی کۆریا پڕۆژەیەکی رەوایەو گەلی هەردوو وڵات پشتگیری ئەکەن .

وە بە توندی دژی دیکتاتۆرییەتی تاقمە میلیتاریستەکەی شیلی نارەزایی دەرئەبڕنو داوائەکەن کە گیراوە سیاسی-

یەکان بەرەڵلا بکرێنو توقاندنو تێرۆر بوەستێنرێ .

وە هەڤاڵ صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەکۆماری عیراق سوپاسی ئەو پێشوازییە گەرمەی کردن کە لە کۆماری دیموکراتی ئەڵەمانیاو لەلایەن کاربەدەستە رەسمییەکانو کەی ئەڵەمانیای دیموکراتەوە لێی کرا .. ئەوەی شایانی باسە بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش دوای سەردانەکەی ئەڵەمانیا سەری لە کۆماری سوشیالیستی رومانیا داو لەگەڵ کاربەدەستان دا وتوویژی کرد وە لە کۆتایی سەردانەکەشیدا ئەم بەیاننامەیە دوو قۆڵییە لە بەغداو بوخارست بڵاوکرایەوە :

لەسەر داخوازی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کومونیستی رۆمانیاو حکومەتی کۆماری سوشیالیستی رۆمانیا هەڤاڵ صدام حسین جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی کۆماری عیراق لە ١١ تا ١٣ی مایسی ١٩٧٥ بە سەردانێکی دۆستانە دیدەنی کۆماری سوشیالیستی رۆمانیای کرد .

میوانی بەرێزو ئەو وەفدەی لەگەڵیا بوو بە گەرمییەوە پێشوازی کران کەئەمەش پەیوەندی دۆستانەی نێوان رومانیاو عیراق ساخ ئەکاتەوە وە لە ماوەی سەردانەکەدا هەڤاڵ نیکولای چاوچیسکو سکرتێری گشتی پارتی کۆمۆنیستی رۆمانیاو سەرۆکی کوماری سوشیالیستی رومانیا پێشوازی هەڤاڵ صدام حسین جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورشی کردو وتوویژی رەسمی لە گەڵا کرد .

وە لە لایەنی عیراقەوە هەڤاڵان سعدون غیدان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورشو وەزیری هاتوچۆ ، حسن العامری ئەندامی سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ . دکتور سعدون حمادی وەزیری دەرەوە حکمت العزاوی وەزیری ئابوری ، دکتور فخری قدوری سەرۆکی مەکتەبی کاروباری ئابوری لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، احمد حسین سامرائی باڵیۆزی کۆماری عیراق لە کۆماری سوشیالیستی رومانیا ، عبدالودود شیخلی باڵیۆزو بەڕیوەبەری گشتی تەشریفات انور صبری بەڕیوەبەری مەکتەبی بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ،ناصیف عواد بەڕیوەبەری مەکتەبی بڵاوکردنەوەو راگەیاندن لە سەرکردایەتی نەتەوەیی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ، ابراهیم وەلی بەڕیوەبەری گشتی دایەرەی سیاسی لە وەزارەتی دەرەوە .

وە لە لایەنی رۆمانیاوە هەڤاڵان مانیا مانیسکو ئەندامی لیژنەی سیاسی تەنفیزی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی رومانیا وەسەرەك وەزیران ، ئەمیل بوبو ئەندامی لیژنەی سیاسی تەنفیزی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی رومانیاو سکرتیری کۆمیتەی ناوەندیو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەت، یون باتسان ئەندامی لیژنەی

سیاسی تەنفیزی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی رۆمانیاو جێگری سەرەك وەزیرانو وەزیری بازرگانی دەرەوەو هاوکاری ئابوری دەوڵەتان . شتیڤان ئەندرێ ئەندامی دیاری کراوی لیژنەی سیاسی تەنفیزی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی رومانیاو سکرتیری کۆمیتەی ناوەندی ، جیورجی مکوڤیسکو وەزیری کاروباری دەرەوە ، ڤاسیلی بونکان راوێژکاری سەرکۆمار . کورنێل باکوستا جێگری وەزیری کاروباری دەرەوە .یونا ستا نجو جێگری وەزیری کشتوکاڵو خۆراكو ئاو . یوون بۆگدان جێگری وەزیری کانو پیترول جیولوجیا . گیورگی ڤاسیلی باڵیوزی کۆماری سوشیالیستی رۆمانیا لە کۆماری عیراق ، لەو تووێژەکاندا بەشدار بوون .

بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی سلاوی گەرمی سەر کۆماری عیراق احمد حسن بکری بە بەرێز سەرکۆماری رۆمانیا گەیاند ، وە سەرەك نیکولای چاوچیسکوش سلاوی گەرمو گوڕی خۆی بۆ سەر کۆماری عیراقو گەلی عیراق ناردەوە .

هەردوو لا بە پێخوشحاڵی یەوە هەستیان بەوە کرد کە هاوکاری ئابووریو تەکنیکی وفراوان کردنی لە نێوان هەردوولا پەرەئەسێنێ وریککەوتنامەیەکی هاوکاری ئابوریو تەکنیکییان مۆرکرد کە چوار چێوەی هاوکاری نێوان هەردوو وڵات لە مەیانە جوربەجۆرەکان دیاری ئەکات بەتایبەتی جێبەجێ کردنی پڕۆژەکانی گەشەکردن لە عیراق وەکو پیشەسازیو کشتوکاڵو مەشق پێ کردنی کادیری تەکنیکی وە لە مەیانی هاوکاری پیشەسازی نەوت دا هەردوو لا پێخۆشحاڵی خۆیان دەربڕی بەرامبەر بەقۆناغەکانی جێبەجێکردنی هاوکاری نێوانیان وە لە چوارچێوەی ریککەوتنەکەی تشرینی یەکەمی ساڵی ١٩٧١ دا وەهەردوو لاهەوڵ ئەدەن کە لە ئایندەش دا هاوکاری نێوانیان لە گەشە کردنو تەکنیکی هاتو چۆو گواستنەوە پەرە پێ بدەن هەروەها هەردوو لا پێخۆشحاڵی خۆیان دەربڕی بەرامبەر بە مەیانی لێکۆڵینەوەی زانستیو پەرەسەندنی پەیوەندی دۆستانەو هاوکاری نێوان پارتی کومونیستی رومانیاو پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب .. وەبڕیاریشیان دا کە لەمەولا درێژە بدەن بە پەرەپێدانی هاوکاری نێوان هەردوو پارتی هاندانی راوێژو سەردان لە نێوان رێکخراوە کۆمەڵایەتیو نەقابەو ئافرەتانو رێکخراوی لاوانی هەردوو وڵات .

لایەنی رۆمانیا پێخۆشحاڵی دەربڕی بەرامبەر بە رێککەوتنی جەزایر بۆ چارەسەر کردنی هەموو گیروگرفتەکانی نێوان عیراق وئێران بەپێی بیروباوەڕەکانی دەست نەخستنە ناو کاروباری ناوخۆو چارەسەرکردنی گیروگرفت بەرێگای ئاشتییانە .

وە هەردوو لا دەریان خست کە پارسەنگی هێزەکانی نێو دەوڵەتان بەخزمەتی بەرژەوەندی هێزەکانی سوشیالیستیو پێشکەوتنو ئاشتی ئەگۆڕێ لە بواری تێکۆشانیان دا دژی ئیمپریالیزم وە سەرکەوتنی گەلانی ڤیتنامو کەمبودیا راستی ئەم گۆڕانەیان ساخ کردەوە .. وە بڕیاریان دا کە لەمەولا زیاتر یارمەتی مادیو مەعنەوی پێشکەش بە هەردوو دەسەڵاتی شەرعی کەمبودیاو خواروی ڤێتنام بکەن . وە لە دەربڕینی باری سەرنجی هەردوو لا دەربارەی مەسەلەی فەلەستین ، رایانگەیاند کە داگیرکردنی خاکی عەرەب بەلەشکر سەرچاوەی هەراو ئاژاوەی بوون بووەو هەڕەشەی لە ئاشتیو ئاسایشی ناوچەکەو جیهان کردوە . وە هەردوو لا ساغیان کردەوە کە دەبێ کشانەوەی خێرا لە هەموو خاکی زەوت کراوی عەرەبو دان [illegible] ... مافی [illegible] .

لەلایەکی ترەوە هەردوو لا بایەخی کۆنگرەی سەرانسەری ئەورووپیان دەرخست ورایانگەیاند کە پشتگیری پێشنیازەکانی کۆماری دیموکراتی کوریا ئەکەن دەربارەی کشانەوەی هێزەکانی بێگانە لە خواروی کوریاو دابین کردنی مەرجی پێویستیی بە ئاشتی یەکخستنەوەی ئەو وڵاتە .

وە هەردوو لا بە شادمانییەوە هەستیان بەوە کرد کە سەردانەکەی هەڤاڵ صدام حسین جێگری سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی کۆماری عیراق لە کۆماری سوشیالیستی رومانیا بە شدارییەکی گرنگ ئەکات لە پتەوکردنو قوڵکردنەوەی پەیوەندی دۆستانەی نێوان رومانیا وعیراق وە ریککەوتن لە سەر ئەوەی راوێژو سەردانی نێوانیان پتر بکەن دەربارەی هاوکاری دوو قۆڵیو نێرگرفتی نێو دەوڵەتان لە پێناو پەرەپێدانی پەیوەندی دۆستایەتی نێوان هەردوو گەل .. وە هەڤاڵ صدام حسین سوپاسی ئەو رێزە گەرمو پێشوازییەی کرد کە لەکاتی سەردانەکەدا لێی کراوە .

ئا.د.ع

پاشماوەی گورانی دروێنە

یان لە شوێنێکی ترا کوردەکە ویستوویە باسی جەوری تورکانو رژێمی دەوڵەتی عوسمانی بکات . بیری کردووە لە چی پەردەیێك دەری بخات کە کەس گومانی لێ نەکات ، واتە بە شێوەیێکی ناراستەوخۆ هێرشی بردۆتە سەر ئەم رێژیمە بە تایبەتی رێژیمی عەسکەری عوسمانی ئەو سەردەمە . کە خەلکەکان بۆ ماوەی حەوت ساڵ عەسکەریان پێ دەکرنو لەم ماوەیەدا پشوودان نەبوو (اجازەشیان) پێ نەدەدان .

« مەمۆ » ناوێك دەبێت ، کوڕی پیرەژنێكو زاوای ساڵێك ئەبێ ناوی بۆ عەسکەری دێتەوە ودەیبەن . دایکی هەمیشە لەمەراقو ئەندیشەی بو کەکەی «مەمۆ»ی کوری بۆبگەرێتەوە . نەیدەهێشتن دوای - مەم - لاوێك نیزیکی ماڵیان بێت ! جارێك رێك دەکەوێتو پاش چەند ساڵێك - مەمۆ - بەرەو ماڵ دێتەوە . بۆ نەگبەتی بە شەو دەگاتە ماڵو دایك وژنەکەی خەوتوون کەلە دەرگا دەدات ژنەکەی بەخەبەر دێتو دەرگاکەی بۆ دەکاتەوە یەکسەر دێنەوە ژوورەکە دەخەون بێ ئەوەی دایکەکەیان ئاگادار بکەن .

«مەمۆ» ئەسپێکی پێ ئەبێ لە دەرەوە دەیبەستێتەوە

ئەسپەکە ئەحیلێنێو دایکی مەمۆ بە خەبەر دێتو سەیری کرد ئەسپێك لە بەر دەرگای خانوەکە بەستراوەتەوە. چووە ژووری بینی پیاوێك لە باخەڵ بووکەکەیدا نووستووە . پیرەژن هیچ بیری بو مەمۆ نەئەچو . کاتێ ئەم دیمەنەی دی شێت بوو ، ووتی پاش مەمۆ یەکێك بێتو لە باخەڵی بوکەکەمدا بێت ! ئەمە قەت نابێت .. بێ سێودوو رۆیشت شیرەکەی هێناو دای بە سەری « مەمۆ » دابێ ئەوەی پرسێ بەبووکەکەی بکات ئەمە کێیە . « مەمۆ » کوژرا ژنەکەی قیڕاندیو ووتی ئوچاوت کوێر بوو ئەمە « مەمۆ » بوو ! ئینجا دایکی کوڕە هەستا ئەم گۆرانییەی بە سەردا هەڵدا :

ماویەتی

پاشماوەی نەجمەدین مەلا

نووسیبوی ، جارێ مامۆستا پێش ئەوەی قسە بە رەخنەگر بڵێت ، بەسەروگوێلاکی کاك ئەحمەد زرنگی خاوەنی ئەو سەردەمەی (ژین)دا هاتە خوارەوە کە بۆچی ماوەی بڵاو کردنەوەی نووسینی وەهای داوە ، ئنجا « ئەولا» شی داگرتەوە ، منیش پێم ووت : مامۆستا گیان ، تۆ خۆت بۆ نارەحەت ئەکەیت ، هەرچی کاك ئەحمەد زرنگە خۆی بە پیاوێکی قانون شوناسو رۆشنبیر ئەزانێتو بڕوای بەسەربەستیی بیروباوەڕ هەیە ، کاك « ئەولا»ش هەر کەسێك هەیە رەخنەیەکی گرتووەو خۆی بەراست ئەزانێت ، ئەگەر تۆ بەراستی نازانیت بۆت هەیە بە نووسین وەڵامی بدەیتەوە ، ئیتر چ پێویست ئەکات لەم لاو لەولا ناوی بهێنیت وباسی بکەیت . کاك ئەحمەد زرنگ کە بیستی مامۆستا پەستبووەو رقی هەستاوە بە دەستی بەدیارییەوە هاتو ئاشتی کردەوە ، مامۆستاشمان هێنایە سەر ئەو بڕوایەی کە بە نووسین وەڵامێکی « ئەولا» بداتەوەو ئاو بکرێت بە ئاگردا ئێستاش یەك دوو دێڕی وەڵامەکەیم لە بیرە کە ئەمە بوو « کاك ئەولا ، من ئەمە بۆ چل ساڵ ئەچێت خەریکی خزمەتی زمانو ئەدەبی کوردیم، کەچی هێشتا بە نانەسکی ئەژیم ، ئەم چل ساڵە مجەوری کەنیشتەش بوومایە تا ئێستا بووبووم بە مالوم ! »

کاك سەعید ناکامیش هەر بەو مانایە رەخنەیەکی بۆ « ژین » ناردبوو ، پێم وابێت بۆ ئەوەی بەزمەکەی لە مەڕ « ئەولا » تازە نەبێتەوە کاك « زرنگ » ئەمەیانی بڵاو نەکردەوە ، ئەوە بوو مامۆستا ناکام ئەو رەخنەیەو چەند نووسینێکی تری لەنامیلکەیەکی بچوکدا بە ناوی « ئەوەی بۆ بڵاوکردنەوە ناشێ » بڵاوکردەوە ، ئەو رۆژەی ئەو نامیکەیە بڵاو بووەوە ،منو چەند هاورێیەکم لەبەر دەمی کتێبخانەکەی رەوف مارفی سلیمانی وەستا بووین « ناکام »یش لە ژووری کتێبخانەکە بوو ، ئەوەندەم نەزانی لەولاوە وەك موت بۆ هەڵپڕوزاندبێت نەجمەدین مەلا پەیدا بوو ، فایەقی عارفی ئەمینە فەندی خوا لێ خۆش بوو ، چووە بن دەستی مامۆستاوە ، نامیلکەکەی بۆ کردەوەو رەخنەکەی (ناکام)ی پێشاندا ، ماموستا هەروا بەسەر پێوە خوێندیەوە ، کە تەواوی کرد لەرقدا بەرپێی خۆی نەئەبینیو خۆی کرد بە کتێبخانەکەدا ، کە ناکامی دی چاوی پەڕییە پشتی سەری وەك ئاگر کلپەی سەندو بە کاك (ناکام)دا هەڵشاخا .

نەجمەدین مەلا زۆر حەزی لە میوەی نۆبەرەو ناوازە ئەکرد ، بەڵام نەك لەبەر نەوسنی خۆی بەڵکو لەبەر ئەوەی بیخاتە بەردەمی میوانو بڵێ : ئێوە یەکەمین کەسن کە لەم شارەدا نۆبەرەی ئەم میوەیە ئەکەن ، بیرمە کە خەیاری نۆبەرەی بۆ دائەناین

تاوێکی دوورو درێژ ئەیگرت بەدەستەوەو شیعری بە سەردا ئەخوێندەوەو باسی ئەوەی بۆ ئەکردین کە چۆن کوڕانی کۆن خەیاری گوڵبەدەمی نۆبەرەیان ئەپێچایە دەستە سرێکی ئاوریشمەوە ، بە مەرجێ بە ئاستەمیك سەرەکەی بە دەرەوە بوایە ، لەسیلەی کوڵانەکاندا ئەگەر کچۆلە یەکێیان دڵخوازێکی خۆیان بدیایە بۆنیان بە خەیارەکەوە ئەکرد ، کە ئەوە نیشانەی خوشەویستیو دڵداری بوو . بڕوا بکەن دوای ئەو قسە خۆشانە کە دەستمان بۆ خەیارەکە ئەبرد ، خەیارێکی ئاسای نەبوو لە لامان بەڵکو هەزارویەك مانای قوڵو خەیاڵی تەلیسماوی پێوە لکابوو . باش بوو بیرم کەوتەوە هەموو جارێك لەباسی دڵداری کۆنو کچانی قەدیمی سلیمانیدا شیعرێکی ئەخوێندەوە ، ناوی چەند کیژێکی ناوبانگ بە جوانی دەرکردووی ساڵانی سەفەربەری شاری سلێمانی تیادا بوو ، مامۆستا کە ئەهاتە سەرناوەکان یەکەیەکە باسیانی ئەکردو ئەیووت ئەمەیان کچی فلانە کەس بووە مێردی کرد بە فیسارەکەس وئێستا وەچەی فلان وفلانە ئەمەشیان نەنکی فلانە کەسە ، ئەوەشیان دایکی فلانە . من بۆ خۆم زۆر جار رووی ئەوەم لێناوە کە بۆم بنووسێتەوە بەڵام هەموو جارێك دەستی ئەنا بەروومەوە ، وەکو شتێك بە شیعرێکی نەهێنی ئەزانیو ئەیووت مەگەر دوای مردنم دەست ئێوەومانان بکەویت . ئنجا ئیتر نازانم شیعرەکە هینی خۆی بوویان نا هەرچەندە کە لێم ئەپرسی هینی کێیە ئەیووت من نەم ووتوە . ئاخۆ ئەوانەی دوای کۆچی دوایی مامۆستا ئاگاداری شکاندنی قفڵی قوتابخانەکەی بوونو چوونە سەر شتومەکەکانی ، یان ئەوانەی کتێبو دەستنووسەکانییان کەوتنەلا ، ئەو شیعرەیان بەرچاو کەوتووە یان نا ؟ بەلای منەوە ئەو شیعرە بایەخێکی تایبەتیو شوێنێکی دیاری لە جیهانی شیعری کوردیدا هەیەو لەو جیهانە دا میراتێکی سەیرو خۆشە .

نەجمەدین مەلا زۆر دەنگی کاك مەحمودی توفیق شلکی پێ خۆش بوو ، بەدڵ حەزی ئەکرد گوێی لێ بگرێت . پێم وابێت کاك مەحموود بۆ کوڕی دانیشتنەکانی خۆیانی بانگ ئەکردو بە دڵی خۆشی بۆی ئەووت . لەو کۆڕانەدا جاروبار مامۆستا شیعری ئەخوێندەوە ، وەکو بیستومە دەنگی تۆمار کراوی نەجمەدین مەلا لای کاك مەحموود هەیە .

ئەمەی نووسیم ، بەشێکی کەمە لەو بیرەوەرییانەی کە لە تەك مامۆستادا هەمن . خوا یاربێت لەدەرفەتی تردا ئەوانی تریش پێشکەش خوێندەواران و مامۆستا دۆستان ئەکەم .

(٢) خەم بووبێ = چەمابێتەوە .

Institut kurde de Paris

لەگەڵ سەرکەوتندا

ـ ئەرك و فەرمان ـ

عبدالغفار الصائغ

● ئەو سەرکەوتنە جەماوەرییەی دوای روخاندنی یاخی بونەکەو جێگیر بونەوەی ئاشتی بەدی هات، قۆناغێکی نوێی لە رەوتی بنیات نانی نیشتمانی و برایەتی دا کردەوە، ئەم قۆناغەش سیماو نیشانەی دیاری خۆی هەیە کە دیارترینیان هاتنەوەیە بۆ لانەی نیشتمانی و دەس بەرداننە لەو سەلبیاتەی سالانی ئەو سەردەمە رەشەی ناوچەی کوردستانی گرتبووەوە.

● لێرەدا، نامەوێت، بەگێڕانەوەی خراپەو چاکەی ئەو قۆناغەوە، بەتایبەتی سالانی جێ بەجێ کردنی بەیاننامە نەمرەکەی مارت و ئەو سەلبیاتانەی لەلایەن دەستەی بەکرێ گیراوەوە روی دا خۆم خەریك بکەم، بەڵکو گرنگ لێرەداو ئەوەی ئەمەوێت ریزی لێ بنێنم، سەرئەنجامی بەتێکرایی رەفزکردنی یاخی بون و بەکرێ گیراوی یە لەلایەن جەماوەرەوە.

● جەماوەری کورد، چاوی کردەوەو روبەروی راستیەك بو کە پڕ بەدەم بانگی ئەکرد بۆ تێپەڕاندنی سەلبیات و هەمو شێوەیەکی بەکرێ گیراوی کە دەستەیەکی تاوانباری خۆفرۆش بەبێگانە ئەیویست بەسەریا فەرزی بکات، جا لەم چاوکردنەوەیەوە، سەرکەوتنی لەناخەوەی جەماوەری کورد هاتەدی و ئەم جەماوەرە بەکۆمەل گ رایەوە ریزی نیشتمانی و ریزی ئەو شۆڕشەی کە لەمەوپێش و ئێستاو هەمیشە بۆ بەدی هێنانی خواست و ئامانجەکانی جەماوەر، جێگای هیوایەتی.

● ئەم قوناغە نوێیە، بەفراوانی ی و تێکرایی و مرۆڤ پەروەری یەکەیەوە قۆناغێکە، ئەرك و فەرمان دەست نیشان ئەکات، کە بەگشتی مەحکی هەموو هاوولاتیەکە کە خۆی تاقی بکاتەوەو خۆی بگۆڕێت و دەرفەتیشە بۆ لادان لەودواکەوتنەی لە بەدیهێنانی ئەرکی نیشتمانی دا لەمەوپێش توشی هاتبوو.

● شۆڕش بەدەرکردنی یاسای بەخشینی گشتی دڵ و باوەشی خۆشەویستی ی و دەست بەسەراهێنانی بۆ ئەو جەماوەرە کردەوە کە گەرایەوە، ئەمەش لەخۆیدا ئەیخاتە بەردەم ئەرك و فەرمانی ئەم قۆناغەی ئێستا، گەورەترین ئەرکیش لەم قۆناغەدا لە ئەستۆی جەماوەری کوردە، لەبیربردنەوەی سەلبیاتی رابوردووەو هاتنەکایەوە بەگیانێکی نوێ وە بەباوەڕێکی ئیجابییەوەو ئارەزوی داهێنەرەوە بۆ بەشداربون لەقوناغی بنیات نان و گەشەپێدانا.

● هەروەك ئەم ئەرکە پێویستی بەباوەڕبونێکی زۆر هەیە، دیسان پێویستی بەوەیە، هەمو رەگ و ریشەی ئەو سەلبیاتانە هەلکێشرێت کەلەمەوپێش و تائێستاش هەندێ بەرەو قوناغی دواکەوتن و ئاژاوە راپێچ ئەکات، هەلسەنگاندنی نوێی پێویستە لەبیرە قولیەوە بێت و کێشەی راستی و سروشتی رووداوەکانی بێت و بەراوردکردنی بەئاگایانەی ئەو واقعەی دواکەوتوویەی بەهۆی یاخی بونەکەوە بەسەر ناوچەی کوردستاندا چەسپابو.

● ئەو ئەرکەی لەپارێزگاری کردنی شۆڕش و پشت گرتن و پەرەپێدانی دەستکەوتەکانیا گرنگە، پێویستی بەخێرایی و دەست و بردکردن هەیە، وەکۆبونەوە لەدەوری دەستکەوتەکانی شۆڕش و کارکردن بۆ بەهێزکردن و پەرەپێدانیان، ئەرکێکی نیشتمانی گەورەیە، لەم روەشەوە بایەخدانی نیشتمانی بە فراوان کردنی ئەو دەستکەوتانە دەرئەکەوێت کە شۆڕشی ١٧ی تەموز بەسەرکردایەتی پارتی بەعسی سۆشیالستی عەرەب بۆ جەماوەری کوردی بەدیهێناوەو لە بەیاننامەی ١١ی مارتدا ئاشکراو دیارەو خاڵەکانی بەئاشکرا باری سەرنجی مرۆڤایەتی پارتی سەرکردەی بەرامبەر کێشەی کورد تێدا ئاشکرایەو تێگەیشتنی قوولی بەرامبەر بەم کێشەیەی تیدا روونە.

● شۆڕش، بریارە مێژوییەکانی لەم بارەیەوە، بەچەسپاندنی یاسای حوکمی زاتی لە کوردستان رازاندەوە، وەك نمونەیەکی پێشکەوتن خواز لە چارەسەرکردنی کێشەی گەلی کورددا و تاقیکردنەوەیەك کە، شایانی ئەوەیە ببێتە رێڕەوو نمونە، لێرەوە، قۆناغی نوێ، لەسەر هەمو دڵسۆزێکی کوردستانی عیراقی فەرزکردوە کە پشتگیری ئەم تاقی کردنەوەیە بکات و بەرەو سەرکەوتن بیبات، چونکە جێ بەجێ کردنی حوکمی زاتی و سەرکەوتنی دەزگا دەستوریەکانی مانای سەرکەوتنی ئەم تاقی کردنەوە دیموکراتیە مرۆڤایەتیە پێشکەوتن خوازەیە کە لە بنەڕەتدا تەواوکەری کاروانی دەستکەوتەکانی شۆڕشی ١٧ی تەموزی پێشکەوتن خوازە.

● جا لەبەر ئەوەی، شۆڕش لەبەڵێنەکانیدا راستە، وە لەجێ بەجێ کردنی ئیلتیزامەکانی دا دڵسۆزە، جەماوەری کورد، کە لەسایەی ئاشتی و هێمنی دایە زیاتر ئەو راستیانەی لەلا رون ئەبێتەوە کە رووداوەکان سەلماندونی، وە تێ ئەگات کە بەهێزترین هۆی پاراستنی یەکیتی و پتەوکردنی باری پێشکەوتو ئەوەیە:ـ بەرهەڵستی ئەو تەقەلایە بکات کە داگیرکەرن کردویانە بەچەکی ترسناکی دەستی خۆیان و ئەو چەکەش

بڕوانە ل ـ٧ـ

جریوەی خۆشی
« ئەستێرە » کەی
منداڵانی کوردستان

« پەپوولەکانی کویستانم، بەرخۆلەکانی بەهارم، گوڵ ئەستێرەی شەوی ئیستای کوردستانم .. هتد »

● بەم جریوە، بەتام و لەسەرخۆیە، ئەستێرە، گەشی خۆی لەڕوی منداڵەکانی کوردستان ئەدات، «ئەستێرە»ی گۆڤاری منداڵەکانی کوردستان کە (لەلایەن بەڕێوەبەرێتی ی گشتی رۆشنبیری کوردی یەوە مانگی جارێك بلاوەئەکرێتەوە) یەکەم ژمارەی گەیشتە دەستی « پەپولەکانی کویستان و گوڵ ئەستێرەکانی، ئاسمانی ئیستای کوردستان ».

● ئەم هەنگاوەی (بەڕێوەبەریتی ی گشتی رۆشنبیری کوردی)، ئەوەندە شایەنی رێز لێنان و هاندان و پشت گرتنە، من بەش بەحالی خۆم نازانم چۆن بەوشە دەری ببڕم.

● (ئێمە، رۆژگارێك وەك ئەو منداڵانەی گۆڤاری ئەستێرە بەجریوەی وشە، گۆرانیان بۆ ئەڵێت) منداڵ بووین، خۆشەویستی باوك و دایك و مام و پوری خۆمان بوین) « هەروەك هێمنی کوردستانی شاعیری گەورەی کوردستان بۆ منداڵە خوێندەوارەکانی « ئەستێرە ئەدوێت، ئێمە رۆژگارێك، نەك ئەستێرە قوتابخانەشمان نەبوو بەڵام ئەمرۆ بەهەوڵ و تەقەلای دڵسۆزنەی ئەو روشنبیرە خوین گەرمە ئەیهاتوانەی شەونوخونی ئەکەن و بۆ منداڵانی کوردستان، ئێمە، کە رۆژگارێك، نەمان بوو، با ئەستێرەکەی ئێستای « بەرخۆلەکانی بەهارمان زیاتر گەشەدار بکەین ..

● گۆڤاری ئەستێرە، هەر لە بەرگی یەکەمیەوە، بە ووتەی ژمارەوەو چیروك و قسەو پەندو بەسەرهات و وێنە رەنگینەکان و ئاموژگارییە بەکەڵکەکانی یەوە هەتا گورانی « چۆلەکە » لە پشتەوەی بەرگی دوایداو رەسمە جوانەکانی دەستی منداڵەکانی کوردستان لەبەرگی دواییدا ئێمەی گەورە، تام و چێژێکمان لەخوێندنەوەی بینی، کە لەماوەی ئەو هەستەوە، رادەی بایەخ و بەکەڵکی « ئەستێرە » بۆ منداڵەکانی کوردستان هەست پێ ئەکەین.

● ماموستا « دوکتور ئیحسان فوئاد بەڕێوەبەری گشتی رۆشنبیری و سەرۆکی نوسینی ئەستێرە پێی وتین:

(ئەم هەنگاوەی، بەڕێوەبەریتی ی گشتی رۆشنبیری داوای لێبوردن ئەکەین چونکە گەشەداری پەپولەکانی کوردستان.
ناویەتی، هەنگاوێکی گەورەو بەجێیە لەخزمەتی منداڵی وەك وتمان ئەمە یەکەم تاقی کردنەوەیە » .

کورد، منداڵەکانمان، گۆڤاری بەم جۆرەیان نەبوە، هەرچەندە ئەگەر لەوەبەر هەوڵی دەرکردنی گۆڤاری بەوجۆرە دراوە، بەڵام لەمستەوای « ئەستێرە »دا نەبوە، ئەم سەرکەوتنەی « ئەستێرە » « ئێستاو پاشەڕۆژ، بەستراوە بەهاوکاری شارەزایان لەئەدەبی منداڵەوە، بۆیە داوا لەو شارەزایانە ئەکەین یارمەتیمان بدەن و لەو بەرهەمانەمان بۆ بنێرن بایەخی بۆ گەشەپێکردنی بەهرەی منداڵان هەیە دیسان لەهەندێ کەموکوری لەژمارەی یەکەمی « ئەستێرە »دا

● رۆشنبیرو هونەرمەندانی **لە هەمو ئەو دڵسۆزانەی** کوردستان، بانگ کراون بۆ **ئاواز بۆ « جریوەی ئەستێرە »** ئەوەی « ئەستێرە » زیاتر **دائەنێن.**
ـ سلاوی رێزو خۆشەویستی

ـ منداڵەکانی کوردستان گەشەدار بکەن، منداڵەکانمان رابێنین « ئەستێرە »ی **ئەم ئەستێرەیەتان پیرۆز** خۆشەویستیان زیاتر خوبکەوێ **بێت.**
ـ سلاو لە « ئەستێرە »ی

جیهانی سینەما

● بەرهەمی ئافرەت لە سینەمادا:

لەپاریس، « فیستیڤالی فلیمی جیهانی ئافرەت » کرایەوە ئەو فلیمانەی تیادا پیشاندرا،

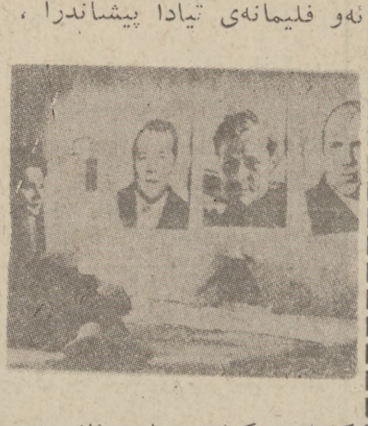

کە ناوەرۆکیان دەربارەی ئافرەت و دەرهێنانی سینەمایشی هەر ئافرەت کردویەتی، لەم فیستیڤاڵەدا (٩٠) فلیمی بەو جۆرە پیشاندرا وەك: «ئافرەت و زەنج » و « وێنەی ئافرەت لە سینەمادا » و « ئافرەت و یاساکانی پیاو ».

ئەوەی شایەنی باسە، یەکەم دەرهێنەری فلیمی سینەمایی لە ئافرەتدا، « ئالیس گیبلاش » بوە کە ساڵی ١٨٩٨ یەکەم بەرهەمی لە ئەوروپا پیشاندرا.

*

● جینا لۆلۆ برجیدا ئەبێت بەدەرهینەر:

هەر بەبۆنەی فیستڤاڵی ئەو فلیمانەوە بەرهەمی ئافرەتن، جینا لۆلۆ برجیدای ئەکتەری سینەمایی ئیتالیا، لەدەمێکەوە ئارەزوی وێنەگرتنی فۆتۆگرافی کردوە بە پیشەی، ئەم ئارەزوەی هانی داوە بۆ دەرهێنانی فلیمی سینەمایی، چیرۆکێکی ئامادە کردوەو دەوری پالەوانی داوە بە « سۆفیا لۆرین »و نیازیش وایە بەشی زۆری دیمەنەکانی ئەم فلیمە « جینا » خۆی وێنەی بگرێت.

*

● مردنی سێ هونەرمەند لە هۆلیود:

ئەماوەی یەك هەفتەدا، سێ ئەکتەری گەورەی سینەمایی لە هولیود کۆچی دواییان کرد، یەکەمیان « فردریك مارش »ە کە لەتەمەنی ٧٧ ساڵیدا مردو چەند جارێك پاداشتی ئوسکاری

هونەرمەند جینا لۆلۆ بریجیدا

وەرگرتوە، دووەمیان « ریچارد کونت »ە کە لەتەمەنی ٦١ ساڵیدا بو، وەهونەرمەندی سێیەم « لاری پارکز » بو، کە هونەرمەندێکی گەورەی پێشکەوتنخوازی ئەمەریکابو لەپەنجاکانەوە ناوبانگی پەیدا کرد بو لەم دواییەدا وزی لە سینەما هینابو لەتەلەفزیون و شانۆدا کاری ئەکرد.

*

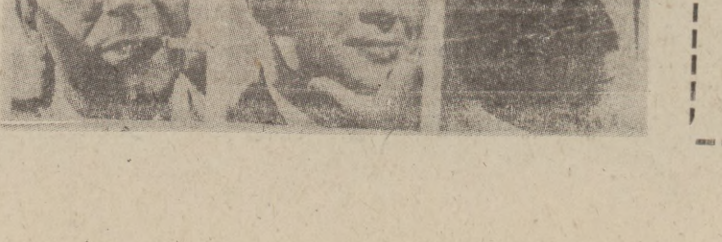

● مەیمونیش لەتەلەفزیون بێزارە!

بەرێوە بەرایەتی باخچەیەکی ئاژەل، ویستی بزانێت مەیمون تاچ رادەیەك زەوق لە تەماشا کردنی تەلەفزیون وەرئەگرێت، « نودی »و « شوپرز » کە دوو مەیمونی هاوسەرن (ژن و مێرد) لەژورێکدا دانران و تەلەفزیونیان بۆ کرایەوە، زۆری پێ نەچو، « مێردە ! » لەو فلیمە جەنگیەی تەلەفزیون پیشانی ئەدا بێزاربو، دەستی لەدوگمەی تەلەفزیونەکەدا داناو گۆڕی بۆ سەر بەرنامەیەکی تر، تۆزێ بەشەوقەوە سەیریان ئەکرد، هەتا فلیمێك دەربارەی ژیانی ئاژەل پیشاندرا « ژنەکە ! » دەستی بەدوگمە داناو گۆڕی، فلیمی « زۆران بازی » پیشاندرا، مێردەکە بەتوڕەییەوە تەلەفزیونەکەی کوژاندەوەو هەردوکیان ژورەکەیان بەجێهێشت.

مەیمون لە سینەما بێزارە

سەمەرەی دنیای سەرمایەداری

● بازرگانی دکتۆرا:

پولیس و مەکتەبی پارێزەری گشتی شاری فرانکفۆرت لەم دواییەدا توانیان تاقمێك دزوساختەچی بگرن کە چەند ساڵێکە خەریکی فرۆشتنی باوەڕنامەی دوکتۆرای ساختەن لە زانکۆکانی بەریتانیادا، بەجۆری ئەوانەی لەم تاقمەوە نازناویان پێ فرۆشراوە پیاوی سیاسی و رۆژنامە نووس و لێکولەرەوەی بەرزو خاوەن کاروباری گەورەن کە بۆ ئەم مەبەستە هەر کەسەی لە نیوان ٣٠ هەزار تا سەد هەزار مارکی داوە، دەسکەوتی دەزگایەکە گەیشتوەتە چەند ملیۆن مارك.

کاریکاتێر

« سەری مانگە !! »

دەستکردی هونەرمەند « عبدالله علی »

قسەی فنك

● جارێك گوێ درێژێك دەستی کرد بەزەڕین، کە لەزەرینەکەی بۆوە، (ابو علاء المعری).

وتی: (صدق الله العظيم) چەند کەسێك پەلاماری ابو علایان داو وتیان هەی کافر ئەو کفرە چ بوو کردت، ئا خۆ قورئانی خویندەووە تا وابلێی. ئەویش لە سەرە خۆ پێی وتن: من لە دڵی خوما وتم: (ان انكر الاصوات لصوت الحمير) واتە ناخوشترین دەنگ زەڕینی کەرەو خواش راستی وتوە.

چاپکراوی نوێ

چوارین
هەڵبەست و نیگار

هەفتەی رابوردوو لەژێر ناونیشانی چوارین ـ هەڵبەست و نیگار ـ کۆمەڵە هەڵبەستێکی قەشەنگی شاعیری لاو کاك احمد تاقانە لە بەرگێکی هونەری ی جوان دا کەوتە بازاڕەوە .. ئەم نوبەرەیەی کاك تاقانە بریتی یە لە چەند هەڵبەستێکی هەمە چەشنە کە بەچەندین تابلۆی هەمەجۆرە رازاوەتەوە .. بەرهەمەکەش بەیارمەتی بەریوە بەرێتی ی گشتی خوێندنی کوردی لە چاپ دراوە .. نوسەر دانەیەکی پێشکەش بەهاوکاری کردوە سوپاسی ئەکەین و هیواداریـن ئەم نوبەرەیەی کەلێنێك لە کتێبخانەی کوردی پڕبکاتەوە.

هاوکاری

بیرێکی راگوزاری

ـ عبدالله عباس ـ

● **بایەخدان بە رەخنەو لێکولینەوەی ئەدەبی ●**

● زۆر جاری تر، لەسەر لاپەرەی ئەم رۆژنامەیەو لەم گۆشە بچکولانەیەوە، هەروەك ناونیشانی گوشەکە بە « راگوزار » داومە بەگوی خوێنەران و برا نوسەرەکاندا: « باری ئەدەبەکەمان شێواوە »، شێواویەکەش لە نەبونی رەخنەیەکی راستەقینەوەو قوڵەوەیە، بەرامبەر بەو بەرهەمە زۆرو بۆرەی بلاو ئەکرێنەوە، لەم بارەیەوە، جارێك نوسیم:

(هەرچیش تا ئیستا بەناوی رەخنەوە « بەشێکی زۆر کەمی نەبێت » نوسراوەو بلاوکراوەتەوە، نەیتوانیوە لەتاسیری « هاورێیەتی »و «زویر نەکردنی فلان و فیسار » دەرچێت).

● لەم رۆژانەدا، لەگەل چەند برادەرێك، دەربارەی هەمان مەسەلە، قسەمان ئەکرد هەمومان، لەو باوەڕەدا بوین، دوایی هێنان بەباری شێواوی ئەدەبەکەمان، لەماوەی رەخنەی قوڵ و زیرەکانەوە ئەبێت.

● برایەك وتی: زۆر نوسین ئەبینم، نومان نەکەم، خاوەنەکەی گەیشتبێتە رادەی تاقی کردنەوەی واوە، بتوانێت بەوجۆرە ورد بنوسێت، منیش ئەڵێم پاشاگەردانیەك لەروی « شێوەو ناوەرۆك »ی ئەدەبی نوێدا قەوماوە، زۆرشتی نوێی جوانیش لەناویاندا ون بون.

● جاری ئەمەش، هەر رەخنەو لێکولینەوەی ئەدەبی قوڵە، دیاری کردنی بەرهەمی سەرکەوتو، قول لەماناو بۆ چوندا، نوێ لەگونجاویدا لەگەڵ خواست و ویستی ئینسانی ئەمرۆی کورد، بە رەخنەو لێکولینەوەیەك لەهەمان ئاستدا بێت.

● بۆیە، داوا ئەکەین، رەخنەو لێکولینەوە لە ئەدەبی ئەمرۆماندا، نرخی راستی خۆی بدرێتی و بایەخ پێدانی پشت گوێ نەخرێت، ئەوە لاپەرەی رۆژنامەو گۆڤارەکان ئەوەش کوڕو کۆمەلە رۆشن بیرەکان، تواناش دلنیام توانای باش و لێهاتومان هەیە.

**

institut kurde de paris